

**MINISTARSTVO RADA, MIROVINSKOGA SUSTAVA, OBITELJI I
SOCIJALNE POLITIKE**

PRIJEDLOG

**IZVJEŠĆE REPUBLIKE HRVATSKE
O PROVEDBI**

**KONVENCIJE VIJEĆA EUROPE O SPREČAVANJU I BORBI PROTIV
NASILJA NAD ŽENAMA I NASILJA U OBITELJI**

Zagreb, 2022. godina

SADRŽAJ

I. UVOD.....	3
II. INTEGRIRANE POLITIKE I PRIKUPLJANJE PODATAKA	4
III. PREVENCIJA.....	15
IV. ZAŠTITA I POTPORA	28
V. MATERIJALNO PRAVO	42
VI. ISTRAGA, KAZNENI PROGON, POSTUPOVNO PRAVO I ZAŠTITNE MJERE	53
VII. MIGRACIJA I AZIL	60
VIII. DODACI.....	65
DODATAK 1.	65
Tablica 1: Početno stručno usavršavanje (obrazovanje ili stručno osposobljavanje)	65
Tablica 2: Stručno usavršavanje.....	68
DODATAK 2.	74
Statistički podaci Ministarstva unutarnjih poslova	74
DODATAK 3.	77
Statistički podaci Ministarstva pravosuđa i uprave – sudski predmeti i državnog odvjetništva....	77
DODATAK 4.	81
Relevantni članci hrvatskog zakonodavstva u odnosu na članke Konvencije	81

I. UVOD

Ravnopravnost spolova jedna je od najviših vrednota propisnih Ustavom Republike Hrvatske¹ temeljem kojeg Republika Hrvatska pokazuje visoki stupanj osviještenosti o nužnosti sprječavanja svih oblika diskriminacije. Sukladno suvremenim demokratskim načelima i dostignućima Ustav Republike Hrvatske posebnu pozornost poklanja zaštiti ljudskih prava, suzbijanju diskriminacije i sprečavanju zlostavljanja, propisuje da su sve osobe jednake pred zakonom te se svima jamče jednaka prava i slobode neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama (čl. 14.), svakome se jamči pravo na život (čl. 21) te nitko ne smije biti podvrgnut bilo kakvu obliku zlostavljanja (čl. 23). Pitanje suzbijanja nasilja nad ženama i djevojčicama visoko je postavljeno na ljestvici prioriteta Republike Hrvatske i uključuje snažnu političku volju najviših državnih struktura.

Republika Hrvatska sukladno preporukama Europske unije i odredbama međunarodnih ugovora o zaštiti ljudskih prava koji obvezuju države potpisnice na uvođenje nediskriminirajućeg zakonodavstva i osiguravanje jednakih prava za žene i muškarce, poduzima niz mjera.

Počevši još 2000. godine Republika Hrvatska je zakonodavnim okvirom vrlo jasno iskazala svoju opredijeljenost suzbijanju svih oblika nasilja te nasilja u obitelji uvođenjem ovih inkriminacija u kazneno i prekršajno zakonodavstvo te propisivanjem novčanih i/ili zatvorskih kazni za počinitelje. Zakonodavstvo je do danas kontinuirano unaprjeđivano uvažavajući niz preporuka, rezolucija Vijeća Europe te direktiva Europske unije čije su odredbe transponirane u pravne propise Republike Hrvatske. Osim toga, od 2004. godine kontinuirano su na snazi strateški dokumenti usmjereni zaštititi žrtava nasilja u obitelji u vidu Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji (2005.-2007., 2008.-2010., 2011.-2016. i 2017.-2022. godine) te je kroz brojne zakonodavne i druge mjere u prethodnom razdoblju postignut napredak u borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji i jačanju prava žrtava.

Republika Hrvatska je 22. siječnja 2013. godine potpisala Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Donošenjem Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji² (dalje: Konvencija), dana 13. travnja 2018. godine ista je ratificirana te je na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku stupila 01. listopada 2018. godine.

Potpisivanjem i ratifikacijom Konvencije Republika Hrvatska je iskazala interes i pridružila se naporima međunarodne zajednice, poglavito državama članicama Vijeća Europe i Europske unije, kako bi se na ovom području učinili daljnji naponi i još jasnije formulirala odlučnost država u borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Ujedno, iskazana je i trajna namjera u cilju poduzimanja mjera usmjerenih promicanju ravnopravnosti žena i muškaraca i suzbijanja svih oblika diskriminacije i nasilja nad ženama uključujući i nasilje u obitelji. Iako je zakonodavstvo Republike Hrvatske u najvećoj mjeri već bilo usklađeno s odredbama Konvencije, njenim potvrđivanjem stvorene su daljnje pravne pretpostavke za dosljednu i učinkovitiju primjenu domaćeg zakonodavstva i same Konvencije.

Sukladno članku 78. Konvencije Republika Hrvatska je prilikom donošenja Zakona o potvrđivanju Konvencije stavila rezervu na članak 30. stavak 2. prema kojem Republika Hrvatska zadržava pravo primjenjivati odredbe navedene u članku 30. stavku 2. samo u odnosu na žrtve koje pravo na naknadu štete ostvaruju sukladno nacionalnom zakonodavstvu kojim je uređeno pitanje naknade žrtvama kaznenih djela. Iako se odredbe Konvencije odnose na državljane svih država potpisnica, a to nisu nužno samo države članice Europske unije, Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih

¹ Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14

² Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 3/18

djela³ daje pravo samo žrtvama koje su državljani Republike Hrvatske ili imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj i koje su državljani države članice Europske unije ili imaju prebivalište u državi članici Europske unije, a to pravo se uz ostale pretpostavke daje samo ako je kazneno djelo nasilja s namjerom počinjeno na državnom području Republike Hrvatske.

Uz međunarodne ugovore, pa tako i ovu Konvenciju, moguće je priopćiti interpretativne izjave koje daje država, a kojom se točno određuje ili razjašnjava značenje ili doseg međunarodnog ugovora ili nekih njegovih odredbi. Slijedom navedenoga Republika Hrvatska je prilikom polaganja isprave o ratifikaciji priopćila interpretativnu izjavu prema kojoj Republika Hrvatska smatra da:

- je cilj Konvencije zaštita žena od svih oblika nasilja te sprečavanje, progon i eliminacija nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja
- odredbe Konvencije ne sadrže obvezu uvođenja rodne ideologije u hrvatski pravni i obrazovni sustav ni obvezu promjene ustavne definicije braka
- je Konvencija u skladu s odredbama Ustava Republike Hrvatske, posebno s odredbama o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda te će Konvenciju primjenjivati uzimajući u obzir navedene odredbe, načela i vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske.

Nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Republiku Hrvatsku ovo je prvo izvješće Republike Hrvatske o njenoj provedbi. Upitnik Skupine stručnih osoba za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (GREVIO) Republika Hrvatska zaprimila je 14. rujna 2021. godine, dok je kao krajnji rok za dostavu prvog osnovnog izvješća kao dijela procesa evaluacije za Republiku Hrvatsku određen 23. veljače 2022. godine.

Izradu izvješća koordiniralo je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, kao središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite djece i obitelji, a koje je Zakonom o potvrđivanju Konvencije određeno nacionalnim koordinativnim tijelom, donosno tijelom odgovornim za koordinaciju, primjenu, nadzor i procjenu politika i mjera za sprečavanje i borbu protiv svih oblika nasilja obuhvaćenih Konvencijom. Izvješće je izrađeno u suradnji sa državnim tijelima nadležnim za provedbu odredaba Konvencije i to Ministarstvom vanjskih i europskih poslova, Ministarstvom unutarnjih poslova, Ministarstvom zdravstva, Ministarstvom pravosuđa i uprave, Ministarstvom znanosti i obrazovanja, Uredom za ravnopravnost spolova Vlade RH i Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH. U izradi izvješća dodatno je, prikupljanjem podataka, surađivano s Agencijom za odgoj i obrazovanje, Središnjim državnim uredom za obnovu i stambeno zbrinjavanje, Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, centrima za socijalnu skrb te organizacijama civilnog društva. Također korišteni su podaci koje prikupljaju sudovi i državna odvjetništva. Osim navedenoga, za potrebe izrade ovog Izvješća korišteni su podaci o provedbi Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji tijekom 2019. i 2020. godine, koje objedinjava izvješća o provedbi mjera od strane nadležnih državnih tijela, drugih institucija te gradova i županija, a koje je Vlada Republike Hrvatske prethodno usvojila u kolovozu 2021. godine.

Izvješće o provedbi Konvencije usvojila je Vlada Republike Hrvatske.

II. INTEGRIRANE POLITIKE I PRIKUPLJANJE PODATAKA

(Poglavlje II. Konvencije, članci 7. do 11.)

Od 2000. godine u Republici Hrvatskoj postoji sustavna borba protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Uvođenjem u Kazneni zakon⁴ kaznenog djela Nasilničko ponašanje u obitelji prvi se puta u hrvatskom kaznenom zakonodavstvu propisuje kazneno djelo koje počini član obitelji koji nasiljem, zlostavljanjem ili osobito drskim ponašanjem dovede drugog člana obitelji u ponižavajući položaj.

³ Narodne novine, br. 80/08 i 27/11

⁴ Narodne novine, br. 110/97, 27/98, 0 50/00 i 129/00

Do propisivanja ovog kaznenog djela, nasilničko ponašanje kao prekršaj bilo je zabranjeno temeljem Obiteljskog zakona⁵ koji je izrijekom propisivao da je u obitelji zabranjeno nasilničko ponašanje bračnog druga ili bilo kojeg punoljetnog člana obitelji.

Nadalje, donošenjem prvog Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji⁶ 2003. godine uvedeni su određeni pomoci u području borbe protiv nasilja u obitelji propisivanjem svrhe Zakona koja uključuje prevenciju, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u obitelji, primjenu odgovarajućih mjera prema počinitelju te ublažavanje posljedica već počinjenog nasilja pružanjem zaštite i pomoći žrtvi nasilja.

Ujedno, prvi Zakon o ravnopravnosti spolova⁷ i Zakon o suzbijanju diskriminacije⁸ predstavljali su temelje zaštite od diskriminacije na osnovi spola i stvaranje jednakih mogućnosti za žene i muškarce.

Temeljem odredaba Zakona o ravnopravnosti spolova (iz 2003. godine) Vlada Republike Hrvatske je početkom 2004. godine osnovala Ured za ravnopravnost spolova, u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno u uredima državne uprave i u državnim tijelima imenovani su koordinatori za ravnopravnost spolova, a u županijama su osnovana povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Ujedno, kao neovisno tijelo za suzbijanje diskriminacije u području ravnopravnosti spolova 2003. godine uspostavljen je Ured pravobranitelja za ravnopravnost spolova⁹.

A. Strategije/akcijski planovi

Vlada Republike Hrvatske promiče primjenu rodne perspektive u izradi javnih politika, a time i mjera za implementaciju Konvencije spomenute u različitim politikama za naredno razdoblje, primjerice Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2017. do 2022. godine, Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova, za razdoblje od 2022. do 2027. godine, Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije, za razdoblje od 2017. do 2022. godine, Nacionalnog plana izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom, za razdoblje 2021. - 2027. godine, Nacionalnog plana za uključivanje Roma, za razdoblje 2021. do 2027. godine, Nacionalnog plana za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje 2022. do 2027. godine, Nacionalnog akcijskog plana provedbe rezolucije Vijeća sigurnosti UN 1325 (2000.) o ženama, miru i sigurnosti i srodnih rezolucija i drugih.

Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji

Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji kontinuirano je na snazi od 2005. godine. Dosad su donesene četiri Nacionalne strategije koje su obuhvatile razdoblja 2005.-2007. godine¹⁰, 2008. do 2010. godine¹¹, 2011. do 2016. godine¹² te 2017. do 2022. godine¹³.

⁵ Narodne novine, br. 162/98

⁶ Narodne novine, br. 116/03

⁷ Narodne novine, br. 116/03

⁸ Narodne novine, br. 85/08

⁹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova je 2017. godine osnovala Promatračko tijelo za sveobuhvatno nadgledanje, prikupljanje podataka, analizu slučajeva ubojstava žena i izvještavanje - "Femicide Watch" sastavljeno od predstavnika ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, poslove pravosuđa i uprave, obitelji i socijalne politike, Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske, Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, organizacija civilnog društva te nezavisne stručnjakinje u području rodno uvjetovanog nasilja. Cilj i zadaće Promatračkog tijela su praćenje i analiza svih slučajeva nasilja u obitelji i nasilja prema ženama, a posebno svih slučajeva ubojstava žena koja su počinili njima bliski i/ili intimni muškarci..

¹⁰ Narodne novine, br. 182/04

¹¹ Narodne novine, br. 126/07

¹² Narodne novine, br. 20/11

Nacionalna strategija obuhvaća mjere po područjima: Prevencija nasilja u obitelji, Zakonodavni okvir iz područja zaštite od nasilja u obitelji, Zbrinjavanje i potpora žrtvama nasilja u obitelji, Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji, Unaprjeđenje međuresorne suradnje, Izobrazba stručnjaka koji rade u području zaštite od nasilja u obitelji te Senzibilizacija javnosti za problematiku nasilja u obitelji. Ciljevi Nacionalne strategije, među ostalim, su razvijati programe prevencije nasilja u obitelji, osigurati dosljednu primjenu odredaba Konvencije, uskladiti zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zahtjevima koji proizlaze iz međunarodnih dokumenata, osigurati stambeno zbrinjavanje žrtava nasilja u obitelji, osigurati financijsku potporu radu skloništa i savjetovaništa za žrtve nasilja u obitelji te organizacijama civilnog društva, osigurati izobrazbu stručnjaka koji rade u području zaštite od nasilja, unaprijediti međuresornu suradnju te senzibilizirati javnost o problematici nasilja u obitelji. Svaka mjera Nacionalne strategije temelji se na jednom ili više članaka Konvencije što čini njezinu dodatnu vrijednost te se putem mjera Nacionalne strategije provodi i velik dio odredaba Konvencije.

Nacionalni plan za ravnopravnost spolova

Nacionalna politika za promicanje jednakosti/ravnopravnost spolova u Republici Hrvatskoj na snazi je bila od 1997. godine, u razdobljima 1997. do 2000. godine¹⁴, 2001. do 2005. godine¹⁵, 2006.-2010. godine¹⁶, 2011. do 2015. godine¹⁷ te je sadržavala mjere raspoređene po područjima vezanim uz promicanje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti, stvaranje jednakih mogućnosti na tržištu rada, unapređenje primjene rodno osjetljivog odgoja i obrazovanja, sudjelovanje žena i muškaraca u procesima političkog i javnog odlučivanja, uklanjanje svih oblika nasilja nad ženama, promicanje međunarodne suradnje i ravnopravnosti spolova izvan Hrvatske i daljnje osnaživanje institucionalnih mehanizama i metoda provedbe

Trenutno je u Republici Hrvatskoj u tijeku izrada *Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova, za razdoblje od 2022. do 2027. godine*. Osnovni cilj ovog dokumenata je stvaranje uvjeta za ravnopravnije društvo putem uspostave jednakih mogućnosti za sve građane i građanke. Posebni ciljevi koji će biti obuhvaćeni uključuju Povećanje razine osviještenosti javnosti o ravnopravnosti spolova i višestrukoj diskriminaciji, Unaprjeđenje položaja žena na tržištu rada, Stvaranje preduvjeta za uklanjanje rodno uvjetovanog nasilja, Povećanje osjetljivosti sustava odgoja i obrazovanja za pitanja ravnopravnosti spolova i nestereotipne odabire programa obrazovanja, Povećanje zastupljenosti žena u procesima javnog i političkog odlučivanja, Unaprjeđenje primjene načela ravnopravnosti spolova u svim javnim politikama na nacionalnoj i regionalnim razinama te povećanje vidljivosti RH na međunarodnom planu u području ravnopravnosti spolova. Cilj Nacionalnog i dva pripadajuća Akcijska plana je postići u sljedećih sedam godina veću ravnopravnost između muškaraca i žena. Akcijski plan 2022.-2024. posebno uzima u obzir članak 4. Konvencije na način da isti adresira različita interseksijska iskustva, kao što su LGBTIQ+ osobe, izbjeglice, žene u ruralnim područjima, reproduktivno zdravlje žena i tako dalje. Nacionalni plan obuhvaća različite vrste rodno uvjetovanog nasilja uključujući seksualno nasilje i seksualno uznemiravanje, obiteljsko nasilje, femicid, seksualno nasilje u ratu, nasilje na internetu i nasilje među mlađom populacijom.

Nacionalna strategija razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima

Nacionalna strategija razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima u Republici Hrvatskoj, za razdoblje od 2016. do 2020. godine¹⁸, imala je za primarni cilj da žrtvi ili svjedoku već od samog počinjenja kaznjivog djela, tijekom cijelog kaznenog odnosno prekršajnog postupka i nakon njega

¹³ Narodne novine, br. 96/17

<https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Socijalna%20politika/Obitelj%20i%20djeca//DVOJEZICNO%20Nacionalna%20strategija%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%202017-2022.pdf>

¹⁴ Vlada Republike Hrvatske, 1997. godina

¹⁵ Narodne novine, br. 112/01

¹⁶ Narodne novine, br. 114/06

¹⁷ Narodne novine, br. 88/11

¹⁸ Narodne novine, br. 75/15

bude pružena odgovarajuća podrška i pomoć u svrhu izbjegavanja dodatnih trauma i prevladavanja osjećaja prepuštenosti samima sebi te radi osnaživanja za rehabilitaciju i uspostavu narušenih prava. Aktivnosti su raspoređene u četiri područja koja obuhvaćaju koordinaciju međuresornog djelovanja sa standardizacijom postupanja u pružanju podrške i zaštiti prava žrtava i svjedoka i uz povezivanje općeg sustava i specijaliziranih programa podrške, unaprjeđenje normativnog okvira uz izgradnju informacijskog sustava za praćenje provedbe podrške žrtvama i svjedocima, daljnje uključivanje organizacija civilnog društva u sustav podrške žrtvama i svjedocima i jačanje međunarodne suradnje.

Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije

Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije, za razdoblje od 2017. do 2022. godine¹⁹ sadrži ciljeve i mjere u okviru kojih se kao posebno ranjivu skupinu prepoznaju žrtve nasilja u obitelji/žrtve trgovanja ljudima/žrtve seksualnog nasilja. Tako su se, sukladno cilju povećanja broja zaposlenih i radno aktiviranih nezaposlenih osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada tijekom 2019., o mjerama aktivnog zapošljavanja informirale žrtve nasilja u obitelji/žrtve trgovanja ljudima. Nadalje, u sklopu mjere stavljanja u funkciju slobodnih stanova u vlasništvu Republike Hrvatske, tijekom 2019. zbrinite su i četiri žrtve nasilja u obitelji.

Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja ljudima

Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja ljudima kontinuirano je na snazi od 2002. godine, te obuhvaća razdoblja 2005. – 2008., 2009. – 2011., 2012. – 2015., 2018. - 2021. godine²⁰. Nacionalni plan propisuje mjere usmjerene razvoju normativnog okvira, identifikacije žrtava trgovanja ljudima, praćenja postupaka otkrivanja, procesuiranja i sankcioniranja kaznenih djela povezanih s trgovanjem ljudima, pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima, prevencije, obrazovanja te međunarodne i regionalne suradnje. U tijeku je izrada novog Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima, za razdoblje od 2022. do 2027. godine.

Nacionalni plan za uključivanje Roma

Nacionalna strategija za uključivanje Roma za razdoblje 2013.- 2020. godine²¹ i Akcijski plan Desetljeća za uključivanje Roma 2005. do 2015. godine²² kao ciljeve su imali stvaranje pretpostavki za poboljšanje uvjeta življenja te uključivanje u društveni život i procese odlučivanja u lokalnoj i široj zajednici, uz očuvanje vlastitog identiteta, kulture i tradicije. Nacionalni plan za uključivanje Roma, za razdoblje od 2021. do 2027. godine Vlada Republike Hrvatske je usvojila u lipnju 2021. godine. Novi dokument nastavlja se na prethodne, no donosi i značajna unaprjeđenja, i to kako na konceptualnoj i sadržajnoj razini tako i u odnosu na planiranje provedbe kao i načina praćenja njegovih rezultata i ishoda. Novi dokument sadrži sedam područja djelovanja tj. tri horizontalna i četiri sektorska posebna cilja čije se ostvarenje planira pratiti putem 23 primarna pokazatelja te opsežnom listom sekundarnih pokazatelja, sukladno Preporukama Vijeća EU o uključivanju, jednakosti i sudjelovanju Roma. Ostvarenje ciljeva planirano je putem 24 mjere ravnomjerno raspoređene unutar pojedinih područja djelovanja, od kojih se tri (u području društvene participacije, zapošljavanja i zdravlja) izravno odnose na djelovanje s ciljem smanjivanja razlika

¹⁹

<https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalni%20plan%20za%20borbu%20protiv%20diskriminacije%20za%20razdoblje%20od%202017.%20do%202022..pdf>

²⁰ <https://ljudskaprava.gov.hr/suzbijanje-trgovanja-ljudima/599>

²¹

<https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/Nacionalna%20strategija%20za%20ukljucivanje%20Roma%20za%20razdoblje%20od%202013.%20-%202020.pdf>

²²

[http://novebojeznanja.hr/UserDocsImages/Dokumenti%20i%20publikacije/Dokumenti%20i%20publikacije%20referirani%20u%20SOZT-u%20\(popis%201\)/058%20Akcijski%20plan%20desetljeća%20za%20ukljucivanje%20Roma%202005.%20-%202015..pdf](http://novebojeznanja.hr/UserDocsImages/Dokumenti%20i%20publikacije/Dokumenti%20i%20publikacije%20referirani%20u%20SOZT-u%20(popis%201)/058%20Akcijski%20plan%20desetljeća%20za%20ukljucivanje%20Roma%202005.%20-%202015..pdf)

između Roma i Romkinja, kao i razlika između Romkinja i opće populacije žena. Također, praćenje ukupnih pokazatelja ishoda dokumenta (primarnih kao i sekundarnih) planirano je desegregirano u odnosu na spol.

Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja

U Republici Hrvatskoj u tijeku je izrada *Nacionalnog plana za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje od 2022. do 2027. godine*. Cilj je ovog nacionalnog plana, koji se temelji na odredbama Konvencije, uključiti sveobuhvatno i koordinirano djelovanje u cilju osiguravanja i održavanja uvjeta u društvu u kojem će građani i građanke biti sigurni, zaštićeni i zbrinuti od svih oblika seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja. Nacionalni plan obuhvaća 5 ključnih komponenti, odnosno područja intervencije: Razvoj prevencije, Izobrazba stručnjaka koji rade sa žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, Zaštita i podrška žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, Rad s počiniteljima seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja te Razvoj javnih politika i izmjena zakonodavstva.

Za istaknuti je da je pri izradi svih navedenih dokumenata uvažen međuresorni pristup uz uključivanje predstavnika nadležnih državnih tijela, ministarstava i ureda Vlade te predstavnic organizacija civilnog društva koje programski djeluju u cilju zaštite žena žrtava svih oblika nasilja. Propisane mjere također su provedene u suradnji nadležnih državnih tijela, gradova i županija te organizacija civilnog društva koji su određeni nositeljima odnosno sunositeljima pojedinih mjera.

B. Financijska sredstva

Većina mjera određenih akcijskim odnosno nacionalnim planovima provodila se u okviru redovnih sredstava državnog proračuna i/ili proračuna gradova i županija. Vrlo je teško izdvojiti iznose financijskih sredstava usmjerenih posebice na programe nasilja nad ženama i nasilja u obitelji budući da se pojedine aktivnosti usmjerene borbi protiv nasilja nad ženama financiraju o okviru programa/projekata kao pojedina aktivnost usmjerena primjerice ekonomskom osnaživanju žrtava. Najveći dio troškova rada sa žrtvama nasilja u obitelji i nasilja nad ženama osiguravaju se u državnom proračunu u okviru operativnih troškova/redovnih sredstava ministarstava te sredstava koja se izdvajaju za rad policije, zdravstvenih ustanova, ustanova socijalne skrbi, zatim tijela u okviru pravosudnog sustava, obrazovnih ustanova i drugo.

Država nadalje osigurava pružanje potpore žrtvama ili rad s počiniteljima nasilja putem projekata/programa organizacija civilnog društva. Nadalje gradovi i županije osiguravaju financijsku potporu radu organizacija civilnog društva koje rade sa žrtvama nasilja u obitelji i nasilja nad ženama. Određena financijska sredstva osigurana su iz bespovratnih sredstava putem fondova EU i to Europskog socijalnog fonda i Europskog fonda za obnovu i razvoj.

Prema izvješću o provedbi mjera Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji tijekom 2019. i 2020. godine iz državnog proračuna nadležnih državnih tijela, proračuna gradova i županija te ostalih izvora utrošeno je ukupno 91.276.955,30 kuna (12.121.773,00 €)²³. Međutim ističemo kako se veliki dio sredstava osigurava u okviru redovnih sredstava državnog proračuna ili u okviru provedbe drugih nacionalnih dokumenata koji također sadrže mjere usmjerene suzbijanju nasilja nad ženama i/ili nasilja u obitelji.

C. Nevladine organizacije i civilno društvo

Organizacije civilnog društva koje rade u području zaštite žrtava nasilja u obitelji i nasilja nad ženama u Republici Hrvatskoj shvaćene su kao ravnopravni partneri državnim tijelima pri osmišljavanju politike, razvoju i provedbi ciljeva, mjera i aktivnosti u ovom području. Stručnjaci

23

[https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Socijalna%20politika/Obitelj%20i%20djeca/IZVJESCE%20O%20ROVEDBI%20Nacionalne%20strategije%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%202019-2020%20\(2\).pdf](https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Socijalna%20politika/Obitelj%20i%20djeca/IZVJESCE%20O%20ROVEDBI%20Nacionalne%20strategije%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%202019-2020%20(2).pdf)

uključeni u rad organizacija civilnog društva svojim znanjem i iskustvom osiguravaju veliki doprinos prilikom izrade zakonskih i podzakonskih akata, strateških i nacionalnih planova te drugih dokumenata iz područja zaštite žrtava nasilja. Ujedno, organizacije civilnog društva su nositelji odnosno sunositelji mjera nacionalnih dokumenta te svojim predanim radom daju doprinos provedbi zadanih mjera.

Državna tijela pružaju financijsku potporu radu skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji koje vode organizacije civilnog društva, vjerske ustanove ili drugi pružatelji socijalnih usluga. Osigurana je i financijska potpora radu savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji, žrtve seksualnog nasilja, radu mreže podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela, radu organizacija civilnog društva koje rade na prevenciji i suzbijanju različitih oblika nasilja u obitelji, organizacija koje pružaju pomoć i podršku žrtvama nasilja u obitelji, skloništima za žrtve nasilja u obitelji i žrtve trgovanja ljudima, SOS telefonima za žrtve nasilja i žrtve trgovanja ljudima, senzibiliziranju javnosti za problematiku nasilja u obitelji te pomoći počinitelju u promjeni njegova ponašanja.

U cilju razvoja usluga skloništa za žrtve nasilja u obitelji organizacije civilnog društva su vrlo važan partner državnim tijelima. Od ukupno 25 skloništa za žrtve nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj skloništa na 14 lokacija vode ženske nevladine udruge i organizacije civilnog društva, na 5 lokacija vjerske institucije, a na ostalih 6 drugi pružatelji usluga smještaja, odnosno crveni križ i domovi/ustanove.

Tijekom 2019. i 2020. godine ostvarena je intenzivna suradnja državnih tijela i županija te partnera (organizacija civilnog društva, crvenog križa i vjerskih ustanova) rezultat koje je osnivanje novih 6 skloništa u županijama u kojima dotad nisu postojala. Osnivanjem novih 6 skloništa zadovoljen je uvjet regionalne rasprostranjenosti usluga skloništa u svim županijama Republike Hrvatske.

Osim toga, organizacije civilnog društva, inicijative, udruge građana i strukovne udruge aktivno su uključene u rad niza radnih skupina, povjerenstva i drugih radnih tijela u sustavu državne uprave u cilju osiguravanja međuresorne suradnje u području borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Posebno važan primjer je uključenost predstavnika organizacija civilnog društva u rad Nacionalnog i županijskih timova za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji osnovanih nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Republiku Hrvatsku.

Neki primjeri suradnje državnih tijela sa organizacijama civilnog društva

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike dugi niz godina financira rad skloništa za žrtve nasilja u obitelji koje, među ostalim vode ženske nevladine udruge i organizacije civilnog društva. Nadalje, više godina pruža se i financijska potpora provedbi projekata savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji koje vode organizacije civilnog društva te je tijekom 2019. godine pružena potpora provedbi 15 projekata, a u 2020. godini potpora provedbi 20 projekata savjetovališta diljem Republike Hrvatske. U 2021. godini raspisan je natječaj za potporu provedbi projekata savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji i savjetovališta za žrtve seksualnog nasilja.

Ujedno, pruža se financijska potpora projektima udruga usmjerenih prevenciji nasilja nad i među djecom i mladima te je u 2019. godinu pružena financijska potpora za 90 projekata. U 2020. godini odobrena je financijska potpora za 14 programa udruga usmjerenih razvoju i širenju mreže socijalnih usluga koje pružaju udruge, a usmjerene su prevenciji i suzbijanju nasilja. Putem natječaja Europskog socijalnog fonda ugovoreno je 5 projekata kroz koje se za žrtve nasilja u obitelji razvijaju usluge i programi podrške, osiguravaju edukacije za stručnjake koji rade sa žrtvama nasilja u obitelji i provode se mjere senzibiliziranja javnosti putem javnih kampanja. Putem Europskog fonda za regionalni razvoj odobrena su bespovratna sredstva u cilju unaprjeđenja infrastrukture, odnosno aktivnosti kupnje, rekonstrukcije i opremanja nekretnine za potrebe pružanja izvaninstitucijskih usluga organiziranog stanovanja i psihosocijalne podrške za žrtve nasilja u obitelji u Karlovačkoj županiji.

U okviru EU projekta pod nazivom „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja“ kojeg je nositelj Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, u partnerstvu sa Ministarstvom pravosuđa i uprave i Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima, od 25. studenoga 2020. godine produljen je rad Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja (116 006) svaki dan od 0-24 sata, uključujući vikende, blagdane i praznike. Nadalje, u okviru ovog projekta provode se programi izobrazbe za članove županijskih timova za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji na kojima, uz predstavnike nadležnih državnih tijela, sudjeluju i predstavnici organizacija civilnog društva kao polaznici i/ili kao edukatori.

Ministarstvo pravosuđa i uprave u suradnji sa organizacijama civilnog društva razvilo je Mrežu podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela. Mrežu čini 11 organizacija civilnog društva koje pružaju pomoć i podršku žrtvama i svjedocima kaznenih djela (i prekršajnih djela nasilja u obitelji) na području 13 županija u kojima na sudovima nisu osnovani odjeli za podršku žrtvama i svjedocima. U okviru Mreže korisnicima su dostupne usluge emocionalne i praktične podrške, tehničkih i praktičnih informacija i informacija o pravima, psihološkog i pravnog savjetovanja, podrška žrtvama i svjedocima kaznenih djela koje nisu prijavili kazneno djelo te podrška nakon završetka sudskog postupka ako je kazneno djelo prijavljeno, podrška žrtvama i svjedocima pratnjom na sud, policiju, državno odvjetništvo i/ili u centre za socijalnu skrb. Nadalje, Ministarstvo pravosuđa i uprave temeljem zakonskih propisa i javnog poziva izdaje dopusnicu/licencu fizičkim i pravnim osobama za provođenje psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji. U okviru pravnih osoba zastupljene su i organizacije civilnog društva koje provode psihosocijalni tretman počinitelja.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja ostvaruje suradnju s organizacijama civilnog društva financiranjem projekata udruga koje djeluju u području izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja djece i mladih, programa usmjerenih promoviranju zdravih stilova života, pravilnog organiziranja slobodnog vremena, razvijanja samopoštovanja i socijalnih vještina, pružanja pomoći obitelji i nastavnicima vezano za problematiku nasilja u obitelji te programe usmjerene promicanju i poštovanju ljudskih prava i senzibiliziranju javnosti za problematiku nasilja u obitelji te potrebe žrtava. Jedno od prepoznatih prioritetnih područja uključuje promicanje socijalne uključenosti te očuvanja nacionalnog i lokalnog identiteta unutar kategorija Odgoj i obrazovanje za osobni i socijalni razvoj, solidarnost, socijalnu uključenost i opće ljudske vrijednost; Odgoj i obrazovanje za mir i nenasilno rješavanje sukoba i Odgoj i obrazovanje za ljudska prava, odgovornosti i aktivno građanstvo.

Ministarstvo zdravstva financira trogodišnji program iz područja psihosocijalne potpore udruzi Ženska soba – Centar za žrtve seksualnog nasilja.

Ministarstvo unutarnjih poslova kontinuirano u suradnji s organizacijama civilnog društva provodi preventivne projekte u cilju sprečavanja nasilja nad ženama, nasilja u obitelji, među mladima te izgradnje kulture nenasilja i tolerancije.

Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske je u razdoblju od 2018. do 2021. godine sudjelovao kao partner u projektu “HELPLINE – How expertise leads to prevention, learning, identification, networking and ending GBV“ koji je provodila udruga B.a.B.e. u suradnji s Institutom za istraživanja u području rada i obitelji iz Slovačke, Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima, Pravosudnom akademijom i Policijskom akademijom iz Republike Hrvatske. Glavni cilj projekta bio je osigurati učinkovitu zaštitu i podršku žrtvama rodno uvjetovanog nasilja kroz jačanje sposobnosti za pružanje podrške kao i suradnje svih uključenih u provedbu zaštite. U sklopu

projekta napravljena je i internetska stranica²⁴ zamišljena kao sigurno online mjesto na kojemu žrtve nasilja, kao i njima bliske osobe, na jednom mjestu mogu pronaći sve relevantne informacije koje uključuju važne telefonske brojeve, prava koja im pripadaju kao žrtvama, informacije o besplatnoj pravnoj pomoći, psihološkoj podršci i slično. Stranica ima upute za sigurno korištenje te omogućava da korisnici pitanja postave anonimno putem foruma. Također, izdan je i vodič za postupanje stručnjaka/kinja – Obiteljsko nasilje, Protokol o postupanju volontera Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja u slučaju nasilja u obitelji te policy paper. Uz to, održano je šest treninga stručnjaka koji se bave zaštitom žrtava od rodno uvjetovanog nasilja o tome kako na najbolji način implementirati Konvenciju u svoj rad.

Ujedno, prilikom obilježavanja nacionalnih i međunarodnih dana usmjerenih borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji državna tijela organiziraju razne aktivnosti, primjerice okrugle stolove, javne manifestacije i drugo u kojima redovito sudjeluju stručnjaci iz različitih državnih tijela i organizacija civilnog društva. Ujedno i predstavnici državnih tijela uvijek aktivno sudjeluju u manifestacijama koje provode organizacije civilnog društva.

D. Tijelo za koordinaciju

Zakonom o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji²⁵ kao tijelo odgovorno za koordinaciju, primjenu, nadzor i procjenu politika i mjera za sprečavanje i borbu protiv svih oblika nasilja obuhvaćenih Konvencijom određeno je tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite djece i obitelji odnosno sada Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

Nadalje, provedba odredaba Konvencije u djelokrugu je tijela državne uprave nadležnih za poslove zaštite djece i obitelji, pravosuđa, unutarnjih poslova, obrazovanja i zdravstva te državnih tijela nadležnih za obavljanje poslova u vezi s ostvarivanjem ravnopravnosti spolova i zaštite ljudskih prava u Republici Hrvatskoj. Po stupanju na snagu Konvencije u svakom je nadležnom tijelu određena po jedna osoba kao koordinator provedbe njenih odredaba.

Nadalje, svjesni nužnosti međuresorne suradnje i potrebe koordinativnog djelovanja nadležnih tijela u rješavanju i preveniraju rizičnih i kriznih situacija, prepoznajući činjenicu da se jedino zajedničkom i koordiniranom suradnjom svih državnih tijela može djelovati u cilju sprječavanja nasilja i drugih neprihvatljivih ponašanja poduzete su određene aktivnosti u cilju detaljnije provedbe odredaba Konvencije.

U studenom 2018. godine ministri nadležni za poslove obitelji i socijalne skrbi, unutarnje poslove, poslove pravosuđa, zdravstva, obrazovanja, uprave te vanjske i europske poslove, potpisali su *Sporazum o međuresornoj suradnji u području sprečavanja i borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji*. Svrha je Sporazuma, uspostava Nacionalnog i županijskih timova za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji radi poduzimanja potrebnih mjera za unaprjeđenje rada nadležnih državnih tijela i organizacija civilnog društva kroz provedbu programa zajedničke izobrazbe, osiguravanje zajedničke i koordinirane suradnje radi učinkovitog sprečavanja i borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te sveobuhvatne zaštite žrtava takvog nasilja. Članovi Nacionalnog tima su ministri potpisnici sporazuma, predstavnici Državnog odvjetništva, Vrhovnog suda Republike Hrvatske i Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske te organizacija civilnog društva koje pružaju pomoć i potporu žrtvama nasilja u obitelji, nasilja nad ženama i žrtvama seksualnog nasilja. Članovi županijskih timova su djelatnici centara za socijalnu skrb i podružnica – obiteljskih centara, policije, zdravstvenih ustanova, ureda nadležnih za obrazovanje u županijama i Gradu Zagrebu, službenici odjela za podršku žrtvama i svjedocima županijskih

²⁴ <https://stop-nasilju.com/>

²⁵ Narodne novine – Međunarodni ugovor, br. 3/18, članak 5.

sudova, suci za mladež nadležnih županijskih sudova, suci kaznenih i prekršajnih odjela općinskih sudova, suci prekršajnih sudova u Zagrebu i Splitu te predstavnici organizacija civilnog društva.

Nadalje, u ožujku 2020. godine, između nadležnih ministarstava, zaključen je *Sporazum o međuresornoj suradnji i koordinaciji u području sprječavanja nasilja i drugih ugrožavajućih ponašanja na lokalnoj razini*. Temeljem ovog Sporazuma na lokalnim razinama uspostavljeni su gradski/općinski timovi za prevenciju i borbu protiv nasilja i drugih ugroza poradi sprečavanja potencijalnih opasnosti i ugroza s neželjenim posljedicama po život, sigurnost i zdravlje građana, prepoznavanja rizičnih čimbenika za razvoj nasilničkog ponašanja ili drugih društveno neprihvatljivih ponašanja, koordiniranog i zajedničkog poduzimanja mjera, upravljanja prepoznatim rizikom ponavljanja nasilja i djelovanja prema onim osobama kod kojih se već očitovalo nasilno ponašanje te multidisciplinarnе analize posebno složenih slučajeva (case study).

E. Prikupljanje podataka i istraživanje

Prikupljanje podataka u djelokrugu je svih nadležnih državnih tijela koje pružaju potporu i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji i nasilja nad ženama odnosno policije, socijalne skrbi, pravosuđa, zdravstva, znanosti i obrazovanja.

Sukladno Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji²⁶ pri Ministarstvu pravosuđa i uprave osnovano je *Povjerenstvo za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji*.

Povjerenstvo se sastoji od članova iz reda sudaca, državnih odvjetnika, odvjetnika, državnih službenika ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, poslove pravosuđa, socijalne skrbi, zdravstva, obrazovanja i predstavnika organizacija civilnog društva. Zadaće Povjerenstva su prikupljanje izvješća nadležnih tijela o primjeni Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji te Kaznenog zakona. Način prikupljanja, obrade i dostave statističkih podataka propisan je Pravilnikom o načinu prikupljanja, obrade i dostave statističkih podataka i izvješća iz područja primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji²⁷. Povjerenstvo izrađuje godišnje izvješće o radu za svaku pojedinu godinu, a isto sadrži i statističke podatke koje nadležna tijela dostavljaju temeljem Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji te rečenog Pravilnika. Izvješća o radu Povjerenstva dostupna su na mrežnoj stranici Ministarstva pravosuđa i uprave²⁸.

Sukladno odredbama Pravilnika policija, državno odvjetništvo, sud, centri za socijalnu skrb, zdravstvene ustanove i odgojno-obrazovne ustanove kao tijela ovlaštena za postupanje prema Zakonu, dužna su voditi evidenciju o poduzetim radnjama. Evidencija koju vode nadležna tijela sadrže podatke, primjerice, o spolu i dobi počinitelja, žrtve, rodbinskom ili drugom odnosu žrtve i počinitelja, djeci, osobama s invaliditetom i osobama starije životne dobi, ranijoj osuđivanosti, broju i vrsti mjera opreza, broju i vrsti predloženih zaštitnih mjera, broju okrivljenika protiv kojih je podnesen optužni prijedlog, broju prijavljenih osoba počinitelja nasilja u obitelji za koje su službene osobe saznale obavljajući svoju dužnost, broju podnesenih prijedloga za izricanje zaštitnih mjera, ukupnom broju i vrsti izrečenih zaštitnih mjera, ukupnom broju i vrsti izrečenih sankcija, broju i vrsti sankcija prema maloljetniku, broju izrečenih novčanih kazni osobama koje su za događaj nasilja saznale u obavljanju svoje dužnosti, a koje ne prijave policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji, broju prijave povodom saznanja o nasilju u obitelji koje je centar za socijalnu skrb uputio policiji, broju sudjelovanja stručnih djelatnika centra za socijalnu skrb na obavijesnim razgovorima u policiji o nasilju u obitelji, broju postupanja centara za socijalnu skrb u evidentiranim slučajevima nasilja u obitelji, broju obitelji u kojima je evidentirano nasilje u obitelji,

²⁶ Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21

²⁷ Narodne novine, br. 31/18

²⁸ <https://mpu.gov.hr/izvjesce-o-rad-u-povjerenstva-za-pracenje-i-unaprjeđenje-rada-tijela-kaznenog-i-prekršajnog-postupka-i-izvršavanja-sankcija-vezanih-za-zastitu-od-nasilja-u-obiljelji/21302>

oblicima postupanja centra za socijalnu skrb prema žrtvi nasilja u obitelji, broju počinitelja upućenih u savjetovalište izvan centra za socijalnu skrb, broju imenovanih posebnih skrbnika za dijete u postupcima vezanim uz nasilje u obitelji, poduzetim mjerama obiteljsko-pravne zaštite, broju slučajeva u kojima je žrtva nasilja u obitelji upućena na liječenje zbog tjelesnih ozljeda, troškovima liječenja žrtve nasilja u obitelji, broju slučajeva u kojima su žrtva nasilja u obitelji ili počinitelj upućeni na psihijatrijsko liječenje, dobi i spolu žrtava nasilja u obitelji uključenih u odgojno-obrazovni sustav, broju prijava nasilja u obitelji koje su odgojno-obrazovne ustanove uputile nadležnim državnim tijelima te broju postupanja ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja u pružanju potpore odgojno-obrazovnim ustanovama.

Osim ovih podataka svako nadležno tijelo, sukladno svom djelokrugu, vodi i posebne statistike iz svog djelokruga vezane uz slučajeve nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike svaka dva tjedna prikuplja statističke podatke o popunjenosti kapaciteta skloništa za žrtve nasilja u obitelji, pri čemu se prati broj odraslih korisnika/ca i broj djece smještene u skloništa. Prema podacima dostavljenim od strane skloništa popunjenost kapaciteta kreće se do najviše 60%. Nadalje, prikuplja se i statistika prema pravima iz sustava socijalne skrbi koja je također spolno razlučena.

Državni zavod za statistiku na svojoj mrežnoj stranici²⁹ objavljuje statističke pokazatelje iz raznih područja života među kojima ističemo i spolno razlučene podatke o punoljetnim i maloljetnim počiniteljima kaznenih djela prema vrsti odluke, prijavama, optužbama i osudama te počiniteljima prekršaja.

Ministarstvo unutarnjih poslova otvorilo je na svojoj mrežnoj stranici link pod nazivom Kalendar nasilja³⁰ na kojem svakodnevno izvještava javnost o počinjenim kaznenim djelima i prekršajima nasilja u obitelji.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja prikuplja podatke o nasilju u školama te kontinuirano radi na unaprjeđenju preventivnih aktivnosti vezanih za sprečavanje nasilja među djecom i mladima, senzibilizaciji roditelja, djece i mladih za problem nasilja, pružanju sustavne pomoći žrtvama u skladu s Programom aktivnosti za sprečavanje nasilja među djecom i mladima, Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima te Protokolom o postupanju u slučaju nasilja u obitelji. Podaci se prikupljaju s obzirom na mjesto događaja, vrstu nasilja te odnos počinitelja i žrtve.

Organizacije civilnog društva koje pružaju usluge žrtvama nasilja u obitelji također vode statističke podatke o broju, spolu, dobi korisnika, odnosu počinitelja i žrtve, pruženim uslugama i drugo.

F. Istraživanja koja podržava Vlada

Ministarstvo unutarnjih poslova je u razdoblju od 2013. godine provelo tri znanstvena istraživanja slijedećih naziva: Uzroci teških oblika nasilja u obitelji (2013.), Femicid Watch (2018.) i Femicid Watch (2020.), a sve u cilju utvrđivanja faktora visokog rizika za počinjenje težih nasilja i sagledavanje fenomenologije nasilnih odnosa.

Povodom Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama - 22. rujna, ustrojstvene jedinice Ravnateljstva policije su predstavile rezultate druge faze istraživanja Femicid Watch koje obuhvaća 77 ubojstva žena počinjenih u vremenskom razdoblju od 2016. - 2020. godine. Kroz provedena istraživanja utvrđeni su i rizični faktori: ranije nasilničko ponašanje, utjecaj opojnih sredstava, suicidalnost počinitelja, psihičko oboljenje počinitelja, ali i prekid ili najava prekida bračne ili izvanbračne zajednice ili intimne veze. Kao najčešći motivi pojavljuju se ljubomora, najava ili

²⁹ <https://dzs.hr>

³⁰ <https://mup.gov.hr/kalendar-nasilja/283308>

prekid zajednice/ veze i narušeni odnosi. Rezultati istraživanja bit će korišteni u svakodnevnom postupanjima policije kod procjene rizika za počinjenje težih kaznenih djela počinitelja nasilnih kažnjivih radnji.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina kao koordinativno tijelo za izradu, praćenje provedbe i izvještavanje o Nacionalnom planu za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine, svakih 6 godina provodi opsežno znanstveno istraživanje kojim se prate ishodi predmetnog dokumenta, među ostalim, razvrstano po spolu. Primarni kao i sekundarni pokazatelji Nacionalnog plana razvrstani po spolu, prate se s krajnjim ciljem usporedbe rezultata između Roma i Romkinja, ali i opće populacije žena.

G. Istraživanja o nasilju nad ženama

U okviru istraživačke aktivnosti Policijske akademije tijekom 2019. godine provedena su dva znanstvena istraživanja, čiji su rezultati objavljeni 2020. godine:

Viktimološka obilježja nasilja u obitelji s posebnim osvrtom na pravnu kvalifikaciju događaja – Cilj istraživanja provedenog na nacionalnoj razini, bio je utvrditi viktimološka obilježja nasilja u obitelji te u tim obilježjima utvrditi razlike u odnosu na pravnu kvalifikaciju događaja. Uzorak istraživanja činila su ukupno 173 predmeta policijskih postupanja, od čega se 88 slučajeva odnosi na prekršaj nasilničkog ponašanja u obitelji (čl. 10. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji³¹), a 85 na kazneno djelo nasilja u obitelji (čl. 179.a Kaznenog zakona³²). Rezultati dobiveni ovim istraživanjem imaju praktični značaj u smislu poticanja na stvaranje uputa vezanih uz saznanje o obaveznim viktimološkim obilježjima koje bi trebalo prikupiti u policijskom postupanju u slučajevima obiteljskog nasilja. Znanstveni doprinos istraživanja očituje se u doprinosu aktualnim viktimološkim spoznajama o nasilju u obitelji, posebice teorijskim raspravama o kriterijima razlikovanja nasilja u obitelji u smislu njegove pravne kvalifikacije iz viktimološke perspektive. Rezultati istraživanja su objavljeni i javno dostupni³³.

Istraživanje stavova polaznika Programa obrazovanja odraslih za zanimanje policajac/policajka o rodnim i manjinskim pitanjima - Cilj istraživanja provedenog na nacionalnoj razini, bio je ispitati stavove polaznika programa obrazovanja, budućih policajaca, o rodnoj ravnopravnosti, posebice o pravima žena i LGBT populacije te o pravima nacionalnih manjina, tražitelja međunarodne zaštite i migranata. Istraživanje je provedeno na uzorku (N=524) polaznika Programa obrazovanja odraslih za zanimanje policajca/policajka u školskoj godini 2019./2020., korišten je anketni upitnik koji je obuhvaćao sljedeća područja: ravnopravnost spolova; nasilje nad ženama; homoseksualnost i LGBT populacija; nacionalne manjine; migranti i tražitelji međunarodne zaštite; djetinjstvo i odrastanje. Istraživanjem su utvrđeni stavovi polaznika o spomenutim pitanjima te ukupne razlike među ispitanicima po pojedinim područjima. Istraživanje je pokazalo da budući policajci/policajke ne pokazuju visok stupanj diskriminacije ili netolerancije prema pripadnicima manjina i ranjivim skupinama, a rezultati istraživanja će se koristiti za prilagodbu obrazovnih programa o ravnopravnosti spolova, ravnopravnosti nacionalnih manjina, migrantima, tražiteljima međunarodne zaštite i LGBT populaciji. Rezultati istraživanja su objavljeni i javno dostupni³⁴.

³¹ Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21

³² Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21

³³ Martinjak, D., Kikić, S., Kovčič, V., Vukadin, I. (2020). Viktimološka obilježja obiteljskog nasilja s posebnim osvrtom na pravnu kvalifikaciju događaja. U: Cajner Mraović, I. Kondor-Langer, M. (ur.) Zbornik radova VII. Međunarodne znanstveno-stručne konferencije „Istraživački dani Visoke policijske škole u Zagrebu“. Zagreb: MUP (303-324). ISSN 2718-3386, UDK 351.74 26-75.

<https://cpi.gov.hr/UserDocsImages/konferencije/IDVPS/VII/zbornik/MUP%20zbornik%20radova%207%20-%204%20Martinjak.pdf>

³⁴ Balgač, I. (2020). Ciljani pristup u policijskom obrazovanju o rodnim i manjinskim pitanjima. U: Cajner Mraović, I. Kondor-Langer, M. (ur.) Zbornik radova VII. Međunarodne znanstveno-stručne konferencije „Istraživački dani Visoke policijske škole u Zagrebu“. Zagreb: MUP (11-37). ISSN 2718-3386, UDK 351.74 26-75

III. PREVENCIJA

(Poglavlje III. Konvencije, članci 12. do 17.)

Republika Hrvatska posvećuje dužnu pažnju važnosti prevencije nasilja u obitelji i nasilja nad ženama. U tom smislu poduzeto je niz aktivnosti od strane nadležnih državnih tijela, posebice u suradnji s organizacijama civilnog društva aktivnim u ovom području koje uključuju provedbu javnih kampanji i drugih aktivnosti na obilježavanju nacionalnih i međunarodnih dana borbe protiv nasilja nad ženama i ljudskih prava, a kojima se utječe na razvoj svijesti javnosti o štetnosti i neprihvatljivosti nasilničkog ponašanja te prava žrtava.

A. Kampanje i programi

• Kampanje

Nacionalnu medijsku kampanju sa sloganom #empatijasada provodi Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u okviru EU projekta pod nazivom „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja“.

Svrha medijske kampanje uključuje senzibilizaciju javnosti o štetnosti i neprihvatljivosti nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, važnost prevencije nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, obveza prijavljivanja nasilja te promocija usluge Nacionalnog pozivnog centra (24-satne telefonske linije 116 006) kao dio sustava prevencije od nasilja i zaštite žrtava nasilja. Prva faza kampanje kroz ključnu poruku „Sudbina kakvu ne biste poželjeli svojoj kćeri“, provodi se emitiranjem video spotova na nacionalnoj televizijskoj kući, a u središte stavlja sudbine žrtava nasilja i temelji se na podizanju svijesti o nasilju s ciljem stvaranja društvenog okruženja u kojem žrtva nasilja aktivno traži pomoć, počinitelji prihvaćaju odgovornost, a svjedoci prijavljuju nasilje. Druga faza kampanje je promocija besplatne 24-satne telefonske linije 116 006 kao dio sustava prevencije nasilja i zaštite žrtava.

Vrijednost Kampanje je 1.295.543,00 kn (172.050 €) od kojih je 85% financirano iz ESF-a, a 15% iz sredstava državnog proračuna.

Preventivni projekt „Lily“ kontinuirano od 2019. godine u svim županijama Republike Hrvatske provodi Ministarstvo unutarnjih poslova. Projekt ima multimodularni karakter te se kroz međusobno povezan niz aktivnosti, od dana predstavljanja kontinuirano provodi u svim županijama Republike Hrvatske s ciljem umrežavanja svih nadležnih državnih tijela, organizacija civilnog društva, pravnih osoba i drugih društveno odgovornih subjekata, a kako bi koordinirano iznašli zajednički odgovor u sprečavanju svih oblika nasilja nad ženama. Dodatno kroz svoje komponente projekt sadrži i aktivnosti namijenjene osobama muškog spola s ciljem njihove senzibilizacije na temu ravnopravnosti spolova kao isključivanja svih oblika nasilnog ponašanja. Komponente ovog Projekta uključuju, među ostalim, tematske javne manifestacije s ciljem senzibilizacije građana o važnosti reakcije društva u pogledu eliminacije nasilja, izradu spotova i web stranice, izradu multimedijalnih audio-video sadržaja, tematske edukativne kazališne predstave, međusektorsku suradnju i edukaciju stručnjaka (policija, sustav socijalne skrbi, sudstvo, nevladine organizacije i dr.), intenziviranje rada i međusobne suradnje Vijeća za prevenciju kriminaliteta na razini lokalne uprave i samouprave, županijskih timova za sprječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, suradnju s organizacijama civilnog društva i drugo. U sklopu projekta „Lily“ do sad su provedene 22 javne manifestacije u svim županijama Republike Hrvatske kojima je prisustvovalo cca 10 000 osoba te je do sad građanima podijeljeno 5 000 komada promo materijala.

Preventivne projekte „Živim život bez nasilja“ i „Imam izbor“ Ravnateljstvo policije provodilo je tijekom 2019. i 2020. godine u suradnji s odgojno-obrazovnim ustanovama i drugim partnerima, a

usmjereni su na sprječavanje nasilja prema ženama, nasilja u obitelji, nasilja među mladima, izgradnje kulture nenasilja i tolerancije, osnaživanja socijalne uključenosti manjinskih društvenih skupina u zajednicu te s posebnim naglaskom na senzibilizaciju i osnaživanje maloljetnih djevojaka romske populacije kako ne bi postale žrtvama kaznenih djela, posebice nasilničkih delikata.

Projektom Živim život bez nasilja ukupno je obuhvaćeno 13 240 djece te 547 roditelja, dio kojih su i učenici romske nacionalne manjine, dok je preventivnim projektom „Imam izbor“ obuhvaćeno ukupno 93 djece.

Kampanju „Iza vrata“ provodilo je Ravnateljstvo policije u suradnji s Poliklinikom za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba i agencijom Degordian. Cilj kampanje je osvijestiti sve građane da prijave sumnju u bilo koji oblik nasilja nad djecom i u obitelji te preventivno djelovati u zaštiti djece i obitelji od zlostavljanja tijekom pandemije COVID-19. Preventivne aktivnosti odvijaju se putem medija i društvenih mreža, te se ovim modernim načinom senzibilizacije nastoji doprinijeti podizanju svijesti o problemu i rizicima od zlostavljanja djece i obitelji ili bilo kojeg drugog oblika ugrožavajućeg ponašanja u vrijeme zdravstvene krize i uvjetima izolacije. Kampanja je našla svoje mjesto i u komunikaciji Hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije i Europske komisije, a provedbu iste su podržali *Europska mreža za prevenciju kriminaliteta* i Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA). Europol je kampanju istaknuo kao primjer dobre prakse te je informacija o kampanji objavljena na EPE stranici (Europol platform for experts) nakon čega je kampanja preuzeta u Republici Slovačkoj. Članovi Lanzarote Odbora su također podijelili informaciju o kampanji kao primjeru dobre prakse.

- Programi/projekti

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske provodi niz aktivnosti s posebnim naglaskom na područje suzbijanja trgovanja ljudima i uključivanje Roma. Počevši od ožujka 2019. Ured provodi projekt *Ispunjavanje preduvjeta za učinkovitu provedbu politika usmjerenih na nacionalne manjine – FAZA I* posvećenog poboljšanju položaja romske nacionalne manjine, s naglaskom na informiranje javnosti o specifičnom položaju djece i mladih te Romkinja. U okviru projekta objavljena je i prevedena na engleski jezik, publikacija pod nazivom „Uključivanje Roma u hrvatsko društvo: žene, mladi i djeca“. Glavni cilj studije bio je identificirati i utvrditi veze između individualnih pokazatelja društvenog statusa tri ciljane skupine i njihovo objedinjavanje u jedinstveni okvir preporuka za unapređenje društvenog položaja Romkinja, djece i mladih Roma i Romkinja u odnosu na većinsku populaciju i drugih manjina te njihovu integraciju u hrvatsko društvo. U publikaciji se iznose podaci i rezultati analiza o društvenom položaju Romkinja, romske djece i mladih prikupljeni mješovitom metodologijom. Materijali koji uključuju prezentacije i video grafike javno su dostupni na službenom YouTube kanalu Ureda³⁵. Kroz projekt je snimljen i kratkometražni dokumentarni film „Svoje“³⁶ koji donosi priče o tri mlade Romkinje. Film je snimljen s idejom da se javnosti prikaže deprivilegiran položaj Romkinja koje se susreću s višestrukom diskriminacijom – kao žene i kao pripadnice romske manjine. Istovremeno, tri ženske priče pokazuju kako je moguće razbiti predrasude i osloboditi se tradicionalnih uloga te mogu biti inspiracija svim mladim Romkinjama. Film je prikazan na Hrvatskoj radio televiziji, te na 18. Festivalu filma o ljudskim pravima.

Osim toga, organizirana je i izložba pod nazivom „Moj dan“ o životu djece i mladih Romkinja i Roma. Izložba prikazuje šest kratkih dokumentarističkih video uradaka o životima djece i mladih s ciljem osvještavanja javnosti o potrebi izjednačavanja njihovih životnih prilika s prilikama i standardom većinskog stanovništva te rušenja postojećih predrasuda o Romima. Izložba je održana u Zagrebu 2020. godine te u Varaždinu i Osijeku 2021. godine. Ured je izradio i virtualnu verziju izložbe³⁷.

³⁵ <https://ukljucivanje-roma.com/zdm.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=U5AtGHXZmrk>

³⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=WII6pmqjjeU&feature=youtu.be>.

³⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=cGvbIEsyk&t=138s>.

- Obilježavanje nacionalnih i međunarodnih dana

Nadležna državna tijela i organizacije civilnog društva raznim aktivnostima obilježavaju nacionalne i međunarodne dane usmjerene borbi protiv nasilja nad ženama, poštivanju i promicanju prava žrtava.

Europski dana žrtava kaznenih djela - 22. veljače

- 2019. godine održan je okrugli stol na temu „Pojedinačna procjena žrtve – postignuća i izazovi“ s ciljem rasprave o izazovima u provedbi pojedinačne procjene žrtve kao i o mogućim načinima unaprjeđenja suradnje s tijelima, organizacijama i ustanovama koje pružaju pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela kroz primjere dobre prakse.
- 2020. godine održan je okrugli stol na temu „Podrška žrtvama i svjedocima u EU – daljnji izazovi u razvoju sustava“ s ciljem prikaza trenutnog smjera razvoja sustava podrške i prava žrtava na razini Europske unije u skladu s preporukama Vijeća Europske unije i Europske komisije te analiziranja primjera dosadašnje dobre prakse i mogućnosti daljnjeg razvoja sustava u Republici Hrvatskoj.

Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama – 22. rujna

- 2019. godine održan je stručni skup „Nasilje u društvu - izvor stresa i traume i/ili profesionalni izazov za stručnjake“. Na navedenom događaju sudjelovali su predstavnici nadležnih državnih tijela i organizacija civilnog društva, a isti je bio medijski popraćen.
- 2020. godine održan je Webinar na temu „Suzbijanje nasilja u obitelji za vrijeme koronavirusa“ za stručnjake svih relevantnih sustava uključujući i predstavnike organizacija civilnog društva koje programski djeluju u području nasilja u obitelji te međuresorna rasprava „Iskustva međuresorne suradnje na suzbijanju nasilja za vrijeme koronavirusa“ na kojem su sudjelovali predstavnici sustava i organizacija koja se bave područjem nasilja u obitelji.
- 2021. godine održana je konferencija visoke razine „Integrirani pristup zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji“ uz on line obraćanje Glavne tajnice Vijeća Europe te osobno sudjelovanje predsjednika Vlade Republike Hrvatske, ministara i drugih dužnosnika državnih tijela nadležnih za postupanje u slučajevima nasilja nad ženama, zastupnika u Hrvatskom saboru, predsjednice GREVIO-a, povjerenice Europske komisije za ravnopravnost, potpredsjednice Europskog suda za ljudska prava, pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, bivše posebne izvjestiteljice UN-a za nasilje nad ženama, njegove uzroke i posljedice, predstavnika pravosudnih tijela, akademske zajednice te organizacija civilnog društva.

Svjetski dan suzbijanja trgovanja ljudima – 30. srpnja

- 2021. godine održan je on-line skup tijekom kojeg je predstavljena evaluacija postojećeg referalnog sustava suzbijanja trgovanja ljudima, a koja će poslužiti izradi novog nacionalnog strateškog dokumenta u ovom području. Na ovaj način Republika Hrvatska pridružila se obilježavanju Svjetskog dana suzbijanja trgovanja ljudima.

Europski dan suzbijanja trgovanja ljudima – 18. listopada

- 2019. godine održan je okrugli stol na temu „Trgovanje u svrhu seksualnog i radnog iskorištavanja djece i mladih – primjeri iz prakse“ u svrhu jačanja javne svijesti o problematici suzbijanja trgovanja ljudima, ali i u svrhu prezentiranja poduzetih aktivnosti Vlade Republike Hrvatske i organizacija civilnog društva na području suzbijanja trgovanja ljudima.
- 2021. godine održana je 2. svečana sjednica Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima.

Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama -25. studenoga

- 2019. godine održan je okrugli stol na temu unaprjeđenja položaja žrtve nasilja u obitelji na kojem su sudjelovali stručnjaci iz ministarstava i institucija koji se bave zaštitom žrtava nasilja, kao i predstavnici organizacija civilnog društva te je, u zasebnom događaju, promovirana mrežna stranica #StopSexism i hrvatsko izdanje Preporuke Vijeća Europe CM/Rec (2019)1 Sprječavanje i borba protiv seksizma.
- 2020. godine u okviru provedbe EU projekta „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja“, produljen je rad Nacionalnog pozivnog centra svaki dan od 0-24

sata svih 7 dana u tjednu uključujući vikende, praznike i blagdane. Partneri Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u projektu su Ministarstvo pravosuđa i uprave i Udruga za podršku žrtvama i svjedocima kao nositelji aktivnosti unaprjeđenja rada Nacionalnog pozivnog centra. Održana je i tematska sjednica Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora na kojoj se raspravljalo o porastu nasilja u obitelji u vrijeme pandemije COVID - 19.

- 2021. godine organiziran je okrugli stol na temu „Suzbijanje nasilja nad osobama s invaliditetom i primjena Istanbulske konvencije“.

Međunarodni dan ljudskih prava -10. prosinca

- 2021. godine u sklopu Human Rights Festivala održan je okrugli stol na temu „Uključivanje žena izbjeglica u društvo – prilike i izazovi” sa svrhom informiranja i podizanja svijesti stručne i opće javnosti o ključnim izazovima za društveno-ekonomsku participaciju žena izbjeglica i drugih žena migrantskog porijekla. U okviru okruglog stola predstavljeni su primjeri dobre prakse u provedbi projekata i aktivnosti koje za cilj imaju osnažiti žene migrantice za ravnopravno sudjelovanje u društvenim tokovima, posebice u svrhu ekonomske emancipacije.

- Tisak i objava promotivnih i info-materijala

Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske je, u cilju osvještavanja javnosti o značaju i načinima zaštite žena od nasilja, u razdoblju od 2014. do 2021. godine, publikaciju Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji tiskao u ukupnoj nakladi od 9 600 primjeraka od čega je većina u navedenom razdoblju (9 437 primjeraka) distribuirana mnogobrojnim zainteresiranim dionicima.

Nadležna državna tijela kontinuirano putem internetskih stranica informiraju javnost o relevantnim događajima i aktivnostima vezanim uz rodno uvjetovano nasilje te dostupne usluge za žrtve.

B. Uključivanje nastavnog materijala u obrazovanje

Republika Hrvatska uvođenjem tema odgovornosti, slobode, ravnopravnosti i solidarnosti u predmetne kurikulume i međupredmetne teme promiče vrijednosti temeljnih ljudskih prava kao što su: ljudsko dostojanstvo, sloboda, jednakost, socijalna pravda, ravnopravnost spolova te potiče usvajanje vrijednosti, primjerice tolerancija i poštovanje različitosti kao značajke identiteta svakoga pojedinca i prevladavanje stereotipa i predrasuda.

Pravilnik o udžbeničkom standardu te članovima stručnih povjerenstava za procjenu udžbenika i drugih obrazovnih materijala³⁸, objavljen u siječnju 2019. godine, među ostalim utvrđuje znanstvene, pedagoške, psihološke, didaktičko-metodičke, etičke, jezične, likovno-grafičke i tehničke zahtjeve kao i oblik udžbenika za pojedini razred i razinu obrazovanja te uporabe udžbenika za predmete s pretežno odgojnom komponentom. Etički zahtjevi Pravilnika, među ostalim, promiču dostojanstvo ljudske osobe, emancipaciju, slobodu, ravnopravnost, pravednost, domoljublje, nacionalni identitet, društvenu jednakost, dijalog i snošljivost, rad, poštenje, mir, očuvanje prirode i čovjekova okoliša te druge demokratske vrijednosti; međukulturno razumijevanje, rasnu, nacionalnu, etničku, spolnu, rodnu, vjersku ravnopravnost pojedinaca i društvenih skupina te osvještavaju pravo na različitost i ravnopravnost spolova, na primjeren način koristeći se u jednakom omjeru ilustracijama likova obiju spolova i služeći se imenicama obaju rodova, osobito u imenovanju zvanja i zanimanja, ne narušavajući pritom komunikacijsku razinu i prirodnost hrvatskog jezika.

Nadalje, od školske godine 2019./2020. primjenjuje se Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Građanski odgoj i obrazovanje za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj, koja je donesena u siječnju 2019. godine. Odgovornost, ljudsko dostojanstvo, sloboda, ravnopravnost i solidarnost temeljne su vrijednosti koje se promiču učenjem i poučavanjem Građanskog odgoja i obrazovanja. Ciljevi učenja i poučavanja su: promicanje vrijednosti ljudskih

³⁸ Narodne novine, br. 9/19

prava (ljudsko dostojanstvo, sloboda, ravnopravnost i solidarnost), demokratska načela u zajednici unutar i izvan školskoga života, razvijanje kritičkog mišljenja i vještina argumentiranja te komunikacijske vještine potrebne za društveno i političko sudjelovanje u procesu oblikovanja cjelovitoga iskustva aktivnoga građanstva; u demokratskome školskom ozračju i široj demokratskoj zajednici razvijati Ustavom propisane temeljne vrijednosti kao što su sloboda, jednakost, etičnost, moral, obiteljske vrijednosti i vrijednost braka, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka i drugo.

Kurikulum za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj donesen je Odlukom iz siječnja 2019. godine. U nastavnom predmetu Hrvatski jezik također se razvija odgovorno ponašanje, prihvaćanje društvenoga i vlastitoga identiteta, tolerancija, uvažavanje različitih mišljenja i ravnopravnost, što je poveznica s međupredmetnom temom Građanski odgoj i obrazovanje.

C. Početno stručno usavršavanje

Policijska akademija u svim svojim nastavnim programima na svim razinama obrazovanja (visokoškolskoj i temeljnoj razini, cjeloživotnom obrazovanju) provodi kontinuiranu izobrazbu policijskih službenika u području ljudskih prava posebice nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. U sklopu programa posebna pažnja posvećuje se podizanju senzibiliteta policijskih službenika u odnosu na praksu dvostrukog uhićivanja, odnosno utvrđivanju primarnog nasilnika/agresora te činjenici da radnje koje ulaze u zonu samoobrane ne bi trebale biti kvalificirane kao nasilje s ciljem smanjenja problematične prakse dvostrukog uhićenja i dvostrukog terećenja za nasilje u obitelji.

Temeljna razina obrazovanja za policijske službenike provodi se tijekom 11 mjeseci obrazovanja budućih policijskih službenika u „Programu obrazovanja odraslih za zanimanje policajac/policajka“ i uključuje temu temeljnih ljudskih prava (uključujući ravnopravnost žena i muškaraca, nasilje nad ženama i nasilje u obitelji) obrađenu kroz sljedeće nastavne planove i programe *Ustav Republike Hrvatske, pravo Europske unije i ljudska prava, Policijske ovlasti i njihova primjena, Osnove prekršajnog i kaznenog prava* (obrađuje se nastavna jedinica Zaštita od nasilja u obitelji – suzbijanje diskriminacije i ravnopravnost spolova), *Osnove kriminalistike i kriminalističko istraživanje* (poseban naglasak stavljen je na poštivanje temeljnih ljudskih prava), *Psihologija* (uključuje teme Socijalno ponašanje i grupni utjecaj, Stavovi, stereotipi i predrasude i Ranjive skupine). Temeljnu razinu obrazovanja u školskoj godini 2018./2019. završilo je ukupno 725 polaznika, u školskoj godini 2019./2020. ukupno 724 polaznika, a u školskoj godini 2020./2021. ukupno 763 polaznika.

Nadalje, na Visokoj policijskoj školi tema o temeljnim ljudskim pravima (uključujući ravnopravnost žena i muškaraca, nasilje nad ženama i nasilje u obitelji) obrađena je u okviru Stručnog studija Kriminalistika na kolegijima *Kazneno materijalno pravo* (obrađuje pojedina kaznena djela, primjerice Nasilje u obitelji, Silovanje, Teška kaznena djela protiv spolne slobode), *Kriminalistička metodika istraživanja maloljetničke delinkvencije i kriminaliteta na štetu djece* (obuhvaća temu djeca počinitelji i žrtve nasilja u obitelji), *Kriminalistička metodika istraživanja obiteljskog nasilja* (od akademske godine 2020./2021. posvećena je u potpunosti kriminalističkom istraživanju nasilja u obitelji s naglaskom na utvrđivanje i procesuiranje primarnog agresora i sveobuhvatnost zaštite žrtava), *Kriminalistička metodika istraživanja krvnih i seksualnih delikata* (obrađuju se teme seksualnog nasilja, nasilja nad ženama te nasilja počinjenog od strane bliskih osoba). Stručni studij u akademskoj godini 2018./2019. završilo je ukupno 259 studenata, akademskoj godini 2019./2020. ukupno 229 studenata te u akademskoj godini 2020./2021. ukupno 193 studenta.

U okviru Specijalističkog stručnog studija Kriminalistika ova je tema obrađena na kolegijima *Kaznenopravna zaštita djece i maloljetnika* (tema Djeca žrtve nasilja od strane bliskih osoba),

Primijenjena viktimologija (obrađuju se teme Prava žrtava kaznenih djela i prekršaja te Fenomenološka obilježja žrtava) te *Metode istraživanja krvnih i seksualnih delikata* (obrađuju se teme seksualnog nasilja, nasilja nad ženama te nasilja počinjenog od strane bliskih osoba). Specijalistički stručni studij u akademskoj godini 2018./2019. završilo je ukupno 76 studenata, akademskoj godini 2019./2020. ukupno 62 studenta te u akademskoj godini 2020./2021. ukupno 57 studenata.

D. Dodatno stručno usavršavanje

- Odgojno-obrazovni djelatnici

Agencija za odgoj i obrazovanje niz godina organizira i održava stručna usavršavanja o ulozi odgojno-obrazovnih ustanova u prevenciji nasilja u obitelji, razumijevanja i prihvatanja učenika u riziku za razvoj problema u ponašanju te suradnje s roditeljima i ostalim dionicima u sustavu koji skrbe o djeci i mladima. Nadalje, Agencija osmišljava veći broj preventivnih programa koje u velikom broju škola provode odgojno-obrazovni radnici te održava stručne skupove za stručne suradnike i druge odgojno-obrazovne radnike na kojima se obrađuju teme povezane sa zaštitom od nasilja u obitelji. Stručni suradnici odgojno-obrazovnih ustanova kroz vijeća za preventivne programe izrađuju i razmjenjuju sadržaje prevencije nasilja u obitelji usmjerene na jačanje osobnih snaga učenika i roditelja, mehanizme zaštite od nasilja, načine prijave nasilja te moguće posljedice nasilja. Putem edukacija, stručni suradnici i ostali radnici odgojno-obrazovnih ustanova educiraju se za prepoznavanje čimbenika rizika za pojavu nasilja te usmjeravaju na postupanje sukladno propisima.

Stručnim skupovima za stručne suradnike i druge odgojno-obrazovne radnike na kojim su obrađene teme povezane sa zaštitom od nasilja u obitelji obuhvaćeno je 2019. godine 784 polaznika, 2020. godine 579, a 2021. godine 700 polaznika, dok je u školske, županijske i državne smotre iz Građanskog odgoja i obrazovanja u 2021. godini uključeno 1 162 sudionika.

Do veljače 2022. planirani su interdisciplinarni stručni skupovi na temu spolne ravnopravnosti za 900 sudionika na temu utjecaj stereotipa na proces odgoja i obrazovanja u dječjem vrtiću, osnovnoj školi i razrednoj nastavi te u srednjoj školi.

Nadalje, Agencija za odgoj i obrazovanje provodi edukaciju *Prepoznavanje i reagiranje na rodno utemeljeno nasilje (RUN) u školskom okruženju*, namijenjenu stručnim suradnicima osnovnih i srednjih škola, učiteljima, nastavnicima, odgajateljima u učeničkim domovima i ravnateljima. Edukacijom su obuhvaćene sljedeće teme: znanje o rodno utemeljenom nasilju i školski kontekst, spoznaje o rodno utemeljenom nasilju, *online* rodno utemeljeno nasilje i rodno utemeljeno nasilje u partnerskim vezama, rodno utemeljeno nasilje u školi i povjeravanje o rodno utemeljenom nasilju, vještine pružanja podrške, prevencija rodno utemeljenog nasilja te nacionalni zakonski okvir i protokoli. Dosad je programima izobrazbe obuhvaćeno 138 odgojno-obrazovnih djelatnika.

Nacionalnim planom za ravnopravnost spolova, za razdoblje od 2022. do 2027. godine, koji je u procesu izrade, predviđen je posebni cilj 4. Povećati osjetljivost sustava odgoja i obrazovanja (ranog, predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog) za pitanja ravnopravnosti spolova i nestereotipne odabire programa obrazovanja na svim razinama, a provedbom mjera će se nastojati potaknuti učenice i učenike na odabir vrste i programa obrazovanja, pa time i izbor zanimanja, kao i odabir izbornih (u osnovnim školama) i fakultativnih programa (u srednjim školama) sukladno osobnim interesima i sposobnostima. Edukacijom odgojno-obrazovnih radnika u predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama nastojat će se senzibilizirati zaposlene u odgojno-obrazovnim ustanovama za prepoznavanje i izbjegavanje rodno stereotipnih uloga, prepoznavanje neravnopravnosti, uklanjanje nasilja, seksizama i dr., osposobljavanje djece za donošenje zrelih odluka u kasnijim partnerskim odnosima i konačno smanjivanje segregacije u zanimanjima.

U sklopu projekta „Živjeti zdravo“ (2019. i 2020. godine) Hrvatski zavod za javno zdravstvo izradio je program *PoMoZi Da* usmjeren na unaprjeđivanje mentalno-zdravstvene pismenosti odgojno-obrazovnih djelatnika u području mentalnog zdravlja djece i mladih s naglaskom na unaprjeđivanje prepoznavanja problema mentalnog zdravlja kod djece i mladih te učenja vještine

psihološke prve pomoći. Polaznike se educira o univerzalnoj vještini vođenja podržavajućeg razgovora prema principu psihološke prve pomoći. Ta vještina može biti iznimno korisna u pružanju inicijalne podrške osobama koje su proživjele nasilje (kako pristupiti, kako pružiti emocionalnu i instrumentalnu podršku te kako osobu informirati o važnosti daljnjeg traženja stručne pomoći). Tijekom 2019. i 2020. godine provedene su 3 edukacije edukatora, stručnjaka za mentalno zdravlje iz županijskih zavoda za javno zdravstvo te je organiziran promotivni skup o programu *PoMoZi Da* i psihološkoj prvoj pomoći sa 120 sudionika.

U okviru projekta napravljena su dva priručnika s popratnim edukativnim materijalima – priručnik za učitelje i nastavnike te priručnik za provedbu, kreirana je online edukacijska platforma na CARNET MOOC sustavu te su osigurani svi potrebni materijali zavodima za javno zdravstvo za provedbu trodnevnih radionica s odgojno-obrazovnim djelatnicima.

Od lipnja 2020. godine provodi se kontinuirana online edukacija odgojno obrazovnih djelatnika preko CARNET MOOC sustava za učenje na daljinu. U edukacije je uključeno 22 edukatora iz mreže županijskih zavoda za javno zdravstvo, 899 odgojno-obrazovnih djelatnika putem online edukacije završilo je osnovnu razinu programa, a 59 odgojno-obrazovnih djelatnika završilo je radionicu napredne razine.

- Zdravstveni djelatnici

Ministarstvo zdravstva je tijekom 2020. godine provelo međuresorne, interdisciplinarnе edukacije za imenovane stručne timove u Kliničkim bolničkim centrima, zadužene za prve preglede kod sumnje na spolno zlostavljanje djece i mladih, za imenovane koordinateure u slučaju seksualnog nasilja i zlostavljanja i zanemarivanja djece (sukladno Protokolu o postupanju u slučaju seksualnog nasilja i Protokolu o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja djece) te za sve zainteresirane djelatnike. U okviru edukacije obrađivane su slijedeće teme: pregled djeteta upućenog zbog sumnje na spolno zlostavljanje, psihološki pristup djetetu kod sumnje na spolno zlostavljanje, dijete: svjedok-žrtva-oštećenik, uloga i značaj policije u otkrivanju i procesuiranju kaznenih djela spolnog zlostavljanja djece te integrirani pristup u slučaju spolnog zlostavljanja djece iz perspektive sustava socijalne skrbi.

- Policijski službenici

Policijska akademija u okviru dodatnog stručnog usavršavanja policijskih službenika provodi tečajevе i radionice kako slijedi:

Specijalistički tečaj za maloljetničku delinkvenciju i kriminalitet na štetu mladeži i obitelji kojem je cilj usvajanje teoretskih znanja iz djelokruga rada linije za maloljetničku delinkvenciju, kaznenopravnu zaštitu djece i nasilja u obitelji kao i primjena stečenih znanja, kroz savladavanje praktičnih vještina u prepoznavanju pojava preddelinkventnog i delinkventnog ponašanja mladih, kršenja prava djece i maloljetnika te nasilja u obitelji, poduzimanju izvida u vezi kažnjivih radnji, procesuiranju počinitelja i praćenju ovih pojava sa ciljem njihove prevencije. Također obrađuju se teme sprječavanja diskriminacije u smislu postizanja rodne ravnopravnosti, sprječavanje rodno zasnovanog nasilja, seksualnog nasilja i trgovanja ljudima i djecom, s posebnim osvrtom na ranjive skupine (djeca, starije osobe i osobe s invaliditetom). Specijalistički tečaj u 2019. godini završilo je 25, a u 2020. godini 20 policijskih službenika.

Tečaj rukovođenja postupanjem policije u predmetima nasilja u obitelji organizira se u svrhu stručnog osposobljavanja policijskih službenika – voditelja/šefova smjena operativno-komunikacijskih centara policijskih uprava i operativnih dežurstava policijskih postaja. U okviru Tečaja obrađuju se sljedeće teme: kriminološki aspekti obiteljskog nasilja, međunarodni standardi za zaštitu od nasilja u obitelji, posebno kroz primjenu odredbi Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, zaštita ljudskih prava, posebno ranjivih kategorija (kroz teme nasilja nad djecom i mladima, starijim osobama i osobama s invaliditetom), nacionalni zakonodavni okvir koji se odnosi na nasilje u obitelji,

policijsko postupanje u slučajevima nasilja u obitelji i suradnja s drugim tijelima, institucijama i organizacijama u prevenciji i suzbijanju nasilja u obitelji te policija i ljudska prava iz perspektive obiteljskog nasilja. Tečaj je u 2019. godini završilo ukupno 173 policijskih službenika, u 2020. godini ukupno 99 policijskih službenika, a u 2021. godini 137 policijskih službenika.

Radionica za policijske službenike i pravosudne dužnosnike o odredbama domaćeg i europskog zakonodavstva usmjerenih na suzbijanje i prevenciju nasilja u obitelji koja se provodi u suradnji Policijske akademije i Pravosudne akademije sukladno mjeri Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje 2017. - 2022. godine. Radionica obuhvaća novine u europskoj i domaćoj zakonskoj regulativi iz područja nasilja u obitelji te vježbe postupanja policije, državnog odvjetništva i sudova u konkretnim predmetima nasilja u obitelji. Policijska i Pravosudna akademija su za održavanje ovih radionica izradile radni i didaktički materijal te priručnike za polaznike i nastavnike (predavače), koji su namijenjeni unaprjeđenju postupanja policije i pravosuđa u konkretnim slučajevima nasilja u obitelji. Radionice je u 2019. godini pohađalo ukupno 167 polaznika (71 pravosudni dužnosnik i 96 policijskih službenika), u 2020. godini 20 polaznika (7 pravosudnih dužnosnika i 13 policijskih službenika), a u 2021. godini ukupno 42 polaznika (19 pravosudnih dužnosnika i 23 policijska službenika).

- Pravosudni dužnosnici – suci i državni odvjetnici

Pravosudna akademija je tijekom 2019., 2020. i 2021. godine provela radionice na temu „Nasilje u obitelji“ za kaznene suce i savjetnike općinskih, županijskih i prekršajnih sudova, zamjenike i državnoodvjetničke savjetnike kaznenog odjela općinske i županijske razine, policijske djelatnike, probacijske službenike i službenike za podršku žrtvama i svjedocima. Na radionicama je 2019. godine sudjelovalo ukupno 187 polaznika (73 pravosudna dužnosnika, 104 policijska službenika i 10 službenika u pravosuđu), 2020. godine ukupno 20 polaznika (6 pravosudnih dužnosnika, 13 policijskih službenika i 1 službenik u pravosuđu), a 2021. godine ukupno 41 polaznik (17 pravosudnih dužnosnika, 19 policijskih službenika i 5 službenika u pravosuđu).

U okviru međunarodne suradnje, u projektu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova „Izgradnja učinkovitije zaštite: transformacija sustava suzbijanja nasilja nad ženama“ provedene su edukacije sudaca, držanih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika za na kojima je sudjelovalo ukupno 100 polaznika (57 iz redova sudaca i sudskih savjetnika te 43 iz redova zamjenika općinskih i županijskih državnih odvjetnika).

Nadalje, u partnerstvu udruge B.a.B.e. i Pravosudne akademije provodio se projekt HELPLINE (Kako stručnost dovodi do sprječavanja, učenja, identifikacije, suradnje i zaustavljanja rodno uvjetovanog nasilja). Tijekom 2020. održane su radionice za 102 suca i zamjenika državnog odvjetnika, a u 2021. godine za 36 sudaca i državnih odvjetnika. Izrađen je i priručnik „Obiteljsko nasilje – Kratki vodič o postupanju stručnjaka/inja“.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina je tijekom 2019., u suradnji s Pravosudnom akademijom i Centrom za mirovne studije, organizirao pet stručnih seminara na kojem je izložen pravni okvir i pojavnost u praksi pod nazivom Zločin iz mržnje i govor mržnje. Sudionici su bili suci, državni odvjetnici, policijski službenici, odvjetnici i predstavnici organizacija civilnog društva.

U suradnji Pravosudne akademije i Policijske akademije tijekom 2019. godine provedene su dvije (2) dvodnevne radionice na temu „Suzbijanje trgovanja ljudima“ za kaznene suce i sudske savjetnike županijskih sudova, zamjenike državnih odvjetnika i državnoodvjetničke savjetnike specijalizirane za problematiku trgovanja ljudima te policijske djelatnike na kojima je sudjelovalo ukupno 107 polaznika. Do kraja 2021. godine održana su tri seminara/edukacija na temu suzbijanja trgovanja ljudima za pravosudne dužnosnike (suce i državne odvjetnike) na kojima je sudjelovalo ukupno 33 polaznika.

- Socijalni radnici

U okviru EU projekta „*Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja*“ kojeg je nositelj Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike provode se aktivnosti usmjerene na jačanje i razvoj kapaciteta županijskih timova za sprječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji vezano za dosljednu provedbu međunarodnih dokumenata usmjerenih zaštiti od nasilja poglavito Konvencije i nacionalnog zakonodavnog okvira te usvajanje standardnih operativnih postupaka u slučajevima nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Tijekom 2021. godine provedene su edukacije u kojima je sudjelovalo sveukupno 573 stručnjaka koji postupaju u predmetima nasilja u obitelji (predstavnicima centara za socijalnu skrb, policije, pravosudnih tijela, zdravstva, odgoja i obrazovanja te ostali stručnjaci, uključujući i predstavnici organizacija civilnog društva koje programski djeluju u području zaštite od nasilja u obitelji).

U okviru projekata ugovorenih unutar poziva „*Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici faza I*“ među ostalim aktivnostima, pružaju se i edukacije za stručnjake koji rade sa žrtvama nasilja u obitelji. Dosad je osposobljeno 137 stručnjaka.

Nadalje, u okviru 6 projekata ugovorenih u okviru poziva „*Osiguravanje sustava podrške za žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji*“ među ostalim su obuhvaćene i aktivnosti jačanja kapaciteta stručnjaka, odnosno osoba koje rade sa ženama žrtvama nasilja i žrtvama nasilja u obitelji u svrhu razvoja, širenja i unaprjeđenja kvalitete usluga usmjerenih ženama žrtvama nasilja i žrtvama nasilja u obitelji. Projekti su tek započeli s provedbom, no predviđeno je da će edukacijama biti obuhvaćeno 76 stručnjaka.

- Stručnjaci za rad sa žrtvama trgovanja ljudima

Osim za rad sa žrtvama nasilja u obitelji provode se i programi izobrazbe za rad sa žrtvama trgovanja ljudima kojih je nositelj Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske. Tijekom 2019. godine održane su 2 edukacije za turističke djelatnike o problematici i načinima suzbijanja trgovanja ljudima.

E. Programi podrške počiniteljima nasilja

Zaštitna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji propisana je u prekršajnom zakonodavstvu Republike Hrvatske od 2003. godine, odnosno donošenjem prvog Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji³⁹. Prema novom Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji⁴⁰ sud može izreći zaštitnu mjeru obveznog psihosocijalnog tretmana počinitelju prekršaja nasilja u obitelji radi otklanjanja njegova nasilničkog ponašanja ili ako postoji opasnost da bi mogao ponoviti nasilje u obitelji⁴¹. Zaštitna mjera može se odrediti počinitelju u trajanju od najmanje šest mjeseci. Pravilnikom o provođenju zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana⁴² propisano je provođenje zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana prema počinitelju nasilja u obitelji. Temeljem navedenog Pravilnika, u siječnju 2019. godine osnovano je Stručno povjerenstvo za provedbu, praćenje i nadzor izvršavanja zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana, koje uz ostalo, unaprjeđuje provedbu psihosocijalnog tretmana te prati i nadzire rad fizičkih i pravnih osoba koje provode psihosocijalni tretman, odnosno zaštitnu mjeru obveznog psihosocijalnog tretmana. Osim toga, psihosocijalni tretman provodi se i u zdravstvenim ustanovama za počinitelje nasilja koji imaju pozitivnu psihijatrijsku anamnezu.

U 2019. godini izrečena je 481 zaštitna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana od strane suda/suca u prekršajnom postupku, a ista je provedena prema 285 osoba. U 2020. godini u okviru

³⁹ Narodne novine, br. 116/03

⁴⁰ Narodne novine, br. 70/17, 126/19 i 84/21

⁴¹ Članak 15.

⁴² Narodne novine“, br. 116/18

prekršajnog postupka sudovi/suci su izrekli 292 zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana te su iste provedene u cijelosti prema 265 osoba.

Nadalje, temeljem odredaba Kaznenog zakona⁴³ sigurnosnu mjeru obveznog psihosocijalnog tretmana sud će izreći počinitelju koji je počinio kazneno djelo s obilježjem nasilja ako postoji opasnost da će počiniti isto ili slično djelo⁴⁴. Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz 2021. godine izmijenjena je predmetna sigurnosna mjera na način da je, umjesto dosadašnjeg fakultativnog izricanja, propisano obvezno izricanje sigurnosne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana, uz zadržavanje uvjeta opasnosti počinitelja da će počiniti isto ili slično djelo.

Program psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilnih kaznenih djela, uključujući počinitelje nasilja u obitelji, provodi se u zatvorskom sustavu Republike Hrvatske pod nazivom NAS. Program se provodi (individualno ili grupno) u kaznionicama u Glini, Lepoglavi, Požegi, Turopolju, zatvorima u Bjelovaru, Puli, Rijeci, Splitu, Šibeniku, Varaždinu, Zadru i Zagrebu te odgojnim zavodima u Požegi i Turopolju, a provode ga službenici tretmana - psiholozi, socijalni pedagozi i socijalni radnici sa završenom dodatnom edukacijom za provođenje programa. Zatvorenike se u program uključuje na temelju izrečene sigurnosne mjere iz članka 70. Kaznenog zakona i na temelju procjene stručnog tima kaznionice, zatvora, odnosno odgojnog zavoda. Sudjelovanje u programu je dobrovoljno, međutim zatvorenik koji odbije uključivanje u tretman, ne može ostvariti pogodnosti izlazaka iz kaznionice odnosno zatvora, a u postupku odlučivanja o uvjetnom otpustu zatvorenika koji odbija tretman kaznionica odnosno zatvor sudu dostavlja izvješće s negativnim mišljenjem o prijedlogu za uvjetni otpust. U program NAS je tijekom 2019. godine bilo uključeno 54 zatvorenika, a u 2020. godini 51 zatvorenik. Podaci o spolu, dobi i vrsti nasilja, kao i odnosu počinitelja prema žrtvi, geografskom položaju i drugo nisu dostupni budući se ne vode u službenim evidencijama.

Program NAS, među ostalim, uključuje rad na razumijevanju nasilja (uključujući nasilje nad ženama), promjeni stavova i uvjerenja koja podržavaju nasilno ponašanje te za počinitelje rodno uvjetovanog, odnosno nasilja u obitelji, obvezno uključuje teme kao što su: uloga socijalizacije, posramljivanja i samopoštovanja u nasilju; vrijednosni/kulturalni kontekst u kojem se odvija nasilje prema partneru, odnosno članu obitelji; poricanje, umanjivanje, opravdavanje i optuživanje žrtve i članova obitelji žrtve za vlastito ponašanje; usvajanje pozitivnih, poštujućih i ravnopravnih odnosa s partnericom/partnerom. Važno je napomenuti da, u slučajevima grupnog rada, program obvezno provodi muško-ženski voditeljski par stručnjaka, što zatvorenicima omogućuje učenje promatranjem pozitivnog modela uvažavajućeg i ravnopravnog muško-ženskog odnosa.

Kako bi se osiguralo obavješćavanje žrtve kaznenog djela ili prekršaja, odnosno njezine obitelji, ukoliko je žrtva (odnosno član njene obitelji) podnijela zahtjev, kaznionica, zatvor ili Centar za dijagnostiku u Zagrebu o zaprimanju zatvorenika, prije svakog samostalnog izlaska ili u slučaju bijega zatvorenika, sukladno članku 8. Zakona o izvršavanju kazne zatvora⁴⁵ obavješćava Službu za podršku žrtvama i svjedocima Ministarstva pravosuđa i uprave.

Provođenje programa i izobrazbe stručnjaka za provođenje programa financiraju se iz redovnih sredstava Državnog proračuna dodijeljenih Ministarstvu pravosuđa i uprave, u ukupnom iznosu oko 200.000,00 kn (26.000,00 €) na godišnjoj razini, a odnosi se na udio u plaći stručnjaka – zaposlenika zatvorskog sustava – koji provode program u kaznionicama, zatvorima i odgojnim zavodima i koji su proveli edukaciju službenika te putne troškove službenika koji su sudjelovali u edukaciji. Mjere za procjenu učinka programa dosad nisu poduzete.

⁴³ Narodne novine, br. 125/11, 144/12,56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21

⁴⁴ Članak 70.

⁴⁵ Narodne novine, br. 14/21

F. Programi podrške počiniteljima seksualnih delikata

U zatvorskom sustavu Republike Hrvatske provodi se program psihosocijalnog tretmana počinitelja seksualnih delikata pod nazivom PRIKIP (hrvatska kratica za naziv *Prevenција recidivizma i kontrola impulzivnog ponašanja*). PRIKIP se kontinuirano provodi od 2005. godine, kada je prvi puta proveden u Kaznionici u Lepoglavi. Zatvorenike se u program uključuje na temelju procjene stručnog tima kaznionice, zatvora, odnosno odgojnog zavoda. Sudjelovanje u programu je dobrovoljno, međutim zatvorenik koji odbije uključivanje u tretman, ne može ostvariti pogodnosti izlazaka iz kaznionice odnosno zatvora, a u postupku odlučivanja o uvjetnom otpustu zatvorenika koji odbija tretman kaznionica odnosno zatvor sudu dostavlja izvješće s negativnim mišljenjem o prijedlogu za uvjetni otpust. Program PRIKIP se provodi samo u kaznionicama u Lepoglavi i Glini te u Zatvoru u Zagrebu, budući da u drugim kaznenim tijelima nema dovoljno počinitelja za formiranje grupe. U program PRIKIP u 2019. godini bio je uključen 31 zatvorenik, a u 2020. godini 29 zatvorenika. Svi uključeni zatvorenici su odrasle osobe muškog spola, a podaci o dobi i vrsti seksualnog delikta (nasilja), kao i odnosu počinitelja prema žrtvi, geografskom položaju i drugo nisu dostupni budući da se ovi podaci ne vode u službenim evidencijama.

Sa počiniteljima seksualnih delikata radi se, među ostalim, na promjeni stavova i razumijevanju seksualnog nasilja nad ženama (ali i drugim žrtvama), a teme obuhvaćene programom uključuju razumijevanje prihvatljivog nasuprot neprihvatljivog seksualnog ponašanja, partnerske odnose, zdravi muški identitet i drugo. U slučajevima grupnog rada program obvezno provodi muško-ženski voditeljski par stručnjaka, što zatvorenicama omogućuje učenje promatranjem pozitivnog modela uvažavajućeg i ravnopravnog muško-ženskog odnosa.

Tijekom 2013. godine u Sektoru tretmana Središnjeg ureda Uprave za zatvorski sustav napravljena je prva i za sada jedina sustavna evaluacija PRIKIP-a, primjenom upitnika samoprocjene počinitelja prije i nakon programa te kvantitativnom usporedbom ovih pokazatelja. Upitnik ispituje, odnosno prati promjene u mišljenju i stavovima počinitelja. Tako je primjerice, usporedba razine preuzimanja odgovornosti za kontrolu vlastitog seksualnog ponašanja i mogućnosti prevencije ponovnog počinjenja na početku i na kraju PRIKIP programa pokazala da na početku programa zatvorenici u pravilu odbacuju odgovornost za kontrolu vlastitog seksualnog ponašanja i nesvjesni su vlastitih sposobnosti utjecanja na prevenciju ponovnog počinjenja djela, dok je na kraju programa evidentan značajan porast odgovornosti i uvida u vlastite kapacitete za prevenciju ponovnog počinjenja kaznenog djela.

Obavješćavanje žrtve objašnjeno je u okviru točke E Programi podrške počiniteljima nasilja.

Provođenje programa i izobrazbe stručnjaka za provođenje programa financiraju se i redovnih sredstava Državnog proračuna dodijeljenih Ministarstvu pravosuđa i uprave, a ukupni trošak se procjenjuje na 100.000,00 kn (13.300,00 €) na godišnjoj razini, a odnosi se na udio u plaći stručnjaka – zaposlenika zatvorskog sustava – koji provode program u kaznionicama, zatvorima i odgojnim zavodima i koji su proveli edukaciju službenika te putne troškove službenika koji su sudjelovali u edukaciji.

U okviru zdravstvenog sustava također se provodi rad s počiniteljima seksualnih delikata kojem prethodi provođenje odgovarajuće psihologijske i druge potrebne obrade. Nakon postavljene dijagnoze, osoba se može uputiti u visoko specifične programe liječenja, ovisno o vrsti poremećaja koji je u podlozi, za koji je poznato da povećava rizik od počinjenja kaznenih djela seksualnog i drugih oblika nasilja.

G. Privatni sektor i mediji

U Republici Hrvatskoj, uvažavajući neovisnost i slobodu medijskog izvještavanja, odredbe o medijskom izvještavanju o nasilju u obitelji sadržane su u Zakonu o medijima⁴⁶, Zakonu o elektroničkim medijima⁴⁷ te Zakonu o ravnopravnosti spolova⁴⁸. Ovi zakoni propisuju obvezu poštovanja privatnosti, dostojanstva, ugleda i časti građana, posebice djece, mladih i obitelji bez obzira na spol i spolno opredjeljenje, zabranu poticanja, pogodovanja poticanju i širenja mržnje ili diskriminacije po više osnova, među ostalim, spola, društvenog položaja bračnog ili obiteljskog statusa, te zabranu objava priloga koji vrijeđaju dostojanstvo čovjeka, priloga nemoralnog i pornografskog sadržaja kao i priloga koji potiču, promiču ili veličaju nasilje. Dodatno Zakon o ravnopravnosti spolova propisuje obvezu medija da kroz programske sadržaje, programske osnove, programska usmjerenja i samoregulacijske akte promiču razvoj svijesti o ravnopravnosti žena i muškaraca.

H. Standardi samoregulacije

U Republici Hrvatskoj uspostavljena je Agencija za elektroničke medije, neovisno regulatorno tijelo koje promiče javni interes i pluralizam medija, stručnim i transparentnim djelovanjem opravdava povjerenje javnosti, potiče medijsku pismenost, stvara uvjete za proizvodnju kvalitetnog hrvatskog audiovizualnog sadržaja te osigurava ravnopravne uvjete za razvoj medija i medijskih sloboda.

Unutar Agencije djeluje Vijeće za elektroničke medije kao neovisno regulatorno tijelo u području elektroničkih medija u Republici Hrvatskoj. Agencija i Vijeće u svom radu posebnu pažnju posvećuju poštivanju dostojanstva čovjeka, zaštiti maloljetnika te sprječavanju poticanja i/ili promicanja programa koji šire mržnju ili diskriminaciju na temelju rase, spola, vjere ili nacionalnosti.

Osim toga Kodeks časti hrvatskih novinara⁴⁹ jedan je od samoregulacijskih akata, tj. pravila novinarske struke i etike kojima se utvrđuju strukovna i druga pravila ponašanja ili uređuju odnosi u medijskoj djelatnosti, a koje samostalno utvrđuju nakladnici, novinari i njihove udruge. Za zaštitu i primjenu Kodeksa časti hrvatskih novinara nadležno je Novinarsko vijeće časti Hrvatskoga novinarskog društva koje ukoliko uoči da su prekršene norme i načela Kodeksa časti, suvremena i opća novinarska etička i profesionalna načela, o istome može provesti raspravu i izreći određene sankcije⁵⁰.

Konačno, u okviru Hrvatskog sabora djeluje Odbor za informiranje, informatizaciju i medije, kojem je zadaća, među ostalim zaštita prava na informiranje i informaciju, zaštita intelektualnog vlasništva, zaštita privatnosti na elektroničkim medijima, poticanje prava na informiranje, informaciju i komuniciranje novim tehnologijama i sredstvima elektroničkog komuniciranja (internet, elektronička trgovina, internet edukacija). Odbor ujedno razmatra izvješće o radu Vijeća za elektroničke medije i Agencije za elektroničke medije te izvješće o radu nacionalne televizijske kuće Hrvatske radio televizije.

I. Mjere za osiguravanje protokola i smjernica

Sukladno Ustavu Republike Hrvatske⁵¹ te važećim zakonskim odredbama⁵² zabranjen je bilo kakav oblik nasilja i zlostavljanja. Navedeno uključuje i nasilje odnosno seksualno uznemiravanje na radnom mjestu.

⁴⁶ Narodne novine, br. 59/04, 84/11 i 81/13

⁴⁷ Narodne novine, br. 111/21

⁴⁸ Narodne novine, br. 82/08 i 69/17

⁴⁹ <http://www.hnd.hr/dokumenti>

⁵⁰ Sukladno članku 9. Pravilnika Novinarsko vijeće časti nakon rasprave i glasanja članu hrvatskog novinarskog društva može izreći opomenu, težu opomenu ili odluku o isključenju iz Hrvatskog novinarskog društva

⁵¹ Narodne novine, br. 56/90, 135/9, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14

⁵² Zakon o radu, Kazneni zakon, Zakon o ravnopravnosti spolova, Zakon o suzbijanju diskriminacije

Prema odredbama Zakon o radu⁵³ ponašanje radnika koje predstavlja uznemiravanje ili spolno uznemiravanje predstavlja povredu obveze iz radnog odnosa.

Nadalje, Zakon o ravnopravnosti spolova⁵⁴ propisuje posebne mjere koje su dužna primjenjivati tijela državne uprave i pravne osobe u pretežitom vlasništvu države. Ujedno, ista su dužna donijeti i planove djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova na osnovi analize položaja žena i muškaraca, te utvrditi razloge za uvođenje posebnih mjera, ciljeve koje treba postići, način provedbe i metode nadzora provedbe. Isto tako i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima i druge pravne osobe i obrtnici koji zapošljavaju više od 20 zaposlenih obvezni su u svoje opće akte unijeti antidiskriminacijske zakonske odredbe i mjere za uspostavljanje ravnopravnosti spolova.

Ujedno, poslove neovisnog tijela nadležnog za suzbijanje diskriminacije u području ravnopravnosti spolova obavlja pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova kojoj se mogu obratiti fizičke osobe koje smatraju da su na bilo koji način diskriminirane u području ravnopravnosti spolova.

J. Druge mjere za sprečavanje nasilja nad ženama

Iako je Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju⁵⁵ propisana akademska samouprava i autonomija sveučilišta koja obuhvaća i donošenje studijskih programa nadležno Ministarstvo znanosti i obrazovanja čvrsto je opredijeljeno za nultu stopu tolerancije prema bilo kojem obliku nasilja na visokim učilištima i zalaže se za osiguravanje poticajnog i sigurnog akademskog ozračja za sve sudionike obrazovnog procesa. Stoga je žurno reagiralo na prve informacije o sumnjama da se na visokim učilištima događaju slučajevi spolnog ili drugog uznemiravanja i u siječnju 2021. godine od Rektorskog zbora Republike Hrvatske i Vijeća veleučilišta i visokih škola zatražilo da u skladu s autonomijom sveučilišta i akademskom samoupravom na senatima sveučilišta poduzmu sve potrebne mjere i donesu odluke koje će omogućiti prevenciju i borbu protiv bilo kojeg oblika diskriminacije, zlostavljanja ili neprimjerenog ponašanja uspostavljanjem odgovarajućih i učinkovitih mehanizama zaštite studentica i studenata, nastavnica i nastavnika.

Nadalje, u veljači 2021. godine Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskoga sabora je na tematskoj sjednici triju saborskih odbora održao raspravu povodom prijavljenih slučajeva spolnog uznemiravanja i pravodobnog informiranja studenata o proceduri prijavljivanja spolnog uznemiravanja i seksualnog nasilja te zakonskim odredbama kojima se takvo nasilje sankcionira. Ministarstvo znanosti i obrazovanja je u svibnju 2021. godine od svih sveučilišta te veleučilišta i visokih škola zatražilo dostavu podataka o implementaciji preporuka i poduzetim koracima u smjeru sankcioniranja spolnog uznemiravanja na visokim učilištima odnosno podatke o tome što su visoka učilišta konkretno poduzela u vezi s traženim mjerama. Na temelju izvješća vidljivo je da su doneseni etički kodeksi, akcijski planovi, protokoli o postupanju, smjernice za prevenciju i djelovanje u slučaju spolnog uznemiravanja, pravilnik o zaštiti dostojanstva studenata i drugi dokumenti. Ujedno, poduzete su i mjere s ciljem ustanovljavanja protokola postupanja u slučaju spolnog uznemiravanja i pravodobnog informiranja studenata o proceduri prijavljivanja spolnog uznemiravanja i seksualnog nasilja.

⁵³ Narodne novine, br. 93/14, 127/17 i 98/19

⁵⁴ Narodne novine, br. 82/08 i 69/17

⁵⁵ Narodne novine, broj: 123/03, 198/13, 105/04, 174/04, 02/07 – Odluka USRH, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 101/14 – Odluka i Rješenje USR, 60/15 – Odluka USRH i 131/17

IV. ZAŠTITA I POTPORA

(Poglavlje IV. Konvencije, članci 18. do 28.)

A. Informacije o uslugama potpore i zakonskim mjerama

Zakonom o zaštiti prava pacijenata⁵⁶ propisano je da pacijent ima pravo na potpunu obaviještenost, među ostalim, o preporučenim pregledima i zahvatima, daljnjem tijeku pružanja zdravstvene zaštite, pravima iz zdravstvenoga osiguranja i postupcima za ostvarivanje tih prava i drugo. Pacijent ima pravo dobiti obavijesti na način koji mu je razumljiv obzirom na dob, obrazovanje i mentalne sposobnosti, odnosno pacijenti s invaliditetom imaju pravo dobiti obavijesti u njima pristupačnom obliku.

Nadalje, prema Zakonu o kaznenom postupku⁵⁷ sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su već pri poduzimanju prve radnje u kojoj sudjeluje obavijestiti žrtvu na njoj razumljiv način o pravima koja joj pripadaju sukladno Zakonu te o pravima koja ima kao oštećenik, a prema žrtvi postupati obzirno i uvjeriti se da je žrtva danu obavijest o pravima razumjela. Prije ispitivanja žrtve, tijelo koje provodi ispitivanje će u suradnji s tijelima, organizacijama ili ustanovama za pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela, provesti pojedinačnu procjenu žrtve koja uključuje utvrđivanje postoji li potreba za primjenom posebnih mjera zaštite u odnosu na žrtvu te ako postoji, koje posebne mjere zaštite bi se trebale primijeniti.

Ujedno, policija u cilju sustavnog informiranja o pravima i mogućnostima svim žrtvama uručuje obrazac obavijesti o pravima žrtvama kaznenih djela (Obavijest o pravima žrtve, Obavijest o pravima žrtve-dijete, Obavijest o pravima žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode/trgovanja ljudima/utvrđene posebne potrebe zaštite i Obavijest o pravima žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode/trgovanja ljudima/utvrđene posebne potrebe zaštite – dijete), kao i obavijesti žrtvama prekršaja nasilja u obitelji s priloženim popisom i kontakt podatcima službi za podršku, kako državnih tako i organizacija civilnog društva. Na popisu organizacija navedeni su podaci o odjelima za podršku žrtvama i svjedocima koji djeluju na 7 županijskih sudova, Nacionalnom pozivnom centru za žrtve kaznenih djela i prekršaja – 116 006, organizacijama iz „Mreže podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela i prekršaja“ te ostalim specijaliziranim organizacijama.

Prilikom obavljanja razgovora sa žrtvom državni odvjetnik osim informacija o pravima žrtvama daje i informacije o odjelima za podršku žrtvama i svjedocima, Nacionalnom pozivnom centru za žrtve kaznenih djela i prekršaja – 116 006 i relevantnim organizacijama civilnog društva. Informacije se daju u pisanom obliku i usmeno.

Sud i državni odvjetnik, u slučaju kad postoje okolnosti zbog kojih je moguće odrediti istražni zatvor ili je taj zatvor već određen, ako se ista svrha može ostvariti mjerom opreza, a mogu biti naložene prije i tijekom kaznenog postupka, određuje mjere opreza koje su propisane Zakonom o kaznenom postupku⁵⁸. Okrivljenik će biti upozoren da će se u slučaju nepridržavanja izrečene mjere ona zamijeniti istražnim zatvorom. Mjere opreza jesu zabrana napuštanja boravišta, zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja, obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu, zabrana približavanja određenoj osobi, zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti, privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice, privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom, zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili druge osobe, udaljenje iz doma, zabrana pristupa internetu. Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza⁵⁹ uređuje način izvršavanja

⁵⁶ Narodne novine, br. 164/04, 37/08

⁵⁷ Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, članak 43. stavak 4. i 6.

⁵⁸ Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, članak 98.

⁵⁹ Narodne novine, br. 92/09, 66/14, 73/21

mjera opreza te vođenje evidencije o izvršavanju mjera opreza. Izmjenama i dopunama Pravilnika iz 2021. godine učinjene su izmjene i dopune u odnosu na krug osoba prema kojima se vrši provjera pridržavanja pojedinih mjera opreza od strane policije. Taj je krug osoba proširen na način da se za pojedine mjere opreza (mjeru opreza zabrane približavanja određenoj osobi, mjeru opreza zabrane uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, mjeru opreza zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili druge osobe) provjera pridržavanja izrečene mjere opreza od strane policije sada vrši u odnosu na osobu kojoj je mjera izrečena te druge osobe koje mogu imati saznanja o kršenju izrečene mjere, kako bi se u fokus doveo počinitelj. U odnosu na mjeru opreza udaljenja iz doma krug osoba je proširen propisivanjem provjere policije i u obliku razgovora s osobom u svrhu čije zaštite je mjera određena. Navedenim izmjenama i dopunama omogućuje se policiji prikupljanje svih relevantnih podataka na terenu u tijeku provjere pridržavanja izrečenih navedenih mjera opreza.

Nadalje, sudski pozivi kojima se žrtve pozivaju na sud sadrže informacije s kontakt podacima odjela za podršku žrtvama i svjedocima koji su osnovani na teritoriju njihove nadležnosti. U gradovima u kojima nisu osnovani odjeli za podršku i gdje djeluju organizacije civilnog društva koje su članice „Mreže podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela i prekršaja“ sudovi u sudskom pozivu navode kontakt podatke Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja – 116 006, kojemu se žrtve mogu obratiti za dodatne informacije i podršku, a koji ih onda dalje upućuje, prema boravištu žrtve, na nadležne organizacije civilnog društva koje su članice Mreže podrške.

Ministarstvo pravosuđa i uprave putem Službe za podršku žrtvama i svjedocima osigurava podršku i informacije žrtvama koje se poziva preko međunarodne pravne pomoći i žrtvama osigurava informacije o redovnom i uvjetnom otpustu počinitelja iz zatvora. Informacije se pružaju putem telefona, pisanim putem i putem e-maila. Odjeli za podršku žrtvama i svjedocima na županijskim sudovima, čijim radom koordinira Služba za podršku žrtvama i svjedocima Ministarstva pravosuđa i uprave provode poslove pružanja emocionalne podrške i informacija o pravima kao i praktičnih i tehničkih informacija, žrtvama i svjedocima i članovima njihovih obitelji u izravnom kontaktu, telefonskim putem ili putem e-maila te ih upućuju na nadležne organizacije i ustanove ili organizacije civilnog društva koje im mogu pružiti daljnju pomoć i podršku. Osim toga usluge žrtvama dostupne su i putem web stranice Mreže podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela i prekršaja⁶⁰ te Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja⁶¹ (116 006) koji osigurava informacije o procesnom tijeku kaznenog postupka, pravima žrtava i svjedoka, emocionalnu podršku, praktične informacije te žrtve upućuje na institucije i organizacije u kojima mogu dobiti dodatne oblike stručne pomoći i podrške.

Sve dodatne informacije o pravima žrtava nalaze se na web stranici Ministarstva pravosuđa i uprave⁶² i dostupne su na hrvatskom i engleskom jeziku. Osim toga dostupni su i letci⁶³ te brošura Vodič za žrtve i svjedoke kroz kazneni i prekršajni postupak⁶⁴.

I druga državna tijela putem svojih mrežnih stranica osiguravaju žrtvama dostupnost informacija o uslugama i pripadajućim pravima. Primjerice Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike na mrežnoj stranici redovito objavljuje dostupne informacije, odnosno adresare

⁶⁰ <http://mrezapodrškeisuradnje.com/>

⁶¹ <https://hr-hr.facebook.com/zrtveisvjedoci/>

<https://pzs.hr/nacionalni-pozivni-centar-za-zrtve-kaznenih-djela-i-prekršaja-2/>

⁶² <https://mpu.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-6366/iz-pravosudnog-sustava-6372/podrska-zrtvama-i-svjedocima/6156>

⁶³ https://mpu.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Žrtve%20i%20svjedoci//Žrtva%20ste%20ili%20svjedok%20kaznenog%20djela%20ili%20prekršaja_letak.pdf

⁶⁴ https://mpu.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Žrtve%20i%20svjedoci//Vodič%20za%20žrtve%20i%20svjedoke%20Ohrvatskom%20jeziku_brošura.pdf
https://mpu.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Žrtve%20i%20svjedoci//a%20guide%20for%20victims%20and%20witnesses_brochure.pdf

službi koje pružaju potporu – organizacije, ustanove i druge institucije koje pružaju potporu i pomoć žrtvama⁶⁵, centri za socijalnu skrb⁶⁶, županijski timovi za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama⁶⁷. Ujedno, Ministarstvo unutarnjih poslova⁶⁸ na svojim mrežnim stranicama objavljuje informacije o pružanju potpore i dostupnim uslugama žrtvama iz svoje nadležnosti.

Osim već navedenih zakona i podzakonski akti propisuju potrebu osiguravanja pravovremene dostupnosti informacija žrtvama, primjerice Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja⁶⁹, Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji⁷⁰, Protokol o integraciji/reintegraciji žrtava trgovanja ljudima⁷¹, Protokol o dobrovoljnom i sigurnom povratku žrtava trgovanja ljudima⁷² te Protokol o postupanju u slučaju zločina iz mržnje⁷³.

Nadalje, osigurano je i pružanje konzularne i druge zaštite i potpore hrvatskim državljanima kao i pružanje takve zaštite i potpore i drugim žrtvama koje bez obzira na državljanstvo, imaju pravo na zaštitu u skladu s međunarodnim pravom. Uprava za konzularne poslove Ministarstva vanjskih i europskih poslova u okviru svoje nadležnosti postupaju temeljem zahtjeva diplomatskih misija i konzularnih ureda Republike Hrvatske u inozemstvu u slučajevima nasilja nad ženama i nasilja u obitelji uz suradnju resornog Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Republike Hrvatske. Ovi slučajevi, ukoliko se radi o hrvatskim državljanima, rješavaju se pred nadležnim tijelima zemlje primateljice uz suradnju diplomatskih misija i konzularnih ureda Republike Hrvatske.

Osim navedenoga diplomatske misije i konzularni uredi Republike Hrvatske pružaju konzularnu pomoć i zaštitu hrvatskim i stranim državljanima sukladno Zakonu o vanjskim poslovima⁷⁴ kojim je propisano da diplomatske misije i konzularni uredi pružaju konzularnu zaštitu građanima Europske Unije čije države nemaju predstavništva, pod istim uvjetima kao državljanima Republike Hrvatske u obavljanju brojnih konzularnih funkcija. Uz pomoć u slučaju uhićenja ili pritvora, pomoć u slučaju teške nesreće ili teške bolesti, pomoć kod smrtnog slučaja, podršku i repatrijaciju u hitnim slučajevima i pomoć u slučaju potrebe za hitnom putnom ispravom, diplomatske misije i konzularni uredi pružaju pomoć svim žrtvama kaznenih djela, uključujući i žrtvama rodno uvjetovanog nasilja i nasilja u obitelji. U tom smislu, u okviru svojih nadležnosti, konzularni djelatnici redovito prijavljuju nadležnim tijelima sumnje i saznanja o mogućem počinjenju kaznenog djela nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

⁶⁵ <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Adresari/ADRESAR%20USTANOVA.%20ORGANIZACIJA%20I%20OSTALIH%20INSTITUCIJA%20KOJE%20PRUZAJU%20POMOC,%20PODRSKU%20I%20ZASTITU%20ZRTVAMA%20NASILJA%20U%20OBITELJI.pdf>

⁶⁶ <https://mrosp.gov.hr/adresari/11829>

⁶⁷ <https://mrosp.gov.hr/pristup-informacijama-16/najcesca-pitanja-i-odgovori/obitelji-11807/adresari-zupanijskih-timova-za-sprecavanje-i-borbu-protiv-nasilja-nad-zenama-i-nasilja-u-obitelji/11830>

⁶⁸ <https://mup.gov.hr/ostalo-48/online-prijave/zastita-djece-i-obitelji/nasilje-u-obitelji-281678/281678>

⁶⁹ Narodne novine, br. 70/18; Protokol propisuje obvezu upoznati žrtvu s postojanjem institucionalnih i izvaninstitucionalnih tijela za pomoć i potporu (centri za socijalnu skrb, specijalizirane organizacije civilnog društva koje pružaju pomoć žrtvama seksualnog nasilja i dr.);

⁷⁰ Protokol u okviru poglavlja I. Postupanje nadležnih tijela među ostalim obavezama navodi obvezu obveznog savjetovanja žrtve na način na koji to može razumjeti o njenim zakonskim pravima, osobito o pravima djeteta. <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/PROTOKOL%20O%20POSTUPANJU%20U%20SLUCAJU%20NASILJA%20U%20OBITELJI.pdf>

⁷¹ Protokol propisuje obvezu, osiguravanja pristup informacijama o mjerodavnim sudskim i upravnim postupcima na jeziku koji žrtve razumiju i to od trenutka prvog stupanja u kontakt s nadležnim vlastima. Ako je žrtva strani državljanin integracija obuhvaća i učenje hrvatskog jezika https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/protokoli/Protokol%20o%20integraciji_reintegraciji%20C5%BErtava%20trgovanja%20ljudima.pdf

⁷² Protokol propisuje da će žrtva biti informirana na materinjem ili drugom jeziku kojeg razumije <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Protokol%20o%20postupanju%20pri%20dobrovoljnom%20i%20sigurnom%20povratku%20C5%BErtava%20trgovanja%20ljudima.pdf>

⁷³ Narodne novine, br. 43/21

⁷⁴ Narodne novine, br. 48/96, 72/13, 127/13, 39/18, 98/19

B. Opće usluge potpore

Žrtvama nasilja u obitelji i nasilja nad ženama u Republici Hrvatskoj osiguran je pristup općim uslugama podrške kao primjerice socijalne usluge, zdravstvene usluge, usluge stambenog zbrinjavanja te službe nadležne za zapošljavanje koje nisu namijenjene isključivo žrtvama nasilja, već su dostupne široj javnosti.

U odnosu na socijalnu skrb za istaknuti je da žrtve nasilja, kao i ostali korisnici, imaju pravo na prava i usluge iz sustava socijalne skrbi koja propisuje Zakon o socijalnoj skrbi⁷⁵. Posebice izdvajamo zajamčenu minimalnu naknadu, jednokratnu naknadu te uvećanu jednokratnu naknadu koje vrlo često ostvaruju žrtve nasilja u obitelji. Osim naknada korisnicima, među kojima i žrtvama nasilja, dostupne su i socijalne usluge od kojih posebno izdvajamo prvu socijalnu uslugu, savjetovanje i pomaganje, psihosocijalnu podršku te smještaj u kriznim situacijama koje često ostvaruju žrtve nasilja u obitelji. Osim toga i Obiteljski centri, podružnice centara za socijalnu skrb, provode niz programa usmjerenih razvoju socijalnih vještina djece, prevenciji pojave nasilnih oblika ponašanja, razvoju tolerancije i multikulturalnosti, preventivne i tretmanske programe za zaštitu prava i interesa djece i obitelji pod socijalnim rizicima te programe usmjerene povećanju kapaciteta za odgovorno roditeljstvo i smanjenju rizika za različite oblike ugrožavanja djece i prevenciji rizičnih ponašanja djece.

Posebice u uvjetima pandemije COVID -19, u svrhu što žurnijeg pružanja pomoći žrtvi centri za socijalnu skrb formirali su krizne timove za krizne intervencije koji u situacijama kada je ugrožena sigurnost i život (nasilje u obitelji, zlostavljanje i zanemarivanje djece) žurno po dojavu izlaze na teren i poduzimaju sve potrebne mjere u skladu sa ovlastima i pravilima struke. Ujedno, centri za socijalnu skrb osigurali su 24 satna dežurstva radi postupanja u žurnim i neodgodivim situacijama kakve predstavljaju situacije nasilja u obitelji. Stručnjaci u centrima za socijalnu skrb odlaze na teren i provode pojačanu kontrolu i praćenje obitelji u riziku te će u slučaju potrebe žrtvi nasilja u obitelji osigurati žuran smještaj. Dodatno, obiteljski centri pružaju usluge savjetovanja i pomaganja žrtvama nasilja u obitelji, a rad savjetovališta odvija se putem elektroničkih medija i/ili telekomunikacijskih sredstava (Skype, WhatsApp, Viber, Zoom i sl.) te ih provode posebno educirani stručnjaci zaposleni u Obiteljskim centrima.

Tijekom 2019. godine centri za socijalnu skrb zabilježili su ukupno 2 837 žrtava koje su ostvarile 6 405 prava i/ili usluga iz sustava socijalne skrbi, tijekom 2020. godine zabilježeno je 2 660 žrtava koje su ostvarile ukupno 5 893 prava i/ili usluga iz sustava socijalne skrbi, dok su tijekom 2021. godine (do kraja studenoga) zabilježene 2 322 žrtve koje su ostvarile 4 670 prava i/ili usluga iz sustava socijalne skrbi.

Detaljnije u točki D. Specijalizirane usluge potpore.

Vezano uz stambeno zbrinjavanje ističemo da je temeljem Zakona o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima⁷⁶ od 01. siječnja 2019. godine osigurana mogućnost stambenog zbrinjavanja žrtava nasilja u obitelji. Tijekom 2019. godini doneseno je deset (10) rješenja za korisnice žrtve nasilja u obitelji kojima je utvrđeno pravo na stambeno zbrinjavanje, dok je tijekom 2020. godine zaprimljeno devet (9) rješenja za stambeno zbrinjavanje osoba sa osnova žrtava nasilja u obitelji, a stambeno je zbrinuto ukupno devet (9) korisnica. Dodatno je Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje stambeno zbrinuo 55 osoba u 2020. godini. Tijekom 2021. godine doneseno je 21 rješenje o stambenom zbrinjavanju žrtava nasilja u obitelji, od kojih je stambeno zbrinuto njih 16 sa obiteljima. Sve korisnice su stambeno zbrinute u županijama gdje su stvarno i predale zahtjeve. Po dobivanju rješenja s utvrđenim modelom stambenog zbrinjavanja (najam,

⁷⁵ Narodne novine, br. 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20 i 138/20

⁷⁶ Narodne novine, br. 106/18, poglavlje XI. „Žrtve nasilja u obitelji“, članak 45.

izgradnja) Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje osigurava sredstva ili stambene jedinice.

Kao pozitivan primjer ističe se uloga lokalne zajednice u stambenom zbrinjavanju žrtava nasilja. Grad Zagreb je *Odlukom o najmu stanova* kao posebno pravo (izvan liste reda prvenstva) uveo pravo na stambeno zbrinjavanje žrtava nasilja u obitelji te je u 2019. godini u Gradu Zagrebu stambeno zbrinuto 13 osoba/obitelji sa statusom žrtve nasilja u obitelji, a u 2020. godine 2 osobe žrtve nasilja u obitelji. Grad Slavonski Brod na temelju javnog natječaja za dodjelu u najam stanova u vlasništvu u 2019. godini stambeno je zbrinuo jednu obitelj sa statusom žrtve nasilja. Nadalje, Grad Osijek temeljem Odluke o davanju gradskih stanova u najam daje u najam stanove osobama s Liste kandidata prema utvrđenom redu prvenstva koji se utvrđuje prema propisanim socijalnim, materijalnim i zdravstvenim mjerilima. U razdoblju od 2014. godine do 2021. godine na preporuku Centra za socijalnu skrb Osijek stambeno je zbrinuta 41 obitelj, u najvećem dijelu u situacijama kada obitelj s malom djecom u kriznoj situaciji ostane bez svog doma i nije u mogućnosti osigurati smještaj. Općina Lasinja na raspolaganju ima jedan stan u općinskoj zgradi koji se može koristiti za privremeno stambeno zbrinjavanje u posebnim okolnostima, primjerice u slučaju teških zdravstvenih i socijalnih/obiteljskih neprilika⁷⁷.

U cilju osiguravanja ekonomske neovisnosti žrtava nasilja te uključivanja u svijet rada poduzimaju se mjere usmjerene poboljšanju njihove zapošljivosti unaprjeđenjem radno-socijalnih vještina kroz obrazovne aktivnosti. U svim regionalnim i područnim uredima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje imenovane su koordinatorice - žene savjetnice, njih ukupno 22, kao kontakt osobe kojima druge institucije ili organizacije upućuju žrtve nasilja u obitelji i koje u svom radu primjenjuju principe povjerljivosti i senzibiliziranosti za žrtve nasilja u obitelji, te rade na pripremi za zapošljavanje kroz osnaživanje radnog potencijala i povećanju kompetencija žrtava za aktivno traženje posla. Tijekom 2019. godine posredovanjem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje zaposleno je 73 osoba žrtava nasilja u obitelji, tijekom 2020. godine njih 55, te do pisanja ovog izvješća u studenom 2021. godine zaposleno je 67 žrtava nasilja u obitelji. U Mjere aktivne politike zapošljavanja u 2019. godini bilo je uključeno ukupno 10 nezaposlenih žena žrtava nasilja u obitelji, u 2020. godini ukupno 6 nezaposlenih žena žrtava nasilja u obitelji, a do studenoga 2021. godine 12 žena žrtava nasilja u obitelji. Tijekom 2019. godine 18 žrtava nasilja u obitelji uključeno je u radionice aktivnog traženja posla, što iznosi 10,9% od ukupnog broja žrtava nasilja u obitelji u evidenciji Zavoda. Nadalje, 8 (4,8%) nezaposlenih osoba – žrtava nasilja bilo je uključeno u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja i procjene preostalih radnih i općih sposobnosti, dok su u cilju unaprjeđenja kompetencija i poboljšanja zapošljivosti četiri osobe – žrtve nasilja u obitelji (2,4%) bile uključene u obrazovne aktivnosti. U 2020. godini 5 žrtava nasilja u obitelji bilo je uključeno u radionice aktivnog traženja posla, što iznosi 3,7% od ukupnog broja prijavljenih u evidenciji Zavoda, a u 2021. godini 4 žrtve nasilja odnosno 3% od ukupnog broja prijavljenih u evidenciji Zavoda. Nadalje, 2020. godine 8 nezaposlenih osoba (5,9%) koje pripadaju ovoj osjetljivoj skupini bilo je uključeno u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja i procjene preostalih radnih i općih sposobnosti, te u 2021. godini 11 nezaposlenih osoba (8,2%). Kroz aktivnosti EU projekata i različitih projekata u zajednici, gdje su ciljane skupina bile osobe – žrtve nasilja u obitelji uključeno je 8 osoba iz evidencije Zavoda u 2020. godini te 9 osoba u 2021. godini.

U odnosu na zdravstveni sustav za istaknuti je da žrtve nasilja u obitelji imaju jednaki pristup zdravstvenim službama i zdravstvenim uslugama kao i svi ostali građani Republike Hrvatske. Pravo na zdravstvenu zaštitu u Republici Hrvatskoj regulirano je Ustavom Republike Hrvatske⁷⁸,

⁷⁷ Podaci o iz Izvješća o provedbi Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji tijekom 2019. i 2020. godine, [https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Obitelj%20i%20djeca/IZVJESCE%20O%20ROVEDBI%20Nacionalne%20strategije%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%202019-2020%20\(2\).pdf](https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Obitelj%20i%20djeca/IZVJESCE%20O%20ROVEDBI%20Nacionalne%20strategije%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%202019-2020%20(2).pdf)

⁷⁸ Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14

Zakonom o zdravstvenoj zaštiti⁷⁹, Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju⁸⁰, Zakonom o zaštiti prava pacijenata⁸¹, Zakonom o kvaliteti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi⁸² te brojnim drugim zakonima i podzakonskim aktima. Svi dijagnostički i terapijski postupci u sustavu zdravstva odvijaju se kontinuirano u okviru redovnih djelatnosti sukladno stručnim smjernicama. Žrtve rodno uvjetovanog nasilja i svjedoci nasilja, temeljem prava iz obveznog/dopunskog zdravstvenog osiguranja ostvaruju zdravstvenu zaštitu na sve tri razine, primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini, uključujući i zaštitu mentalnog zdravlja u djelatnosti psihijatrije i službi za zaštitu mentalnog zdravlja. Na primarnoj razini pomoć žrtvama nasilja osigurana je kroz Mrežu za djelatnost opće medicine (ugovoreno je 2 337 timova), Mrežu timova u djelatnosti zdravstvene zaštite žena na razini primarne zdravstvene djelatnosti (278 timova), Mrežu u djelatnosti patronažne zdravstvene zaštite (870 patronažnih sestara), Mrežu timova u djelatnosti zdravstvene njege (1.252 sestara) o Mrežu za djelatnost zdravstvene zaštite predškolske djece (283 tima).

Osim toga, u okviru zdravstvenog sustava provode se aktivnosti vezane za psihosocijalni tretman i resocijalizaciju žena s problemom ovisnosti, koje su često ujedno i žrtve nekog od oblika nasilja. U koordinaciji Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo provode se aktivnosti usmjerene na razvijanje usluga za žene s problemom ovisnosti kao i na povezivanje i jačanje suradnje u pružanju navedenih usluga. S ciljem dodatnih edukacija za stručnjake iz zdravstvenog, socijalnog te zatvorskog sustava tijekom 2019. 2020. i 2021. godine organizirane su edukacije o provedbi smjernica za psihosocijalni tretman ovisnosti o drogama u zdravstvenom, socijalnom i zatvorskom sustavu, među ostalim i u odnosu na žene s problemom ovisnosti. Nadalje, u okviru Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama koji se provodi od 2007., tijekom izvještajnog razdoblja provodili su se i programi oporavka i rehabilitacije žena s problemom ovisnosti o drogama kroz pružanje paketa usluga usmjerenih uspješnom održavanju apstinencije i njihove društvene reintegracije. Nadalje, u cilju poticanja zapošljavanja socijalno osjetljivih skupina, među koje spadaju i žene liječene od ovisnosti o drogama, provedene su mjere za poticanje njihovog obrazovanja i zapošljavanja kroz aktivnosti profesionalnog usmjeravanja te mjere aktivne politike sufinanciranja i financiranja obrazovanja i zapošljavanja.

Pored navedenog, u organizaciji Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, 9. prosinca 2020. održan je Okrugli stol na temu izazova skrbi i tretmana žena s problemom ovisnosti o drogama u okviru kojeg se raspravljalo o važnosti razvijanja specifičnih programa tretmana i rehabilitacije usmjerenih prema ženama ovisnicama sukladno njihovim obilježjima. Ujedno se inicirala i izrada protokola između zdravstvenih ustanova i centara za socijalnu skrb s ciljem jačanja suradnje zdravstvenog i socijalnog sustava u vidu poboljšanja kvalitete usluga koje su pružaju ženama s problemom ovisnosti, a kako bi se olakšao i ubrzao proces pravodobne i prikladne intervencije naspram žena ovisnica te poboljšala integracija podataka iz različitih službi s ciljem jačanja suradnje među dionicima u području promicanja skrbi i tretmana žena s problemom ovisnosti.

U sklopu aktivnosti promicanja mentalnog zdravlja nacionalnog programa Živjeti zdravo promiče se važnost usvajanja vještine prepoznavanja pružanja psihološke prve pomoći osobama koje razvijaju znakove narušenog mentalnog zdravlja ili proživljavaju emocionalne krize. Psihološka prva pomoć posebno je važna u kriznim situacijama i stanjima koja mogu biti uzrokovana nasiljem u obitelji, a kako bi se pravovremeno zaštitile žrtve nasilja i pružila im se i emocionalna prva pomoć te usmjerilo na traženje zaštite i potrebne stručne pomoći.

U Savjetovalištu za promicanje mentalnog zdravlja Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo uspostavljen je kontakt i razmjena informacija sa savjetovalištim za žrtve seksualnog nasilja i nasilja u obitelji s obzirom na potrebe anonimnog savjetovališta u kojim postoji potreba psihološke prve pomoći korisnicama kod sumnje na nasilje.

⁷⁹ Narodne novine, br. 100/18 i 147/20

⁸⁰ Narodne novine, br. 80/13, 137/13 i 98/19

⁸¹ Narodne novine, br. 169/04 i 37/08

⁸² Narodne novine, br. 124/11

Vežano uz broj ųrtava nasilja koje su ostvarile pomoć zdravstvenih sluųbi istiĉemo da su tijekom 2019. godine od strane lijeĉnika Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje upućene prijave zbog sumnje na nasilje u obitelji u kojima su 366 ųena te 192 muųkaraca bili ųrtve nasilja. Uslijed ozljede nanese od člana obitelji 17 ųena i 9 muųkaraca ųrtava nasilja u obitelji upućeno je na lijeĉenje. Ujedno je 366 ųena i 349 muųkaraca ųrtava nasilja u obitelji upućeno na lijeĉenje u psihijatrijsku ustanovu. Nadalje, tijekom 2020. godine su od strane lijeĉnika Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje upućene prijave zbog sumnje na nasilje u obitelji u kojima su 471 ųena te 230 muųkaraca bili ųrtve nasilja. Uslijed ozljede nanese od člana obitelji 23 ųene i 10 muųkaraca ųrtava nasilja u obitelji upućeno je na lijeĉenje. Ujedno su 433 ųene i 290 muųkaraca ųrtava nasilja u obitelji upućeni na lijeĉenje u psihijatrijsku ustanovu.

C. Pomoć u pojedinaĉnim/skupnim prituųbama

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske ima ulogu koordinatora prema međunarodnim mehanizmima, te u tom smislu i predstavlja diplomatski kontakt između međunarodnih i domaćih tijela. Budući da se radi o prituųbama u kojima je Republika Hrvatska tuųena strana te ona kao takva stranka dostavlja i svoju argumentaciju za pojaųnjenje svoje pozicije. S druge strane, Republika Hrvatska je upravo i primjer dobre prakse jer je ratificirala gotovo sve međunarodne instrumente na podruĉju ljudskih prava kao i njihove protokole koji se tiĉu mogućnosti podnoųenja takvih tuųbi protiv drųzave. Glede svega navedenog, nema prepreka da nadleųna tijela podiųu svijest građana o mogućim prituųbenim mehanizmima, bilo materijalima koje objavljuju na svojim web stranicama bilo organizacijom edukacija, a tom smislu, veliki doprinos daju organizacije civilnog druųtva i pravobraniteljske institucije.

Nadalje, Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći⁸³ uređuje uvjete i postupak u kojem osobe slabijeg imovnog stanja mogu ostvariti pravo na pravno savjetovanje te pristup sudu i drugim javnopravnim tijelima u građanskim i upravnim stvarima. Zakon razlikuje primarnu i sekundarnu pravnu pomoć.

Primarna pravna pomoć ukljuĉuje opću pravnu informaciju, pravni savjet, sastavljanje podnesaka pred javnopravnim tijelima, Europskim sudom za ljudska prava i međunarodnim organizacijama u skladu s međunarodnim ugovorima i pravilima o radu tih tijela, zastupanje u postupcima pred javnopravnim tijelima te pravnu pomoć u izvansudskom mirnom rjeųenju spora. Primarna pravna pomoć moųe se pruųiti u svakoj pravnoj stvari, a postupak ostvarivanja pokreće se izravnim obraćanjem pruųatelju primarne pravne pomoći. Jesu li ispunjene pretpostavke za ostvarivanje primarne pravne pomoći (primjerice kada podnositelj zahtjeva ne raspolaųe dovoljnim znanjem i sposobnoųću da svoje pravo ostvari, podnositelju zahtjeva pravna pomoć nije osigurana na temelju posebnih propisa, podneseni zahtjev nije oĉito neosnovan te su materijalne prilike podnositelja zahtjeva takve da bi plaćanje struĉne pravne pomoći moglo ugroziti uzdrųavanje podnositelja zahtjeva i članova kućanstva) utvrđuju pruųatelji primarne pravne pomoći u neformalnom, diskrecijskom postupku. Pruųatelji primarne pravne pomoći su ovlaųtene udruge, pravne klinike pravnih fakulteta te upravna tijela ųupanija odnosno Grada Zagreba. Financijska sredstva za pruųanje primarne pravne pomoći ovlaųtenim udrugama i pravnim fakultetima odobravaju se na temelju odobrenih projekata putem natjeĉaja za financiranje projekata kojeg raspisuje Ministarstvo pravosuđa i uprave do kraja sijeĉnja tekuće godine u okviru sredstava koja su u tu svrhu osigurana u Drųzavnom proraĉunu. Posebni ciljevi natjeĉaja su osigurati uravnoteųenu teritorijalnu rasprostranjenosti projekata pruųanja primarne pravne pomoći te osiguranje pravne pomoći osjetljivim druųtvenim skupinama kao ųto su osobe s invaliditetom, ųrtve nasilja i nasilja u obitelji, pripadnici nacionalnih manjina i drugima. U navedenu svrhu u 2019. godini dodijeljeno je ukupno 1.918.498,62 kn (254.780,00 €) ovlaųtenim udrugama i pravnim fakultetima, ĉime je financirano ukupno 25 projekata. U 2020. financirano je ukupno 24 projekata ovlaųtenih udruga i pravnih fakulteta te je dodijeljeno ukupno 2.109.524,20 kn (280.149,30 €).

⁸³ Narodne novine, br. 143/13, 98/19

Sekundarna pravna pomoć opisana je u okviru poglavlja VI. Istraga, kazneni progon, postupovno pravo i zaštitne mjere, I. Besplatna pravna pomoć.

D. Specijalizirane usluge potpore

Skloništa za žrtve nasilja

Kao odgovor na zahtjeve koje pred Republiku Hrvatsku stavlja Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u području izravne pomoći žrtvama nasilja u obitelji i nasilja nad ženama, tijekom 2019. i 2020. godine poduzeto je niz aktivnosti na uspostavi novih 6 skloništa na području županija u kojima ranije skloništa nisu postojala. Nositelji procesa osnivanja i uspostave skloništa bile su županije u suradnji s partnerima – organizacijama civilnog društva, Caritasom ili Crvenim križem te Ministarstvom rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. Sva nova skloništa su tijekom 2020. godine ispunila uvjete za prihvata korisnika u slučaju potrebe. Financijsku potporu uređenju i radu ovih skloništa Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike osiguralo je iz EU fondova. U ožujku 2020. godine, objavljen je ograničeni Poziv pod nazivom *Osiguravanje sustava podrške za žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji* čiji je opći cilj unaprjeđenje sustava podrške, prevencije i zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji na područjima šest županija u kojima nedostaju takve usluge; jačanje kapaciteta stručnjaka/osoba koje rade sa ženama žrtvama nasilja i žrtvama nasilja u obitelji, te kroz podizanje svijesti javnosti o pravima žena žrtava nasilja i žrtava nasilja u obitelji te negativnim posljedicama nasilja u obitelji. Pozivom su predviđene aktivnosti uspostave skloništa i skrbi izvan vlastite obitelji, pružanje usluga savjetovanja i pomaganja, osnaživanja i motiviranja te pružanja podrške ženama žrtvama nasilja i žrtvama nasilja u obitelji koje mogu biti žene s invaliditetom. Ovim pozivom iz EU fondova je odobreno ukupno 54.689.846,66 kuna (7.262.927,00 €) u svrhu osnivanja, opremanja i provođenja programskih aktivnosti novih 6 skloništa.

Osnivanjem novih 6 skloništa u Republici Hrvatskoj djeluje ukupno 25 skloništa za žrtve nasilja u obitelji s trenutno raspoloživim kapacitetom od 352 kreveta. Pri tome je važno istaknuti da je usluga smještaja za žrtve nasilja osigurana u svim županijama Republike Hrvatske te su usluge za korisnike besplatne, a adrese skloništa tajne. Od ukupno 25 skloništa za žrtve nasilja u obitelji skloništa na 8 lokacija vode ženske nevladine udruge/autonoma ženska skloništa, na 6 lokacija organizacije civilnog društva, na 5 vjerske institucije, a ostalih 6 drugi pružatelji usluga smještaja, odnosno crveni križ i domovi/ustanove. Putem Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno iz državnog proračuna te proračuna gradova i županija, financijsku potporu svom radu ostvaruje ukupno 23 skloništa u Republici Hrvatskoj. Za preostala dva skloništa osigurani su drugi izvori financiranja, odnosno jedno se sklonište u potpunosti financira iz proračuna Grada Zagreba kao osnivača dok je jedno sklonište sastavni dio ustanove koja se financira izravno iz državnog proračuna Republike Hrvatske. Tijekom 2019. godine za rad skloništa ukupno je utrošeno 16.215.908,11 kuna (2.153.507,00 €), dok je u 2020. godini utrošeno 17.194.933,81 kuna (2.283.523,00 €) iz državnog proračuna te proračuna gradova i županija⁸⁴. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike prati popunjenost smještajnih kapaciteta svih skloništa na dvotjednoj razini te podaci pokazuju popunjenost smještajnih kapaciteta do najviše 60%.

Dodatno je u okviru Europskog fonda za regionalni razvoj putem poziva „Unapređivanje infrastrukture za pružanje socijalnih usluga u zajednici kao podrška procesu deinstitucionalizacije – druga faza“, među ostalim, ugovoren i jedan projekt u vrijednosti 12.578.646,65 kuna (1.670.417,00 €) kojim će se unaprijediti infrastruktura, odnosno provesti aktivnosti kupnje, rekonstrukcije i opremanja nekretnine za potrebe pružanja izvaninstitucijskih usluga organiziranog stanovanja i psihosocijalne podrške za žrtve nasilja u obitelji na području Karlovačke županije.

⁸⁴ Podaci iz Izvješća o provedbi Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji tijekom 2019. i 2020. godine, [https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Socijalna%20politika/Obitelj%20i%20djeca/IZVJESCE%20O%20ROVEDBI%20Nacionalne%20strategije%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%202019-2020%20\(2\).pdf](https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Socijalna%20politika/Obitelj%20i%20djeca/IZVJESCE%20O%20ROVEDBI%20Nacionalne%20strategije%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%202019-2020%20(2).pdf)

Na donjoj slici i u tablici vidljivi su smještajni kapaciteti u skloništima za žrtve nasilja u svakoj pojedinoj županiji:

Smještajni kapaciteti po županijama:

R.br.	Županija	Smještajni kapaciteti
I.	Grad Zagreb i Zagrebačka	83
II.	Krapinsko-zagorska	9
III.	Sisačko-moslavačka	15
IV.	Karlovačka	15
V.	Varaždinska	17
VI.	Koprivničko križevačka	8
VII.	Bjelovarsko-bilogorska	16
VIII.	Primorsko-goranska	49
IX.	Ličko-senjska	6
X.	Virovitičko-podravska	6
XI.	Požeško-slavonska	12
XII.	Brodsko-posavska	12
XIII.	Zadarska	11
XIV.	Osječko-baranjska	20
XV.	Šibensko-kninska	10
XVI.	Vukovarsko-srijemska	20
XVII.	Splitsko-dalmatinska	12
XVIII.	Istarska	16
XIX.	Dubrovačko-neretvanska	8
XX.	Međimurska	7
Ukupno		352

Posebno se ističe da su u okviru skloništa za žrtve nasilja korisnicama, osim usluga smještaja, dostupne i usluge psihosocijalne podrške, savjetodavne usluge, pravna pomoć, posredovanje pri zapošljavanju, pomoć pri upisu djeteta u vrtić ili školu, pomoć u učenju i drugo.

Skloništa za žrtve nasilja dostupna su korisnicima svakodnevno te se smještaj u kriznim situacijama može ostvariti posredovanjem centra za socijalnu skrb, policije ili izravnim obraćanjem korisnika. Svaka žrtva nasilja u slučaju potrebe može ostvariti smještaj te su usluge koje pružaju za korisnike besplatne. Sukladno odredbama Zakona o socijalnoj skrbi⁸⁵ privremeni smještaj u kriznim situacijama priznaje se, među ostalima, i djeci i odraslim osobama – žrtvama obiteljskog nasilja, u trajanju najduže do godine dana⁸⁶. U situaciji pandemije COVID – 19 pružatelji usluge smještaja dužni su osigurati uvjete u svrhu osiguravanja obvezne izolacije po prijemu žrtava nasilja u obitelji.

U skloništimu su zaposleni stručnjaci posebno educirani za rad sa žrtvama nasilja, psiholozi, socijalni radnici te asistenti. Pravna pomoć osigurava se putem odvjetničkih ureda.

Prema podacima zaprimljenih od skloništa za žrtve nasilja u obitelji tijekom 2019. godine smještaj je ostvarilo ukupno 806 žrtava, od kojih je 542 djece, 2020. godine ukupno 712 žrtava, od kojih 402 djece te 2021. godine ukupno 854 žrtava, od kojih 491 dijete.

⁸⁵ Narodne novine, br. 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20, 138/20

⁸⁶ Članak 89.

Tablica br. 1. Broj žrtava nasilja u obitelji smještenih u skloništima

Skloništa za žrtve nasilja	2019.		2020.		2021.	
	N	Udio djece (%)	N	Udio djece (%)	N	Udio djece (%)
Broj smještenih žrtava	806	67,25	712	56,46	854	57,50

Savjetovaništa za žrtve nasilja

Savjetovaništa za žrtve nasilja u Republici Hrvatskoj djeluju na području svih županija kao samostalna savjetovaništa ili u okviru ženskih nevladinih udruga koje vode skloništa za žrtve nasilja u obitelji. Prema raspoloživim podacima dostupnim Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, koji su sadržani u Adresaru ustanova, organizacija i ostalih institucija koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja⁸⁷ ukupno na području RH djeluje 73 savjetovaništa. Savjetovaništa su osim osobnim dolaskom, svim korisnicima u potrebi dostupna i putem telefona, elektroničkih medija i/ili telekomunikacijskih sredstava (Skype, WhatsApp, Viber, Zoom i sl.) bez obzira na mjesto prebivališta te pružaju savjetodavnu pomoć i potporu, psihološku pomoć, pravno savjetovanje, emocionalnu podršku, odgovarajuće i pravovremene informacije žrtvama nasilja o dostupnim uslugama potpore, osiguravanje pristupa odgovarajućim zdravstvenim, socijalnim i pravnim uslugama koje olakšavaju žrtvi oporavak od nasilja, individualni i grupni rad s korisnicima putem radionica. Sve usluge za korisnike/ce su besplatne.

Savjetovaništa koja svoje projekte prijave na javni poziv Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike ostvaruju financijsku potporu iz sredstava državnog proračuna. Tijekom 2019. godine pružena je financijska potpora provedbi 15 projekata, a u 2020. godini 20 projekata savjetovaništa u ukupnom iznosu od 6.000.000,00 kuna (798.000 €) odnosno u iznosu od 3.000.000,00 kuna (399.000 €) na godišnjoj razini.

U okviru javnog poziva za financijsku potporu savjetovaništima za 2021. godinu financijsku potporu ostvarit će i savjetovaništa za žrtve seksualnog nasilja. U donjoj tablici prikazani su podaci o broju korisnika usluga svih savjetovaništa za žrtve nasilja koje ostvaruju financijsku potporu od strane Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. Razlika u broju pruženih usluga u 2019. godini u odnosu na 2020. i 2021. godinu može se objasniti činjenicom da je natječaj za savjetovaništa proveden u drugoj polovici 2019. godine te su podaci o pruženim savjetodavnim uslugama izraženi u izvještaju o provedbi u 2020. godini. Slijedom navedenoga podaci iz 2019. godine odnose se samo na broj savjetodavnih usluga koje su pružale organizacije koje vode autonomna ženska skloništa i pripadajuća savjetovaništa za žrtve nasilja.

Tablica br. 2. Broj žrtava nasilja u obitelji korisnika usluga savjetovaništa

Savjetovaništa za žrtve nasilja	2019.	2020.	2021.
Broj korisnika	2 817	5 215	5 816

⁸⁷<https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Adresari/ADRESAR%20USTANOVA,%20ORGANIZACIJA%20I%20OSTALIH%20INSTITUCIJA%20KOJE%20PRUZAJU%20POMOC.%20PODRSKU%20I%20ZASTITU%20ZRTVAMA%20NASILJA%20U%20OBITELJI.pdf>

Potpora žrtvama seksualnog nasilja

U Republici Hrvatskoj potpora žrtvama seksualnog nasilja osigurana je putem organizacija civilnog društva te Poliklinike za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba. Sve usluge za žrtve su besplatne.

Jedna od istaknutijih organizacija civilnog društva koja niz godina djeluje s ciljem prevencije i suzbijanja seksualnog nasilja, pružanja izravne podrške i pomoći osobama koje su preživjele seksualno nasilje te promocije i zaštite seksualnih prava je Ženska soba – Centar za seksualna prava. U okviru Centra za žrtve seksualnog nasilja multidisciplinarni tim stručnjakinja pruža besplatnu pomoć i podršku osobama koje su preživjele seksualno nasilje, a što uključuje podršku u postupku prijave seksualnog nasilja, pripremu za sudski postupak; savjetovanje i terapiju: pravno i psihološko savjetovanje, informiranje o dostupnim uslugama u sustavu zdravstva, terapijski rad u proradi traumatskog iskustva; informiranje i savjetovanje za bliske osobe žrtve; razvoj i publikacija različitih materijala namijenjenih osobama koje su preživjele seksualno nasilje.

Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba ustanova je u sustavu zdravstvenog osiguranja i pruža stručnu pomoć psihotraumatiziranoj djeci, što uključuje zlostavljanu i zanemarenu djecu, djecu koja su svjedočila nasilju u obitelji te djecu koja su doživjela seksualno nasilje. Poliklinika osigurava rad multidisciplinarnog tima radi pomoći žrtvi kojeg čine psihijatri, psiholozi, socijalni pedagozi, logoped, socijalni radnici, neuropedijatar. Stručnjaci mentalnog zdravlja zaposleni u Poliklinici educirani su iz različitih terapijskih postupaka te primjenjuju različite pristupe: psihodinamski, kognitivno-bihevioralni pristup, integrativnu terapiju, gestalt terapiju, realitetnu terapiju. Dijagnostički i terapijski rad s djecom i njihovim obiteljima uključuje provođenje iscrpne individualne obrade i dijagnostike poteškoća djece koja su upućena na tretman, planiranje najboljeg mogućeg tretmana za svako dijete i roditelja, suradnju sa suradnim institucijama radi dobrobiti djeteta (škola, vrtić, CZSS, policija, domovi i dr.) provođenje psihologijskog, psihijatrijskog i/ili defektološkog individualnog tretmana prema potrebama djeteta, organizaciju i provođenje grupnog rada s djecom i njihovim roditeljima te psihoterapijski tretman kroz dnevno bolnički program.

Uvažavajući zahtjeve ravnomjerne regionalne dostupnosti usluga za žrtve seksualnog nasilja u okviru novog Nacionalnog plana za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje od 2022. do 2027. godine⁸⁸ razmotrit će se mogućnost uvođenja mjera usmjerenih širem razvoju usluga za žrtve seksualnog nasilja odnosno razvoja Mreže specijaliziranih servisa za rad sa žrtvama seksualnog nasilja te razvoja ginekoloških/uroloških ambulanti prilagođenih potrebama djece kod sumnje na seksualno nasilje, u okviru kliničkih bolničkih centara u velikim gradovima.

Zdravstvena zaštita žrtava seksualnog nasilja, provodi se u zdravstvenim ustanovama sekundarne i tercijarne razine, bolnicama i kliničkim zdravstvenim ustanovama. Primarna zdravstvena zaštita, kod sumnje na seksualno nasilje treba žrtvi pružiti prvu pomoć i žrtvu uputiti u bolnicu ili kliniku. Zdravstvene ustanove obvezne su žrtvi osigurati žurnu i sveobuhvatnu zdravstvenu skrb radi očuvanja tjelesnog i psihičkog zdravlja u skladu sa suvremenim standardima i praksom, bez obzira kada je seksualno nasilje počinjeno te su obvezne surađivati s drugim tijelima, državnim odvjetništvom i policijom. Pregledi žrtava seksualnog nasilja obavljaju se u općim bolnicama i kliničkim zdravstvenim ustanovama – klinikama, kliničkim bolnicama i kliničkim bolničkim centrima.

⁸⁸ U tijeku je izrada prijedloga Nacionalnog plana koji izrađuje međuresorna radna skupine sastavljena od predstavnika nadležnih državnih tijela, ureda Vlade RH, Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, predstavnika akademske zajednice, organizacija civilnog društva, nezavisnih stručnjakinja i predstavnika sindikata osnovana pri Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

Pregledi djeteta žrtve zlostavljanja ili zanemarivanja obavljaju se u bolnicama i kliničkim ustanovama. Nakon pregleda i pružanja hitne medicinske pomoći na razini primarne zdravstvene zaštite, kod utvrđene sumnje na zlostavljanje i zanemarivanje, liječnik upućuje dijete u bolnicu ili kliničku ustanovu. Zdravstvene ustanove obvezne su žrtvi osigurati žurnu i sveobuhvatnu zdravstvenu skrb radi očuvanja tjelesnog i psihičkog zdravlja u skladu sa suvremenim standardima i praksom, bez obzira kada je seksualno nasilje počinjeno.

Zdravstveni radnici stručno su osposobljeni za obavljanje svojih poslova, a stručno usavršavanje obavlja se sukladno propisima o stručnom usavršavanju, kao i odredbama stručnih komora u svezi kontinuirane edukacije za svaku pojedinu djelatnost. Edukativni zdravstveni programi provode se putem nadležnih komora, stručnih društava, zdravstvenih ustanova te u okviru projekata i programa udruga iz područja zdravstva i udruga osoba s invaliditetom koje se sufinanciraju u okviru natječaja Ministarstva zdravstva.

Potporna žrtvama trgovanja ljudima

U Republici Hrvatskoj djeluju dva skloništa za žrtve trgovanja ljudima, jedno za odrasle žrtve i jedno za djecu. Predmetna skloništa vode organizacije civilnog društva, a financiraju se iz Državnog proračuna, odnosno iz stavki Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

Poradi pružanja pomoći žrtvama trgovanja osnovani su mobilni timovi čiji su pripadnici završili adekvatnu edukaciju s obzirom na spomenute specifične potrebe i rizike žrtava. Trudnice, kao i roditelje, koji su identificirani kao žrtve trgovanja, mobilni timovi upoznat će s njihovim pravima koja im pripadaju s osnova trudnoće i roditeljstva te ih uputiti u ostvarivanje istih, sukladno propisima koji uređuju navedena područja. Pripadnicima spolnih i rodničkih manjina koji su identificirani kao žrtve osigurava se program pomoći i zaštite koji uključuje odgovarajuću medicinsku, psihološku, pravnu i socijalnu podršku te pomoć prilagođenu njihovim specifičnim potrebama, a u cilju njihove potpune i učinkovite integracije u društvo. U postupanju sa žrtvama koje su bile spolno eksploatirane posebno se vodi računa o zaštiti njihovih spolnih i reproduktivnih prava te njihovog dostojanstva uz primjenu senzibilnog pristupa prilikom njihove integracije u društvo.

E. Telefonske linije za pomoć

U odnosu na telefonske linije za pomoć kako propisuje čl. 24. Konvencije u Republici Hrvatskoj aktivno 24-satno dežurstvo dostupno je na ukupno 8 SOS telefona. Pojedine telefone vode ženske nevladine udruge, organizacije civilnog društva i drugi pružatelji usluga koji vode i skloništa za žrtve nasilja koje financijski podupire Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i to Udruga ženska pomoć sada SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji u Zagrebu, Caritasov dom za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji Sv. Ana u Rijeci, Udruga za zaštitu obitelji U.Z.O.R. u Rijeci, Centar za žene ADELA u Sisku, Ženska grupu Karlovac Korak te Sigurna kuću Vukovarsko-srijemske županije.

Osim navedenih, 24-satno dežurstvo osigurava i Crveni križ Varaždinske županije – Tim za krizna stanja te, od 25. studenoga 2020. godine, i Nacionalni pozivni centar (116 006) koji vodi Udruga za podršku žrtvama i svjedocima, a za rad kojeg su financijska sredstva osigurana putem EU projekta „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja“ kojeg je nositelj Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u partnerstvu sa Ministarstvom pravosuđa i uprave i Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima. Za nastavak rada linije 24/7/365 osigurana su sredstva u iznosu 1.798.127,00 kuna (239.000,00 €). Djelokrug Nacionalnog pozivnog centra obuhvaća informiranje o pravima žrtve i svjedoke kaznenih djela i prekršaja, pružanje emocionalne podrške, upućivanje na relevantne organizacije civilnog društva i institucije te pomoć pri ispunjavanju obrasca zahtjeva novčane naknade. Broj Nacionalnog pozivnog centra dostupan je na hrvatskom i engleskom jeziku te je uvršten na pouku o pravima koja se dodjeljuje žrtvama

prilikom prijave kaznenih/prekršajnih djela. Broj 116 006 uvršten je na pozive na sud koji se dostavljaju žrtvama i svjedocima kaznenih i prekršajnih djela. Podrška je besplatna i anonimna za sve na području Republike Hrvatske.

Prema podacima Nacionalnog pozivnog centra tijekom 2020. godine zaprimljeno je 1 408 poziva građana i građanki. U razdoblju od 25. studenog 2020. godine (od kada NPC radi od 0-24 sati svaki dan u tjednu) do 31. kolovoza 2021. godine zaprimljeno je 689 poziva koji se odnose na kaznena i prekršajna djela rodno uvjetovanog nasilja.

Usluge SOS telefona besplatne su, anonimne i dostupne svim korisnicima bez obzira na mjesto prebivališta. Moguće je dobiti psiho-socijalnu i savjetodavnu pomoć te pravne informacije.

Osim navedenoga u sustavu zdravstva postoje nacionalni/regionalni centri za psihotraumu pri kliničkim bolničkim centrima u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku, a koji regionalno pokrivaju sve županije Republike Hrvatske, koji su dostupni žrtvama kaznenih djela. Dodatno u Zagrebu postoji i Centar za krizna stanja i prevenciju suicida pri Kliničkom bolničkom centru Zagreb čija je telefonska linija dostupna svaki dan 24 sata i na kojoj pomoć mogu zatražiti osobe u potrebi.

Nadalje, u svrhu prevencije trgovanja ljudima u funkciji je već desetak godina besplatna telefonska SOS linija (0800 77 99) namijenjena svim građanima koji imaju određena saznanja o trgovanju ljudima, na kojoj telefonske pozive zaprimaju predstavnice organizacija civilnoga društva. Rad SOS linije financira Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske te informira javnosti o radu SOS linije za prevenciju trgovanja ljudima. Tijekom 2019. godine putem SOS linije zaprimljeno je ukupno 482 poziva, a tijekom 2020. zabilježeno je ukupno 1 092 poziva.

F. Djeca svjedoci

Opće i specijalističke usluge podrške koje se pružaju ženama žrtvama nasilja u obitelji, uključujući usluge za njihovu djecu, uzimaju u obzir prava i potrebe djece svjedoka uvažavajući najbolji interes djeteta.

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji⁸⁹ propisuje dužnost svih tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji da prema djetetu žrtvi nasilja u obitelji postupaju posebno obzirno vodeći računa o njegovoj dobi, osobnosti te osobnim i obiteljskim prilikama kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta te se pri tom trebaju voditi najboljim interesom djeteta.

Nadalje, sukladno Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima⁹⁰ posebno osposobljeni pripadnici kriminalističke policije koji su temeljem zakona obvezni postupati prema djeci, maloljetnicima i mlađim punoljetnim osobama, mogu prikupljati obavijesti od djeteta, odnosno maloljetnika pri tom štiteći njihov najbolji interes. Uz područja delinkventnih i predelinkventnih ponašanja mladih, pripadnici ove linije kriminalističke policije su samostalno i/ili u suradnji s drugim ustrojstvenim jedinicama policije nadležni i za postupanja u sadržajno bliskim područjima kaznenopravne zaštite djece te kriminaliteta počinjenog nasilničkim ponašanjima u obitelji i među bliskim osobama. U cilju osiguranja podrške ranjivim kategorijama žrtava, obavijesni razgovori s djecom-žrtvama/svjedocima kažnjivih radnji provodi policijski službenik koji je prošao trening obavljanja razgovora s djetetom po PEACE (planning and preparation, engage and explain, account, clarification & challenge, closure, evaluation) modelu. Razgovori se obavljaju u 60 službenih prostorija koje su opremljene odgovarajućim namještajem prilagođenim djeci.

Djeci koja su nazočila nasilju u obitelji ili su i sama bila žrtve nasilja, a sa svojim majkama su smještena u sklonište, osigurana je stručna potpora i pomoć od strane stručnjaka zaposlenih u skloništu.

⁸⁹ Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21

⁹⁰ Narodne novine, br. 76/09, 92/14, 70/19

G. Druge mjere

Sukladno Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji sva tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su postupati posebno obzirno prema žrtvi nasilja te pri poduzimanju radnji na primjeren način skrbiti o pravima žrtve. Ujedno, propisana je i dužnost poštovanja dostojanstva osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi kao žrtve nasilja, te poštivanja posebnosti koje proizlaze iz invaliditeta odnosno dobi žrtve. Obveza postupanja prema djeci opisana je u točki F. Djeca svjedoci.

Nadalje, kako bi olakšali prijavljivanje nasilja, osim uobičajenog telefonskog poziva za hitnu policijsku intervenciju 192 i 112, dolaska u prostorije policije te e-mail adrese policija@policija.hr moguće je izvršiti i on line prijavu, uključujući i anonimnu prijavu, putem on line aplikacije *Red Button*⁹¹ koja se nalazi na službenoj web stranici Ministarstva unutarnjih poslova⁹². Tijekom 2019. godine putem navedene aplikacije zaprimljene su 142 prijave, tijekom 2020. godine 515 prijava, a u prvih devet mjeseci 2021. godine 340 prijava.

Dodatno, u cilju informiranja migrantica, izbjeglica i tražiteljica međunarodne zaštite o rodno uvjetovanom nasilju te načinima zaštite u slučaju nasilja Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u procesu je izrade informativnog letka. Letak upućuje na prijavu počinitelja, sadrži kontakte na koji se žrtve mogu obratiti te popis udruga, organizacija i institucija koje pružaju podršku žrtvama. Letak se izrađuje u suradnji s UNHCR-om, IOM-om i Ministarstvom unutarnjih poslova te će biti diseminiran na relevantna mjesta kao što su, primjerice, prihvatilišta. U 2021. i 2022. godini letak će se tiskati u ukupnom broju od 6 000 primjeraka, te ukoliko se pokaže učinkovitim tiskat će se na godišnjoj razini.

V. MATERIJALNO PRAVO

(Poglavlje V. Konvencije, članci 29. do 48)

A. Pravni okvir

Ustav Republike Hrvatske⁹³ u temeljnim odredbama ističe, među ostalim, ravnopravnost spolova kao najvišu vrednotu ustavnog poretka. Nadalje, Ustav u poglavlju III. Zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda, 1. Temeljne odredbe, propisuje da su sve osobe jednake pred zakonom te se svima jamče jednaka prava i slobode neovisno o, među ostalim, spolu. U dijelu 2. Osobne i političke slobode i prava, Ustav svakoj osobi jamči pravo na život te zabranu bilo kakvog zlostavljanja.

Relevantni kazneno pravni i prekršajno pravni okvir Republike Hrvatske čine Kazneni zakon⁹⁴, Zakon o kaznenom postupku⁹⁵, Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji⁹⁶ te Prekršajni zakon⁹⁷. Nacionalno kazneno i prekršajno zakonodavstvo jednako propisuje prava i obaveze svih osoba bez obzira na spol. U Dodatku br. 4 nalaze se izvadcima iz relevantnih pravnih propisa Republike Hrvatske u odnosu na članke Konvencije.

Nasilje u obitelji definirano je Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji⁹⁸, a navedena definicija je relevantna i u smislu kaznenog djela nasilja u obitelji iz Kaznenog zakona⁹⁹, kao blanketne

⁹¹ <https://redbutton.gov.hr/online-prijava/7>

⁹² <https://mup.gov.hr/>

⁹³ Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14

⁹⁴ Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15 - Ispravak, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21

⁹⁵ Narodne novine", broj 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - Odluka i Rješenje USRH, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19

⁹⁶ Narodne novine, br. 70/17, 126/19 i 84/21

⁹⁷ Narodne novine, br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 91/16 - RUSRH, 70/17 i 118/18

⁹⁸ Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21, članak 10.

⁹⁹ Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, članak 179.a

dispozicije koja se u svom biću poziva na teško kršenje propisa o zaštiti od nasilja u obitelji, a razlikuje se od prekršaja po tome što zahtjeva nastup posljedice kod člana obitelji ili bliske osobe (u vidu uzrokovanja straha, dovođenja u ponižavajući položaj ili stanje dugotrajne patnje). Radi jasnijeg razgraničenja prekršaja nasilja u obitelji od kaznenog djela nasilja u obitelji, izmjenama i dopunama Kaznenog zakona 2019. godine¹⁰⁰ zakonski opis kaznenog djela nasilja u obitelji dopunjen je „stanjem dugotrajne patnje“. Zapriječena zatvorska kazna za ovo kazneno djelo je povišena u posebnom minimumu i zapriječena je u trajanju od jedne do tri godine.

Ujedno, 2019. godine izmjenama i dopunom Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji¹⁰¹, u cilju jasnijeg razgraničenja prekršaja od kaznenog djela pojavni oblik dotad označen kao „tjelesno nasilje“ preciziran je tako da glasi: „primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda“¹⁰². Na taj se način postiglo da svaki čin tjelesnog nasilja koji ima za posljedicu nastup tjelesne ozljede bude u sferi kaznene odgovornosti. Zapriječene novčane i zatvorske kazne za sve prekršaje nasilja u obitelji su postrožene¹⁰³.

Nadalje, izmjenama i dopunama Kaznenog zakona¹⁰⁴ i dopunom Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji¹⁰⁵ 2021. godine, omogućeno je da se pojam nasilja u obitelji odnosi i na partnere neovisno o tome dijeli li počinitelj ili je dijelio isto prebivalište sa žrtvom. Ovo je postignuto proširenjem značenja izraza bliske osobe sadašnjim ili bivšim parterima u intimnoj vezi.

U kontekstu kaznenopravne zaštite od nasilja u obitelji Kazneni zakon, osim članka kojim definira nasilje u obitelji, sadrži i niz kaznenih djela, s elementima nasilja u kojima učin djela prema bliskoj osobi predstavlja kvalificirani oblik djela s težom sankcijom (primjerice: tjelesna ozljeda, teška tjelesna ozljeda, osobito teška tjelesna ozljeda, teška tjelesna ozljeda s posljedicom smrti, prijetnja, protupravno oduzimanja slobode, otmica, teška kaznena djela protiv spolne slobode). Uz navedeno, za sva kaznena djela s elementima nasilja počinjena prema bliskoj osobi, osiguran je i progon po službenoj dužnosti u kojem je državni odvjetnik ovlašten tužitelj. Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz 2019. pooštrene su kazne za niz kaznenih djela koja propisuju učin prema bliskoj osobi kao kvalificirani oblik (primjerice tjelesna ozljeda, teška tjelesna ozljeda, osobito teška tjelesna ozljeda).

U odnosu na kaznenopravnu zaštitu žena od nasilja, a izvan okvira obiteljskih odnosa, ukazujemo kako se ta zaštita osigurava kroz niz kaznenih djela kod kojih je učin kaznenog djela „iz mržnje“ propisan kao kvalificirani oblik kaznenog djela. Zločin iz mržnje definiran je kao kazneno djelo počinjeno zbog, među ostalim, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe¹⁰⁶. Vezano uz navedeno ističemo da je izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz 2019. godine pooštrena zakonska politika kažnjavanja za niz kaznenih djela koja propisuju učin iz mržnje kao kvalificirani oblik (npr. tjelesna ozljeda, teška tjelesna ozljeda, osobito teška tjelesna ozljeda).

Počinjenje kaznenog djela iz mržnje, ukoliko za isto nije izričito predviđeno teže kažnjavanje u zakonskom opisu kaznenog djela, uvijek će se uzeti kao otegotna okolnost prilikom odmjeravanja kazne.

¹⁰⁰ Narodne novine, broj 126/19, na snazi od 01.01.2020.

¹⁰¹ Narodne novine, broj 126/19, na snazi od 01.01.2020.

¹⁰² Članak 10. točka 1.

¹⁰³ Članak 22.

¹⁰⁴ Narodne novine, br. 84/21, na snazi od 31.7.2021.

¹⁰⁵ Narodne novine, br. 84/21, na snazi od 31.7.2021.

¹⁰⁶ Kazneni zakon, članak 87. stavak 21.

Prema odredbama Zakona o kaznenom postupku¹⁰⁷ žrtva kaznenog djela je fizička osoba koja je pretrpjela fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda koji su izravna posljedica kaznenog djela. Žrtvom kaznenog djela smatraju se i bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat i sestra one osobe čija je smrt izravno prouzročena kaznenim djelom te osoba koju je ona na temelju zakona bila dužna uzdržavati.

Sva kaznena djela koja se odnose na nasilje u obitelji, bilo da je riječ o kaznenom djelu nasilja u obitelji ili nekom od kaznenih djela nasilja koja učin prema bliskoj osobi propisuju kao kvalifikatornu okolnost, progone se po službenoj dužnosti.

U kontekstu spolnog nasilja, ističemo kako je izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz 2021. godine¹⁰⁸, redefinirana procesna pretpostavka progona kaznenog djela spolnog uznemiravanja, i to na način da se predmetno kazneno djelo progoni po službenoj dužnosti za sve kategorije žrtava, čime je postignuto da se sva kaznena djela protiv spolne slobode progone po službenoj dužnosti¹⁰⁹. Žrtva kaznenog djela nasilja počinjenog s namjerom ima u skladu sa Zakonom o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela pravo na novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna.

B. Smjernice za primjenu pravnog okvira

U cilju provedbe navedenoga pravnog okvira doneseno je niz podzakonskih propisa kojima se dodatno razrađuju smjernice o provedbi, primjerice:

- Pravilnik o načinu provedbe zaštitnih mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji te mjere udaljenja iz zajedničkog kućanstva¹¹⁰
- Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika¹¹¹
- Pravilnik o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve¹¹²
- Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza¹¹³
- Pravilnik o provođenju zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana¹¹⁴
- Pravilnik o načinu provedbe zaštitne mjere obveznog liječenja od ovisnosti¹¹⁵
- Protokol o zajedničkom radu policije i državnog odvjetništva u kaznenim predmetima¹¹⁶
- Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji
- Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja
- Protokol o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja djece
- Protokol o integraciji/reintegraciji žrtava trgovanja ljudima
- Protokol o dobrovoljnom i sigurnom povratku žrtava trgovanja ljudima
- Protokol o postupanju u slučaju zločina iz mržnje.

Navedeni dokumenti detaljno razrađuju postupanje nadležnih državnih tijela temeljem zakonskih odredaba, dok protokoli uz navedeno, razrađuju obveze nadležnih tijela i drugih čimbenika koji sudjeluju u otkrivanju i suzbijanju raznih oblika nasilja, pružanju pomoći i zaštite osobama izloženim nasilju te oblike, način i sadržaj njihove suradnje. Dodatno ovi dokumenti ističu i potrebu integriranog pristupa odnosno međuresornog djelovanja svih dionika koji sudjeluju u zaštiti žrtava.

¹⁰⁷ Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, članak 202. stavak 11.

¹⁰⁸ Narodne novine, br. 84/21, na snazi od 31.7.2021.

¹⁰⁹ Članak 156.

¹¹⁰ Narodne novine, br. 28/19

¹¹¹ Narodne novine, br. 89/10

¹¹² Narodne novine, br. 106/17

¹¹³ Narodne novine, br. 152/08, 126/19

¹¹⁴ Narodne novine, br. 116/18

¹¹⁵ Narodne novine, br. 110/18

¹¹⁶ <https://mup.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/2021//Protokol%20policija%20DORH%20potpisano.pdf>

Osim toga, u okviru cjeloživotnog stručnog usavršavanja osoba koje rade na provedbi zakona i podzakonskih akta, razmatra se promjena pravnog okvira. Programi obrazovanja prikazani su u poglavlju III. Prevencija, D. Dodatno stručno usavršavanje.

C. Građanskopravni lijekovi

Ženama žrtvama nasilja kao i ostalim građanima je Zakonom o parničnom postupku¹¹⁷, osigurana zaštita u okviru građanskog postupka na način da mogu potraživati naknadu štete. Zakon o parničnom postupku je opći procesni propis koji se primjenjuje i kod provođenja postupka povodom podnesene tužbe za naknadu štete te propisuje način pokretanja parničnog postupka putem tužbe¹¹⁸ kao i elemente koje mora sadržavati tužba¹¹⁹.

Materijalno pravni okvir za traženje naknade štete za imovinsku i neimovinsku štetu uređuje Zakon o obveznim odnosima¹²⁰. Zakon uređuje opća načela odgovornosti za štetu¹²¹, odgovornost po osnovi krivnje¹²², odgovornost za drugoga¹²³, posebne slučajeve odgovornosti¹²⁴, popravljane imovinske štete¹²⁵, popravljane neimovinske štete¹²⁶, odgovornost više osoba za štetu¹²⁷ te pravo oštećenika nakon zastare odštetnog zahtjeva¹²⁸.

Zakon o obveznim odnosima propisuje da je onaj tko drugome prouzroči štetu, dužan ju je nadoknaditi ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje te se predmnijeva obična nepažnja. Za štetu od opasne stvari ili djelatnosti od kojih potječe povećana opasnost štete za okolinu odgovara se bez obzira na krivnju te se za štetu bez obzira na krivnju odgovara i u drugim slučajevima predviđenim zakonom (članak 1045). Sukladno odredbama Zakona šteta je umanjene nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta) te oštećenik ima pravo na popravljane imovinske i neimovinske štete, pod pretpostavkama propisanim zakonom.

Vežano uz popravljane imovinske štete Zakon određuje da je odgovorna osoba dužna uspostaviti stanje koje je bilo prije nego što je šteta nastala, a ako uspostava prijašnjeg stanja ne otklanja štetu potpuno, dužna je za ostatak štete dati naknadu u novcu. Kad uspostava prijašnjeg stanja nije moguća, odgovorna je osoba dužna isplatiti oštećeniku odgovarajući iznos novca na ime naknade štete. Naknada u novcu dosudit će se oštećeniku ako on to zahtijeva, a okolnosti danog slučaja ne opravdavaju uspostavu prijašnjeg stanja. Oštećenik ima pravo na potpunu naknadu (članak 1090.) što znači da će sud, uzimajući u obzir i okolnosti koje su nastupile poslije prouzročenja štete, dosuditi naknadu u iznosu koji je potreban da se oštećenikova materijalna situacija dovede u ono stanje u kojem bi se nalazila da nije bilo štetne radnje ili propuštanja.

Popravljane neimovinske štete, koja podrazumijeva povredu prava osobnosti, uključuje plaćanje pravične novčane naknade. Zakon o obveznim odnosima propisuje da svaka fizička i pravna osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti pod pretpostavkama utvrđenim zakonom¹²⁹. Pod pravima osobnosti razumijevaju se pravo na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života i drugo¹³⁰. U slučaju povrede prava

¹¹⁷ Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19

¹¹⁸ Članak 185.

¹¹⁹ Članak 186.

¹²⁰ Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 12/11, 78/15, 29/18, 126/21, članci 1045. do 1110.

¹²¹ Članci 1045. do 1048.

¹²² Članci 1049. do 1054.

¹²³ Članci 1055. do 1060.

¹²⁴ Članak 1082.

¹²⁵ Članci 1085. do 1098.

¹²⁶ Članci 1099. do 1106.

¹²⁷ Članak 1107.

¹²⁸ Članak 1110.

¹²⁹ Članak 19. stavak 1

¹³⁰ Članak 19. stavak 2.

osobnosti sud će, ako nađe da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema¹³¹. Pri odlučivanju o visini pravične novčane naknade sud će voditi računa o jačini i trajanju povredom izazvanih fizičkih boli, duševnih boli i straha, cilju kojemu služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njezinom naravi i društvenom svrhom. Na zahtjev oštećenika sud će dosuditi pravičnu novčanu naknadu i za buduću neimovinsku štetu, ako je izvjesno da će ona trajati i u budućnosti¹³².

D. Naknada štete

Obveza naknade štete prouzročene kaznenim djelom na teret je počinitelja koji je odgovoran za počinjenje kaznenog djela, dok država ima sekundarnu obvezu naknade štete.

Nadalje, sukladno Zakonu o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela¹³³ žrtva kaznenog djela nasilja počinjenog s namjerom, koja je državljanin Republike Hrvatske ili ima prebivalište u Republici Hrvatskoj te državljanin države članice Europske unije ili ima prebivalište u državi članici Europske unije, ima pravo na novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna. Žrtva može ostvariti pravo na naknadu troškova liječenja, izgubljene zarade do iznosa 35.000,00 kn (4.650 €), dok bliski krvni srodnik preminule žrtve ima pravo na naknadu zbog gubitka zakonskog uzdržavanja do iznosa 70.000,00 kn (9.230,00 €) i pogrebnih troškova do iznosa 5.000,00 kn (664,00 €). Policija, državno odvjetništvo i sudovi dužni su žrtvi dati informaciju o pravu na naknadu i dati potrebne obrasce za podnošenje zahtjeva. Na traženje žrtve dužni su dati opće upute i informacije o tome kako ispuniti zahtjev te koja je popratna dokumentacija potrebna. Ujedno, policija će žrtvi na njezin zahtjev izdati potvrdu da je kazneno djelo prijavljeno. Zahtjev za novčanu naknadu podnosi se Ministarstvu pravosuđa i uprave, u roku od 6 mjeseci od dana počinjenja kaznenog djela, a iznimno u opravdanim slučajevima u roku od 3 godine. O zahtjevu odlučuje Odbor za novčane naknade žrtvama kaznenih djela.

Prema raspoloživim podacima Ministarstva pravosuđa i uprave tijekom 2019. i 2020. godine podnesen je 1 zahtjev na nadoknadu temeljem počinjenog kaznenog djela nasilja u obitelji (čl. 179.a Kaznenog zakona). Sukladno Kaznenom zakonu, ukoliko je u okviru nekog slučaja nasilja u obitelji počinjeno teže kazneno djelo, takav slučaj ne kvalificira se kao kazneno djelo nasilja u obitelji, već kao drugo teže kazneno djelo (primjerice ubojstvo, silovanje, nanošenje teške tjelesne ozljede i slično). Podaci o djelima nasilja u obitelji koja su kvalificirana kao druga teža kaznena djela vode se kao drugo kazneno djelo. Prema raspoloživim podacima Ministarstva pravosuđa i uprave u 2019. i 2020. godini podneseno je ukupno 13 zahtjeva i to vezano uz kaznena djela ubojstva (3 zahtjeva), teškog ubojstva (3 zahtjeva), tjelesne ozljede (2 zahtjeva), teške tjelesne ozljede (1 zahtjev), teškog kaznenog djela protiv spolne slobode (1 zahtjev), spolne zloupotrebe djeteta mlađeg od 15 godina (2 zahtjeva) te protupravnog oduzimanja slobode (1 zahtjev). Temeljem dva podnesena zahtjeva za kaznena djela teškog ubojstva i ubojstva dodijeljen je ukupan iznos od 10.000,00 kuna (1.330 €) odnosno 5.000,00 kuna (664 €) po svakom zahtjevu. Naknade su ostvarene u vremenskom okviru 4 do 5 mjeseci od dana podnošenja zahtjeva.

E. Skrb o djeci, pravo na viđanje djece i sigurnost

Dana 1. travnja 2021. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike izradilo je uputu o postupanju u cilju zaštite žrtve nasilja u obitelji namijenjenu svim centrima za socijalnu skrb na području Republike Hrvatske, a temeljenu na odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji¹³⁴, Zakona o socijalnoj skrbi¹³⁵ i Obiteljskog zakona¹³⁶. U predmetnoj uputi posebno je

¹³¹ Članak 1100. stavak 1.

¹³² Članak 1104.

¹³³ Narodne novine, br. 80/08, 27/11

¹³⁴ Narodne novine, br. 70/17, 126/19 i 84/21

¹³⁵ Narodne novine, br. 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20, 138/20

naglašeno kako je cilj postupanja centra za socijalnu skrb poduzimanje mjera i radnji te pružanje potpore žrtvama radi sveobuhvatne same zaštite žrtve i članova njezine obitelji. Dodatno je istaknuta obveza centara za socijalnu skrb o postupanju prema žrtvi sa osobitim senzibilitetom uvažavajući njihovu iznimnu ranjivost radi proživljenog nasilja, obveza početne procjene žrtve te pružanja psihološke, pravne i/ili novčane pomoći, potreba pomoći žrtvi u postupku ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć te obveza žurne prijave saznanja o nasilju u obitelji bez obzira ima li policija već saznanja o ovom događaju. Vezano uz pitanja roditeljske skrbi u predmetima nasilja u obitelji posebno je istaknuto kako izloženost djeteta nasilju u obitelji, iako nasilje nije izravno usmjereno na dijete, predstavlja oblik psihološkog nasilja nad djetetom sa specifičnim posljedicama po njihov psihosocijalni razvoj te kako je u hijerarhiji prava pravo djeteta i žrtve na sigurnost i život bez nasilja iznad prava roditelja počinitelja nasilja.

F. Kriminalizacija oblika nasilja¹³⁷

Psihološko nasilje, kako je definirano u članku 33.

Psihološko nasilje definirano je u Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji i Kaznenom zakonu. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji u članku 10. definira psihičko nasilje kao jedan od oblika nasilja u obitelji, čija se obilježja sastoje u tome da počinitelj kod žrtve prouzroči povredu dostojanstva ili uznemirenost.

Teži oblici postupanja koji rezultiraju kršenjem propisa o zaštiti od nasilja u obitelji kvalificirani su kao kazneno djelo nasilja u obitelji (članak 179. a. Kaznenog zakona) koje čini onaj tko teško krši propise o zaštiti od nasilja u obitelji i time kod člana obitelji ili bliske osobe izazove strah za njezinu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba ili je dovede u ponižavajući položaj ili stanje dugotrajne patnje, a time nije počinio teže kazneno djelo. Za počinjenje ovog kaznenog djela propisana je kazna zatvora od jedne do tri godine. Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona¹³⁸ koje su stupile na snagu 01. siječnja 2020. godine, pooštrena je zakonska kaznenopravna politika za ovo kazneno djelo i uvedeno stanje dugotrajne patnje, kao njegovo dodatno alternativno obilježje.

Uhođenje, kako je definirano u članku 34.

Uhođenje je u Kaznenom zakonu Republike Hrvatske opisano kaznenim djelom nametljivog ponašanja¹³⁹ kojeg čini onaj tko ustrajno i kroz dulje vrijeme prati ili uhodi drugu osobu ili s njom nastoji uspostaviti ili uspostavlja neželjeni kontakt ili je na drugi način zastrašuje i time kod nje izazove tjeskobu ili strah za njezinu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba, a za koje je zapriječena kazna zatvora do jedne godine (detaljnije u Dodatku 4.). Ovo djelo uvedeno je, stupanjem na snagu Kaznenog zakona 01. siječnja 2013., po uzoru na čl. 34. Konvencije.

Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona¹⁴⁰, na snazi od 01. siječnja 2020. godine, u cilju pojačane zaštite bliskih osoba, pojačana je kazneno-pravna zaštita žrtve na način da se kazneni postupak za kazneno djelo nametljivog ponašanja prema bliskoj osobi pokreće po službenoj dužnosti¹⁴¹. Prema dotad važećem zakonskom tekstu, kazneni progon za ovo kazneno djelo pokretao se po prijedlogu, osim u slučaju počinjenja kaznenog djela prema djetetu. Obzirom da je kod svih ostalih kaznenih djela iz Glave XIII. Kaznenog zakona - Kaznena djela protiv osobne slobode, propisano poduzimanje kaznenog progona po službenoj dužnosti u situaciji kad je žrtva ili oštećenik bliska osoba, isti stupanj zaštite bliskoj osobi osiguran je i u odnosu na kazneno djelo nametljivog ponašanja.

¹³⁶ Narodne novine, br. 103/15 i 98/19

¹³⁷ Zakonski opis pojedinog kaznenog djela nalazi se u Dodatku 4. Relevantni članci hrvatskog zakonodavstva u odnosu na članke Konvencije

¹³⁸ Narodne novine, br. 126/19

¹³⁹ Članak 140.

¹⁴⁰ Narodne novine, br. 126/19

¹⁴¹ Članak 140., stavak 3.

Fizičko nasilje, kako je definirano u članku 35.

Fizičko nasilje kao kvalificirani oblik počinjenja kaznenog djela za učin prema bliskoj osobi (članak 87. st. 9. Kaznenog zakona) inkriminirano je kroz kaznena djela protiv života i tijela¹⁴² i kazneno djelo nasilja u obitelji iz članka 179.a Kaznenog zakona.

U odnosu na definiciju bliske osobe, ukazujemo kako je izmjenama i dopunama Kaznenog zakona¹⁴³, na snazi od 31. srpnja 2021. godine, prošireno značenje izraza bliske osobe sadašnjim ili bivšim partnerom u intimnoj vezi. Analogno ovoj dopuni, Zakonom o dopuni Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji¹⁴⁴, na snazi od 31. srpnja 2021. godine dopunjen je i krug osoba na koji se predmetni Zakon primjenjuje (članak 8. stavak 2.).

Izmjenama i dopunom Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2019. godine¹⁴⁵, u cilju jasnijeg razgraničenja prekršaja od kaznenog djela, pojavni oblik dotad označen kao „tjelesno nasilje“ preciziran je tako da glasi: „primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda“¹⁴⁶. Ovim izmjenama postignuto je da svaki čin tjelesnog nasilja koji ima za posljedicu nastup tjelesne ozljede bude u sferi kaznene odgovornosti. Zapriječene novčane i zatvorske kazne za sve prekršaje nasilja u obitelji su postrožene¹⁴⁷. Vezano uz navedeno, pojašnjeno je što znači „tjelesno nasilje“ iz točke 1. članka 10. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, u smislu postupanja koje, sukladno članku 22. ovog Zakona, predstavlja prekršaj kažnjiv novčanom ili zatvorskom kaznom. Točka 1. članka 10. ovog Zakona izmijenjena je na način da definira prvi od propisanih pojava oblika nasilja u obitelji kao primjenu fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda, a razlaganje termina „tjelesno nasilje“ na komponente, isticanjem kako ono u sebi uključuje primjenu fizičke sile, doprinijet će jasnoći zakonskog teksta te lakšem razumijevanju i procijeni pravne kvalifikacije protupravnog postupanja.

Seksualno nasilje, uključujući silovanje, kako je definirano u članku 36. stavku 1., uzimajući u obzir definiciju pristanka prema članku 36. stavku 2.

Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona¹⁴⁸, na snazi od 01. siječnja 2020. godine, izmijenjen je koncept kaznenog djela silovanja¹⁴⁹. Prema novom konceptu, kaznenim djelom silovanja smatra se i svaki nekonsenzualni spolni odnošaj ili s njim izjednačena spolna radnja, dakle i onda kad nema uporabe sile ili prijetnje na život i tijelo silovane ili druge osobe. Temelj ovako predloženog kaznenog djela silovanja čini izostanak pristanka žrtve odnosno oštećenika za spolni odnošaj ili s njim izjednačenu spolnu radnju. Sam koncept pristanka kod kaznenog djela silovanja i dalje se predlaže po uzoru na koncept pristanka kako je bio definiran kaznenim djelom spolnog odnošaja bez pristanka iz članka 152. stavka 3. Kaznenog zakona. Kaznenim djelom silovanja sada su obuhvaćene i radnje koje su prethodno predstavljale samostalno kazneno djelo spolnog odnošaja bez pristanka (koje djelo je brisano). Također, za propisane inkriminacije za kazneno djelo silovanja izmijenjene su i visine propisanih kazni. Kazneno djelo silovanja sada je u cijelosti u nadležnosti županijskog suda. Opisana izmjena koncepta kaznenog djela silovanja dovela je i do predloženih izmjena kvalificiranih teških kaznenih djela protiv spolne slobode¹⁵⁰. S tim u svezi, svi oblici propisani predmetnim člankom predstavljaju okolnosti koje kazneno djelo silovanja čine težim. Članak 154. Kaznenog zakona koji definira teška kaznena djela protiv spolne slobode propisuje

¹⁴² Ubojstvo (članak 110.), Teško ubojstvo (članak 111.), Usmrćenje (članak 112.), Prouzročanje smrti iz nehaja (članak 113.), Sudjelovanje u samoubojstvu (članak 114.), Sakaćenje ženskih spolnih organa (članak 116.), Tjelesna ozljeda (članak 117.), Teška tjelesna ozljeda (članak 118.), Osobito teška tjelesna ozljeda (članak 119.), Teška tjelesna ozljeda s posljedicom smrti (članak 120.), Teška tjelesna ozljeda iz nehaja (članak 121.), Nasilje u obitelji (članak 179. a)

¹⁴³ Narodne novine, br. 84/21

¹⁴⁴ Narodne novine, br. 84/21

¹⁴⁵ Narodne novine, br. 126/19, na snazi od 1. siječnja 2020. godine

¹⁴⁶ Članak 10. točka 1.

¹⁴⁷ Članak 22.

¹⁴⁸ Narodne novine, br. 126/19

¹⁴⁹ Članak 153.

¹⁵⁰ Članak 154.

kvalificirani oblik počinjenja kaznenog djela silovanja iz članka 153. Kaznenog zakona za učin djela prema bliskoj osobi definiranoj člankom 87. stavkom 9. Kaznenog zakona¹⁵¹. Sukladno pravnim propisima osoba je sposobna za stupanje u spolne odnose s navršениh petnaest godina života.

Prisilni brak, kako je definirano u članku 37.

Prisila na sklapanje braka¹⁵² propisana je kao kazneno djelo Kaznenim zakonom. Ovo kazneno djelo uvedeno je, sukladno članku 37. Konvencije, novim Kaznenim zakonom, na snazi od 01. siječnja 2013. godine.

Sakaćenje ženskih spolnih organa, kako je definirano u članku 38.

Sakaćenje ženskih spolnih organa¹⁵³ propisano je kazneno djelo Kaznenim zakonom, a uvedeno je sukladno članku 38. Konvencije novim Kaznenim zakonom, na snazi od 01. siječnja 2013. godine. Ujedno, ovo kazneno djelo predstavlja lex specialis kaznenog djela tjelesne ozljede (članak 117. Kaznenog zakona) i teške tjelesne ozljede (članak 118. Kaznenog zakona) te je izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz 2019. godine¹⁵⁴ pooštrena kazna.

Prisilni pobačaj, kako je definirano u članku 39.a

Protupravni prekid trudnoće¹⁵⁵ propisano je kazneno djelo Kaznenim zakonom. Ovo kazneno djelo je blanketno i prati Zakon o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece¹⁵⁶.

Prisilna sterilizacija, kako je definirano u članku 39.b

Ovo protupravno postupanje inkriminirano je Kaznenim zakonom kroz kazneno djelo osobito teške tjelesne ozljede¹⁵⁷. Za kvalificirani oblik ovog kaznenog djela, koji uključuje i učin prema bliskoj osobi pooštrena je kazna izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz 2019. godine¹⁵⁸.

G. Kriminalizacija seksualnog uznemiravanja

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji¹⁵⁹ spolno uznemiravanje kao oblik nasilja u obitelji propisuje u članku 10. točki 5. U cilju bolje i učinkovitije zaštite žrtava nasilja u obitelji, izmjenama i dopunom Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji¹⁶⁰, na snazi od 01. siječnja 2020. godine, pooštrena je prekršajnoppravna politika kažnjavanja za sve prekršaje propisane ovim Zakonom (članak 22. i članak 23.)

Nadalje, Kazneni zakon propisuje kazneno djelo spolnog uznemiravanja¹⁶¹ kojeg čini onaj tko spolno uznemirava drugu osobu kojoj je nadređen ili koja se prema njemu nalazi u odnosu zavisnosti ili koja je posebno ranjiva zbog dobi, bolesti, invaliditeta, ovisnosti, trudnoće, teške tjelesne ili duševne smetnje, a počinitelj će se kazniti kaznom zatvora do dvije godine. Spolno uznemiravanje je svako verbalno, neverbalno ili fizičko neželjeno ponašanje spolne naravi koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobi, koje uzrokuje strah, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

¹⁵¹ Bliske osobe su članovi obitelji, bivši bračni ili izvanbračni drug, bivši životni partner ili neformalni životni partner, sadašnji ili bivši partner u intimnoj vezi, osobe koje imaju zajedničko dijete i osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu.

¹⁵² Članak 169.

¹⁵³ Članak 116.

¹⁵⁴ Narodne novine, br. 126/19

¹⁵⁵ Članak 115.

¹⁵⁶ Narodne novine, br. 18/78, 88/09

¹⁵⁷ Članak 119.

¹⁵⁸ Narodne novine, br. 126/19

¹⁵⁹ Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21

¹⁶⁰ Narodne novine, br. 126/19

¹⁶¹ Članak 156.

Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona¹⁶² brisana je odredba prema kojoj se ovo kazneno djelo progonilo po prijedlogu te se sada progoni ex offo.

H. Pomaganje i poticanje

Pomaganje¹⁶³ i poticanje¹⁶⁴ propisano je općim odredbama Kaznenog zakona koje se sukladno članku 6. Kaznenog zakona odnosi na sva kaznena djela.

U odnosu na prekršaje iz područja zaštite od nasilja u obitelji pomaganje i poticanje regulirano je Prekršajnim zakonom¹⁶⁵, koji propisuje da tko drugog s namjerom potakne na počinjenje prekršaja ili mu pomogne u njegovu počinjenju bit će kažnjen kao da ga je sam počinio, a za pomaganje se može i blaže kazniti.

I. Pokušaji

Pokušaj¹⁶⁶ je kažnjiv, temeljem Kaznenog zakona, ukoliko se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna ili zakon izričito propisuje kažnjavanje i za pokušaj. Ovo je opća odredba Kaznenog zakona koja se odnosi na sva kaznena djela¹⁶⁷.

J. Neprihvatljivost opravdanja za kaznena djela

Ovaj zahtjev Konvencije dio je Kaznenog zakona. Oblici odnosno motivi kao kultura, običaj, vjera, tradicija ili takozvana čast ne predstavljaju razlog za isključenje protupravnosti kod kaznenih djela propisanih Kaznenim zakonom.

K. Primjenjivost bez obzira na narav odnosa između počinitelja i žrtve

Za neka od kaznenih djela¹⁶⁸ Kaznenog zakona, a propisanih konvencijskim pravom, (primjerice teška kaznena djela protiv spolne slobode iz članka 154. Kaznenog zakona) odnos između počinitelja i žrtve kvalificiran kao odnos bliskih osoba propisan je kao teži oblik počinjenja kaznenog djela. U kaznenim djelima u kojima počinjenje prema bliskoj osobi nije propisano kao teži oblik počinjenja, isto može biti uzeto kao otegotna okolnost od strane suda prilikom određivanja vrste i mjere kazne¹⁶⁹.

L. Primjenjive sankcije i daljnje mjere u odnosu prema počiniteljima

Kazne koje se mogu izreći počiniteljima konvencijskih kaznenih djela su kazne zatvora. Kazneni zakon¹⁷⁰ u svom općem dijelu propisuje i mogućnost izricanja alternativnih kazni¹⁷¹, uvjetne osude¹⁷², djelomične uvjetne osude¹⁷³. Nadalje, uz rad za opće dobro i uvjetnu osudu, sud može počinitelju odrediti jednu ili više posebnih obveza¹⁷⁴ i/ili zaštitni nadzor¹⁷⁵. Jednu ili više posebnih obveza sud može izreći i uz djelomičnu uvjetnu osudu. Također, sud počiniteljima kaznenih djela pod uvjetima iz Kaznenog zakona može izreći i jednu od sigurnosnih mjera¹⁷⁶.

¹⁶² Narodne novine, br. 84/21

¹⁶³ Članak 38.

¹⁶⁴ Članak 37.

¹⁶⁵ Narodne novine, br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15,70/17, 118/18; članak 24.

¹⁶⁶ Članak 34.

¹⁶⁷ Članak 6. – Primjena Općeg dijela Kaznenog zakona

¹⁶⁸ Sakaćenje ženskih spolnih organa (članak 116.), Tjelesna ozljeda (članak 117.), Teška tjelesna ozljeda (članak 118.), osobito teška tjelesna ozljeda (članak 119.), Protupravno oduzimanje slobode (članak 136.), Otmica (članak 137.), Prisila (članak 138.), Prijetnja (članak 139.), Teška kaznena djela protiv spolne slobode (članak 154)

¹⁶⁹ Članak 47. - Odmjeravanje kazne

¹⁷⁰ Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21

¹⁷¹ Članak 55. - Rad za opće dobro

¹⁷² Članak 56.

¹⁷³ Članak 57.

¹⁷⁴ Članak 62.

¹⁷⁵ Članak 64.

¹⁷⁶ Članci 65.-76.

U cilju snažnije zaštite žrtava kaznenih djela, Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz 2021. godine revidirane su i sigurnosne mjere. Umjesto dosadašnjeg fakultativnog izricanja, propisano je obvezno izricanje sigurnosne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana¹⁷⁷ i sigurnosne mjere udaljenja iz zajedničkog kućanstva¹⁷⁸ uz zadržavanje uvjeta opasnosti na strani počinitelja u trenutku donošenja presude, te obvezno izricanje sigurnosne mjere zabrane obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti¹⁷⁹ pod uvjetom utvrđenja opasnosti od recidiva. Sigurnosna mjera zaštitni nadzor po punom izvršenju kazne zatvora¹⁸⁰, koja se dosad primjenjivala ex lege, odnosno po slovu zakona, izmijenjena je na način da je izriče sud prilikom donošenja presude, što će u slučaju njenog kršenja dovesti do odgovornosti za novo kazneno djelo neizvršenja sudske odluke¹⁸¹. Ovo kazneno djelo propisuje kažnjavanje službene ili odgovorne osobe koja ne izvrši pravomoćnu sudsku odluku koju je bila dužna izvršiti, a time ne čini neko drugo kazneno djelo za koje je propisana teža kazna, kaznom zatvora do dvije godine. Istom kaznom (do dvije godine zatvora) kaznit će se osuđenik koji krši sigurnosnu mjeru koja mu je određena pravomoćnom presudom te osuđenik koji se ne pridržava samostalne mjere opreza koja mu je određena sudskom odlukom.

Prekršajnopravne sankcije za zaštitu od nasilja u obitelji su uz, novčanu kaznu, kazna zatvora i druge prekršajnopravne sankcije propisane Prekršajnim zakonom te zaštitne mjere.

Svrha zaštitnih mjera je spriječiti nasilje u obitelji, osigurati zaštitu zdravlja i sigurnosti žrtve nasilja u obitelji te otkloniti okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog prekršaja, a izriču se radi otklanjanja ugroženosti žrtve nasilja u obitelji. Zaštitne mjere mogu se izreći po službenoj dužnosti, na prijedlog ovlaštenog tužitelja, žrtve ili centra za socijalnu skrb. Na prijedlog žrtve ili drugog ovlaštenog tužitelja, sud može, i prije isteka vremena na koje je zaštitna mjera izrečena, preispitati opravdanost daljnjeg tijeka izrečene zaštitne mjere i po potrebi može izrečenu zaštitnu mjeru zamijeniti drugom ili je ukinuti.

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji propisuje sljedeće zaštitne mjere:

- obvezni psihosocijalni tretman koji se može izreći počinitelju nasilja u obitelji radi otklanjanja njegovog nasilničkog ponašanja ili ako postoji opasnost da bi mogao ponoviti nasilje u obitelji, te se može odrediti u trajanju od najmanje 6 mjeseci;
- zabrana približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji koja se može izreći počinitelju nasilja u obitelji ako postoji opasnost da bi počinitelj prema toj osobi mogao ponoviti nasilje u obitelji, a ista ne može biti kraća od jednog mjeseca niti dulja od dvije godine;
- udaljenje iz zajedničkog kućanstva koje se može izreći počinitelju nasilja u obitelji koji je nasilje počinio prema članu obitelji s kojim živi u stanu, kući ili nekom drugom stambenom prostoru koji čini zajedničko kućanstvo, ako postoji opasnost da bi mogao ponoviti nasilje u obitelji te ista ne može biti kraća od jednog mjeseca niti dulja od dvije godine;
- obvezno liječenje od ovisnosti koje se može izreći počinitelju nasilja u obitelji koji je nasilje počinio pod djelovanjem ovisnosti o alkoholu, drogi ili drugoj vrsti ovisnosti ako postoji opasnost da će zbog te ovisnosti ponoviti nasilje u obitelji, a ista se određuje u trajanju koje ne može biti dulje od jedne godine.

U kontekstu izricanja zaštitnih mjera ukazuje se i na mogućnost izricanja zaštitne mjere zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji i udaljenja iz zajedničkog kućanstva od strane suda i prije pokretanja prekršajnog postupka na prijedlog žrtve ili drugog ovlaštenog tužitelja ukoliko postoji izravna opasnost za sigurnost žrtve ili članova njezine obitelji, odnosno člana zajedničkog kućanstva. Sud će donijeti svoju odluku bez odgode, a najkasnije u roku od 24 sata od podnošenja prijedloga, a nakon saslušanja žrtve i osobe protiv koje se traži izricanje zaštitne mjere. Žalba ne odgađa izvršenje odluke.

¹⁷⁷ Članak 70.

¹⁷⁸ Članak 74.

¹⁷⁹ Članak 71. stavak 3.

¹⁸⁰ Članak 76.

¹⁸¹ Članak 311.

Svoju odluku sud će bez odgode dostaviti nadležnoj policijskoj postaji radi provedbe izrečene zaštitne mjere. Međutim, sud će gore navedenu odluku ukinuti ukoliko žrtva ili drugi ovlašteni tužitelj u roku od osam dana od dana donošenja odluke ne podnese optužni prijedlog o čemu je dužan upozoriti žrtvu. O ukidanju zaštitne mjere sud će bez odgode obavijestiti policiju.

Relevantna daljnja mjera koju sud može izreći u odnosu na počinitelja je zaštitni nadzor¹⁸² ukoliko sud ocjeni da mu je potrebna pomoć kako ubuduće ne bi činio kazneno djelo i kako bi se lakše uključio u društvo. Također, može se izreći i neka od posebnih obveza¹⁸³, ako sud ocjeni da je njihova primjena nužna za zaštitu zdravlja i sigurnosti osobe na čiju štetu je kazneno djelo počinjeno ili kada je to nužno za otklanjanje okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje djela. Nastavno, počinitelju se može izreći i sigurnosna mjera zaštitnog nadzora po punom izvršenju¹⁸⁴.

U cilju zaštite najboljeg interesa djeteta, ukoliko zaštitu nije moguće postići na drugi prihvatljiv način na temelju odredaba Obiteljskog zakona¹⁸⁵ sud će u izvanparničnom postupku roditelja lišiti prava na roditeljsku skrb¹⁸⁶. Pretpostavke za lišenje roditeljske skrbi, među ostalim, uključuju zlouporabu ili grubo kršenje roditeljske odgovornosti, dužnosti i prava, izloženost djeteta nasilju među odraslim članovima obitelji, ne poštivanje mjera, odluke i uputa koje je radi zaštite prava i dobrobiti djeteta prethodno roditeljima izrekao centar za socijalnu skrb, ukoliko bi povratak djeteta u obitelji nakon provedene mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta predstavljao opasnost za život, zdravlje i razvoj djeteta, ukoliko je roditelj osuđen za neko od kaznenih djela počinjenih na štetu djeteta¹⁸⁷.

M. Otegotne okolnosti

Ukoliko otegotne okolnosti nisu već propisane kao kvalificirani oblici počinjenja pojedinih kaznenih djela ukazujemo na opće odredbe Kaznenog zakona relevantne za izbor vrste i mjere kazne. Kaznenim zakonom člankom 47. (odmjeravanje kazne) propisana je obveza suda da pri izboru vrste i mjere kazne, polazeći od stupnja krivnje i svrhe kažnjavanja, ocijeni sve okolnosti koje utječu da kazna po vrsti i mjeri bude lakša ili teža (olakotne i otegotne okolnosti), a osobito jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, pobude iz kojih je kazneno djelo počinjeno, stupanj povrede počiniteljevih dužnosti, način počinjenja i skrivljene učinke kaznenog djela, prijašnji počiniteljev život, njegove osobne i imovinske prilike te njegovo ponašanje nakon počinjenog kaznenog djela, odnos prema žrtvi i trud da naknadi štetu.

N. Zabrana obveznih alternativnih postupaka rješavanja sporova, uključujući posredovanje i mirenje

Prema Zakonu o kaznenom postupku¹⁸⁸ stranke mogu pregovarati o uvjetima priznavanja krivnje i sporazumijevanja o kazni i drugim mjerama (sudskoj opomeni, uvjetnoj osudi, djelomičnoj uvjetnoj osudi, posebnim obvezama, zaštitnom nadzoru, oduzimanju predmeta te o troškovima postupka) te takvo sporazumijevanje nema obligatorni, nego fakultativni karakter. Ako se radi o kaznenim djelima protiv života i tijela i protiv spolne slobode za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina, državni odvjetnik mora pribaviti suglasnost žrtve za sporazumijevanje. Nadalje, u propisima

¹⁸² Kazneni zakon, članak 64.

¹⁸³ Kazneni zakon, članak 62.a

¹⁸⁴ Kazneni zakon, članak 76.

¹⁸⁵ Narodne novine, br. 103/15, 98/19

¹⁸⁶ Članak 170.

¹⁸⁷ Članak 171.

¹⁸⁸ Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19), Članak 360.

kojima se uređuju alternativni postupci rješavanja sporova¹⁸⁹ alternativni postupci rješavanja sporova nemaju obligatorni, već isključivo fakultativni karakter.

Obiteljski zakon¹⁹⁰ izričito navodi da nasilje u obitelji predstavlja razlog ne provođenja medijacije zbog nemogućnosti ravnopravnog sudjelovanja bračnih drugova u postupku.

O. Administrativni i sudski podaci o slučajevima nasilja i ubojstava

U Dodatku 2. prikazani su podaci Ministarstva unutarnjih poslova o kaznenim djelima na štetu bliskih osoba razvrstanim po spolu žrtava i prekršaja nasilja u obitelji razvrstanih po spolu počinitelja i žrtava te broju ubojstava za razdoblje od 2019. do listopada 2021. godine.

U Dodatku 3. prikazani su raspoloživi podaci Ministarstva pravosuđa i uprave o sudskim predmetnima kaznenih djela ubojstva, teškog ubojstva, teške tjelesne ozljede s posljedicom smrti, ubojstva i teškog ubojstva u pokušaju, nasilja u obitelji te zločina iz mržnje za 2019. i 2020. godinu. Ujedno, prikazani su i podaci Državnog odvjetništva Republike Hrvatske o podnesenim optužni prijedlozi prekršajnom sudu za 2019. i 2020. godinu razvrstani prema spolu, a koje Državno odvjetništvo dostavlja Povjerenstvu za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršenja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji.

P. Druge mjere

Republika Hrvatska poduzela je niz zakonodavnih mjera povezanih sa unaprjeđenjem pravnog okvira zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji kroz izmjene i dopune Kaznenog zakona i Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, kao i zaštiti žrtava kaznenih djela i prekršaja iz područja nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Slijedom rečenog, daljnje izmjene propisa iz područja kaznenog i prekršajnog zakonodavstva, kojima se procesuiraju i sankcioniraju javni oblici nasilja nad ženama i nasilja u obitelji nisu potrebne.

VI. ISTRAGA, KAZNENI PROGON, POSTUPOVNO PRAVO I ZAŠTITNE MJERE

(Poglavlje VI. Konvencije, članci 49. do 58.)

A. Mjere za osiguravanje brze i odgovarajuće reakcije organa za provođenje zakona i procjenu rizika

Sukladno Zakonu o kaznenom postupku¹⁹¹ postupak se mora provesti bez odugovlačenja, a u postupcima u kojima je okrivljeniku privremeno oduzeta sloboda, sud i državna tijela postupat će osobito žurno. U odnosu na prikupljanje dokaza, policija može, ako postoji opasnost od odgode, i prije započinjanja kaznenog postupka za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina obaviti pretragu, privremeno oduzimanje predmeta, prepoznavanje (novina uvedena izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku 2019. godine), očevid, uzimanje otisaka prstiju i drugih dijelova tijela. Za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina o postojanju opasnosti od odgode i potrebi provođenja dokaznih radnji policija odmah obavještava državnog odvjetnika, osim za provođenje dokazne radnje privremenog oduzimanja predmeta i pretrage. Državni odvjetnik može sam provesti dokazne radnje ili njihovo provođenje prepustiti policiji ili naložiti istražitelju, a ako postoji opasnost od odgode, državni odvjetnik može odrediti potrebna vještačenja.

Tijelo koje provodi istragu te tijelo koje je odredilo primjenu zaštitnih mjera može prema počinitelju primijeniti sve mjere propisane Zakonom o kaznenom postupku. Ukoliko postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo i ako osobite okolnosti upućuju na

¹⁸⁹ Zakon o arbitraži, Narodne novine, br. 88/01

Zakon o mirenju, Narodne novine, br. 18/11

¹⁹⁰ Narodne novine, br. 103/15 i 98/19, članak 332.

¹⁹¹ Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19

opasnost da će ponoviti kazneno djelo, odrediti istražni zatvor ili, ako se ista svrha može ostvariti mjerom opreza, odrediti primjenu jedne ili više takvih mjera. Osim zakonskih akata postupanje policije i drugih službi koje pružaju potporu i zaštitu žrtava nasilja propisani su i podzakonskim aktima, primjerice Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji¹⁹², Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja¹⁹³, Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika¹⁹⁴ i drugi.

Žrtva nasilja prvi kontakt najčešće ostvaruje s policijskim službenikom koji je, temeljem prvih saznanja prikupljenih kroz obavijesni razgovor, žrtvu obvezan na razumljiv i primjeren način upoznati s pravima koja joj po zakonu pripadaju i načinom na koji može ta prava i ostvariti. Također, neposredno prije uručivanja obavijesti o pravima, policijski službenici sukladno Zakonu o kaznenom postupku, odnosno *Pravilniku o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve*¹⁹⁵ provode pojedinačnu procjenu žrtve. Svim policijskim upravama upućena je uputa o obvezi postupanja sukladno predmetnom Pravilniku te obvezi da se pravilno ispunjeni Obrazac o provedenom postupku pojedinačne procjene potreba žrtve za zaštitom zajedno s obrascem obavijesti o pravima žrtve dostavlja nadležnom pravosudnom tijelu kako bi se osigurala pravovremena razmjena informacija i omogućila sveobuhvatna procjena potreba žrtve u svakom pojedinačnom slučaju. Nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Republiku Hrvatsku u listopadu 2018. godine ponovljena je uputa policijskim upravama na obveze upoznavanja žrtava s njihovim pravima uz uručivanje obavijesti o pravima žrtve, poštivanja minimalnih standarda u postupanju prema žrtvama koji uključuju i provedbu pojedinačne procjene žrtve te obveze da se provedba pojedinačne procjene žrtve smisleno primjenjuje i u slučajevima prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji.

Nadalje, policijski službenici su u obvezi procjenjivati rizik od nastupanja težih oblika nasilja, ozbiljnost situacije, rizik od ponavljanja nasilja i, sukladno procjeni, poduzeti mjere usmjerene na trenutno sprječavanje daljnjeg nasilja putem uhićenja počinitelja, izricanja/predlaganja i izvršenja mjera opreza te predlaganja i izvršenja zaštitnih mjera i drugih mjera zaštite žrtava. Policijski službenici su dužni poduzeti mjere i radnje u cilju utvrđivanja svih okolnosti i činjenica važnih za rasvjetljavanje počinjenog kažnjivog djela. Tom prilikom su, među ostalim, dužni utvrditi radi li se o prekršajnom ili kaznenom djelu s elementima nasilja, kao i utvrditi počinitelja kažnjivog djela. Važno je nepristrano, objektivno i profesionalno, s dovoljno senzibiliteta i uvažavanja prava žrtava provesti sveobuhvatno kriminalističko istraživanje. Tek tada, na temelju prikupljenih obavijesti te materijalnih i nematerijalnih dokaza, policijski službenici protiv počinitelja nasilja u obitelji podnose kaznenu prijavu za počinjeno kazneno djelo ili optužni prijedlog za počinjeno prekršajno djelo. Kako bi se izbjegli nedostaci i pogreške prilikom utvrđivanja okolnosti i činjenica kažnjivih djela s elementima nasilja, kao i identificiranja počinitelja i žrtve izrađene su smjernice za postupanje policijskih službenika u slučajevima nasilja u obitelji, rodno uvjetovanog i drugih oblika nasilničkih ponašanja.

B. Hitni nalog za udaljavanje

Mjere opreza koje, među ostalim uključuju zabranu približavanja, uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, udaljenje iz doma, navedene su u Poglavlju IV. Zaštita i potpora, A. Usluge potpore i zakonske mjere te u Poglavlju VI. Istraga, kazneni progon, postupovno pravo i zaštitne mjere, C. Nalozi za zabranu pristupa ili nalozi o zaštiti.

¹⁹²

<https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/PROTOKOL%20O%20POSTUPANJU%20U%20SLU%20U%20CAJU%20NASILJA%20U%20OBITELJI.pdf>

¹⁹³ Narodne novine, br. 70/18

¹⁹⁴ Narodne novine, br. 89/10

¹⁹⁵ Narodne novine, br. 106/17

C. Nalozi za zabranu pristupa ili nalozi o zaštiti

Zakonom o kaznenom postupku¹⁹⁶ propisane su mjere opreza koje određuje sud i državni odvjetnik, u slučaju kad postoje okolnosti zbog kojih je moguće odrediti istražni zatvor ili je taj zatvor već određen, ako se ista svrha može ostvariti mjerom opreza, a mogu biti naložene prije i tijekom kaznenog postupka (vidi Poglavlje IV. Zaštita i potpora, A. Usluge potpore i zakonske mjere). U slučaju nepridržavanja izrečene mjere, ista će biti zamijenjena istražnim zatvorom. Mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude. Trajanje mjera opreza nije ograničeno rokovima trajanja istražnog zatvora, a svaka dva mjeseca, računajući od dana pravomoćnosti prethodnog rješenja o mjeri opreza, tijelo koje je odredilo mjeru opreza prije podizanja optužnice odnosno sud koji vodi postupak, ispitat će po službenoj dužnosti postoji li još potreba za mjerom opreza te je rješenjem produljiti ili ukinuti ako više nije potrebna. U slučaju kada postoje okolnosti za određivanje istražnog zatvora, a istekli su rokovi trajanja istražnog zatvora, sud može rješenjem odrediti mjere opreza i kao samostalne mjere opreza. Pritom će sud okrivljenika upozoriti da je nepridržavanje izrečene samostalne mjere opreza kazneno djelo.

Žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i žrtva u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite ima pravo uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve¹⁹⁷.

Ukoliko se radi o prekršajnim djelima nasilja u obitelji, prema počiniteljima se mogu primijeniti zaštitne mjere propisane Prekršajnim zakonom¹⁹⁸, odnosno Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji¹⁹⁹. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji propisuje zaštitne mjere koje sud može izreći počinitelju nasilja u obitelji²⁰⁰. Policijski službenici su dužni nadzirati provedbu zaštitnih mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji, kao i udaljenje iz zajedničkog kućanstva, stoga je donesen novi *Pravilnik o načinu provedbe zaštitnih mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji te mjere udaljenja iz zajedničkog kućanstva*²⁰¹. U Pravilniku je kroz novi koncept fokus provjere stavljen na počinitelja pri čemu se provedba prilagođava svakom pojedinačnom slučaju, odnosno sigurnosna prosudba je osnova za određivanje dinamike i načina provedbe zaštitne mjere.

Nadalje, Prekršajni zakon propisuje mjere opreza koje sud po službenoj dužnosti ili na prijedlog tužitelja može primijeniti prema počinitelju prekršajnog djela nasilja u obitelji - zabrana približavanja određenoj osobi i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom²⁰², mjere upozorenja – opomenu i uvjetnu osudu²⁰³ te posebnu obvezu uz uvjetnu osudu²⁰⁴.

Radi otklanjanja neposredne opasnosti, ali i trenutne zaštite žrtve nasilničkog ponašanja, Prekršajni zakon dopušta da policija može privremeno, ali najdulje do osam dana naredbom odrediti jednu ili više mjera opreza osobi za koju postoji sumnja da je počinitelj prekršaja. Nakon izdavanja naredbe, policijski službenici nadležnom sudu podnose Optužni prijedlog protiv počinitelja s prijedlogom da se izrečena mjera opreza produlji te da se prema počinitelju primjeni jedna ili više predloženih zaštitnih mjera.

¹⁹⁶ Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19

¹⁹⁷ Članak 44.

¹⁹⁸ Narodne novine, br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/17

¹⁹⁹ Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21

²⁰⁰ Članak 13.

²⁰¹ Narodne novine, br. 28/19

²⁰² Članak 130.

²⁰³ Članak 41.

²⁰⁴ Članak 45.

Tablica 3. Mjere opreza koje je sukladno čl. 130 Prekršajnog zakona naredbom odredila policija

Godina	Mjera opreza zabrana približavanja određenoj osobi i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom
2019.	2 445
2020.	2 647

Radi provedbe navedenih mjera policijski službenici postupaju sukladno odredbama prethodno navedenog Pravilnika, ali i sukladno odredbama *Pravilnika o načinu izvršavanja mjera opreza*²⁰⁵. Isto tako, policijski službenici izvršavaju i sigurnosne mjere koje su izrečene počinitelju kaznenih djela s elementima nasilja, sukladno odredbama *Pravilnika o načinu izvršavanja sigurnosnih mjera zabrane približavanja i udaljenja iz zajedničkog kućanstva*²⁰⁶.

D. Podaci o administrativnim i sudskim postupcima

U Dodatku 2. prikazani su statistički podaci/grafovi Ministarstva unutarnjih poslova vezani uz predložene i izvršene zaštitne mjere sukladno Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, mjere opreza iz Zakona o kaznenom postupku te sigurnosne mjere temeljem Kaznenog zakona za razdoblje od 2019. godine do listopada 2021. godine.

U Dodatku 3. prikazani su statistički podaci/tablice Ministarstva pravosuđa i uprave o mjerama opreza i zaštitnim mjerama koje izriču sudovi za 2019. i 2020. godinu.

E. Postupci ex officio

Sukladno Zakonu o kaznenom postupku²⁰⁷ kazneni postupak se provodi na zahtjev ovlaštenog tužitelja. Za djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti ovlaštenu tužitelj je državni odvjetnik, a za djela za koja se kazneni postupak pokreće po privatnoj tužbi ovlaštenu tužitelj je privatni tužitelj. Za kaznena djela za koja je to propisano zakonom državni odvjetnik pokreće kazneni postupak samo na prijedlog žrtve. Ako zakonom nije drukčije propisano, državni odvjetnik je dužan pokrenuti kazneni postupak ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti, a nema zakonskih smetnji za progon te osobe.

F. Postupci ex parte

Ako državni odvjetnik ustanovi da nema osnova za pokretanje ili provođenje kaznenog progona, na njegovo mjesto može stupiti žrtva u ulozi oštećenika kao tužitelja uz uvjete određene Zakonom o kaznenom postupku²⁰⁸.

G. Potpora žrtvama u pravnim postupcima

Žrtva kaznenog djela ima pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa odredbama Zakona o kaznenom postupku²⁰⁹. Sukladno navedenom žrtva ima pravo na pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela, pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom. Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su već pri poduzimanju prve radnje u kojoj sudjeluje

²⁰⁵ Narodne novine, br. 92/09, 66/14, 73/21

²⁰⁶ Narodne novine, br. 76/13

²⁰⁷ Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, članak 2.

²⁰⁸ Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, članak 2. stavak 4.

²⁰⁹ Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, članak 43. stavak 1. točka 2.

obavijestiti žrtvu na njoj razumljiv način o tom pravu te se uvjeriti da je žrtva danu obavijest razumljiva.

Nadalje, temeljem Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji²¹⁰ žrtva nasilja u obitelji ima pravo na pristup službama za potporu žrtvama, pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama nasilja u obitelji. Tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su već pri poduzimanju prve radnje u kojoj žrtva sudjeluje obavijestiti žrtvu na njoj razumljiv način o tom pravu te se uvjeriti da je žrtva danu obavijest o pravima razumljiva.

Navedene zakonske odredbe daju mogućnost predstavnicima organizacija civilnog društva da pruže potporu žrtvama u pravnim postupcima. Republika Hrvatska navedeno osigurava putem Mreže podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela i prekršaja. Detaljniji opis dat je u području IV. Zaštita i potpora, A. Informacije o uslugama potpore i zakonskim mjerama.

H. Mjere zaštite tijekom istrage i sudskog postupka

Postupci zaštite žrtve/svjedoka u Republici Hrvatskoj mogu se sistematizirati u nekoliko kategorija:

Zaštita žrtava kaznenih djela i drugih osoba

U odredbi članka 156. Pravilnika o načinu postupanja policijskih službenika²¹¹, a sukladno odredbi članka 99. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima²¹² propisane su mjere zaštite koje provode policijski službenici radi zaštite žrtava kojima prijete opasnost od počinitelja kaznjivog djela. Mjere zaštite koje u tom slučaju provodi policija su: fizička zaštita, tehnička zaštita i smještanje ugrožene osobe u sigurno sklonište. Prilikom izdavanja navedenih mjera, žrtvu, oštećenika ili drugu osobu obavijestit će se o sadržaju mjera zaštite i njezinim obvezama tijekom njihovog provođenja.

Procesne mjere zaštite svjedoka i žrtava

Procesne mjere zaštite svjedoka i žrtava kaznenih djela propisane su Zakonom o kaznenom postupku²¹³, a poduzimaju se upravo za zaštitu pojedinih kategorija osjetljivih i ugroženih svjedoka te žrtava kaznenih djela.

Uključivanje žrtve kao svjedoka u program zaštite

Žrtva kaznenog djela, također može biti uključena i u Program zaštite svjedoka, temeljem *Zakona o zaštiti svjedoka*²¹⁴ ukoliko bi dokazivanje kaznenog djela bilo povezano s nerazmjernim teškoćama ili se ne bi moglo provesti na drugi način bez iskaza te osobe kao svjedoka koji uslijed moguće ugroženosti neće slobodno iskazivati u kaznenom postupku i to za kaznena djela protiv Republike Hrvatske, protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, protiv organiziranog kriminaliteta i kaznena djela za koja se prema zakonu može izreći kazna zatvora od 5 godina ili teža kazna.

Glavni državni odvjetnik može na prijedlog nadležnoga državnog odvjetnika ili ugrožene osobe podnijeti zahtjev Povjerenstvu za uključivanje ugrožene osobe u Program zaštite. Prijedlog, među ostalim, mora sadržavati i opis i procjenu opasnosti koja prijete ugroženoj osobi.

Program zaštite svjedoka su mjere i radnje koje mogu trajati dugotrajno, a provodi ih i organizira samostalno posebna organizacijska Jedinica za zaštitu svjedoka u sastavu Uprave kriminalističke policije, Ravnateljstva policije osnovana u ožujku 2004. godine, a za osobe lišene slobode u suradnji s Upravom za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa i uprave. Temeljni uvjet uključivanja

²¹⁰ Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21, članak 6.

²¹¹ Narodne novine, br. 89/10, 76/15

²¹² Narodne novine, br. 76/09, 92/14, 70/19

²¹³ Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19

²¹⁴ Narodne novine, br. 163/03, 18/11 i 73/17

svjedoka u Program zaštite je načelo dobrovoljnosti od strane osobe koja se uključuje u program zaštite, a s aspekta države, to je važnost iskaza svjedoka za dokazivanje u kaznenom postupku.

Mjere zaštite ugroženih osoba uključuju tjelesnu i tehničku zaštitu, premještanje, mjere prikrivanja identiteta i vlasništva te promjenu identiteta. U postupku pružanja zaštite ugroženim osobama moguće je primijeniti jednu ili više mjera, a odluku o vrsti primjene mjere donosi Jedinica za zaštitu svjedoka, osim mjere promjene identiteta o čijoj primjeni odluku donosi Povjerenstvo. Jedinica za zaštitu svjedoka uključenoj osobi osigurava potrebnu psihološku i pravnu pomoć, te ekonomsku i socijalnu potporu, koja ne smije biti veća od iznosa koji je dovoljan da se pokriju životni troškovi i uključenje u novu životnu okolinu, do trenutka njezinog osamostaljenja.

Sve navedeno u dijelu uključivanja žrtve kao svjedoka u program zaštite primjenjuje se i na djecu koja mogu biti uključena kao bliska osoba u program zaštite svjedoka.

Nadalje, sukladno Direktivi 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne Odluke Vijeća 2001/220/PUP, koja je transponirana u hrvatsko zakonodavstvo žrtve imaju i slijedeća prava, sukladno Zakonu o kaznenom postupku²¹⁵ i :

- obavijest na njezin zahtjev bez odgode o ukidanju pritvora ili istražnog zatvora, bijegu okrivljenika i otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora te mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite, kao i pravo da na njezin zahtjev bude obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak²¹⁶;
- pravo na saslušanje bez neopravdane odgode nakon podnošenja kaznene prijave te da se daljnja saslušanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe kaznenog postupka, pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju radnji u kojima sudjeluje, pravo da na njezin zahtjev bude obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak te druga prava propisana zakonom²¹⁷;
- pravo na pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela, pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom, pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde, pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka, pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju radnji u kojima sudjeluje te druga prava propisana zakonom²¹⁸;
- provođenje pojedinačne procjene žrtve. Prije ispitivanja žrtve, tijelo koje provodi ispitivanje će u suradnji s tijelima, organizacijama ili ustanovama za pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela provesti pojedinačnu procjenu žrtve koja uključuje utvrđivanje postoji li potreba za primjenom posebnih mjera zaštite u odnosu na žrtvu te ako postoji, koje posebne mjere zaštite bi se trebale primijeniti (poseban način ispitivanja žrtve, uporaba komunikacijskih tehnologija radi izbjegavanja vizualnog kontakta s počiniteljem i druge mjere propisane zakonom). Kada je žrtva kaznenog djela dijete, pretpostavit će se da postoji potreba za primjenom posebnih mjera zaštite te utvrditi koje posebne mjere zaštite treba primijeniti²¹⁹. Žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode te žrtva u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite ima pravo zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja²²⁰.

Pravo na izbjegavanje kontakta s počiniteljem prije i tijekom postupka, osim ako prekršajni postupak zahtjeva takav kontakt, propisano je Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji²²¹.

Nadalje, u slučajevima kada je žrtva kaznenog djela dijete, prilikom provođenja pojedinačne procjene žrtve, pretpostavit će se da postoji potreba za primjenom posebnih mjera zaštite te utvrditi

²¹⁵ Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19

²¹⁶ Članak 43. stavak 1. točke 10. i 11.

²¹⁷ Članak 43. stavak 1. točke 5., 6., 11. i 12.

²¹⁸ Članak 43. stavak 1. točke 1., 2., 3., 4., 6. i 12.

²¹⁹ Članak 43.a stavak 1.

²²⁰ Članak 44.

²²¹ Narodne novine br. 70/17, 126/19, 84/21; članak 6. stavak 1. točka 12

koje posebne mjere zaštite treba primijeniti. Dijete kao žrtva kaznenog djela ima, uz opća prava koja pripadaju svim žrtvama te posebna prava koja pripadaju žrtvi u odnosu na koje su utvrđene posebne potrebe zaštite, i pravo na opunomoćenika na teret proračunskih sredstava, na tajnost osobnih podataka i na isključenje javnosti. Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su prema djetetu kao žrtvi kaznenog djela postupati posebno obzirno, imajući na umu dob, ličnost i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta. Pri postupanju prema djetetu žrtvi nadležna tijela prvenstveno će se rukovoditi najboljim interesom djeteta²²².

I. Besplatna pravna pomoć

Osim primarne pravne pomoći, koja je opisana u odgovoru u okviru Poglavlja IV. Zaštita i potpora, C. Pojedinačne/skupne tužbe, Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći²²³ propisuje se i ostvarivanje prava na sekundarnu pravnu pomoć.

Sekundarna pravna pomoć obuhvaća pravni savjet, sastavljanje podnesaka i zastupanje u sudskim postupcima te pravnu pomoć u mirnom rješenju spora. Navedene oblike sekundarne pravne pomoći pružaju odvjetnici. Osim toga, sekundarna pravna pomoć obuhvaća i oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka i oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi.

Sekundarna pravna pomoć u obliku zastupanja u sudskom postupku može se odobriti ako se radi o složenijem postupku, ako podnositelj zahtjeva nema sposobnosti sam se zastupati, ako su materijalne prilike podnositelja zahtjeva takve da bi plaćanje potrebne stručne pravne pomoći moglo ugroziti uzdržavanje podnositelja zahtjeva i članova kućanstva, u skladu s posebnim pretpostavkama određenim u Zakonu, ako se ne radi o obijesnom parničanju i ako podnositelju zahtjeva pravna pomoć nije osigurana na temelju posebnih propisa. Obzirom na vrstu postupka, sekundarna pravna pomoć može se odobriti u postupcima vezanim sa stvarnim pravima, iz radnih odnosa, iz obiteljskih odnosa, u ovršnim postupcima i postupcima osiguranja kada je riječ o prisilnom ostvarenju ili osiguranju tražbine koja proizlazi iz postupka za koji se prema odredbama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći može odobriti pravna pomoć, mirnog rješenja spora i iznimno, u svim ostalim upravnim i građanskim sudskim postupcima kada takva potreba proizlazi iz konkretnih životnih okolnosti podnositelja zahtjeva i članova kućanstva, a u skladu s temeljnom svrhom Zakona.

Sekundarna pravna pomoć odobrava se, u pravilu, ako su ispunjene pretpostavke koje se odnose na imovno stanje podnositelja zahtjeva. Ako je podnositelj zahtjeva žrtva kaznenog djela nasilja u postupku radi ostvarivanja prava na naknadu štete koja je počinjenjem kaznenog djela prouzročena, sekundarna pravna pomoć odobrava se bez utvrđivanja imovnog stanja. Postupak za odobravanje sekundarne pravne pomoći pokreće se podnošenjem zahtjeva nadležnom upravnom tijelu županije odnosno Grada Zagreba, na propisanom obrascu, čiji je sastavni dio suglasnost podnositelja zahtjeva i članova kućanstva o dopuštenju uvida u sve podatke o ukupnim prihodima i imovini, u kojem podnositelj zahtjeva potvrđuje da su podaci koje je dao točni i potpuni.

U 2019. godini odobreno je ukupno 4 109 zahtjeva za ostvarivanje sekundarne pravne pomoći, koja se, obzirom na vrstu postupka, najčešće odobravala u postupcima iz obiteljskih odnosa. U 2020. odobreno je 3 016 zahtjeva za ostvarivanje sekundarne pravne pomoći te je, obzirom na vrstu postupka, u više od polovice slučajeva odobrena u postupcima iz obiteljskih odnosa.

J. Istrage, kazneni progoni, postupovno pravo i zaštitne mjere u vezi s nasiljem nad ženama

Osim kaznenog progona počinitelja nasilja u obitelji, u slučaju počinjenja prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji²²⁴, počinitelj će biti procesuiran u okviru prekršajnog postupka. Sva tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su postupati hitno i svi postupci pokrenuti po Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji su hitni. Sva tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji

²²² Članak 44.

²²³ Narodne novine, br. 143/13, 98/19

²²⁴ Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21

dužna su postupati posebno obzirno prema žrtvi nasilja u obitelji te pri poduzimanju radnji na primjeren način skrbiti se o pravima žrtve.

Žrtva nasilja u obitelji temeljem Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji ima sljedeća prava: pravo na pristup službama za potporu žrtvama nasilja u obitelji, pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama nasilja u obitelji, pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde, pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka, pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju svih radnji u kojima sudjeluje, pravo da na njezin zahtjev, bez nepotrebne odgode, bude obaviještena o ukidanju zadržavanja ili bijegu okrivljenika te stavljanju izvan snage odluke o izricanju zaštitnih mjera i ukidanju mjera opreza koje su određene radi njezine zaštite ili otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora, pravo na tajnost podataka čijim bi se otkrivanjem mogla ugroziti njezina sigurnost ili sigurnost osoba na koje se Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji primjenjuje te pravo zahtijevati isključenje javnosti u postupku pred sudom, pravo na opunomoćenika u postupku, pravo, na vlastiti zahtjev, biti obaviještena o poduzetim radnjama povodom prijave i o ishodu postupka, pravo biti ispitana bez neopravdane odgode nakon podnošenja prijave, pravo zahtijevati da bude ispitana u postupku pred sudom te pravo da se daljnja ispitivanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe prekršajnog postupka, pravo biti ispitana na policiji od strane osobe istog spola, pravo na izbjegavanje kontakta s počiniteljem prije i tijekom postupka, osim ako prekršajni postupak zahtijeva takav kontakt, pravo na privremeni smještaj u odgovarajuću ustanovu sukladno posebnom zakonu, pravo na policijsku zaštitu i osiguranje, po nalogu suda, u svrhu neometanog uzimanja osobnih stvari prilikom napuštanja zajedničkog kućanstva, druga prava propisana zakonom kojim se uređuje kazneni postupak, osim onih prava koja po naravi stvari može imati samo žrtva kaznenog djela²²⁵.

Zaštitne mjere koje sud može odrediti temeljem Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji te zaštitne mjere, mjere opreza i mjere upozorenja koje može odrediti temeljem Prekršajnog zakona opisane su u okviru poglavlja VI. Istraga, kazneni progon, postupovno pravo i zaštitne mjere, C. Nalozi za zabranu pristupa ili nalozi o zaštiti.

VII. MIGRACIJA I AZIL

(Poglavlje VII. Konvencije, članci 59. do 61.)

A. Autonomna dozvola boravka

Prethodno važeći Zakon o strancima²²⁶, koji je bio na snazi do 31. prosinca 2020. godine, odredbom članka 65. stavka 1. točke 5. propisivao je mogućnost odobravanja privremenog boravka državljaninu treće zemlje iz ozbiljnih opravdanih razloga humanitarne prirode.

Novi Zakon o strancima²²⁷, na snazi od 01. siječnja 2021. godine, također ima propisane odredbe za odobrenje privremenog boravka iz ozbiljnih opravdanih razloga humanitarne prirode (članak 79. stavak 1. točka 6.).

Nadalje, Pravilnik o statusu i radu državljana trećih zemalja u Republici Hrvatskoj²²⁸ propisuje kako privremeni boravak iz humanitarnih razloga zbog postojanja ozbiljnih opravdanih razloga humanitarne prirode, državljanin treće zemlje dokazuje dokumentacijom na temelju koje se može utvrditi postojanje humanitarnih razloga, među ostalim da je osoba žrtva nasilja u obitelji koja je ostala bez odgovarajuće skrbi. Temeljem navedenog, žrtve nasilja mogu u Republici Hrvatskoj regulirati privremeni boravak iz ozbiljnih opravdanih razloga humanitarne prirode, pod povoljnijim uvjetima za razliku od ostalih svrha privremenih boravaka (bez prilaganja dokaza o sredstvima za uzdržavanje i zdravstvenog osiguranja). To konkretno znači da žrtva nasilja uz zahtjev za izdavanje

²²⁵ Članak 6.

²²⁶ Narodne novine, br. 130/11, 74/13, 69/17, 46/18, 53/20

²²⁷ Narodne novine, br. 133/20

²²⁸ Narodne novine, br. 52/12, 81/13, 38/15, 100/17, 61/18, 116/18 i 146/20, članak 16, stavak 1

privremenog boravka prilaže valjanu putnu ispravu i dokaz kojim će dokazati da je riječ o žrtvi nasilja, odnosno da su nastupile okolnosti iz članka 59. Konvencije. Ujedno, ističe se i da se žrtvama nasilja, privremeni boravak iz ozbiljnih opravdanih razloga humanitarne prirode može odobriti bez obzira na trajanje braka ili veze.

Ministarstvo unutarnjih poslova vodi službene evidencije o odobrenim privremenim boravcima iz ozbiljnih opravdanih razloga humanitarne prirode, međutim evidencija se vodi zbirno za sve slučajeve, odnosno uključeni su i drugi slučajevi, primjerice stranci koji dugi niz godina žive u Republici Hrvatskoj i nemaju zakonske osnove za reguliranje privremenog boravka po drugoj osnovi, a nemaju više poveznicu s svojom matičnom državom. Temeljem navedenog, ističemo kako ne postoje odvojeni brojevi pokazatelji prema kategorijama navedenim u upitniku, budući da se boravci ne evidentiraju obzirom na podnositelja zahtjeva (žrtva nasilja) i okolnosti zbog kojih podnose zahtjeve.

B. Zahtjevi za azil temeljeni na rodu

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti²²⁹ propisuje odredbe kojima se osigurava rodno osjetljivo tumačenje oblika proganjanja iz članak 1.A(2) Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine. Zakon prepoznaje ranjive skupine kao osobe lišene poslovne sposobnosti, djecu, djecu bez pratnje, starije i nemoćne osobe, teško bolesne osobe, osobe s invaliditetom, trudnice, samohrane roditelje s maloljetnom djecom, osobe s duševnim smetnjama te žrtve trgovanja ljudima, žrtve mučenja, silovanja ili drugog psihičkog, fizičkog ili spolnog nasilja, kao što su žrtve sakaćenja ženskih spolnih organa²³⁰.

Zakon omogućava ranjivim skupinama posebna postupovna i prihvatna jamstva²³¹, odnosno pruža im odgovarajuću potporu s obzirom na njihove osobne okolnosti. Postupak prepoznavanja osobnih okolnosti ranjivih skupina kontinuirano provode za to osposobljeni policijski službenici, djelatnici Ministarstva unutarnjih poslova i drugih nadležnih tijela, od izražene namjere do uručjenja odluke o zahtjevu.

Zakon nadalje propisuje razloge proganjanja²³² te navodi da se značajke vezane za spol, uključujući rodni identitet, moraju uzeti u obzir za potrebe određivanja pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili utvrđivanju osobina takve skupine. U odnosu na djela proganjanja²³³ Zakon ističe kako ista mogu biti, među ostalim, fizičko i psihičko nasilje, uključujući i spolno nasilje te djela koja su po svojoj prirodi specifično vezana uz spol ili djecu.

Tijekom 2019., 2020. i 2021. godine zahtjev za međunarodnu zaštitu podnijelo je ukupno 2 643 žena od čega je priznato 111 zahtjeva za azil i 2 zahtjeva za supsidijarnom zaštitom. Ministarstvo unutarnjih poslova ne vodi zasebne podatke o broju odobrenih zaštita na temelju rodno uvjetovanog nasilja. Međutim, ženama koje su prepoznate kao žrtve rodno uvjetovanog nasilja priznat je status azilantice. Službene evidencije ne sadrže razloge odobravanja supsidijarne zaštite.

C. Rodno osjetljive procedure

Rodno osjetljivi postupci prihvata, smještaja i usluge potpore za tražitelje međunarodne zaštite propisani su Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti²³⁴ i Pravilnikom o materijalnim uvjetima prihvata²³⁵.

²²⁹ Narodne novine, br. 70/15 i 127/17

²³⁰ Članak 4. stavak 14.

²³¹ Članak 15.

²³² Članak 22., točka 5. Razlozi proganjanja

²³³ Članak 23. stavak 2. točke 1. i 6. – Djela proganjanja

²³⁴ Narodne novine, br. 70/15, 127/17

²³⁵ Narodne novine, br. 135/15, 61/19

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti navodi koji tražitelji se smatraju pripadnicima ranjivih skupina²³⁶ te koji ostvaruju pravo na posebna prihvatna i postupovna jamstva. Dodatno je propisano da će se tražiteljima osigurati prevoditelj istog spola radi osiguranja cjelovitog obrazlaganja zahtjeva ili drugih opravdanih razloga. Pravilnik o materijalnim uvjetima prijeha propisuje obvezu da se u prihvatilištu prilikom smještaja tražitelja posebno vodi računa o spolu, dobi, položaju ranjivih skupina kao i tražiteljima s posebnim prihvatnim potrebama te cjelovitosti obitelji.

Nadalje, djelatnici prihvatilišta su dodatno educirani za rodno osjetljivo postupanje i redovito rade na identifikaciji žrtava nasilja. U prihvatilištima je osiguran zaseban smještaj muškaraca i žena, a dodatna mogućnost smještaja žena žrtva nasilja je u Prihvatilištu za tražitelje međunarodne zaštite u Kutini koje je posebno namijenjeno smještaju ranjivih skupina tražitelja. Dodatno, u prihvatilištima su osigurani zasebni toaleti odnosno različit raspored njihova korištenja od strane muškaraca i žena, sobe koje korisnici mogu zaključati, adekvatna rasvjeta, zaštita čuvara koja uključuje i žene čuvare, kodeks ponašanja, formalne aranžmane intervencije i zaštite te pružanje informacija ženama i djevojčicama o rodno utemeljenom nasilju i dostupnim oblicima pomoći. Poduzete su mjere kako bi se žrtvama nasilja osigurala adekvatna psihosocijalna pomoć i podrška kao i zdravstvena skrb. Tijekom postupka međunarodne zaštite žene zasebno i individualno, uz prisutnost prevoditelja zaprimaju informacije o postupku dobivanja međunarodne zaštite te one podnose zahtjev na zapisnik (intervju) bez prisutnosti ostalih članova obitelji. Tom prilikom žene imaju mogućnost iznijeti potrebu za zaštitom i rodno specifične osnove koje mogu dovesti do zasebnog zahtjeva u odnosu na bračnog druga odnosno izvanbračnog partnera. Na zahtjevu za međunarodnu zaštitu prisutni su djelatnik prihvatilišta i prevoditelj istog spola odnosno spola koji žrtva nasilja preferira ukoliko je to ostvarivo obzirom na ograničen broj dostupnih prevoditelja. Postupak obuhvaća poštivanje povjerljivosti informacija prikupljenih za vrijeme zahtjeva. Zahtjev podnesen od strane žene razmatra se neovisno o postupku njenog bračnog druga odnosno izvanbračnog partnera.

D. Zabrana protjerivanja ili vraćanja osoba

Zahtjev za međunarodnu zaštitu neće biti odbijen ženama kojima bi bio ugrožen život ili bi mogle biti izložene zlostavljanju povratkom u određenu zemlju. Načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja „non refoulement“²³⁷ propisuje Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, prema kojem je zabranjeno prisilno udaljiti ili na bilo koji način vratiti državljana treće zemlje ili osobu bez državljanstva u zemlju u kojoj bi njezin život ili sloboda bili ugroženi zbog rasne, vjerske ili nacionalne pripadnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja ili u kojoj bi mogla biti podvrgnuta mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili koja bi ju mogla izručiti drugoj zemlji u kojoj bi bili ugroženi život ili sloboda ili bi mogla biti podvrgnuta mučenju i drugim ponižavajućim postupanjima.

E. Druge mjere

Zakon o strancima²³⁸ propisuje da će se prilikom primjene mjera za osiguranje povratka državljana trećih zemalja uzeti u obzir najbolji interes maloljetnika i potrebe drugih ranjivih osoba, obiteljski život i zdravstveno stanje državljana treće zemlje prema kojem se poduzimaju mjere te da se ranjivim osobama smatraju i žrtve trgovanja ljudima, žrtve mučenja, silovanja ili drugog oblika psihičkog, fizičkog ili spolnog nasilja kao što su žrtve sakaćenja ženskih spolnih organa²³⁹.

Zakon nadalje propisuje zabranu prisilnog udaljenja državljana treće zemlje u državu gdje su njegov život ili sloboda ugroženi zbog njegove rasne, vjerske ili nacionalne pripadnosti, zbog pripadnosti posebnoj društvenoj skupini ili zbog političkog mišljenja ili gdje bi mogao biti podvrgnut mučenju ili neljudskom i ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju ili bi nad njim mogla

²³⁶ Članak 4., točka 14.

²³⁷ Članak 6., stavak 1.

²³⁸ Narodne novine, br. 133/20

²³⁹ Zakon o strancima, članak 182.

biti izvršena smrtna kazna te u državu u kojoj mu prijete opasnost od prisilnog udaljenja u takvu državu²⁴⁰.

Nadalje, privremena odgoda prisilnog udaljenja, propisana je među ostalim, i slučaju kada postoji zabrana prisilnog udaljenja²⁴¹.

Tijekom 2021. godine u suradnji s Visokim povjerenikom Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR), Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM), Hrvatskim Crvenim križem (HCK), Medecins du Monde-Belgique (Liječnici svijeta, MdM-BE), Hrvatskim pravnim centrom, Isusovačkom službom za izbjeglice Hrvatska i Društvom za psihološku pomoć donesen je i stupio na snagu *Standardni operativni postupak za prevenciju i odgovor u slučaju seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja u prihvatilištima za tražitelje/tražiteljice međunarodne zaštite*. Navedeni Standardni operativni postupak, među ostalim, sadrži vodeća načela postupanja u slučaju seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja u prihvatilištima u Hrvatskoj te definira pružatelje usluga odnosno osobe zadužene za prevenciju, detekciju i postupanje u slučaju seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja. Primjenom navedenog Standardnog operativnog postupka u svakodnevnom radu djelatnici prihvatilišta prvenstveno su zaduženi za prevenciju, a u slučaju pojave odnosno detekcije rodno uvjetovanog nasilja odnosno nasilja u obitelji dužni su postupati sukladno važećem Standardnom operativnom postupku. U dijelu o proceduralnim koracima detaljnije je opisan način postupanja prema žrtvi nasilja. Važnu ulogu u tom postupku imaju koordinatori za seksualno i rodno uvjetovano nasilje zaposleni u prihvatilištima koji su imenovani od strane Ministarstva unutarnjih poslova. Navedeni koordinator je socijalni radnik koji je, među ostalim, osposobljen i za rad s djecom. U slučaju pojave nasilja koordinator je o tome dužan obavijestiti voditelja prihvatilišta te po potrebi obaviti razgovor s osobom koja je preživjela nasilje i provesti početnu procjenu (ukoliko pružatelj usluga nije prethodno obavio), pružiti potrebne informacije o njezinim pravima i dostupnim uslugama, bez diskriminacije, uključujući pravo na informacije i pravo na donošenje informirane odluke i upućivanje na različite pružatelje usluga uzimajući u obzir fizičko i psihičko stanje osobe koja je preživjela nasilje. Koordinator je dužan uputiti osobu koja je preživjela nasilje i želi prijaviti počinitelje nadležnoj policijskoj postaji te kontaktira policijsku postaju i centar za socijalnu skrb ukoliko je to potrebno sukladno nacionalnom zakonodavstvu. U slučaju potrebe, a ovisno o svakom pojedinom slučaju, žrtvi će biti osigurana medicinska i zdravstvena skrb, briga o mentalnom zdravlju i psihosocijalna skrb, sigurnost i zaštita u obliku dodatnog alternativnog smještaja te pravna zaštita u obliku pravnog savjetovanja. Smještaj za žrtve nasilja osiguran je u Prihvatilištu za tražitelje međunarodne zaštite u Kutini koje je namijenjeno smještaju ranjivih skupina tražitelja, a po potrebi žrtva može biti smještena u sustavu socijalne skrbi u skloništu za žrtve nasilja. Standardni operativni postupak sadrži još i popis kategorija seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja te popis pružatelja usluga i njihovih podataka za kontakt kako bi postupanje u slučaju nasilja bilo što brže i učinkovitije.

Ženama tražiteljicama koje bježe od rodno utemeljenog nasilja, bilo da se isto dogodilo u zemlji porijekla, tijekom putovanja ili u Republici Hrvatskoj osigurat će se sva prava propisana nacionalnim zakonodavstvom. Ovisno o individualnoj potrebi i sukladno Standardnom operativnom postupku za prevenciju i odgovor u slučaju seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja u prihvatilištima za tražitelje/tražiteljice međunarodne zaštite osigurat će se pravo na medicinsku i zdravstvenu skrb, pravo na psihosocijalnu skrb i brigu o mentalnom zdravlju, pravo na sigurnost i zaštitu u obliku dodatnog alternativnog smještaja te pravna zaštita u obliku pravnog savjetovanja.

Vezano uz zaštitu žena tražiteljica međunarodne zaštite i izbjegličkog prava, prilikom rješavanja o njihovom zahtjevu za međunarodnu zaštitu na temelju rodno uvjetovanog nasilja, u obzir se uzima i

²⁴⁰ Zakon o strancima, članak 207.

²⁴¹ Zakon o strancima, članak 224.

Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske²⁴², od 11. rujna 2019. godine, kojom je određeno postupanje službenih tijela kod procjene zahtjeva žena žrtava nasilja u obitelji te poštivanje minimalnih međunarodnih standarda koji omogućavaju pravičan i djelotvoran postupak.

Niz zakona i strateških dokumenata u Republici Hrvatskoj uređuju područje borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, koji se primjenjuju u odnosu na žene kojima je u Republici Hrvatskoj odobrena međunarodna zaštita jednako kao i prema hrvatskim državljanima žrtvama nasilja. Žena žrtva nasilja u obitelji, može prijaviti nasilje policijskoj postaji, državnom odvjetništvu ili centru za socijalnu skrb, a pomoć žrtvama pružaju brojne ustanove i organizacije civilnog društva. Zdravstveni radnici, radnici u ustanovama socijalne skrbi, vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama ili organizacijama civilnog društva, odgojno-obrazovnim ustanovama te svi drugi stručni radnici koje u svom radu dolaze u kontakt sa žrtvama nasilja u obitelji, dužni su prijaviti policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svojih poslova.

²⁴² Br: U-III-557/2019

VIII. DODACI

DODATAK 1.

Tablica 1: Početno stručno usavršavanje (obrazovanje ili stručno osposobljavanje)

	SPRJEČAVANJE I OTKRIVANJE NASILJA	STANDARDI INTERVENCIJE	JEDNAKOST ŽENA I MUŠKARACA	POTREBE I PRAVA ŽRTAVA	SPRJEČAVANJE SEKUNDARNE VIKTIMIZACIJE	SURADNJA MEĐU VIŠE AGENCIJA	ZNANJE POTREBNO DA BI SE KVALIFICIR ALO ZA OBAVLJANJ E ODREĐENE STRUKE	TRAJANJE KURIKULA
Policija i drugi službenici za provođenje zakona	da	da	da	da	da	da	da	Stručni studij Kriminalistika – jednosemestralni, 60 nastavnih sati Specijalistički stručni studij kriminalistika – jednosemestralni, 45 nastavnih sati
Tužitelji								
Sudci								
Socijalni radnici	da	da	da	da	da	da		30 sati
Socijalni pedagozi	da	da	da	da	da	da	da	Preddiplomski studij 26 ECTS bodova Diplomski studij 49 ECTS bodova

Liječnici								
Medicinske sestre i primalje								
Psiholozi	da	da	da	da	da	ne	da	16 sati
Službenici za imigraciju/azil								
Prosvjetno osoblje i školska administracija - Stručni suradnici osnovnih i srednjih škola, učitelji, nastavnici, odgajatelji u učeničkim domovima i ravnatelji - Stručni suradnici i drugi odgojno-obrazovni radnici - Usavršavanja vezana uz Građanski odgoj i obrazovanje - Odgojno obrazovni djelatnici u predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama - Stručna usavršavanja vezana uz izradu preventivne	da	da	da	da	da	ne	da	16 sati 112 sati 37 sati 18 sati 80 sati

strategije i provedbu preventivnih programa u odgojno-obrazovnim ustanovama								
Novinari i drugi medijski stručnjaci	da	da	da	da	da	da		30 sati
Vojnici i vojnkinje								
Bilo koja druga relevantna kategorija	da	da	da	da	da	da		30 sati

Tablica 2: Stručno usavršavanje

	BROJ STRUČNJAKA NA USAVRŠAVANJ U	PRIRODA OBVEZNOSTI	PROSJEČNO TRAJANJE KURIKULA	PERIODIČNOST	IZVOR FINANCIRANJA	TIJELO ZADUŽENO ZA IZVOĐENJE/IZDAVAN JE CERTIFIKATA O STRUČNOM USAVRŠAVANJU	USAVRŠAVANJE PODRŽANO SMJERNICAMA I PROTOKOLIMA
Policija i drugi službenici za provođenje zakona - Specijalistički tečaj za maloljetničku delinkvenciju i kriminalitet na štetu obitelji i mladeži - Tečaj rukovođenja postupanjem policije u predmetnima nasilja u obitelji - Radionica za policijske službenike i pravosudne dužnosnike o odredbama domaćeg i europskog zakonodavstva - Edukacija na temu rodno uvjetovanog nasilja, nasilja u obitelji i nasilja nad ženama	N= 627						
	45	Obvezno	7 tjedana – 250 nastavnih sati		Državni proračun	Ministarstvo unutarnjih poslova – Policijska akademija	da
	409		6 radnih dana – 36 nastavnih sati		Državni proračun	Ministarstvo unutarnjih poslova – Policijska akademija	
	132		radionica		Državni proračun	Ministarstvo unutarnjih poslova – Policijska akademija	da
	41	Neobavezno	2-3 dana – 30 sati		Državni proračun i EU projekt „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja“	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	da

- Stručni seminari „Zločin iz mržnje i govor mržnje“	26	Neobavezno	1 dan	1 ciklus godišnje	Državni proračun	Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, Pravosudna akademija, Centar za mirovne studije	da
Tužitelji/ Državni odvjetnici/ Državno odvjetnički savjetnici	N= 133						
- Stručni seminari „Zločin iz mržnje i govor mržnje“	88	Neobavezno	1-2 dana	Nekoliko puta godišnje	Državni proračun i programi EU	Pravosudna akademija	da
- Stručni seminari „Suzbijanje trgovanja ljudima“	21 (državni odvjetnici) 3 (savjetnici)	Neobavezno	1 dan	1 ciklus godišnje	Državni proračun	Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, Pravosudna akademija, Centar za mirovne studije	da
	17 (zamjenici drž. odvjetnika) 4 (savjetnici)						
Suci Sudski savjetnici	N=253						
	107 49	Neobavezno	1-2 dana	Nekoliko puta godišnje	Državni proračun i programi EU	Pravosudna akademija	da
- Stručni seminari „Zločin iz mržnje i govor mržnje“	17 (suci) 10 (sudski savjetnici)	Neobavezno	1 dan	1 ciklus godišnje	Državni proračun	Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, Pravosudna akademija, Centar za mirovne studije	da
- Stručni seminari „Suzbijanje trgovanja ljudima“	9 (suci) 3 (sudski savjetnici)						
- Edukacija na temu rodno uvjetovanog nasilja, nasilja u obitelji i nasilja nad ženama	58	Neobavezno	2-3 dana – 30 sati	Nekoliko ciklusa godišnje	Državni proračun i programi EU EU projekt „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	da

					obitelji – Za nasilje nema opravdanja“		
Socijalni radnici - Edukacija na temu rodno uvjetovanog nasilja, nasilja u obitelji i nasilja nad ženama	341	Neobavezno	2-3 dana – 30 sati	Nekoliko ciklusa godišnje	Državni proračun i programi EU EU projekt „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja“	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	da
Socijalni pedagozi	163	Neobavezno	20 sati		Državni proračun	Agencija za odgoj i obrazovanje	da
Liječnici - Edukacija na temu rodno uvjetovanog nasilja, nasilja u obitelji i nasilja nad ženama	3	Neobavezno	2-3 dana – 30 sati	Nekoliko ciklusa godišnje	Državni proračun i programi EU EU projekt „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja“	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	da
Medicinske sestre i primalje - Edukacija na temu rodno uvjetovanog nasilja, nasilja u obitelji i nasilja nad ženama	3	Neobavezno	2-3 dana – 30 sati	Nekoliko ciklusa godišnje	Državni proračun i programi EU EU projekt „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja“	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	da
Psiholozi	N=158 44	Neobavezno/ dobrovoljno	16 sati		EU fondovi – Projekt Education and Raising Awareness in Schools to	Agencija za odgoj i obrazovanje	da

- Edukacija na temu rodno uvjetovanog nasilja, nasilja u obitelji i nasilja nad ženama	114		2-3 dana – 30 sati	Nekoliko ciklusa godišnje	Prevent and Encounter Gender- Based Violence – ERASE GBV EU projekt „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja“	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	da
Službenici za imigraciju/azil							
Prosvjetno osoblje i školska administracija	N=5 362	Neobavezno/ dobrovoljno					
- Stručni suradnici osnovnih i srednjih škola, učitelji, nastavnici, odgajatelji u učeničkim domovima i ravnatelji	94		16 sati		EU fondovi – Projekt Education and Raising Awareness in Schools to Prevent and Encounter Gender- Based Violence – ERASE GBV	Agencija za odgoj i obrazovanje	da
- Stručni suradnici i drugi odgojno-obrazovni radnici	700		12-26 sati				
- Usavršavanja vezana uz izradu preventivne strategije i provedbu preventivnih programa u odgojno-	824		4 sata		Državni proračun	Agencija za odgoj i obrazovanje	da
	1200		8 sati		Državni proračun	Agencija za odgoj i obrazovanje	da

obrazovnim ustanovama							
- Usavršavanja vezana uz Građanski odgoj i obrazovanje	900		18 sati		Državni proračun	Agencija za odgoj i obrazovanje	da
- Odgojno obrazovni djelatnici u predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama	12		2-3 dana – 30 sati	Nekoliko ciklusa godišnje	Državni proračun i EU projekt „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja“	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	da
- Edukacija na temu rodno uvjetovanog nasilja, nasilja u obitelji i nasilja nad ženama	120		1 dan edukacija edukatora		Državni proračun	Hrvatski zavod za javno zdravstvo	da
- Edukacija na temu rodno uvjetovanog nasilja „SNEP – Prevencija seksualnog nasilja“	419		10 sati- edukacija edukatora		Državni proračun	Agencija za odgoj i obrazovanje u suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja i Ženskom sobom	da
- Prevencija nasilja, uključujući seksualno nasilje	36		24 sata		Državni proračun	Agencija za odgoj i obrazovanje	da
- Edukativni program PoMoZi Da za odgojno-obrazovne djelatnike	899		3 dana on – line edukacija za osnovnu razinu		Europski socijalni fond projekt „Živjeti zdravo“	Hrvatski zavod za javno zdravstvo	da
- Edukacije odgojno-obrazovnih djelatnika o	59		Trodnevna radionica		Europski socijalni fond projekt	Hrvatski zavod za javno zdravstvo	da

psihološkoj prvoj pomoći - Edukacija o prevenciji seksualnog nasilja „Nasilje u vezama mladih“	99		napredne razine 10 sati- edukacija edukatora		„Živjeti zdravo“	Agencija za odgoj i obrazovanje	da
Novinari i drugi medijski stručnjaci - Edukacija na temu rodno uvjetovanog nasilja, nasilja u obitelji i nasilja nad ženama	1	Neobavezno	2-3 dana – 30 sati	Nekoliko ciklusa godišnje	Državni proračun i programi EU EU projekt „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja“	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	da
Vojnici i vojnkinje							
Bilo koja druga relevantna kategorija - Stručni seminari „Zločin iz mržnje i govor mržnje“ - odvjetnici - pravni savjetnici u nevladinim organizacijama - predstavnici nevladinih organizacija - državni službenici - Stručni seminari „Suzbijanje trgovanja ljudima“ - turistički djelatnici	N= 129 7 4 4 6 108	Neobavezno Neobavezno	1 dan 1 dan	1 ciklus godišnje 1 ciklus godišnje	Državni proračun Državni proračun	Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, Pravosudna akademija, Centar za mirovne studije Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, Udruga poslodavaca u hotelijerstvu Hrvatske	da da

DODATAK 2.**STATISTIČKI PODACI MINISTARSTVA UNUTARNJIH POSLOVA****Područje V. Materijalno pravo - O. Administrativni i sudski podaci****Tablica 1. Žrtve najučestalijih kaznenih djela počinjenih na štetu bliskih osoba, razvrstane po spolu**

KAZNENO DJELO SPOL ŽRTVE	2019.			2020.			Siječanj – listopad 2021.		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
Tjelesna ozljeda	610	157	453	1 061	337	724	973	255	718
Teška tjelesna ozljeda*	111	41	70	135	61	74	132	58	74
Prijetnja	2 545	620	1 925	2 943	777	2 166	2 796	657	2 139
Nasilje u obitelji	1 134	142	992	1 578	248	1 330	1 418	194	1 224

*Napomena: Podaci o kaznenim djelima odnose se na dovršena kaznena djela i na kaznena djela počinjena u pokušaju.

Tablica 2. Počinitelji i žrtve prekršaja nasilja u obitelji

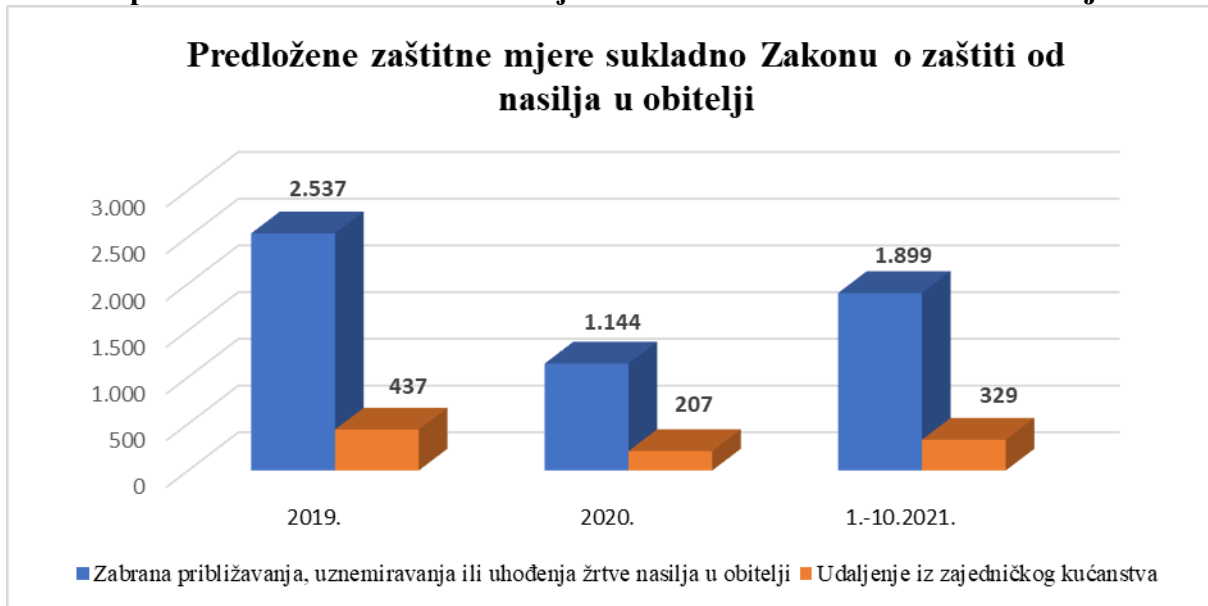
GODINA	POČINITELJI			ŽRTVE		
	Ukupno	Ž	M	Ukupno	Ž	M
2019.	9 626	2 123	7 503	10 674	6 929	3 745
2020.	8 539	1 938	6 601	9 888	6 270	3 618
Siječanj – listopad 2021.	6 821	1 586	5 235	7 796	4 987	2 809

Tablica 3. Ubojstva počinjena u Republici Hrvatskoj

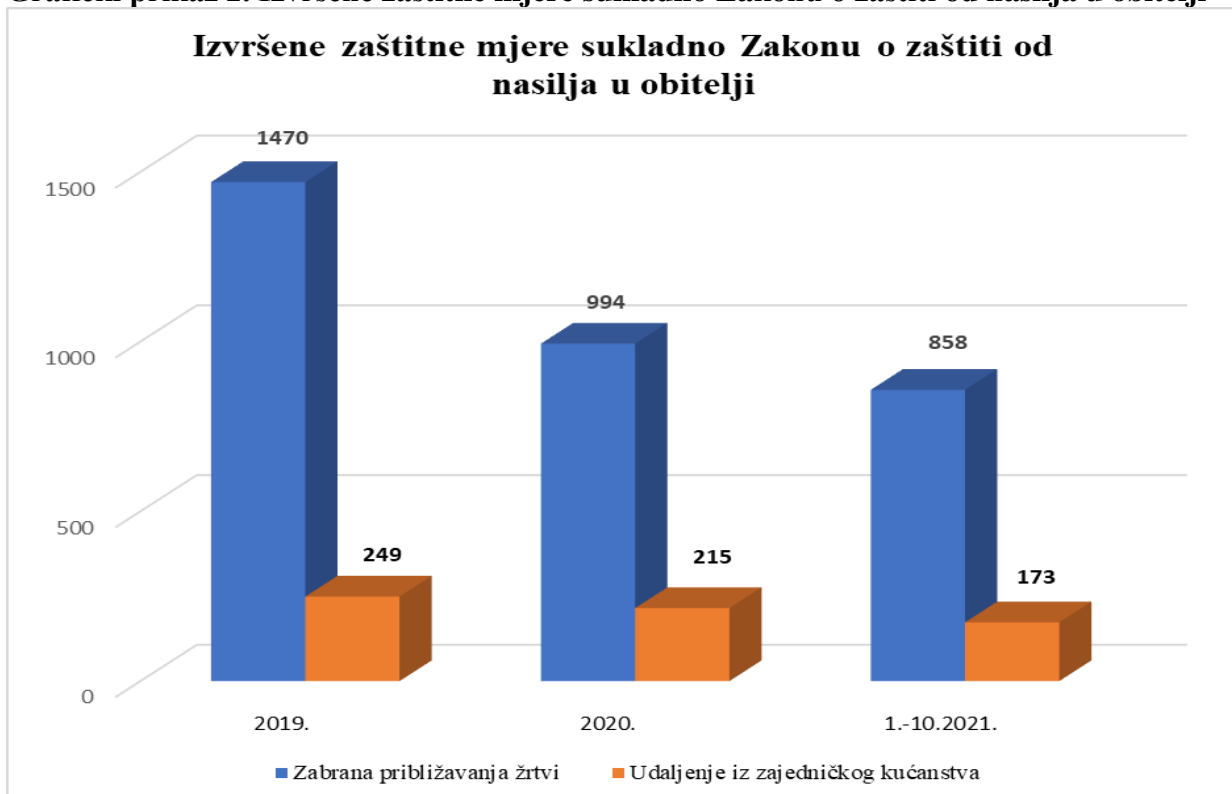
Godina	Ukupno ubojstava	Ukupno ubojstava ŽENA	Ukupno ubojstava MEĐU BLISKIM osobama	Ukupno ubojstava ŽENA od strane BLISKIH osoba	Ukupno ubojstava ŽENA od strane INTIMNIH partnera	UDIO ubojstava žena od strane intimnih partnera u odnosu na ukupan broj ubojstava žena
2019.	30	13	12	7	6	46,2 %
2020.	36	19	16	14	9	47,4 %
Siječanj – listopad 2021.	26	11	14	8	3	27,3%

Područje VI. Istraga, kazneni progon, postupovno pravo i zaštitne mjere – D. Administrativni i sudski podaci

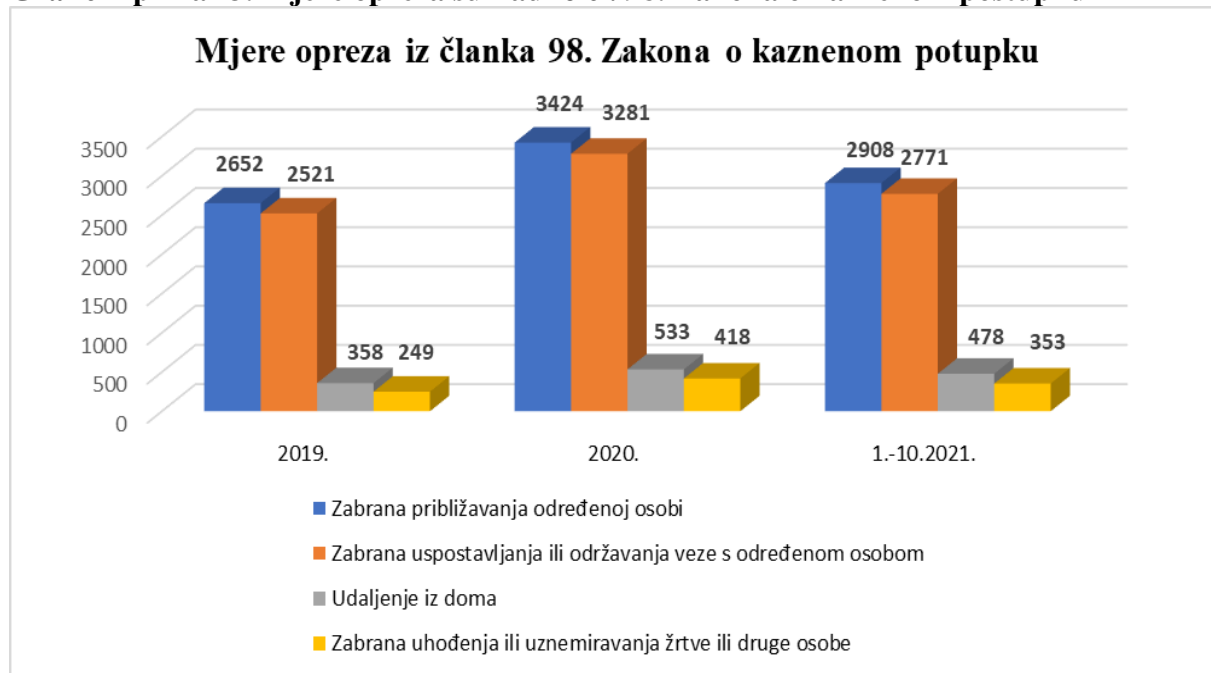
Grafički prikaz 1. Predložene zaštitne mjere sukladno Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji

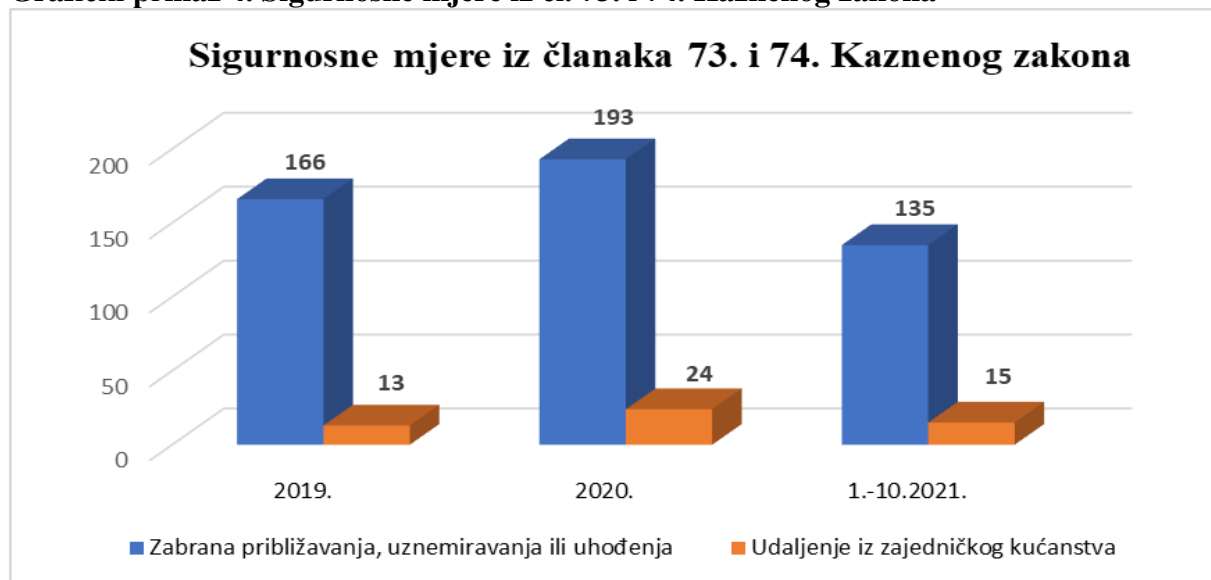
Grafički prikaz 2. Izvršene zaštitne mjere sukladno Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji

Grafički prikaz 3. Mjere opreza sukladno čl. 98. Zakona o kaznenom postupku

Grafički prikaz 4. Sigurnosne mjere iz čl. 73. i 74. Kaznenog zakona

DODATAK 3.**STATISTIČKI PODACI MINISTARSTVA PRAVOSUĐA I UPRAVE – SUDSKI PREDMETI****Područje V. Materijalno pravo - O. Administrativni i sudski podaci****Tablica 4. Osnovani predmeti**

Kazneno djelo iz Kaznenog zakona	2019.	2020.
Ubojstvo (čl. 110)	41	39
Teško ubojstvo (čl. 111)	27	24
Teška tjelesna ozljeda s posljedicom smrti (čl. 120)	3	2
Ubojstvo u pokušaju (čl. 110 u vezi s čl. 34)	37	26
Teško ubojstvo u pokušaju (čl. 111 u vezi s čl. 34)	1	0

Tablica 5. Pravomoćne presude*

Kazneno djelo iz Kaznenog zakona	2019.		2020.	
	ukupno	vrste presuda	ukupno	vrste presuda
Ubojstvo (čl. 110)	42	35 osuđujućih 2 oslobađajuće 2 utvrđujuće (neubrojivi) 1 odbijajuća 2 obustave postupka	27	24 osuđujuće 1 oslobađajuća 2 utvrđujuće (neubrojivi)
Teško ubojstvo (čl. 111)	24	20 osuđujućih 2 utvrđujuće (neubrojivi)	10	9 osuđujućih 1 utvrđujuća (neubrojivi)
Teška tjelesna ozljeda s posljedicom smrti (čl. 120)	1	1 osuđujuća	2	2 osuđujuće
Ubojstvo u pokušaju (čl. 110 u vezi s čl. 34)	27	26 osuđujućih 1 oslobađajuća	21	18 osuđujućih 2 utvrđujuće (neubrojivi) 1 odbijajuća
Teško ubojstvo u pokušaju (čl. 111 u vezi s čl. 34)	0		0	

*pravomoćne presude podrazumijevaju odluke koje su u predmetnoj godini postale pravomoćne neovisno o tome koje su godine donesene

Tablica 6. Kazneno djelo nasilje u obitelji – čl. 179.a Kaznenog zakona

Sudski predmeti	2019.	2020.
Zaprimljeni	281 (242 pravomoćno riješeno)	391 (268 pravomoćno riješeno)
Predmeti ustupljeni drugom sudu	4	2
Vrste presuda		
Riješeni/donesene presude	248 osuđujućih (213 pravomoćne) 4 odbijajućih (sve pravomoćno) 8 utvrđujućih (nebrojivi, sve pravomoćne) 5 oslobađajućih (2 pravomoćne) 12 rješenja o obustavi (11 pravomoćno)	349 osuđujućih (242 pravomoćne) 5 odbijajućih (sve pravomoćno) 18 utvrđujućih (nebrojivi, 1 pravomoćna) 9 oslobađajućih (2 pravomoćne) 8 rješenja o obustavi (sve pravomoćno)

Tablica 7. Prekršaj nasilja u obitelji – čl. 10. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji²⁴³

	2019.			2020.		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
Okrivljenici	7 809	6 090	1 719	6 881	5 411	1 470
Izrečene sankcije						
Uvjetna kazna zatvora	2 129	1 733	396	1 844	1 538	306
Bezvjetna kazna zatvora	731	551	24	485	460	25
Novčana kazna	3 340	2 642	698	3 187	2 549	638
Posebna obveza uz uvjetnu osudu	84	80	4	58	52	6
Zaštitne mjere	2 521	2 153	368	2 151	1 888	263

	2019.			2020.		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
Žrtve	7 717	2 720	4 997	6 770	2 326	4442
Osobe s invaliditetom (udio)	32	13	19	27	9	18
Djeca i maloljetnici (udio)	474	240	234	341	172	169
Starije osobe (udio)	247	65	182	314	98	216

²⁴³ Članak 10. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21

Tablica 8. Predmeti Zločina iz mržnje²⁴⁴

Zločin iz mržnje*	2019.		2020.	
	ukupno	vrste presuda	ukupno	vrste presuda
Vjeroispovijest	2	2 osuđujuće	3	2 osuđujuće
Nacionalno podrijetlo	6	4 osuđujuće 1 oslobađajuća	25	10 osuđujućih 1 utvrđujuća (neubrojivi)
Rodni identitet	0	0	1	1 osuđujuća
Seksualno opredjeljenje	6	3 osuđujuće	3	1 osuđujuća
Ostalo	3	1 osuđujuća	1	0
Ukupno	17	11	33	15

*Zločin iz mržnje je kazneno djelo počinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, jezika, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe. Takvo postupanje uzet će se u obzir kao otegotna okolnost ako ovim Zakonom nije izričito propisano teže kažnjavanje.

Područje VI. Istraga, kazneni progon, postupovno pravo i zaštitne mjere – D. Administrativni i sudski podaci

Podaci Ministarstva pravosuđa i uprave o mjerama opreza i zaštitnim mjerama koje izriču sudovi za 2019. i 2020. godinu:

2019. godina

Mjere opreza								Zadržavanje ²⁴⁵			
Prema čl. 130. st. 2. toč. 2. Prekršajnog zakona ²⁴⁶				Prema čl. 130. st. 2. toč. 3. Prekršajnog zakona ²⁴⁷							
Po službenoj dužnosti		Na prijedlog ovlaštenog tužitelja		Po službenoj dužnosti		Na prijedlog ovlaštenog tužitelja		Po službenoj dužnosti		Na prijedlog ovlaštenog tužitelja	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
3	1	23	2	31	4	340	69	545	73	331	59

Zaštitna mjera ²⁴⁸	Broj izrečenih zaštitnih mjera	Broj izvršenih zaštitnih mjera
Obveznog psihosocijalnog tretmana	481	285
Zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji	1 254	884
Udaljenja iz zajedničkog kućanstva	92	92
Obveznog liječenja od ovisnosti	528	3
Ukupno	2 355	1 264

²⁴⁴ Članak 87. st. 21 Kaznenog zakona, Narodne novine br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21

²⁴⁵ Članak 176 Prekršajnog zakona, Narodne novine br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18

²⁴⁶ Zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja

²⁴⁷ Zabrana približavanja određenoj osobi i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom

²⁴⁸ Sudovi izriču temeljem Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21

Broj izrečenih novčanih kazni ili kazni zatvora počinitelju nasilja prema članku 24. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji ²⁴⁹	193
--	-----

2020. godina

Mjere opreza								Zadržavanje			
Prema čl. 130. st. 2. toč. 2. Prekršajnog zakona				Prema čl. 130. st. 2. toč 3. Prekršajnog zakona							
Po službenoj dužnosti		Na prijedlog ovlaštenog tužitelja		Po službenoj dužnosti		Na prijedlog ovlaštenog tužitelja		Po službenoj dužnosti		Na prijedlog ovlaštenog tužitelja	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
2	0	18	1	25	2	362	88	488	59	311	57

Zaštitna mjera	Broj izrečenih zaštitnih mjera	Broj izvršenih zaštitnih mjera
Obveznog psihosocijalnog tretmana	292	265
Zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji	1 162	827
Udaljenja iz zajedničkog kućanstva	96	96
Obveznog liječenja od ovisnosti	459	4
Ukupno	2 009	1 192

Broj izrečenih novčanih kazni ili kazni zatvora počinitelju nasilja prema članku 24. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji	154
---	-----

STATISTIČKI PODACI DRŽAVNOG ODVJETNIŠTVA REPUBLIKE HRVATSKE

Područje V. Materijalno pravo - O. Administrativni i sudski podaci

Broj okrivljenika protiv kojih su podneseni optužni prijedlozi prekršajnom sudu

Broj okrivljenika	2019.			2020.		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
	16	11	5	19	15	4

Optužni prijedlozi prema članku 10. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji u 2019. godini

Članak 10. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji	Broj podnesenih optužnih prijedloga u 2019. godini	Broj podnesenih optužnih prijedloga u 2020. godini
Tjelesno nasilje – stavak 1.	4	4
Tjelesno kažnjavanje ili drugi način ponižavajućeg postupanja prema djeci – stavak 2.	8	10
Psihičko nasilje – stavak 3.	4	5
Ukupno	16	19

DODATAK 4.

Relevantni članci hrvatskog zakonodavstva u odnosu na članke Konvencije

Poglavlje I. Svrha, definicije, ravnopravnost i nediskriminacija, opće obveze

Članak 3. – Definicije

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21)

Članak 1.

Ovim Zakonom propisuju se prava žrtava nasilja u obitelji, krug osoba na koje se Zakon odnosi, određuju se oblici nasilja u obitelji, prekršajne sankcije za zaštitu od nasilja u obitelji, prikupljanje podataka o primjeni Zakona, osnivanje Povjerenstva za praćenje i unapređenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji te prekršajne odredbe.

Članak 8.

(1) Osobe na koje se ovaj Zakon primjenjuje su: bračni drug, izvanbračni drug, životni partner, neformalni životni partner, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih, srodnici po krvi u ravnoj lozi, srodnici u pobočnoj lozi zaključno do trećeg stupnja, srodnici po tazbini do zaključno drugog stupnja, posvojitelj i posvojenik.

(2) Odredbe ovog Zakona primjenjuju se i na bivšeg bračnog druga, bivšeg izvanbračnog druga, bivšeg životnog partnera, bivšeg neformalnog životnog partnera, sadašnjeg ili bivšeg partnera u intimnoj vezi, osobe koje imaju zajedničko dijete te osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu.

(3) Osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi iz stavka 1. i 2. ovoga članka kao žrtve nasilja u obitelji uživaju posebnu zaštitu po ovom Zakonu.

(4) Izvanbračni drug je osoba koja živi u izvanbračnoj zajednici koja ima trajniji karakter ili koja traje kraće vrijeme ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

(5) Neformalni životni partner u smislu ovog Zakona je osoba koja živi u istospolnoj zajednici koja ima trajniji karakter.

(6) Dijete je osoba koja nije navršila osamnaest godina života.

(7) Žrtva nasilja u obitelji je osoba koja zbog počinjenja nasilja u obitelji trpi fizičke ili psihičke posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda.

(8) Osoba od povjerenja je zakonski zastupnik ili druga punoljetna osoba po izboru žrtve nasilja u obitelji, osim ako je predložena ili pozvana u svojstvu svjedoka.

(9) Osoba s invaliditetom je osoba koja ima dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima.

(10) Osoba starije životne dobi je osoba u dobi od 65 i više godina života.

Članak 9.

Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski spol.

Članak 10.

Nasilje u obitelji je:

1. primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda
2. tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci
3. psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost
4. spolno uznemiravanje
5. ekonomsko nasilje kao zabrana ili onemogućavanje korištenja zajedničke ili osobne imovine, raspolaganja osobnim prihodima ili imovine stečene osobnim radom ili nasljeđivanjem,

onemogućavanje zapošljavanja, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i za skrb o djeci

6. zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznemirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje.

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)

Članak 87. (izvadak iz članka)

(7) Dijete je osoba koja nije navršila osamnaest godina života.

(9) Bliske osobe su članovi obitelji, bivši bračni ili izvanbračni drug, bivši životni partner ili neformalni životni partner, sadašnji ili bivši partner u intimnoj vezi, osobe koje imaju zajedničko dijete i osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu.

21) Zločin iz mržnje je kazneno djelo počinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, jezika, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe. Takvo postupanje uzet će se kao otegotna okolnost ako ovim Zakonom nije izričito propisano teže kažnjavanje.

(25) Žrtva kaznenog djela je fizička osoba koja je pretrpjela fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda koji su izravna posljedica kaznenog djela. Žrtvom kaznenog djela smatraju se i bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat i sestra one osobe čija je smrt izravno prouzročena kaznenim djelom te osoba koju je ona na temelju zakona bila dužna uzdržavati.

(26) Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje bez obzira jesu li u ovom Zakonu korišteni u muškom ili ženskom rodu odnose se na jednaki način na muški i ženski rod.

Nasilje u obitelji - članak 179a.

Tko teško krši propise o zaštiti od nasilja u obitelji i time kod člana obitelji ili bliske osobe izazove strah za njezinu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba ili je dovede u ponižavajući položaj ili stanje dugotrajne patnje, a time nije počinjeno teže kazneno djelo, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do tri godine.

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19)

Članak 202. (izvadak iz članka)

(11) Žrtva kaznenog djela je fizička osoba koja je pretrpjela fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda koji su izravna posljedica kaznenog djela. Žrtvom kaznenog djela smatraju se i bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat i sestra one osobe čija je smrt izravno prouzročena kaznenim djelom te osoba koju je ona na temelju zakona bila dužna uzdržavati.

Zakon o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, br. 82/08, 69/17)

Članak 6.

(1) Diskriminacija na temelju spola (u daljnjem tekstu: diskriminacija) označava svaku razliku, isključenje ili ograničenje učinjeno na osnovi spola kojemu je posljedica ili svrha ugrožavanje ili onemogućavanje priznanja, uživanja ili korištenja ljudskih prava i osnovnih sloboda u političkom, gospodarskom, društvenom, obrazovnom, socijalnom, kulturnom, građanskom ili drugom području na osnovi ravnopravnosti muškaraca i žena.

(2) Zabranjuje se diskriminacija na temelju bračnog i obiteljskog statusa. Nepovoljnije postupanje prema ženama na osnovi trudnoće i materinstva smatra se diskriminacijom.

(3) Zabranjuje se diskriminacija na temelju spolne orijentacije.

(4) Zabranjuje se diskriminacija u odnosu na mogućnosti dobivanja i nabave roba kao i diskriminacija u pružanju i pristupu uslugama.

(5) Poticanje druge osobe na diskriminaciju smatra se diskriminacijom u smislu ovoga Zakona, ako je učinjeno s namjerom.

Članak 8.

- (1) Uznemiravanje i spolno uznemiravanje predstavljaju diskriminaciju u smislu ovoga Zakona.
- (2) Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje uvjetovano spolom osobe, koje ima za cilj ili koje stvarno predstavlja povredu osobnog dostojanstva i koje stvara neugodno, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.
- (3) Spolno uznemiravanje je svako neželjeno verbalno, neverbalno ili fizičko ponašanje spolne naravi, koje ima za cilj ili predstavlja povredu osobnog dostojanstva, a posebice ako stvara neugodno, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Zakon o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, br. 85/08, 112/12)

I. Opće odredbe

Svrha zakona – članak 1.

- (1) Ovim se Zakonom osigurava zaštita i primicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog nasljeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.
- (2) Diskriminacijom u smislu ovog Zakona smatra se stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe po osnovi iz stavka 1. ovog članka, kao i osobe povezane s njom rodbinskim ili drugim vezama.
- (3) Diskriminacijom se smatra i stavljanje neke osobe u nepovoljniji položaj na temelju pogrešne predodžbe o postojanju osnove za diskriminaciju iz stavka 1. ovog članka.

Uznemiravanje i spolno uznemiravanje - članak 3.

- (1) Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje uzrokovano nekim od osnova iz članka 1. stavka 1. ovog Zakona koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe, a koje uzrokuje strah, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.
- (2) Spolno uznemiravanje je svako verbalno, neverbalno ili tjelesno ponašanje spolne naravi koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe, a posebice ako stvara zastrašujuće, neprijateljsko, ponižavajuće, omalovažavajuće ili uvredljivo okruženje
- (3) Na uznemiravanje i spolno uznemiravanje na odgovarajući način se primjenjuju odredbe ovog Zakona koje se odnose na diskriminaciju.

Članak 5. – Obveze države i dužna pažnja

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)

Spolno uznemiravanje - članak 156.

- (1) Tko spolno uznemirava drugu osobu kojoj je nadređen ili koja se prema njemu nalazi u odnosu zavisnosti ili koja je posebno ranjiva zbog dobi, bolesti, invaliditeta, ovisnosti, trudnoće, teške tjelesne ili duševne smetnje, kaznit će se kaznom zatvora do dvije godine.
- (2) Spolno uznemiravanje je svako verbalno, neverbalno ili fizičko neželjeno ponašanje spolne naravi koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobi, koje uzrokuje strah, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Zaštitni nadzor po punom izvršenju kazne zatvora - članak 76. (izvadak iz članka)

- (1) Sigurnosnu mjeru zaštitnog nadzora po punom izvršenju kazne zatvora sud će izreći počinitelju ako mu je izrečena kazna zatvora u trajanju od pet ili više godina za namjerno kazneno djelo ili u trajanju od dvije ili više godina za namjerno kazneno djelo s obilježjem nasilja ili kazna zatvora za

drugo kazneno djelo iz glave XVI. ili XVII. ovoga Zakona pod uvjetom da kazna bude u potpunosti izdržana jer osuđeniku nije odobren uvjetni otpust.

Poglavlje II. Integrirane politike i prikupljanje podataka

Članak 11. – Prikupljanje podataka

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21)

Prikupljanje podataka - članak 20.

(1) Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa, ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi, ministarstvo nadležno za unutarnje poslove, ministarstvo nadležno za poslove zdravstva i ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja dužna su prikupljati podatke o primjeni ovog Zakona i Kaznenog zakona te temeljem prikupljenih podataka sastaviti godišnja izvješća iz svog djelokruga te ih dostaviti Povjerenstvu iz članka 21. ovoga Zakona do kraja ožujka tekuće godine za prethodnu godinu.

(2) Ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom će propisati način prikupljanja, obrade i dostave statističkih podataka i izvješća sastavljenih temeljem prikupljenih podataka.

Glava IV.

Povjerenstvo za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji - članak 21.

(1) Povjerenstvo za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) osniva se pri ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa.

(2) Povjerenstvo ima 11 članova koji se biraju iz redova sudaca, državnih odvjetnika, odvjetnika, državnih službenika ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove zdravstva, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja te predstavnika civilnog društva.

(3) Povjerenstvo prikuplja izvješća nadležnih tijela, sukladno članku 20. stavku 1. ovoga Zakona, razmatra dostavljena izvješća i na temelju njih prati stanja. Temeljem prikupljenih izvješća i drugih potrebnih podataka Povjerenstvo izrađuje godišnje izvješće o primjeni ovog Zakona te daje prijedloge i mišljenja u vezi s primjenom ovoga Zakona i Kaznenog zakona.

(4) Godišnje izvješće Povjerenstvo podnosi ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa te se potom objavljuje na mrežnim stranicama ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa do kraja lipnja tekuće godine za prethodnu godinu.

(5) Predsjednika i članove Povjerenstva rješenjem imenuje ministar nadležan za poslove pravosuđa na vrijeme od četiri godine.

(6) Ministar nadležan za poslove pravosuđa donosi poslovnik o radu Povjerenstva.

(7) Poslove koordinacije rada Povjerenstva i administrativne poslove za Povjerenstvo obavlja ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa.

Poglavlje III. Prevencija

Članak 12. – Opće obveze

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21)

Članak 8. (izvadak iz članka)

(3) Osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi iz stavka 1. i 2. ovoga članka kao žrtve nasilja u obitelji uživaju posebnu zaštitu po ovom Zakonu.

Članak 22. (izvadak iz članka)

(3) Tko u nazočnosti djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi počini nasilje iz članka 10. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 7000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 45 dana.

(5) Ako je nasilje iz stavka 1. ovoga članka počinjeno na štetu djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi, počinitelj će se kazniti za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 12.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 70 dana.

Članak 16. – Preventivna intervencija i terapijski programi

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21)

Zaštitne mjere - članak 12.

(1) Svrha zaštitnih mjera je spriječiti nasilje u obitelji, osigurati zaštitu zdravlja i sigurnosti žrtve nasilja u obitelji te otkloniti okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog prekršaja, a izriču se radi otklanjanja ugroženosti žrtve nasilja u obitelji.

(2) Zaštitne mjere mogu se izreći samostalno i bez izricanja kazne odnosno druge prekršajnepravne sankcije.

(3) Zaštitne mjere mogu se izreći po službenoj dužnosti, na prijedlog ovlaštenog tužitelja, žrtve ili centra za socijalnu skrb.

(4) Na prijedlog žrtve ili drugog ovlaštenog tužitelja sud može, i prije isteka vremena na koje je zaštitna mjera izrečena, preispitati opravdanost daljnjeg tijeka izrečene zaštitne mjere i po potrebi može izrečenu zaštitnu mjeru zamijeniti drugom ili je ukinuti.

Vrste zaštitnih mjera - članak 13.

Sud može počinitelju nasilja u obitelji, osim zaštitnih mjera propisanih Prekršajnim zakonom, izreći sljedeće zaštitne mjere:

1. obveznog psihosocijalnog tretmana
2. zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji
3. udaljenja iz zajedničkog kućanstva
4. obveznog liječenja od ovisnosti.

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)

Obvezni psihosocijalni tretman - članak 70.

(1) Sigurnosnu mjeru obveznog psihosocijalnog tretmana sud će izreći počinitelju koji je počinio kazneno djelo s obilježjem nasilja ako postoji opasnost da će počinuti isto ili slično djelo.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka izvršava se u ustanovi za izvršenje kazne zatvora ili u zdravstvenoj ustanovi ili u pravnoj osobi ili kod fizičke osobe specijalizirane za otklanjanje nasilničkog ponašanja pod uvjetima određenim posebnim propisom.

(3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka može trajati do prestanka izvršenja kazne zatvora ili rada za opće dobro, isteka roka provjeravanja primjenom uvjetne osude, odnosno do isteka vremena kazne zatvora koja odgovara izrečenoj novčanoj kazni, a najdulje dvije godine.

(4) Sud će o presudi kojom je mjera iz stavka 1. ovoga članka izrečena uz novčanu kaznu, rad za opće dobro ili uvjetnu osudu obavijestiti nadležno tijelo za probaciju radi daljnjeg postupanja propisanog posebnim zakonom i na temelju tog zakona donesenim podzakonskim propisima.

Zaštitni nadzor po punom izvršenju kazne zatvora - članak 76.

(1) Sigurnosnu mjeru zaštitnog nadzora po punom izvršenju kazne zatvora sud će izreći počinitelju ako mu je izrečena kazna zatvora u trajanju od pet ili više godina za namjerno kazneno djelo ili u trajanju od dvije ili više godina za namjerno kazneno djelo s obilježjem nasilja ili kazna zatvora za drugo kazneno djelo iz glave XVI. ili XVII. ovoga Zakona pod uvjetom da kazna bude u potpunosti izdržana jer osuđeniku nije odobren uvjetni otpust.

(2) Nad počiniteljem će se odmah nakon izlaska iz zatvora započeti provoditi zaštitni nadzor sukladno članku 64. ovoga Zakona i posebne obveze iz članka 62. stavka 2. točke 6. do 9. ako su mu izrečene uz zaštitni nadzor.

(3) Sud prilikom donošenja presude može odrediti da se zaštitni nadzor ne provodi ako ima razloga vjerovati da osoba neće ponovno počiniti kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka i bez njegova provođenja.

(4) Vrijeme provjeravanja traje od jedne do tri godine, osim ako je kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka počinjeno na štetu djeteta, kada vrijeme provjeravanja traje od jedne do pet godina. Sud može vrijeme provjeravanja prije njegova isteka na prijedlog nadležnog tijela za probaciju produžiti za još jednu godinu ako bi bez provođenja zaštitnog nadzora postojala opasnost od ponovnog počinjenja nekog od kaznenih djela navedenih u stavku 1. ovoga članka.

(5) Sud izvršenja će nakon proteka prve godine od početka provedbe zaštitnog nadzora i potom najmanje jednom godišnje preispitati potrebu njegova daljnjeg provođenja i o tome donijeti rješenje. Na prijedlog nadležnog tijela za probaciju ili osuđenika ovo preispitivanje može se učiniti i prije, ali ne prije proteka šest mjeseci od zadnjeg preispitivanja. Sud može obustaviti provedbu zaštitnog nadzora ako ima razloga vjerovati da osuđenik neće ponovno počiniti kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka i bez njegova daljnjeg provođenja.

Pravilnik o izvršavanju psihosocijalnog tretmana izrečenog počinitelju kaznenog djela s obilježjem nasilja (Narodne novine, br.103/18)

Članak 4.

(1) Ministar pravosuđa osniva Stručno povjerenstvo za provedbu, praćenje i nadzor izvršavanja psihosocijalnog tretmana izrečenog počinitelju kaznenog djela s obilježjem nasilja (u daljnjem tekstu: Stručno povjerenstvo).

(2) Stručno povjerenstvo ima najmanje pet članova. Članovi Stručnog povjerenstva su predstavnici ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, ministarstva nadležnog za poslove zdravstva, ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi te stručnjaci u području tretmana s počiniteljima nasilja iz znanstveno-nastavnih ustanova i organizacija koje provode psihosocijalni tretman.

(3) Stručno povjerenstvo donosi Standarde za provedbu psihosocijalnog tretmana (u daljnjem tekstu: Standardi), unaprjeđuje provedbu psihosocijalnog tretmana te izrađuje prijedlog Ugovora o izvršavanju psihosocijalnog tretmana izrečenog počinitelju kaznenog djela s obilježjem nasilja (u daljnjem tekstu: Ugovor).

(4) Rad Stručnog povjerenstva uređen je Poslovníkom o radu.

Članak 6.

(1) Pravna odnosno fizička osobe mora imati odobrenje za izvršavanje psihosocijalnog tretmana koje rješenjem daje ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa (u daljnjem tekstu: odobrenje).

(2) Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa daje odobrenje iz stavka 1. ovoga članka pravnoj odnosno fizičkoj osobi po ispunjenju uvjeta iz Standarda.

(3) Pravna odnosno fizička osoba koja ima odobrenje može s ministarstvom nadležnim za poslove pravosuđa sklopiti Ugovor.

Članak 11.

(1) Stručno povjerenstvo prati rad pravne odnosno fizičke osobe s kojima je ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa sklopilo Ugovor.

(2) Pravna odnosno fizička osoba iz stavka 1. ovog članka dužna je jednom godišnje ili na zahtjev dostaviti Stručnom povjerenstvu izvješće o izvršavanju psihosocijalnog tretmana.

Poglavlje IV. Zaštita i potpora

Članak 19. – Informacije

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21)

Članak 6.

(1) Žrtva nasilja u obitelji ima sljedeća prava:

1. pravo na pristup službama za potporu žrtvama nasilja u obitelji
2. pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama nasilja u obitelji
3. pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde
4. pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka
5. pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju svih radnji u kojima sudjeluje
6. pravo da na njezin zahtjev, bez nepotrebne odgode, bude obaviještena o ukidanju zadržavanja ili bijegu okrivljenika te stavljanju izvan snage odluke o izricanju zaštitnih mjera i ukidanju mjera opreza koje su određene radi njezine zaštite ili otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora
7. pravo na tajnost podataka čijim bi se otkrivanjem mogla ugroziti njezina sigurnost ili sigurnost osoba iz članka 8. stavka 1. i 2. ovoga Zakona te pravo zahtijevati isključenje javnosti u postupku pred sudom
8. pravo na opunomoćenika u postupku
9. pravo, na vlastiti zahtjev, biti obaviještena o poduzetim radnjama povodom prijave i o ishodu postupka
10. pravo biti ispitana bez neopravdane odgode nakon podnošenja prijave, pravo zahtijevati da bude ispitana u postupku pred sudom te pravo da se daljnja ispitivanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe prekršajnog postupka
11. pravo biti ispitana na policiji od strane osobe istog spola
12. pravo na izbjegavanje kontakta s počiniteljem prije i tijekom postupka, osim ako prekršajni postupak zahtijeva takav kontakt
13. pravo na privremeni smještaj u odgovarajuću ustanovu sukladno posebnom zakonu
14. pravo na policijsku zaštitu i osiguranje, po nalogu suda, u svrhu neometanog uzimanja osobnih stvari prilikom napuštanja zajedničkog kućanstva
15. druga prava propisana zakonom kojim se uređuje kazneni postupak, osim onih prava koja po naravi stvari može imati samo žrtva kaznenog djela.

(2) Tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su već pri poduzimanju prve radnje u kojoj žrtva sudjeluje obavijestiti žrtvu na njoj razumljiv način o svim pravima koja ima sukladno odredbama ovog Zakona te zakona kojim se uređuje kazneni postupak.

(3) Tijela iz stavka 2. ovoga članka dužna su uvjeriti se da je žrtva danu obavijest o pravima razumljela.

(4) U slučaju kada je potrebno ispitati dijete žrtvu nasilja u obitelji, tijela iz stavka 2. ovoga članka dužna su dijete žrtvu ispitati uz primjenu odredaba zakona kojim se uređuje kazneni postupak o posebnom načinu ispitivanja djece.

(5) Ako je dijete žrtva nasilja u obitelji, a interesi djeteta u suprotnosti su s interesima roditelja, nadležno tijelo će pozvati nadležno tijelo socijalne skrbi radi imenovanja posebnog skrbnika. Poseban skrbnik ovlašten je davati sve izjave i poduzimati sve radnje na koje je ovlaštena žrtva. Iznimno, dijete žrtva nasilja u obitelji koje je navršilo 16 godina može samostalno davati izjave i poduzimati radnje u postupku.

(6) Ako je žrtva nasilja u obitelji dijete, obavijesti iz stavka 1. točke 6. i 9. ovoga članka daju se po službenoj dužnosti.

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19)

Članak 16.

(1) Žrtva i oštećenik imaju u kaznenom postupku prava u skladu s ovim Zakonom.

(2) Policija, istražitelj, državno odvjetništvo i sud postupaju s posebnim obzirom prema žrtvi kaznenog djela.

(3) Tijela iz stavka 2. ovog članka dužna su žrtvu i oštećenika upoznati s njihovim pravima u postupku sukladno ovom Zakonu i pri poduzimanju radnji na primjeren način skrbiti o njihovim pravima.

Članak 43.

(1) Žrtva kaznenog djela ima sukladno ovom Zakonu:

1) pravo na pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela,

2) pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom,

3) pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde,

4) pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka,

5) pravo da bude saslušana bez neopravdane odgode nakon podnošenja kaznene prijave te da se daljnja saslušanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe kaznenog postupka,

6) pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju radnji u kojima sudjeluje,

7) pravo da se medicinski zahvati prema žrtvi poduzimaju u najmanjoj mjeri i samo ako su krajnje nužni za potrebe kaznenog postupka,

8) pravo podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu sukladno odredbama Kaznenog zakona, pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik, pravo biti obaviještena o odbacivanju kaznene prijave (članak 206. stavak 3. ovoga Zakona) i odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona te pravo preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika,

9) pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njezine prijave (članak 206.a ovoga Zakona) i podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku (članak 206.b ovoga Zakona),

10) pravo da na njezin zahtjev bez nepotrebne odgode bude obaviještena o ukidanju pritvora ili istražnog zatvora, bijegu okrivljenika i otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora te mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite,

11) pravo da na njezin zahtjev bude obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak,

12) druga prava propisana zakonom.

(2) Žrtva kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora teža od pet godina, ako trpi teže posljedice kaznenog djela, ima pravo na stručnu pomoć savjetnika na teret proračunskih sredstava pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva.

(3) Žrtva kaznenog djela nasilja počinjenog s namjerom ima pravo na novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna u skladu s posebnim zakonom. Ako je žrtva prethodno ostvarila imovinskopravni zahtjev uzet će se u obzir njegova visina pri odmjeravanju novčane naknade, a tako će postupiti i sud pri dosuđivanju imovinskopravnog zahtjeva ako je žrtva prethodno ostvarila novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna.

(4) Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su već pri poduzimanju prve radnje u kojoj sudjeluje obavijestiti žrtvu na njoj razumljiv način:

1) o pravima iz stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka te članka 44. ovoga Zakona

2) o pravima koja ima kao oštećenik.

(5) Tijela iz stavka 4. ovoga članka prema žrtvi će postupati obzirno i uvjeriti se da je žrtva danu obavijest o pravima razumljela.

(6) Tijela iz stavka 4. ovoga članka žrtvu će na njoj razumljiv način poučiti o značenju sudjelovanja u postupku u svojstvu oštećenika. U zapisnik će se unijeti dana obavijest i izjava žrtve želi li sudjelovati u postupku u svojstvu oštećenika.

(7) Prava iz stavka 1. točaka 8., 9. i 11. ovoga članka pripadaju i pravnoj osobi na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno. Odredbe ovoga Zakona kojima se uređuje ostvarivanje navedenih prava od strane žrtve kaznenog djela na odgovarajući se način primjenjuju i na pravnu osobu na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno.

Članak 43.a

(1) Prije ispitivanja žrtve, tijelo koje provodi ispitivanje će u suradnji s tijelima, organizacijama ili ustanovama za pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela provesti pojedinačnu procjenu žrtve. Pojedinačna procjena žrtve uključuje utvrđivanje postoji li potreba za primjenom posebnih mjera zaštite u odnosu na žrtvu te ako postoji, koje posebne mjere zaštite bi se trebale primijeniti (poseban način ispitivanja žrtve, uporaba komunikacijskih tehnologija radi izbjegavanja vizualnog kontakta s počiniteljem i druge mjere propisane zakonom). Kada je žrtva kaznenog djela dijete, pretpostavit će se da postoji potreba za primjenom posebnih mjera zaštite te utvrditi koje posebne mjere zaštite treba primijeniti.

(2) Pri poduzimanju pojedinačne procjene žrtve osobito se uzimaju u obzir osobne značajke žrtve, vrsta ili narav kaznenog djela i okolnosti počinjenja kaznenog djela. Pri tome se posebna pažnja posvećuje žrtvama koje su pretrpjele značajnu štetu zbog težine kaznenog djela, žrtvama kaznenog djela počinjenog zbog nekog osobnog svojstva žrtve, te žrtvama koje njihov odnos s počiniteljem čini osobito ranjivima.

(3) U smislu stavka 2. ovoga članka, pojedinačna procjena žrtve na odgovarajući način uključuje osobito žrtve terorizma, organiziranog kriminala, trgovanja ljudima, rodno uvjetovanog nasilja, nasilja u bliskim odnosima, spolnog nasilja i spolnog iskorištavanja ili zločina iz mržnje te žrtve s invalidnošću.

(4) Pojedinačna procjena žrtve provodi se uz sudjelovanje žrtve i uzimajući u obzir njezine želje, uključujući i želju da se ne koriste posebne mjere zaštite propisane zakonom.

(5) Tijelo koje vodi postupak će broj ispitivanja žrtve za koju je utvrđena posebna potreba zaštite svesti na najmanju moguću mjeru. Državni odvjetnik može predložiti da se takav svjedok ispita na dokaznom ročištu.

(6) Ministar nadležan za poslove pravosuđa uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za unutarnje poslove donosi pravilnik o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 44.

(1) Dijete kao žrtva kaznenog djela ima, uz prava koja žrtvi pripadaju sukladno ovom članku i drugim odredbama ovoga Zakona, i pravo na:

- 1) opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,
- 2) tajnost osobnih podataka,
- 3) isključenje javnosti.

(2) Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su prema djetetu kao žrtvi kaznenog djela postupati posebno obzirno, imajući na umu dob, ličnost i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta. Pri postupanju prema djetetu žrtvi nadležna tijela prvenstveno će se rukovoditi najboljim interesom djeteta.

(3) Ako nije poznata dob žrtve, pretpostavit će se da se radi o djetetu ako postoji vjerojatnost da žrtva nije navršila osamnaest godina života.

(4) Žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i žrtva kaznenog djela trgovanja ljudima ima, uz prava koja žrtvi pripadaju sukladno članku 43. ovoga Zakona, i pravo:

- 1) prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom, na teret proračunskih sredstava,
- 2) na opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,
- 3) da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola te da ju, ako je to moguće, u slučaju ponovnog ispitivanja ispituje ta ista osoba,
- 4) uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve,

- 5) zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja (članak 292. stavak 4. ovoga Zakona),
 - 6) na tajnost osobnih podataka,
 - 7) zahtijevati isključenje javnosti s rasprave.
- (5) Žrtva u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite sukladno članku 43.a. ovoga Zakona ima, uz prava koja žrtvi pripadaju sukladno članku 43. ovoga Zakona, i pravo:
- 1) prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom, na teret proračunskih sredstava,
 - 2) da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola te da ju, ako je to moguće, u slučaju ponovnog ispitivanja ispituje ta ista osoba,
 - 3) uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve,
 - 4) zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja (članak 292. stavak 4. ovoga Zakona),
 - 5) na tajnost osobnih podataka,
 - 6) zahtijevati isključenje javnosti s rasprave.

Članak 20. – Opće usluge potpore

Zakon o socijalnoj skrbi (Narodne novine, br. 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20, 138/20)

IV. Korisnici socijalne skrbi

Članak 21. (izvadak iz članka)

(1) Korisnici socijalne skrbi su:

- dijete bez roditelja ili bez odgovarajuće roditeljske skrbi, mlađa punoljetna osoba, dijete žrtva obiteljskog, vršnjačkog ili drugog nasilja, dijete žrtva trgovanja ljudima, dijete s teškoćama u razvoju, dijete i mlađa punoljetna osoba s problemima u ponašanju, dijete bez pratnje koje se zatekne izvan mjesta svog prebivališta bez nadzora roditelja ili druge odrasle osobe koja je odgovorna skrbiti o njemu te dijete strani državljanin koje se zatekne na teritoriju Republike Hrvatske bez nadzora roditelja ili druge odrasle osobe koja je odgovorna skrbiti o njemu
- odrasla osoba žrtva obiteljskog ili drugog nasilja te žrtva trgovanja ljudima

Članak 22.

(1) Prava u sustavu socijalne skrbi pod uvjetima propisanim ovim Zakonom ima:

- hrvatski državljanin koji ima prebivalište u Republici Hrvatskoj
 - stranac i osoba bez državljanstva sa stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj
- (2) Stranac pod supsidijarnom zaštitom, stranac s utvrđenim statusom žrtve trgovanja ljudima, azilant i član njegove obitelji koji zakonito boravi u Republici Hrvatskoj, ima prava u sustavu socijalne skrbi pod uvjetima propisanim ovim Zakonom i posebnim propisom.
- (3) Iznimno, osoba koja nije obuhvaćena stavcima 1. i 2. ovog članka može ostvariti pravo na jednokratnu naknadu i privremeni smještaj pod uvjetima propisanim ovim Zakonom ako to zahtijevaju životne okolnosti u kojima se našla.

V. PRAVA U SUSTAVU SOCIJALNE SKRBI

Članak 25.

Prava u sustavu socijalne skrbi temeljem ovog Zakona su: zajamčena minimalna naknada, naknada za troškove stanovanja, pravo na troškove ogrijeva, naknada za osobne potrebe korisnika smještaja, jednokratne naknade, naknade u vezi s obrazovanjem, osobna invalidnina, doplatak za pomoć i njegu, status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja, naknada do zaposlenja, socijalne usluge te naknada za ugroženog kupca energenta.

1. Zajamčena minimalna naknada -članak 26.

Zajamčena minimalna naknada je pravo na novčani iznos kojim se osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba samca ili kućanstva koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba.

5. Jednokratna naknada - članak 46. (izvadak iz članka)

(1) Jednokratna naknada priznaje se samcu ili kućanstvu koji zbog trenutačnih materijalnih teškoća nije u mogućnosti podmiriti osnovne životne potrebe nastale zbog rođenja ili školovanja djeteta, bolesti ili smrti člana obitelji, elementarne nepogode i slično.

(4) Jednokratna naknada može se priznati korisnicima privremenog smještaja u kriznim situacijama radi naknade troškova prijevoza u mjesto prebivališta, vlastitu ili udomiteljsku obitelj, dom socijalne skrbi, dok drugog pružatelja usluge odnosno drugu ustanovu.

5.1. Uvećana jednokratna naknada - članak 49. (izvadak iz članka)

(1) U osobito opravdanim slučajevima centar za socijalnu skrb može priznati uvećanu jednokratnu naknadu uz prethodnu suglasnost Ministarstva.

(2) Uz zahtjev za davanje prethodne suglasnosti iz stavka 1. ovog članka centar za socijalnu skrb dužan je priložiti socio-anamnestičke podatke, dokaze o opravdanosti zahtjeva i visini iznosa kojom se potreba može podmiriti.

(3) Uvećana jednokratna naknada može se priznati u najvišem iznosu do 10.000,00 kuna.

11. Socijalne usluge

Članak 74. (izvadak iz članka)

(1) Socijalne usluge po ovom Zakonu su:

1. Prva socijalna usluga (informiranje, prepoznavanje i početna procjena potreba)
2. Savjetovanje i pomaganje
3. Pomoć u kući
4. Psihosocijalna podrška
5. Rana intervencija
6. Pomoć u uključivanju u programe odgoja i obrazovanja (integracija)
7. Boravak
8. Smještaj
9. Obiteljska medijacija
10. Organizirano stanovanje

11.1. Prva socijalna usluga - članak 76.

(1) Prva socijalna usluga obuhvaća informiranje korisnika o socijalnim uslugama i pružateljima usluga, pomoć korisniku pri utvrđivanju njegovih potreba, početnu procjenu mogućnosti korisnika te podršku i pomoć pri izboru prava u sustavu socijalne skrbi.

(2) Uslugu iz stavka 1. ovog članka pružaju stručni radnici centra za socijalnu skrb.

11.2. Savjetovanje i pomaganje

11.2.1. Savjetovanje i pomaganje pojedincu - članak 77. (izvadak iz članka)

(1) Savjetovanje i pomaganje pojedincu je socijalna usluga sustavne stručne pomoći kojom se pojedincu pruža pomoć radi prevladavanja poteškoća te stvaranja uvjeta za očuvanje i razvoj osobnih mogućnosti i odgovornog odnosa pojedinca prema sebi, obitelji i društvu.

(2) Savjetovanje i pomaganje iz stavka 1. ovog članka pruža se korisniku radi prevladavanja teškoća u vezi s bolešću, starošću, smrću člana obitelji, invalidnošću, teškoćama u razvoju, uključivanje u svakodnevni život nakon duljeg boravka u domu socijalne skrbi ili kod drugog pružatelja socijalnih usluga, zdravstvenoj ili penalnoj ustanovi te drugim nepovoljnih okolnosti ili kriznim stanjima.

11.2.2. Savjetovanje i pomaganje obitelji - članak 78.

(1) Savjetovanje i pomaganje obitelji je socijalna usluga koja obuhvaća sve oblike stručne pomoći pri prevladavanju obiteljskih poteškoća i poteškoća roditelja u odgoju i skrbi za djecu, te osposobljavanje obitelji za funkcioniranje u svakodnevnom životu.

(2) Savjetovanje i pomaganje obitelji uključuje podršku obitelji, intenzivnu podršku obitelji u krizi i dugoročni rad s članovima obitelji usmjeren na poboljšanje obiteljskih odnosa. Savjetovanje i pomaganje obitelji uključuje i psihološku pripremu djeteta za odlazak roditelja na izdržavanje kazne zatvora te za kontakte djeteta s roditeljem zatvorenikom u penalnoj ustanovi.

(3) Usluga intenzivne podrške obitelji u krizi je savjetodavno-terapijska i socijalno-edukativna usluga koja se pruža obitelji u krizi, kao i udomiteljskoj obitelji s ciljem unaprjeđivanja obiteljskih odnosa, prevladavanja kriznih situacija i usvajanja znanja i vještina za uspješno roditeljstvo odnosno udomiteljstvo.

(4) Usluga iz stavka 3. ovoga članka provodi se nakon sveobuhvatne procjene obiteljskih rizika, snaga i potreba, u skladu s planom promjene i planom intervencija kojima se u vremenski ograničenom razdoblju od najduže šest mjeseci očekuje osnaživanje obitelji za promjenu i osposobljavanje roditelja za skrb o djeci u obitelji.

Članak 79.

Uslugu savjetovanja i pomaganja pružaju stručni radnici centra za socijalnu skrb, doma socijalne skrbi, centra za pružanje usluga u zajednici, drugih pružatelja usluga iz članka 169. ovoga Zakona te fizičke osobe iz članka 172. stavka 1. ovoga Zakona koje pružaju usluge savjetovanja u savjetovalištu, u suradnji s drugim pružateljima usluga u zajednici i drugim osobama koje mogu utjecati na obitelj.

11.4. Psihosocijalna podrška - članak 83.(izvadak iz članka)

(1) Psihosocijalna podrška je socijalna usluga koja podrazumijeva rehabilitaciju koja potiče razvoj kognitivnih, funkcionalnih, komunikacijskih ili socijalnih vještina korisnika.

(2) Psihosocijalna podrška priznaje se djetetu s teškoćama u razvoju, odrasloj osobi s invaliditetom, ovisniku, žrtvi obiteljskog nasilja te svim drugim osobama u potrebi, prema procjeni stručnog tima nadležnog centra za socijalnu skrb.

(3) Psihosocijalna podrška može se pružati individualno i u grupi.

11.8. Smještaj

11.8.1.1. Privremeni smještaj u kriznim situacijama -članak 89. (izvadak iz članka)

(1) Privremeni smještaj u kriznim situacijama priznaje se djetetu koje se zatekne bez nadzora roditelja ili u skitnji, odrasloj osobi koja se zatekne izvan mjesta prebivališta ili boravišta, odnosno nema prebivališta ili boravišta i nije u stanju brinuti se o sebi, beskućniku, trudnici ili roditelju s djetetom do godine dana života djeteta, djeci i odraslim osobama – žrtvama obiteljskog nasilja i žrtvama trgovanja ljudima, odraslim osobama kojima je ugrožen život, zdravlje i sigurnost uslijed bolesti, nemoći, ovisnosti ili socijalne isključenosti.

(2) Privremeni smještaj osoba iz stavka 1. ovoga članka može trajati dok se ne ostvari povratak u vlastitu ili udomiteljsku obitelj ili se smještaj ne osigura na drugi način, a najduže do šest mjeseci.

(3) Iznimno, privremeni smještaj iz stavka 1. ovoga članka može trajati do godinu dana:

- trudnici ili roditelju s djetetom do godine dana života djeteta, koji nema stan, odnosno nema osigurano stanovanje ili zbog poremećenih odnosa u obitelji ne može ostati s djetetom u obitelji
- djetetu i odrasloj osobi – žrtvama obiteljskog nasilja
- djetetu i odrasloj osobi – žrtvama trgovanja ljudima
- beskućniku.

Zakon o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima (Narodne novine, br. 106/18, 98/19)

XI. ŽRTVE NASILJA U OBITELJI

Članak 45.

(1) Žrtva nasilja u obitelji podnosi zahtjev za stambeno zbrinjavanje nadležnom uredu državne uprave u županiji ili nadležnom upravnom tijelu Grada Zagreba.

(2) Uvjeti za ostvarenje prava iz stavka 1. ovoga članka su:

- pravomoćna sudska presuda o počinjenom nasilju u obitelji prema podnositelju zahtjeva
 - osoba iz stavka 1. ovoga članka nema u vlasništvu ili suvlasništvu drugu useljivu obiteljsku kuću ili stan na području Republike Hrvatske
 - osoba iz stavka 1. ovoga članka nema dovoljno sredstava za osiguranje odgovarajuće stambene jedinice nužne za stanovanje, a istu ne može ostvariti svojim radom, dohotkom od imovine, od obveznika uzdržavanja ili na drugi način, odnosno kada ukupni dohodak i ukupni primici podnositelja zahtjeva i punoljetnih članova njegova kućanstva mjesečno ne prelaze po članu kućanstva iznos od jedne proračunske osnovice
 - preporuka nadležnog centra za socijalnu skrb o potrebi stambenog zbrinjavanja žrtve nasilja u obitelji.
- (3) Ured državne uprave u županiji ili nadležno upravno tijelo Grada Zagreba donosi rješenje o stambenom zbrinjavanju žrtve nasilja u obitelji najduže do dvije godine te ga dostavlja Središnjem državnom uredu na izvršenje.
- (4) O žalbi na rješenje iz stavka 3. ovoga članka rješava Središnji državni ured.
- (5) Na korisnike iz stavka 1. ovoga članka primjenjuju se samo odredbe koje se odnose na najam stambenih jedinica, osim članka 23. stavaka 3., 4. i 5. ovoga Zakona.
- (6) Sredstva za troškove smještaja korisnika iz stavka 1. ovoga članka osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske na pozicijama Središnjeg državnog ureda ako ih osoba iz stavka 1. ovoga članka sama ne može snositi.
- (7) Ured državne uprave u županiji ili upravno tijelo Grada Zagreba dužno je svakih 12 mjeseci od dana donošenja rješenja iz stavka 3. ovoga članka, kao i na zahtjev Središnjeg državnog ureda, preispitati pravo na stambeno zbrinjavanje žrtve nasilja u obitelji i o tome donijeti novo rješenje te ga dostaviti Središnjem državnom uredu.

Članak 27. – Prijavljivanje

Članak 28. – Prijavljivanje od strane stručnih osoba

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21)

Članak 7.

- (1) Zdravstveni radnici, djelatnici u ustanovama socijalne skrbi, osobe zaposlene u odgojno-obrazovnim ustanovama, stručni radnici zaposleni u vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama ili organizacijama civilnog društva te sve druge stručne osobe koje u svom radu dolaze u kontakt sa žrtvama nasilja u obitelji dužni su prijaviti policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svojih poslova.
- (2) Tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su bez odgode obavijestiti nadležni centar za socijalnu skrb o činjenicama i okolnostima koje su pridonijele ili pogodovale počinjenju nasilja u obitelji, radi poduzimanja mjera iz nadležnosti centra za socijalnu skrb.

Članak 23.

Osobe iz članka 7. stavka 1. ovoga Zakona koje ne prijave policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznale u obavljanju svojih poslova, kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3000,00 kuna do 10.000,00 kuna.

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19)

Kaznena prijava - članak 204.

- (1) Svatko je dužan prijaviti kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti, koje mu je dojavljeno ili za koje je saznao.
- (2) Podnoseći prijavu, tijela državne vlasti i pravne osobe navest će dokaze koji su im poznati i poduzeti sve da bi se sačuvali tragovi kaznenog djela, predmeti na kojima je ili kojima je počinjeno djelo te drugi dokazi.
- (3) Zakonom se propisuju slučajevi u kojima je neprijavljivanje kaznenog djela, kazneno djelo.

(4) Podaci o istovjetnosti osobe protiv koje je podnesena kaznena prijava i podaci na temelju kojih se može zaključiti o istovjetnosti te osobe službena su tajna.

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)
Neprijavljivanje pripremanja kaznenog djela - članak 301.

(1) Tko zna da se priprema počinjenje kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora pet godina ili teža kazna i to ne prijavi u vrijeme kad je još bilo moguće spriječiti njegovo počinjenje, a djelo bude pokušano ili počinjeno, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Tko počini kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka glede kaznenog djela za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(3) Nema kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka kad njegova obilježja ostvari osoba koja je u braku ili koja živi u izvanbračnoj ili životnoj zajednici ili neformalnoj životnoj zajednici s osobom koja priprema neprijavljeno kazneno djelo ili je toj osobi srodnik po krvi u ravnoj lozi, brat ili sestra, posvojitelj ili posvojenik, osim ako se priprema kazneno djelo na štetu djeteta.

(4) Za kazneno djelo iz stavka 2. ovoga članka može se blaže kazniti počinitelj koji je s osobom koja priprema počinjenje kaznenog djela u nekom od odnosa iz stavka 3. ovoga članka.

Neprijavljivanje počinjenog kaznenog djela - članak 302.

(1) Tko zna da je počinjeno kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora deset godina ili teža kazna pa to ne prijavi iako zna da bi takvom prijavom bilo omogućeno ili znatno olakšano otkrivanje djela ili počinitelja, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se službena ili odgovorna osoba koja ne prijavi počinjenje kaznenog djela za koje je saznala obavljajući svoju dužnost, a radi se o kaznenom djelu za koje pokretanje kaznenog postupka nije prepušteno privatnoj tužbi ili progonu po prijedlogu.

(3) Počinitelj kaznenog djela iz stavka 2. ovoga članka neće se kazniti kaznom strožom od one koja je propisana za kazneno djelo koje nije prijavio.

(4) Nema kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka kad njegova zakonska obilježja ostvari osoba koja je u braku ili koja živi u izvanbračnoj ili životnoj zajednici ili neformalnoj životnoj zajednici s osobom koja je počinila neprijavljeno kazneno djelo ili je toj osobi srodnik po krvi u ravnoj lozi, brat ili sestra, posvojitelj ili posvojenik, osim ako je djelo počinjeno prema djetetu.

(5) Nema kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka kad njegova zakonska obilježja ostvari vjerski ispovjednik ili osoba koja je prema zakonu dužna čuvati tajnu.

Neovlašteno otkrivanje profesionalne tajne - članak 145.

(1) Odvjetnik, javni bilježnik, zdravstveni radnik, psiholog, djelatnik ustanove socijalne skrbi, vjerski ispovjednik ili druga osoba koja neovlašteno otkrije podatak o osobnom ili obiteljskom životu koji joj je povjeren u obavljanju njezinog zvanja, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Nema kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka ako je otkrivanje tajne počinjeno u javnom interesu ili interesu druge osobe koji je pretežniji od interesa čuvanja tajne.

(3) Kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka progoni se po prijedlogu.

Poglavlje V. Materijalno pravo

Članak 29. – Građanske tužbe i pravna sredstva

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19)

Dio drugi Tijek postupka

A. Postupak pred prvostupanjskim sudom

Glava četrnaesta TUŽBA - Članak 185.

Parnični postupak pokreće se tužbom.

Sadržaj tužbe - članak 186.

Tužba treba sadržavati određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih traženja, činjenice na kojima tužitelj temelji zahtjev, dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, a i druge podatke koje mora imati svaki podnesak (članak 106.).

Kad stvarna nadležnost, sastav suda, vrsta postupka, ovlaštenje na zastupanje ili pravo na naknadu troškova postupka ovisi o vrijednosti predmeta spora, a predmet tužbenog zahtjeva nije novčana svota, tužitelj je dužan u tužbi naznačiti vrijednost predmeta spora.

Sud će po tužbi postupiti i kad tužitelj nije naveo pravnu osnovu tužbenog zahtjeva, a ako je tužitelj pravnu osnovu naveo, sud nije za nju vezan.

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18 i 126/21)

Dio drugi POSEBNI DIO

Glava IX. IZVANUGOVORNI OBVEZNI ODNOSI

Odjeljak 1. PROUZROČENJE ŠTETE

Odsjek 1. OPĆA NAČELA

Pretpostavke odgovornosti - članak 1045.

(1) Tko drugome prouzroči štetu, dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.

(2) Predmnijeva se obična nepažnja.

(3) Za štetu od stvari ili djelatnosti od kojih potječe povećana opasnost štete za okolinu odgovara se bez obzira na krivnju.

(4) Za štetu bez obzira na krivnju odgovara se i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Šteta - članak 1046.

Šteta je umanjenje nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta).

Zahtjev da se ukloni opasnost štete - članak 1047.

(1) Svatko može zahtijevati od drugoga da ukloni izvor opasnosti od kojega prijete znatnija šteta njemu ili drugome, kao i da se suzdrži od djelatnosti od koje proizlazi uznemirivanje ili opasnost štete, ako se uznemirivanje ili šteta ne mogu spriječiti odgovarajućim mjerama.

(2) Sud će na zahtjev zainteresirane osobe narediti da se poduzmu odgovarajuće mjere za sprječavanje nastanka štete ili uznemirivanja ili da se ukloni izvor opasnosti, na trošak posjednika izvora opasnosti, ako ovaj sam to ne učini.

(3) Ako šteta nastane u obavljanju općekorisne djelatnosti za koju je dobiveno odobrenje nadležnog tijela, može se zahtijevati samo naknada štete koja prelazi uobičajene granice (prekomjerna šteta).

(4) Ali se u tom slučaju može zahtijevati poduzimanje društveno opravdanih mjera da se spriječi nastupanje štete ili da se ona smanji.

Zahtjev da se prestane s povredom prava osobnosti - članak 1048.

Svatko ima pravo zahtijevati od suda ili drugoga nadležnog tijela da naredi prestanak radnje kojom se povređuje pravo njegove osobnosti i uklanjanje njome izazvanih posljedica.

Odsjek 2. ODGOVORNOST PO OSNOVI KRIVNJE

Postojanje krivnje - članak 1049.

Krivnja postoji kad je štetnik prouzročio štetu namjerno ili nepažnjom.

Osobe koje ne odgovaraju za štetu - članak 1050.

(1) Osoba koja zbog mentalnog ili intelektualnog oštećenja ili kojih drugih razloga nije sposobna za rasuđivanje ne odgovara za štetu što ju drugome prouzroči.

(2) Tko drugom prouzroči štetu u stanju prolazne nesposobnosti za rasuđivanje, odgovoran je za nju, osim ako dokaže da nije svojom krivnjom dospio u to stanje.

(3) Ako je u to stanje dospio tuđom krivnjom, za štetu će odgovarati onaj koji ga je u to stanje doveo.

Odgovornost maloljetnika - članak 1051.

(1) Maloljetnik do navršene sedme godine života ne odgovara za štetu.

(2) Maloljetnik od navršene sedme godine do navršene četrnaeste godine života ne odgovara za štetu, osim ako se dokaže da je pri prouzročenju štete bio sposoban za rasuđivanje.

(3) Maloljetnik s navršениh četrnaest godina života odgovara prema općim pravilima o odgovornosti za štetu.

Nužna obrana, stanje nužde, otklanjanje štete od drugog - članak 1052.

(1) Tko u nužnoj obrani prouzroči štetu napadaču, nije dužan naknaditi je, osim u slučaju prekoračenja nužne obrane.

(2) Ako netko prouzroči štetu u stanju nužde, oštećenik može zahtijevati naknadu od osobe koja je kriva za nastanak opasnosti štete ili od osoba od kojih je šteta otklonjena, ali od ovih posljednjih ne više od koristi što su ih imale od toga.

(3) Tko pretrpi štetu otklanjajući od drugog opasnost štete, ima pravo zahtijevati od njega naknadu one štete kojoj se razumno izložio.

Dopuštena samopomoć - članak 1053.

(1) Tko u slučaju dopuštene samopomoći prouzroči štetu osobi koja je izazvala potrebu samopomoći, nije dužan naknaditi je.

(2) Pod dopuštenom samopomoći razumijeva se pravo svake osobe da otkloni povredu prava kad neposredno prijete opasnost, ako je takva zaštita nužna i ako način otklanjanja povrede prava odgovara prilikama u kojima nastaje opasnost.

Pristanak oštećenika - članak 1054.

(1) Tko na svoju štetu dopusti drugome poduzimanje neke radnje, nema pravo od njega zahtijevati naknadu štete prouzročene tom radnjom.

(2) Ništetna je izjava oštećenika kojom je pristao da mu se učini šteta radnjom koja je zakonom zabranjena.

Odsjek 3. ODGOVORNOST ZA DRUGOG

Osobe s mentalnim i intelektualnim oštećenjima - članak 1055.

(1) Za štetu koju prouzroči osoba koja zbog mentalnog ili intelektualnog oštećenja ili kojih drugih razloga nije sposobna za rasuđivanje odgovara onaj koji je na temelju zakona ili odluke nadležnog tijela ili ugovora dužan voditi nadzor nad njom.

(2) On se može osloboditi odgovornosti ako dokaže da je obavljao nadzor na koji je obvezan ili da bi šteta nastala i pri brižljivom obavljanju nadzora.

Odgovornost roditelja - članak 1056.

(1) Roditelji odgovaraju za štetu koju prouzroči drugom njihovo dijete do navršene sedme godine života, bez obzira na svoju krivnju.

(2) Oni se oslobađaju odgovornosti ako postoje razlozi za isključenje odgovornosti prema pravilima o odgovornosti bez obzira na krivnju.

(3) Oni ne odgovaraju ako je šteta nastala dok je dijete bilo povjereno drugoj osobi i ako je ta osoba odgovorna za štetu.

(4) Roditelji odgovaraju za štetu što je prouzroči drugom njihovo maloljetno dijete koje je navršilo sedam godina života, osim ako dokažu da je šteta nastala bez njihove krivnje.

Solidarna odgovornost - članak 1057.

Ako pored roditelja odgovara za štetu i dijete, njihova je odgovornost solidarna.

Odgovornost druge osobe za maloljetnika - članak 1058.

- (1) Za štetu koju drugome prouzroči maloljetnik dok je pod nadzorom skrbnika, škole ili druge ustanove odgovara skrbnik, škola, odnosno druga ustanova, osim ako dokažu da su nadzor obavljali na način na koji su obvezani ili da bi šteta nastala i pri brižljivom obavljanju nadzora.
- (2) Ako za štetu odgovara i maloljetnik, odgovornost je solidarna.

Posebna odgovornost roditelja - članak 1059.

- (1) Ako dužnost nadzora nad maloljetnom osobom nije na roditeljima već na nekoj drugoj osobi, oštećenik ima pravo zahtijevati naknadu od roditelja kad je šteta nastala zbog lošeg odgoja maloljetnika, loših primjera ili poročnih navika koje su mu roditelji dali ili se i inače šteta može pripisati krivnji roditelja.
- (2) Osoba na kojoj je u ovom slučaju dužnost nadzora ima pravo zahtijevati od roditelja da joj naknade isplaćeni iznos ako je ona isplatila naknadu oštećeniku.

Zahtjev pravičnosti - članak 1060.

- (1) Kad je štetu prouzročila osoba koja za nju nije bila odgovorna, a naknada se ne može dobiti od osobe koja je bila dužna voditi nadzor nad njom, sud može, kad to pravičnost zahtijeva, a osobito s obzirom na materijalno stanje štetnika i oštećenika, osuditi štetnika da naknadi štetu, potpuno ili djelomično.
- (2) Ako je štetu prouzročio maloljetnik sposoban za rasuđivanje koji je ne može nadoknaditi, sud može, kad to pravičnost zahtijeva, a osobito s obzirom na materijalno stanje roditelja i oštećenika, obvezati roditelje da naknade štetu, potpuno ili djelomično, iako za nju nisu krivi.

Odsjek 6. POSEBNI SLUČAJEVI ODGOVORNOSTI

Odgovornost zbog uskrate nužne pomoći - članak 1082.

- (1) Tko bez opasnosti za sebe uskrati pomoć osobi čiji su život i zdravlje očito ugroženi, odgovara za štetu koja je otuda nastala, ako je on tu štetu prema okolnostima slučaja morao predvidjeti.
- (2) Ako pravičnost zahtijeva, sud može takvu osobu osloboditi obveze da naknadi štetu.

Odsjek 7. POPRAVLJANJE ŠTETE

1. Popravljanje imovinske štete

Uspostava prijašnjeg stanja i naknada u novcu - članak 1085.

- (1) Odgovorna osoba dužna je uspostaviti stanje koje je bilo prije nego što je šteta nastala.
- (2) Ako uspostava prijašnjeg stanja ne otklanja štetu potpuno, odgovorna osoba dužna je za ostatak štete dati naknadu u novcu.
- (3) Kad uspostava prijašnjeg stanja nije moguća, odgovorna je osoba dužna isplatiti oštećeniku odgovarajući iznos novca na ime naknade štete.
- (4) Naknada u novcu dosudit će se oštećeniku ako on to zahtijeva, a okolnosti danog slučaja ne opravdavaju uspostavu prijašnjeg stanja.

Kad dospijeva obveza naknade - članak 1086.

Obveza naknade štete smatra se dospjelom od trenutka nastanka štete.

Naknada u slučaju propasti stvari oduzete na nedopušten način - članak 1087.

Ako je stvar koja je bila oduzeta vlasniku na nedopušten način propala zbog više sile, odgovorna osoba dužna je dati naknadu u novcu.

Naknada u obliku novčane rente - članak 1088.

- (1) U slučaju smrti, tjelesne ozljede ili oštećenja zdravlja naknada se određuje, u pravilu, u obliku novčane rente, doživotno ili za određeno vrijeme.
- (2) Novčana renta plaća se mjesečno unaprijed.

- (3) Vjerovnik ima pravo zahtijevati potrebno osiguranje za isplatu rente, osim ako to prema okolnostima slučaja ne bi bilo opravdano.
- (4) Ako dužnik ne dade osiguranje koje sud odredi, vjerovnik ima pravo zahtijevati da mu se umjesto rente isplati jedan ukupan iznos čija se visina određuje prema visini rente i vjerojatnom trajanju vjerovnikova života, uz odbitak odgovarajućih kamata.
- (5) Iz ozbiljnih razloga vjerovnik može i u drugim slučajevima zahtijevati, odmah ili kasnije, da mu se umjesto rente isplati jedan ukupan iznos.

2. Obujam i visina imovinske štete

Obična šteta i izmakla korist - članak 1089.

- (1) Oštećenik ima pravo kako na naknadu obične štete, tako i na naknadu izmakle koristi.
- (2) Visina naknade štete određuje se prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, osim slučaja kad zakon određuje što drugo.
- (3) Pri ocjeni visine izmakle koristi uzima se u obzir dobitak koji se mogao osnovano očekivati prema redovitom tijeku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem.
- (4) Kad je stvar uništena ili oštećena kaznenim djelom učinjenim namjerno, sud može odrediti visinu naknade prema vrijednosti koju je stvar imala za oštećenika.

Potpuna naknada - članak 1090.

Sud će, uzimajući u obzir i okolnosti koje su nastupile poslije prouzročenja štete, dosuditi naknadu u iznosu koji je potreban da se oštećenikova materijalna situacija dovede u ono stanje u kojem bi se nalazila da nije bilo štetne radnje ili propuštanja.

Sniženje naknade - članak 1091.

- (1) Sud može, vodeći računa o materijalnom stanju oštećenika, osuditi odgovornu osobu na isplatu niže naknade nego što iznosi šteta, ako ona nije prouzročena ni namjerno ni krajnjom nepažnjom, a odgovorna osoba je slaboga imovnog stanja te bi je isplata potpune naknade dovela u oskudicu.
- (2) Ako je štetnik prouzročio štetu radeći nešto korisno za oštećenika, sud može odrediti nižu naknadu, vodeći računa o brižljivosti koju štetnik pokazuje u vlastitim poslovima.

Doprinos oštećenika vlastitoj šteti - članak 1092.

- (1) Oštećenik koji je pridonio da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila ima pravo samo na razmjerno sniženu naknadu.
- (2) Kad je nemoguće utvrditi koji dio štete potječe od oštećenikove radnje ili propusta, sud će dosuditi naknadu vodeći računa o okolnostima slučaja.

3. Posebno o naknadi imovinske štete u slučaju smrti, tjelesne ozljede i oštećenja zdravlja

Izgubljena zarada, troškovi liječenja i pogreba - članak 1093.

- (1) Tko prouzroči nečiju smrt, dužan je naknaditi uobičajene troškove njegova pogreba.
- (2) On je dužan naknaditi i troškove njegova liječenja od zadobivenih ozljeda i druge potrebne troškove u vezi s liječenjem, te zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad.

Pravo osobe koju je poginuli uzdržavao - članak 1094.

- (1) Osoba koju je poginuli uzdržavao ili redovito pomagao, a i ona koja je po zakonu imala pravo zahtijevati uzdržavanje od poginulog, ima pravo na naknadu štete koju trpi gubitkom uzdržavanja, odnosno pomaganja.
- (2) Ta se šteta naknađuje plaćanjem novčane rente čiji se iznos odmjerava s obzirom na sve okolnosti slučaja, a koji ne može biti viši od onoga koji bi oštećenik dobivao od poginulog da je ostao u životu.

Naknada štete u slučaju tjelesne ozljede ili narušenja zdravlja - članak 1095.

(1) Tko drugome nanese tjelesnu ozljedu ili mu naruši zdravlje, dužan je naknaditi mu troškove liječenja i druge potrebne troškove s tim u vezi, a i zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad za vrijeme liječenja.

(2) Ako ozlijeđeni zbog potpune ili djelomične nesposobnosti za rad gubi zaradu, ili su mu potrebe trajno povećane, ili su mogućnosti njegova daljnjeg razvijanja i napredovanja uništene ili umanjene, odgovorna osoba dužna je plaćati ozlijeđenomu određenu novčanu rentu, kao naknadu za štetu.

Izmjena dosuđene naknade - članak 1096.

Sud može na zahtjev oštećenika za ubuduće povećati rentu, a može je na zahtjev štetnika sniziti ili ukinuti ako se znatnije promijene okolnosti koje je sud imao na umu pri donošenju prijašnje odluke.

Neprenosivost prava - članak 1097.

(1) Pravo na naknadu štete u obliku novčane rente zbog smrti bliske osobe ili zbog ozljede tijela ili narušenja zdravlja ne može se prenijeti na drugu osobu.

(2) Dospjeli iznosi naknade mogu se prenijeti na drugoga ako je visina naknade određena pisanim sporazumom strana ili pravomoćnom sudskom odlukom.

4. Naknada imovinske štete u slučaju povrede časti i širenja neistinitih navoda - članak 1098.

(1) Tko drugom povrijedi čast, iznosi ili prenosi neistinite navode o njegovoj prošlosti, znanju, sposobnosti, ili o čemu drugome, a zna ili bi morao znati da su neistiniti, i time mu prouzroči imovinsku štetu, dužan je naknaditi je.

(2) Ali ne odgovara za prouzročenu štetu onaj tko učini neistinito priopćenje o drugome ne znajući da je ono neistinito, ako je on ili onaj komu je priopćenje učinio imao u tome ozbiljnog interesa.

5. Popravljanje neimovinske štete

Objavljivanje presude ili ispravka - članak 1099.

U slučaju povrede prava osobnosti oštećenik može zahtijevati, na trošak štetnika, objavljivanje presude, odnosno ispravka, povlačenje izjave kojom je povreda učinjena, ili što drugo čime se može ostvariti svrha koja se postiže pravičnom novčanom naknadom.

Pravična novčana naknada - članak 1100.

(1) U slučaju povrede prava osobnosti sud će, ako nađe da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema.

(2) Pri odlučivanju o visini pravične novčane naknade sud će voditi računa o jačini i trajanju povredom izazvanih fizičkih boli, duševnih boli i straha, cilju kojemu služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njezinom naravi i društvenom svrhom.

(3) Za povredu ugleda i drugih prava osobnosti pravne osobe sud će, ako procijeni da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju, dosuditi joj pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema.

Osobe koje imaju pravo na pravičnu novčanu naknadu u slučaju smrti ili osobito teškog invaliditeta - članak 1101.

(1) U slučaju smrti ili osobito teškog invaliditeta neke osobe pravo na pravičnu novčanu naknadu neimovinske štete imaju članovi njezine uže obitelji (bračni drug, djeca i roditelji).

(2) Takva se naknada može dosuditi i braći i sestrama, djedovima i bakama, unučadi te izvanbračnom drugu, ako je između njih i umrlog, odnosno ozlijeđenog postojala trajnija zajednica života.

(3) Pravo na pravičnu novčanu naknadu imaju i roditelji u slučaju gubitka začetog, a nerođenog djeteta.

Zadovoljština u posebnim slučajevima - članak 1102.

Pravo na pravičnu novčanu naknadu neimovinske štete ima osoba prema kojoj je prijevarom, prisilom ili zlouporabom nekog odnosa podređenosti ili zavisnosti počinjeno neko kazneno djelo protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa.

Kad dospijeva obveza pravične novčane naknade - članak 1103.

Obveza pravične novčane naknade dospijeva danom podnošenja pisanog zahtjeva ili tužbe, osim ako je šteta nastala nakon toga.

Pravična novčana naknada buduće neimovinske štete - članak 1104.

Sud će na zahtjev oštećenika dosuditi pravičnu novčanu naknadu i za buduću neimovinsku štetu, ako je izvjesno da će ona trajati i u budućnosti.

Nasljeđivanje i ustup tražbine naknade neimovinske štete - članak 1105.

- (1) Tražbina naknade neimovinske štete prelazi na nasljednika samo ako je oštećenik podnio pisani zahtjev ili tužbu.
- (2) Uz iste pretpostavke ta tražbina može biti predmet ustupa, prijeboja i ovrhe.

Doprinos oštećenika vlastitoj šteti i sniženje naknade - članak 1106.

Odredbe o doprinosu oštećenika vlastitoj šteti i sniženju naknade koje vrijede za imovinsku štetu na odgovarajući se način primjenjuju i na neimovinsku štetu.

Odsjek 8.

ODGOVORNOST VIŠE OSOBA ZA ISTU ŠTETU

Solidarna odgovornost - članak 1107.

- (1) Za štetu koju je više osoba prouzročilo zajedno svi sudionici odgovaraju solidarno.
- (2) Poticatelj i pomagatelj te onaj koji je pomagao da se odgovorne osobe ne otkriju odgovaraju solidarno s njima.
- (3) Solidarno odgovaraju za prouzročenu štetu i osobe koje su je uzrokovale radeći nezavisno jedna od druge, ako se ne mogu utvrditi njihovi udjeli u nastaloj šteti.
- (4) Kad je nedvojbeno da je štetu prouzročila neka od dviju ili više određenih osoba koje su na neki način međusobno povezane, a ne može se utvrditi koja je od njih štetu prouzročila, te osobe odgovaraju solidarno.

Odsjek 9.

PRAVO OŠTEĆENIKA NAKON ZASTARE ODŠTETNOG ZAHTJEVA - članak 1110.

Nakon nastupa zastare odštetnog zahtjeva oštećenik može zahtijevati od odgovorne osobe, po pravilima stjecanja bez osnove, da mu ustupi ono što je dobio radnjom kojom je prouzročena šteta.

Članak 30. - Naknada štete

Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela (Narodne novine, br. 80/08, 27/11)

II. PRETPOSTAVKE

Ovlaštenici prava na naknadu - članak 5.

- (1) Pravo na naknadu prema ovom Zakonu ima neposredna žrtva i posredna žrtva, ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.
- (2) Neposredna žrtva je osoba koja je pretrpjela teške tjelesne ozljede ili teško narušenje zdravlja kao posljedicu kaznenog djela nasilja.
- (3) Kaznenim djelom nasilja smatra se:
 - kazneno djelo počinjeno s namjerom uz primjenu sile ili povredom spolnog integriteta,

- kazneno djelo dovođenja u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom kojim je prouzročena smrt, teška tjelesna ozljeda ili teško narušenje zdravlja jedne ili više osoba, a propisano je Kaznenim zakonom kao teži oblik temeljnoga kaznenog djela počinjenog s namjerom.

(4) Neposrednom žrtvom smatra se i osoba koja je pretrpjela teške tjelesne ozljede ili teško narušenje zdravlja:

- za vrijeme počinjenja namjernoga kaznenog djela nasilja prema drugoj osobi, ako nije sudjelovala u počinjenju toga kaznenog djela,
- pokušavajući spriječiti počinjenje kaznenog djela,
- pomažući policiji pri uhićenju počinitelja,
- pružajući pomoć drugoj žrtvi kaznenog djela.

(5) Kad kazneno djelo iz stavka 3. i 4. ovoga članka prouzroči smrt neposredne žrtve, pravo na naknadu ima posredna žrtva.

(6) Posredna žrtva je bračni drug, izvanbračni drug, dijete, roditelj, posvojenik, posvojitelj, maćeha, očuh, pastorak neposredne žrtve i osoba s kojom je neposredna žrtva živjela u istospolnoj zajednici.

(7) Posredna žrtva je i djed, baka i unuk, ako je jedan od njih neposredna žrtva, u slučaju kad je između njih postojala trajnija zajednica života, a baka i djed su zamjenjivali roditelje.

(8) Postojanje izvanbračne i istospolne zajednice prosuđivat će se prema propisima Republike Hrvatske.

Kaznena djela zbog kojih se može ostvariti pravo na naknadu - članak 6.

Pravo na naknadu može se ostvariti samo zbog posljedica kaznenog djela iz članka 5. stavka 3. i 4. ovoga Zakona počinjenog prema neposrednoj žrtvi na području Republike Hrvatske, na hrvatskom brodu ili u hrvatskom zrakoplovu bez obzira gdje se žrtva nalazi u trenutku nastupanja posljedice kaznenog djela.

Državljanstvo ili prebivalište žrtve - članak 7.

Pravo na naknadu ima žrtva koja je:

- državljanin Republike Hrvatske ili ima prebivalište u Republici Hrvatskoj,
- državljanin države članice Europske unije ili ima prebivalište u državi članici Europske unije.

III. PRAVA ŽRTVE

Naknada troškova zdravstvene zaštite - članak 10.

(1) Neposredna žrtva ima pravo na naknadu troškova zdravstvene zaštite u visini vrijednosti zdravstvenog standarda utvrđenog propisima obveznoga zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj.

(2) Naknada iz stavka 1. ovoga članka priznaje se samo ako neposredna žrtva nema pravo na pokriće troškova na temelju zdravstvenog osiguranja.

Naknada za izgubljenju zaradu - članak 11.

Neposredna žrtva ima pravo na naknadu za izgubljenju zaradu, koje se priznaje u jednokratnom iznosu od najviše 35.000,00 kuna.

Naknada zbog gubitka uzdržavanja - članak 12.

(1) Posredna žrtva iz članka 5. stavka 6. i 7. ovoga Zakona koju je umrla neposredna žrtva uzdržavala ima pravo na naknadu zbog gubitka zakonskog uzdržavanja.

(2) Naknada zbog gubitka uzdržavanja priznaje se u jednokratnoj svoti na temelju aktuarske računice polazeći od najniže obiteljske mirovine prema Zakonu o mirovinskom osiguranju određene na temelju pet godina staža osiguranja i očekivanog trajanja razdoblja uzdržavanja posredne žrtve iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Naknada iz stavka 2. ovoga članka priznaje se samo ako posredna žrtva nema pravo na davanje iz obveznoga mirovinskog osiguranja.

(4) Naknada iz stavka 2. ovoga članka priznaje se u iznosu od najviše 70.000,00 kuna ukupno za sve posredne žrtve iz stavka 1. ovoga članka.

Naknada za pogrebne troškove - članak 13.

Pravo na naknadu uobičajenih pogrebnih troškova, u iznosu od najviše 5.000,00 kuna, ima osoba koja ih je platila.

Okolnosti koje utječu na visinu naknade - članak 14.

(1) Pri odlučivanju o pravu na naknadu uzima se u obzir:

- postupanje neposredne žrtve prije, u trenutku počinjenja kaznenog djela i nakon toga
- doprinos neposredne žrtve nastanku i obujmu štete,
- je li neposredna žrtva i u kojem roku prijavila kazneno djelo nadležnim tijelima, osim ako to nije mogla učiniti iz opravdanih razloga,
- suradnja neposredne žrtve s policijom i nadležnim tijelima kako bi se počinitelj priveo pravdi.

(2) Neposredna žrtva koja je pridonijela da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila ima pravo samo na razmjerno sniženu naknadu.

(3) Zahtjev za naknadu će se odbiti ili će se naknada umanjiti ako se utvrdi da je žrtva uključena u organizirani kriminal, odnosno zbog njezinog udruživanja u zločinačku organizaciju.

(4) Naknada se može odbiti ili umanjiti i kad bi davanje potpune naknade bilo suprotno načelu pravednosti, morala ili javnom poretku.

(5) Ponašanje neposredne žrtve imat će se na umu i pri prosudbi prava posredne žrtve na naknadu.

Uračunavanje drugih naknada - članak 15.

(1) Primanja na temelju zdravstvenog, mirovinskog ili drugog osiguranja i drugih osnova uračunavaju se u odgovarajuće osnove naknade, tako da se naknada koja se daje žrtvi sastoji od razlike između ukupne naknade na koju na temelju ovoga Zakona žrtva ima pravo i onoga što žrtva prima po jednoj ili više navedenih osnova.

(2) Dobrovoljna osiguranja koja plaća neposredna ili posredna žrtva ne uračunavaju se u iznos naknade.

Članak 31. – Skrb o djeci, pravo na viđanje djece i sigurnost

Obiteljski zakon (Narodne novine, 103/15, 98/19)

3. Mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta u nadležnosti suda

e) Lišenje prava na roditeljsku skrb

Opća pretpostavka za određivanje mjere – članak 170.

Sud će roditelja lišiti prava na roditeljsku skrb u izvanparničnom postupku kad utvrdi da roditelj zloupotrebljava ili grubo krši roditeljsku odgovornost, dužnost i prava.

Posebne pretpostavke za određivanje mjere – članak 171. (izvadak iz članka)

Osim u slučaju iz članka 170. ovog Zakona, sud u izvanparničnom postupku roditelja može lišiti prava na roditeljsku skrb:

2. ako je dijete izloženo nasilju među odraslim članovima obitelji

5. na temelju pravomoćne sudske presude kojom je roditelj osuđen na neko od sljedećih kaznenih djela počinjenih na štetu svoj djeteta:

- kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (glava XIV.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i mladeži (glava XVI.), osim kaznenih djela: povrede dužnosti uzdržavanja iz članka 209., oduzimanja djeteta ili maloljetne osobe iz članka 210., promjene obiteljskog stanja iz članka 211. Kaznenog zakona (Narodne novine, br. 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08, 57/11 i 77/11)

- kaznenih djela protiv života i tijela (glava X.), kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (glava XVII.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i djece (glava XVIII.), osim kaznenih djela: dvobračnosti iz članka 167., omogućavanja sklapanja nedozvoljenog braka iz članka 168., omogućavanja izvanbračnog života s djetetom iz članka 170., povrede dužnosti i uzdržavanja iz članka 172., promjene obiteljskog stanja iz članka 175. i povrede privatnosti djeteta iz članka 178. Kaznenog zakona (Narodne novine, br. 125/11, 144/12 i 56/15).

Posebne dužnosti i odluka suda o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem – članak 417. (izvadak iz članka)

- (1) U postupcima u kojima se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem sud je dužan:
2. poticati roditelje na postizanje sporazuma i sudjelovanje u postupku obiteljske medijacije, osim u slučajevima obiteljskog nasilja

Članak 32. – Građanske posljedice prisilnih brakova

Obiteljski zakon (Narodne novine, 103/15, 98/19)

I. SKLAPANJE BRAKA

Oblici sklapanja braka - članak 13. (izvadak iz članka)

- (1) Brak se sklapa suglasnom izjavom žene i muškarca u građanskom ili vjerskom obliku.

II. PRETPOSTAVKE ZA SKLAPANJE BRAKA

1. Pretpostavke za postojanje braka

Različitost spolova, izjava i postupak sklapanja braka - članak 23.

- (1) Za postojanje braka potrebno je:

1. da su nevjesta i ženik osobe različita spola
 2. da su nevjesta i ženik izjavili svoj pristanak za sklapanje braka i
 3. da je brak u građanskom obliku sklopljen pred matičarom ili da je brak u vjerskom obliku sklopljen prema odredbama članka 13. stavka 3. i članka 20. stavaka 1. i 4. ovoga Zakona.
- (2) Ako u vrijeme sklapanja braka nije bila ispunjena koja od pretpostavki iz stavka 1. ovoga članka, ne nastaju pravni učinci braka.

2. Pretpostavke za valjanost braka

Punoljetnost - članak 25.

- (1) Brak ne može sklopiti osoba koja nije navršila osamnaest godina života.
- (2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, sud može u izvanparničnom postupku dopustiti sklapanje braka osobi koja je navršila šesnaest godina života ako utvrdi da je mentalno i tjelesno zrela za brak te da je sklapanje braka u skladu s dobrobiti te osobe.

Poslovna sposobnost i sposobnost za rasuđivanje - članak 26.

- (1) Brak ne može sklopiti osoba nesposobna za rasuđivanje.
- (2) Osoba lišena poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na osobna stanja, brak može sklopiti uz odobrenje skrbnika.
- (3) Ako skrbnik iz stavka 2. ovoga članka odbije dati odobrenje za sklapanje braka, osoba lišena poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na osobna stanja može sudu podnijeti prijedlog za odobrenje sklapanja braka u skladu s člankom 450. stavkom 1. ovoga Zakona.

Nepostojanje srodstva - članak 27.

- (1) Brak ne mogu međusobno sklopiti krvni srodnici u ravnoj lozi, a u pobočnoj lozi sestra i brat, polusestra i polubrat, dijete sa sestrom ili polusestrom, ili bratom, ili polubratom svojega roditelja, djeca sestara i braće te polusestara i polubraće.
- (2) Odredba stavka 1. ovoga članka primjenjuje se i na odnose nastale posvojenjem.

Nepostojanje braka, odnosno životnog partnerstva - članak 28.

Brak ne može sklopiti osoba koja je u braku ili u životnom partnerstvu osoba istog spola koje je registrirano sukladno posebnom propisu.

Mogućnost poništaja braka koji nije valjan - članak 29.

Brak sklopljen protivno odredbama članka 25. do 28. ovoga Zakona nije valjan i na njega će se primijeniti odredbe o poništaju braka.

V. PRESTANAK BRAKA

Prestanak i vrijeme prestanka braka - članak 47. (izvadak iz članka)

(1) Bez obzira na oblik u kojemu je sklopljen, brak prestaje smrću bračnog druga, proglašenjem nestalog bračnog druga umrlim, poništajem ili razvodom.

(2) Brak prestaje poništajem ili razvodom kad odluka suda o poništaju ili razvodu braka postane pravomoćna.

POSTUPAK PRED SUDOM

7. Troškovi postupka - članak 366. (izvadak iz članka)

(1) U statusnim stvarima, stvarima u kojima se odlučuje o roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima i mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta te u stvarima uzdržavanja djeteta sud će o troškovima postupka odlučiti slobodno, vodeći računa o okolnostima slučaja i o ishodu postupka.

Članak 33. - Psihičko nasilje

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21)

Članak 10. (izvadak iz članka)

Nasilje u obitelji je:

2. tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci
3. psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost

Glava V.

PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 22.

(1) Tko počini nasilje iz članka 10. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 2000,00 kuna ili kaznom zatvora do 90 dana.

(2) Tko ponovi nasilje iz stavka 1. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 6000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 30 dana.

(3) Tko u nazočnosti djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi počini nasilje iz članka 10. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 7000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 45 dana.

(4) Tko ponovi nasilje u obitelji iz stavka 3. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 8000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 60 dana.

(5) Ako je nasilje iz stavka 1. ovoga članka počinjeno na štetu djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi, počinitelj će se kazniti za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 12.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 70 dana.

(6) Tko ponovi nasilje u obitelji iz stavka 5. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 17.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 80 dana.

Članak 24.

Počinitelj nasilja u obitelji koji ne postupa u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3000,00 kuna ili kaznom zatvora od najmanje deset dana.

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)
Prisila - članak 138.

(1) Tko drugoga silom ili ozbiljnom prijetnjom prisili da što učini, ne učini ili trpi, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka progoni se po privatnoj tužbi, osim ako je počinjeno iz mržnje, prema djetetu, osobi s težim invaliditetom, bliskoj osobi, odvjetniku u obavljanju njegove djelatnosti ili prema odgovornoj osobi u obavljanju javne ovlasti.

Prijetnja - članak 139.

(1) Tko drugome ozbiljno prijeti kakvim zlom da bi ga ustrašio ili uznemirio, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Tko drugome ozbiljno prijeti da će njega ili njemu blisku osobu usmrtiti, teško tjelesno ozlijediti, oteti, ili mu oduzeti slobodu, ili nanijeti zlo podmetanjem požara, eksplozijom, ionizirajućim zračenjem, oružjem, opasnim oruđem ili drugim opasnim sredstvom, ili uništiti društveni položaj ili materijalni opstanak, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(3) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka počinjeno prema službenoj ili odgovornoj osobi u obavljanju javne ovlasti ili u vezi s njezinim radom ili položajem, ili prema novinaru u vezi s njegovim poslom, ili prema odvjetniku u obavljanju njegove djelatnosti, ili iz mržnje, prema bliskoj osobi ili prema osobi posebno ranjivoj zbog njezine dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje ili trudnoće, ili prema većem broju ljudi, ili ako je prouzročilo veću uznemirenost stanovništva, ili ako je osoba kojoj se prijeti dulje vrijeme stavljena u težak položaj, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka progoni se po privatnoj tužbi, a kazneno djelo iz stavka 2. ovoga članka progoni se po prijedlogu.

Članak 34. - Uhođenje

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)
Nametljivo ponašanje - članak 140.

(1) Tko ustrajno i kroz dulje vrijeme prati ili uhodi drugu osobu ili s njom nastoji uspostaviti ili uspostavlja neželjeni kontakt ili je na drugi način zastrašuje i time kod nje izazove tjeskobu ili strah za njezinu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ako je djelo iz stavka 1. ovoga članka počinjeno u odnosu na blisku osobu, osobu s kojom je počinitelj bio u intimnoj vezi ili prema djetetu, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora do tri godine.

(3) Kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka progoni se po prijedlogu, osim ako je počinjeno prema djetetu ili bliskoj osobi.

Članak 35. - Tjelesno nasilje

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21)

Članak 10. (izvadak iz članka)

Nasilje u obitelji je:

1. primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda
2. tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci

Glava V.

PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 22.

(1) Tko počini nasilje iz članka 10. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 2000,00 kuna ili kaznom zatvora do 90 dana.

(2) Tko ponovi nasilje iz stavka 1. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 6000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 30 dana.

(3) Tko u nazočnosti djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi počini nasilje iz članka 10. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 7000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 45 dana.

(4) Tko ponovi nasilje u obitelji iz stavka 3. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 8000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 60 dana.

(5) Ako je nasilje iz stavka 1. ovoga članka počinjeno na štetu djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi, počinitelj će se kazniti za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 12.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 70 dana.

(6) Tko ponovi nasilje u obitelji iz stavka 5. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 17.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 80 dana.

Članak 24.

Počinitelj nasilja u obitelji koji ne postupuje u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3000,00 kuna ili kaznom zatvora od najmanje deset dana.

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)

Ubojstvo - članak 110.

Tko ubije drugoga, kaznit će se kaznom zatvora najmanje pet godina.

Teško ubojstvo - članak 111.

Kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora kaznit će se:

1. tko drugoga ubije na okrutan ili podmukao način,
2. tko ubije osobu posebno ranjivu zbog njezine dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje ili trudnoće,
3. tko ubije blisku osobu koju je već ranije zlostavljao,
4. tko drugoga ubije iz koristoljublja, bezobzirne osvete, mržnje ili iz drugih niskih pobuda,
5. tko drugoga ubije radi počinjenja ili prikrivanja drugog kaznenog djela,
6. tko ubije službenu osobu u vezi s njezinim obavljanjem službene dužnosti.

Usmrćenje - članak 112.

(1) Tko usmrti drugoga doveden bez svoje krivnje njegovim napadom, teškim vrijeđanjem ili zlostavljanjem u stanje dugotrajne patnje, jake razdraženosti ili prepasti, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Majka koja usmrti svoje dijete pod utjecajem jakog duševnog opterećenja zbog trudnoće ili poroda, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Tko usmrti drugoga na njegov izričit i ozbiljan zahtjev iz suosjećanja zbog njegovog teškog zdravstvenog stanja, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

Prouzročenje smrti iz nehaja - članak 113.

Tko prouzroči smrt drugoga iz nehaja, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Sudjelovanje u samoubojstvu - članak 114.

(1) Tko navede drugoga na samoubojstvo ili mu iz niskih pobuda pomogne u samoubojstvu pa ono bude počinjeno ili pokušano, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Tko djelo iz stavka 1. ovoga članka počini u odnosu na dijete koje je navršilo četrnaest godina ili osobu čija je sposobnost shvaćanja svog postupanja bitno smanjena, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

Tjelesna ozljeda - članak 117.

(1) Tko drugoga tjelesno ozlijedi ili mu naruši zdravlje, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Tko djelo iz stavka 1. počini iz mržnje, prema bliskoj osobi ili prema osobi posebno ranjivoj zbog njezine dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje ili trudnoće, ili kao službena osoba u obavljanju službe ili odgovorna osoba u obavljanju javne ovlasti, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do tri godine.

(3) Kazneno djelo iz stavka 1. progoni se po privatnoj tužbi.

Teška tjelesna ozljeda - članak 118.

(1) Tko drugoga teško tjelesno ozlijedi ili mu teško naruši zdravlje, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Tko djelo iz stavka 1. ovoga članka počini iz mržnje, prema bliskoj osobi ili prema osobi posebno ranjivoj zbog njezine dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje ili trudnoće, ili kao službena osoba u obavljanju službe ili odgovorna osoba u obavljanju javne ovlasti, kaznit će se kaznom zatvora od tri do osam godina.

Osobito teška tjelesna ozljeda - članak 119.

(1) Ako je kaznenim djelom iz članka 116. stavka 1. i 2. i članka 118. stavka 1. ovoga Zakona doveden u opasnost život ozlijeđenog, ili je uništen ili trajno i u znatnoj mjeri oslabljen koji važan dio njegova tijela ili koji važan organ, ili je prouzročena trajna nesposobnost za rad ozlijeđenog, ili trajno i teško narušenje njegova zdravlja, trajna iznakaženost ili trajna nesposobnost za reprodukciju, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(2) Tko djelo iz stavka 1. ovoga članka počini iz mržnje, prema bliskoj osobi ili prema osobi posebno ranjivoj zbog njezine dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje ili trudnoće, ili kao službena osoba u obavljanju službe ili odgovorna osoba u obavljanju javne ovlasti, kaznit će se kaznom zatvora od tri do deset godina.

(3) Tko neku od posljedica navedenih u stavku 1. ovoga članka prouzroči namjerno, kaznit će se kaznom zatvora od tri do dvanaest godina.

Teška tjelesna ozljeda s posljedicom smrti - članak 120.

Ako je počinjenjem kaznenog djela iz članka 116., članka 118. i članka 119. ovoga Zakona prouzročena smrt, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri do petnaest godina.

Teška tjelesna ozljeda iz nehaja - članak 121.

(1) Tko djelo iz članka 118. počini iz nehaja, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Tko djelo iz članka 119. ovoga Zakona počini iz nehaja, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

Sudjelovanje u tučnjavi - članak 122.

(1) Tko sudjeluje u tučnjavi ili u napadu više osoba, ako su tučnjava ili napad imali za posljedicu smrt ili tešku tjelesnu ozljedu jedne ili više osoba, za samo takvo sudjelovanje, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Tko organizira ili vodi grupu od tri ili više osoba koje sudjeluju u tučnjavi ili napadu iz stavka 1. ovoga članka ili organizira takvu tučnjavu ili napad, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(3) Nema kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka ako je osoba u tučnjavu uvučena bez svoje krivnje ili se samo branila ili je razdvajala druge sudionike u tučnjavi.

Članak 36. – Seksualno nasilje, uključujući silovanje

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21)

Članak 10. (izvadak iz članka)

Nasilje u obitelji je:

4. spolno uznemiravanje

Glava V.

PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 22.

(1) Tko počini nasilje iz članka 10. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 2000,00 kuna ili kaznom zatvora do 90 dana.

(2) Tko ponovi nasilje iz stavka 1. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 6000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 30 dana.

(3) Tko u nazočnosti djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi počini nasilje iz članka 10. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 7000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 45 dana.

(4) Tko ponovi nasilje u obitelji iz stavka 3. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 8000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 60 dana.

(5) Ako je nasilje iz stavka 1. ovoga članka počinjeno na štetu djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi, počinitelj će se kazniti za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 12.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 70 dana.

(6) Tko ponovi nasilje u obitelji iz stavka 5. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 17.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 80 dana.

Članak 24.

Počinitelj nasilja u obitelji koji ne postupa u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3000,00 kuna ili kaznom zatvora od najmanje deset dana.

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)

Protupravno oduzimanje slobode - članak 136. (često u stjecaju sa kaznenim djelom silovanja)

(1) Tko drugoga protupravno zatvori, drži zatvorena ili mu na drugi način oduzme ili ograniči slobodu kretanja, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Tko drugome protupravno oduzme slobodu s ciljem da ga prisili da što učini, ne učini ili trpi, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka počinjeno prema djetetu, osobi s težim invaliditetom, bliskoj osobi ili je protupravno oduzimanje slobode trajalo dulje od petnaest dana, ili je počinjeno na okrutan način, ili je osobi kojoj je protupravno oduzeta sloboda prouzročena teška tjelesna ozljeda, ili je počinjeno od strane službene osobe u obavljanju službe odgovorne osobe u obavljanju ili javne ovlasti, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Ako je kaznenim djelom iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka prouzročena smrt osobe kojoj je protupravno oduzeta sloboda, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri do petnaest godina.

(5) Počinitelj koji dobrovoljno pusti na slobodu osobu kojoj je protupravno oduzeta sloboda prije nego što je ostvario cilj iz stavka 2. ovoga članka, može se osloboditi kazne.

(6) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka počinitelj će se kazniti.

Otmica - članak 137. (često u stjecaju sa kaznenim djelom silovanja)

(1) Tko drugome protupravno oduzme slobodu s ciljem da nekog trećeg prisili da što učini, ne učini ili trpi, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka počinjeno uz prijetnju da će se oteta osoba usmrtniti, ili je počinjeno na okrutan način, ili je otetoj osobi prouzročena teška tjelesna ozljeda, ili je

počinjeno prema djetetu, sobi s težim invaliditetom ili bliskoj osobi, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka prouzročena smrt otete osobe, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri do petnaest godina.

(4) Počinitelj koji dobrovoljno pusti na slobodu otetu osobu prije nego što je ostvario cilj iz stavka 1. i 2. ovoga članka, može se osloboditi kazne.

Silovanje - članak 153.

(1) Tko s drugom osobom bez njezina pristanka izvrši spolni odnošaj ili s njim izjednačenu spolnu radnju ili navede drugu osobu da bez svog pristanka s trećom osobom izvrši spolni odnošaj ili s njim izjednačenu spolnu radnju ili da bez svog pristanka nad samom sobom izvrši sa spolnim odnošajem izjednačenu spolnu radnju, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(2) Tko djelo iz stavka 1. ovoga članka počini uporabom sile ili prijetnje da će izravno napasti na život ili tijelo silovane ili druge osobe, kaznit će se kaznom zatvora od tri do deset godina.

(3) Počinitelj koji je bio u otklonjivoj zabludi glede postojanja pristanka iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(4) Počinitelj koji je bio u otklonjivoj zabludi glede postojanja pristanka iz stavka 2. ovoga članka kaznit će se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(5) Pristanak iz stavka 1. ovoga članka postoji ako je osoba svojom voljom odlučila stupiti u spolni odnošaj ili s njime izjednačenu spolnu radnju i bila je sposobna donijeti i izraziti takvu odluku. Smatra se da takvog pristanka nema osobito ako je spolni odnošaj ili s njime izjednačena spolna radnja izvršena uz uporabu prijetnje, prijevare, zlouporabom položaja prema osobi koja se prema počinitelju nalazi u odnosu zavisnosti, iskorištavanjem stanja osobe zbog kojeg ona nije bila sposobna izraziti svoje odbijanje ili nad osobom kojoj je protupravno oduzeta sloboda.

Teška kaznena djela protiv spolne slobode - članak 154.

(1) Kaznom zatvora od tri do deset godina kaznit će se tko djelo iz članka 153. stavka 1. ovoga Zakona počini:

1. prema bliskoj osobi,

2. prema žrtvi posebno ranjivoj zbog njezine dobi, bolesti, ovisnosti, trudnoće, invaliditeta, teške tjelesne ili duševne smetnje,

3. na osobito okrutan ili osobito ponižavajući način,

4. iz mržnje,

5. zajedno s jednim ili više počinitelja, pri čemu je prema istoj osobi izvršeno više spolnih odnošaja ili s njim izjednačenih spolnih radnji,

6. uz uporabu oružja ili opasnog oruđa,

7. na način da je silovana osoba teško tjelesno ozlijeđena ili je ostala trudna.

(2) Tko djelo iz članka 153. stavka 2. ovoga Zakona počini pod okolnostima iz stavka 1. ovoga članka, kaznit će se kaznom zatvora od pet do petnaest godina.

(3) Ako je kaznenim djelom iz članka 153. stavka 1. i 2. ovoga Zakona prouzročena smrt silovane osobe, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od najmanje pet godina.

Članak 37. – Prisilni brak

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)

Prisila na sklapanje braka - članak 169.

(1) Tko prisili drugu osobu na sklapanje braka, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Tko namamljuje osobu u drugu državu od one u kojoj ova prebiva da bi je tamo prisilio na sklapanje braka, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

Članak 38. – Sakaćenje ženskih spolnih organa

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)
Sakaćenje ženskih spolnih organa - članak 116.

- (1) Tko ženskoj osobi potpuno ili djelomično ukloni ili trajno promijeni vanjski spolni organ, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.
- (2) Tko žensku osobu potakne ili joj pomogne da se podvrgne radnjama iz stavka 1. ovoga članka, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.
- (3) Tko djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka počini iz mržnje, prema djetetu ili bliskoj osobi, kaznit će se kaznom zatvora od tri do deset godina.

Članak 39a. – Prisilni pobačaj

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)
Protupravni prekid trudnoće - članak 115.

- (1) Tko protivno propisima o prekidu trudnoće, trudnoj osobi izvrši, potakne je ili joj pomogne izvršiti prekid trudnoće s njezinim pristankom, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.
- (2) Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka prouzročena smrt trudne osobe ili joj je zdravlje teško narušeno, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.
- (3) Tko trudnoj osobi bez njezinog pristanka izvrši prekid trudnoće, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.
- (4) Ako je kaznenim djelom iz stavka 3. ovoga članka prouzročena smrt trudne osobe ili joj je zdravlje teško narušeno, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri do petnaest godina.
- (5) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka počinitelj će se kazniti.

Članak 39b. – Prisilna sterilizacija

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)
Osobito teška tjelesna ozljeda - članak 119.

- (1) Ako je kaznenim djelom iz članka 116. stavka 1. i 2. i članka 118. stavka 1. ovoga Zakona doveden u opasnost život ozlijeđenog, ili je uništen ili trajno i u znatnoj mjeri oslabljen koji važan dio njegova tijela ili koji važan organ, ili je prouzročena trajna nesposobnost za rad ozlijeđenog, ili trajno i teško narušenje njegova zdravlja, trajna iznakaženost ili trajna nesposobnost za reprodukciju, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do osam godina.
- (2) Tko djelo iz stavka 1. ovoga članka počini iz mržnje, prema bliskoj osobi ili prema osobi posebno ranjivoj zbog njezine dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje ili trudnoće, ili kao službena osoba u obavljanju službe ili odgovorna osoba u obavljanju javne ovlasti, kaznit će se kaznom zatvora od tri do deset godina.
- (3) Tko neku od posljedica navedenih u stavku 1. ovoga članka prouzroči namjerno, kaznit će se kaznom zatvora od tri do dvanaest godina.

Članak 40. – Seksualno uznemiravanje

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21)

Članak 10. (izvadak iz članka)

Nasilje u obitelji je:

4.spolno uznemiravanje

Glava V.

PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 22.

- (1) Tko počini nasilje iz članka 10. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 2000,00 kuna ili kaznom zatvora do 90 dana.
- (2) Tko ponovi nasilje iz stavka 1. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 6000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 30 dana.
- (3) Tko u nazočnosti djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi počini nasilje iz članka 10. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 7000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 45 dana.
- (4) Tko ponovi nasilje u obitelji iz stavka 3. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 8000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 60 dana.
- (5) Ako je nasilje iz stavka 1. ovoga članka počinjeno na štetu djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi, počinitelj će se kazniti za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 12.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 70 dana.
- (6) Tko ponovi nasilje u obitelji iz stavka 5. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 17.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 80 dana.

Članak 24.

Počinitelj nasilja u obitelji koji ne postupa u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3000,00 kuna ili kaznom zatvora od najmanje deset dana.

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)

Spolno uznemiravanje - članak 156.

- (1) Tko spolno uznemirava drugu osobu kojoj je nadređen ili koja se prema njemu nalazi u odnosu zavisnosti ili koja je posebno ranjiva zbog dobi, bolesti, invaliditeta, ovisnosti, trudnoće, teške tjelesne ili duševne smetnje, kaznit će se kaznom zatvora do dvije godine.
- (2) Spolno uznemiravanje je svako verbalno, neverbalno ili fizičko neželjeno ponašanje spolne naravi koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobi, koje uzrokuje strah, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Članak 41. – Pomaganje ili poticanje te pokušaj

Prekršajni zakon (Narodne novine, br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18)

Pokušaj - članak 21.

Pokušaj prekršaja je kažnjiv samo ako je to propisom o prekršaju propisano.

Pojedinačni počinitelj prekršaja i sudionici - članak 22.

- (1) Počinitelj prekršaja je osoba koja vlastitim činjenjem ili nečinjenjem ili posredstvom druge osobe počini prekršaj.
- (2) Sudionici u počinjenju prekršaja su poticatelj i pomagatelj.
- (3) Supočinitelji prekršaja su dvije ili više osoba (počinitelji) koje na temelju zajedničke odluke počine prekršaj tako da svaka od njih sudjeluje u počinjenju ili na drugi način bitno pridonosi počinjenju prekršaja.
- (4) Poticatelj i pomagatelj su sudionici koji ne vladajući počinjenjem prekršaja, poticanjem ili pomaganjem pridonose njegovom počinjenju.

Odgovornost i kažnjavanje sudionika - članak 23.

- (1) Svaki supočinitelj odgovara u granicama svoje namjere ili nehaja. Poticatelj i pomagatelj odgovaraju u granicama svoje namjere.

(2) Stvarne ili osobne okolnosti počinitelja koje predstavljaju obilježje prekršaja ili utječu na visinu propisane sankcije, primjenu sankcije i njezino odmjerenje uzimaju se u obzir i sudionicima, a strogo osobne okolnosti zbog kojih propis isključuje krivnju ili predviđa ublažavanje kazne, mogu se uzeti u obzir samo onom počinitelju ili sudioniku prekršaja kod kojega postoje.

Poticanje i pomaganje - članak 24.

(1) Tko drugog s namjerom potakne na počinjenje prekršaja ili mu pomogne u njegovu počinjenju bit će kažnjen kao da ga je sam počinio, a za pomaganje se može i blaže kazniti.

(2) Nema prekršajne odgovornosti poticatelja i pomagatelja ako je prekršaj ostao u pokušaju za koji nije propisana prekršajna odgovornost.

(3) Pomaganjem u počinjenju prekršaja smatra se osobito: davanje savjeta ili uputa kako da se poćini prekršaj, stavljanje počinitelju na raspolaganje sredstava za poćinjenje prekršaja, te unaprijed obećano prikriivanje prekršaja, počinitelja, sredstava kojim je prekršaj poćinjen, tragova prekršaja ili predmeta pribavljenih prekršajem.

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)

Namjera - članak 28.

(1) Kazneno djelo može se poćiniti s izravnom ili neizravnom namjerom.

(2) Poćinitelj postupa s izravnom namjerom kad je svjestan obilježja kaznenog djela i hoće ili je siguran u njihovo ostvarenje.

(3) Poćinitelj postupa s neizravnom namjerom kad je svjestan da može ostvariti obilježja kaznenog djela pa na to pristaje.

Pokušaj - članak 34.

(1) Tko s namjerom da poćini kazneno djelo poduzme radnju koja prostorno i vremenski neposredno prethodi ostvarenju bića kaznenog djela, kaznit će se za pokušaj ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna ili zakon izričito propisuje kažnjavanje i za pokušaj.

(2) Poćinitelj pokušaja kaznenog djela može se blaže kazniti.

(3) Poćinitelj koji je iz grube nerazumnosti pokušao poćinjenje kaznenog djela neprikladnim sredstvom ili prema neprikladnom objektu može se osloboditi kazne.

Poticanje - članak 37.

(1) Tko drugoga s namjerom potakne na poćinjenje kaznenog djela, kaznit će se kao da ga je sam poćinio.

(2) Tko drugoga s namjerom potakne na poćinjenje kaznenog djela za koje je pokušaj kažnjiv, a djelo ne bude niti pokušano, kaznit će se kao za pokušaj toga kaznenoga djela.

(3) U slučaju neprikladnog pokušaja poticanja, poticatelj se može osloboditi kazne.

Pomaganje - članak 38.

Tko drugome s namjerom pomogne u poćinjenju kaznenog djela, kaznit će se kao da ga je sam poćinio, a može se i blaže kazniti.

Kažnjavanje supočinitelja i sudionika - članak 39.

(1) Svaki supočinitelj i sudionik (poticatelj i pomagać) kažnjava se u skladu sa svojom krivnjom.

(2) Posebne osobne okolnosti zbog kojih zakon propisuje osloboćenje od kazne, ublažavanje kazne, blaži ili teži oblik kaznenog djela uzet će se u obzir samo onom supočinitelju ili sudioniku kod kojega postoje.

Članak 42. – Neprihvatljiva opravdanja za kaznena djela, uključujući i kaznena djela počinjena u ime takozvane „časti“

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)
Načelo zakonitosti - članak 2.

Nitko ne može biti kažnjen za djelo koje prije nego je počinjeno nije bilo utvrđeno zakonom ili međunarodnim pravom kao kazneno djelo, niti mu se može izreći kazna ili druga kaznenopravna sankcija koja nije bila određena zakonom.

Članak 43. – Primjenjivost kaznenih djela

Članak 44. – Nadležnost

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21)

Članak 1.

Ovim Zakonom propisuju se prava žrtava nasilja u obitelji, krug osoba na koje se Zakon odnosi, određuju se oblici nasilja u obitelji, prekršajne sankcije za zaštitu od nasilja u obitelji, prikupljanje podataka o primjeni Zakona, osnivanje Povjerenstva za praćenje i unapređenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji te prekršajne odredbe.

Članak 8. (izvadak iz članka)

(1) Osobe na koje se ovaj Zakon primjenjuje su: bračni drug, izvanbračni drug, životni partner, neformalni životni partner, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih, srodnici po krvi u ravnoj lozi, srodnici u pobočnoj lozi zaključno do trećeg stupnja, srodnici po tazbini do zaključno drugog stupnja, posvojitelj i posvojenik.

(2) Odredbe ovog Zakona primjenjuju se i na bivšeg bračnog druga, bivšeg izvanbračnog druga, bivšeg životnog partnera, bivšeg neformalnog životnog partnera, sadašnjeg ili bivšeg partnera u intimnoj vezi, osobe koje imaju zajedničko dijete te osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu.

(3) Osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi iz stavka 1. i 2. ovoga članka kao žrtve nasilja u obitelji uživaju posebnu zaštitu po ovom Zakonu.

(4) Izvanbračni drug je osoba koja živi u izvanbračnoj zajednici koja ima trajniji karakter ili koja traje kraće vrijeme ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

(5) Neformalni životni partner u smislu ovog Zakona je osoba koja živi u istospolnoj zajednici koja ima trajniji karakter.

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)

Primjena kaznenog zakonodavstva za kaznena djela počinjena na području Republike Hrvatske - članak 10.

Kazneno zakonodavstvo Republike Hrvatske primjenjuje se na svakoga tko počini kazneno djelo na njezinu području.

Primjena kaznenog zakonodavstva za kaznena djela počinjena na brodu ili zrakoplovu Republike Hrvatske - članak 11.

Kazneno zakonodavstvo Republike Hrvatske primjenjuje se i na svakoga tko počini kazneno djelo na domaćem brodu ili zrakoplovu, bez obzira na to gdje se brod ili zrakoplov nalazi u vrijeme počinjenja kaznenog djela.

Posebnosti glede pokretanja kaznenog postupka za kaznena djela počinjena na području Republike Hrvatske, njezinom brodu ili zrakoplovu - članak 12.

Kad je u slučaju primjene kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske prema odredbama članka 10. i članka 11. ovoga Zakona kazneni postupak pravomoćno dovršen u stranoj državi, kazneni postupak u Republici Hrvatskoj pokrenut će se po odobrenju glavnog državnog odvjetnika.

Primjena kaznenog zakonodavstva za kaznena djela koja izvan područja Republike Hrvatske počine njezini državljani - članak 14.

(1) Kazneno zakonodavstvo Republike Hrvatske primjenjuje se prema hrvatskom državljaninu i osobi koja ima prebivalište u Republici Hrvatskoj, koja izvan područja Republike Hrvatske počini bilo koje drugo kazneno djelo osim onih koja su obuhvaćena odredbama iz članka 13. i članka 16. ovoga Zakona, ako je to kazneno djelo kažnjivo i prema zakonu države u kojoj je počinjeno.

(2) Odredba stavka 1. ovoga članka primijenit će se i kad počinitelj stekne hrvatsko državljanstvo nakon počinjenja kaznenog djela.

(3) U slučajevima iz stavka 1. i 2. ovoga članka kod kaznenih djela iz članka 115. stavka 3. i 4., članka 116., članka 153., članka 154., članka 158., članka 159., članka 161., članka 162., članka 163., članka 164., članka 166. i članka 169. ovoga Zakona te drugih kaznenih djela kod kojih je to predviđeno međunarodnim ugovorom kojeg je Republika Hrvatska stranka, kazneno zakonodavstvo Republike Hrvatske primijenit će se i kad kazneno djelo nije kažnjivo prema zakonu države u kojoj je počinjeno.

(4) Kad hrvatski državljani sudjeluju u mirovnim operacijama ili drugim međunarodnim aktivnostima izvan područja Republike Hrvatske i u takvim operacijama ili aktivnostima počine kazneno djelo, primjena zakonodavstva Republike Hrvatske ravnat će se prema odredbama ovog Zakona, ako međunarodnim ugovorom kojeg je Republika Hrvatska stranka nije predviđeno drugačije.

Primjena kaznenog zakonodavstva za kaznena djela počinjena protiv državljanina Republike Hrvatske izvan njezina područja - članak 15.

(1) Kazneno zakonodavstvo Republike Hrvatske primjenjuje se prema strancu koji izvan područja Republike Hrvatske prema državljaninu Republike Hrvatske, osobi koja ima prebivalište u Republici Hrvatskoj ili pravnoj osobi registriranoj u Republici Hrvatskoj počini bilo koje kazneno djelo koje nije obuhvaćeno odredbom iz članka 13. i članka 16. ovoga Zakona, ako je to kazneno djelo kažnjivo i prema zakonu države u kojoj je počinjeno.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka sud ne može izreći težu kaznu od one koja je propisana zakonom zemlje u kojoj je kazneno djelo počinjeno.

Primjena kaznenog zakonodavstva za kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom počinjena izvan područja Republike Hrvatske - članak 16.

Kazneno zakonodavstvo Republike Hrvatske primjenjuje se prema svakome tko izvan njezina područja počini kazneno djelo iz članka 88., članka 90., članka 91., članka 97., članka 104., članka 105. i članka 106. ovoga Zakona, kao i kazneno djelo koje je Republika Hrvatska prema međunarodnom ugovoru obvezna kažnjavati i kada je počinjeno izvan područja Republike Hrvatske.

Primjena kaznenog zakonodavstva za ostala kaznena djela počinjena izvan područja Republike Hrvatske - članak 17.

(1) Kazneno zakonodavstvo Republike Hrvatske primjenjuje se prema strancu koji izvan područja Republike Hrvatske počini kazneno djelo za koje se po hrvatskom zakonodavstvu može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna, a ne radi se o slučajevima iz članka 13. do 16. ovoga Zakona, ako je to kazneno djelo kažnjivo i prema zakonu države u kojoj je počinjeno i ako je izručenje počinitelja zakonom ili međunarodnim ugovorom dopušteno, ali do njega nije došlo.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka sud ne može izreći težu kaznu od one koja je propisana zakonom zemlje u kojoj je kazneno djelo počinjeno.

Posebnosti glede pokretanja kaznenog postupka za kaznena djela počinjena izvan područja Republike Hrvatske - članak 18.

(1) Kad je u slučaju primjene kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske prema odredbama članka 13. ovoga Zakona kazneni postupak pravomoćno dovršen u stranoj državi, glavni državni odvjetnik može odustati od kaznenog progona.

(2) U slučajevima iz članka 14. ovoga Zakona kazneni postupak radi primjene kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske neće se pokrenuti:

1. ako je pravomoćnom presudom izrečena kazna izvršena ili je u postupku izvršenja ili više ne može biti izvršena prema zakonu države u kojoj je osoba osuđena,
2. ako je počinitelj u stranoj državi pravomoćnom presudom oslobođen ili mu je kazna po zakonu države u kojoj je kazneno djelo počinio oproštena,
3. ako je nastupila zastara kaznenog progona.

(3) U slučajevima iz članka 14. stavka 1. i 2. ovoga Zakona kazneni postupak radi primjene kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske neće se pokrenuti ako se kazneno djelo po zakonu države u kojoj je počinjeno progoni po prijedlogu ili privatnoj tužbi, a takav prijedlog ili tužba nisu podneseni.

(4) U slučajevima iz članka 14. stavka 3. ovoga Zakona kazneni postupak radi primjene kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske pokrenut će se i ako se kazneno djelo po zakonu države u kojoj je počinjeno progoni po prijedlogu ili privatnoj tužbi, a takav prijedlog ili tužba nisu podneseni.

(5) U slučajevima iz članka 15. i članka 17. ovoga Zakona kazneni postupak radi primjene kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske neće se pokrenuti:

1. ako je pravomoćnom presudom izrečena kazna izvršena ili je u postupku izvršenja ili više ne može biti izvršena prema zakonu države u kojoj je osoba osuđena,
2. ako je počinitelj u stranoj državi pravomoćnom presudom oslobođen ili mu je kazna po zakonu države u kojoj je kazneno djelo počinio oproštena,
3. ako se kazneno djelo po zakonu države u kojoj je počinjeno progoni po prijedlogu ili privatnoj tužbi, a takav prijedlog ili tužba nisu podneseni, ili je nastupila zastara kaznenog progona.

(6) U slučaju iz članka 16. ovoga Zakona kazneni postupak radi primjene kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske može se pokrenuti ako kazneni progon nije pokrenut pred Međunarodnim kaznenim sudom ili sudom druge države ili ako se ne može očekivati provođenje pravičnog postupka pred sudom države u kojoj je kazneno djelo počinjeno, sudom države čiji je počinitelj državljanin ili drugim sudom koji je nadležan za suđenje. Ako je kazneni postupak proveden u drugoj državi suprotno međunarodno priznatim standardima pravičnog suđenja, kazneni postupak može se pokrenuti samo uz odobrenje glavnog državnog odvjetnika.

(7) U slučaju iz članka 14., članka 15., članka 16. i članka 17. ovoga Zakona kazneni postupak će se pokrenuti samo ako se počinitelj nalazi na području Republike Hrvatske.

Za sva kaznena djela opisana člancima od 33. do 40. Konvencije, predviđene su kazne zatvora Kaznenim zakonom. Kaznena sudbenost odnosno jurisdikcija ostaje neovisna o krugu osoba na koje se ista primjenjuje.

Članak 45. – Sankcije i druge mjere

Sankcije su opisane uz svako djelo zasebno.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)
Rad za opće dobro - članak 55.

(1) Sud može izrečenu novčanu kaznu u iznosu manjem od tristo šezdeset dnevnih iznosa ili kaznu zatvora u trajanju manjem od jedne godine zamijeniti radom za opće dobro.

(2) Rad za opće dobro ne može se izreći već osuđenim osobama na kaznu zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci.

(3) Kada sud novčanu kaznu zamjenjuje radom za opće dobro, zamijenit će jedan dnevni iznos s dva sata rada, a kad kaznu zatvora zamjenjuje radom za opće dobro, zamijenit će jedan dan zatvora s dva sata rada.

(4) Sud može počinitelju uz rad za opće dobro odrediti zaštitni nadzor iz članka 64. ovoga Zakona, čije trajanje ne može biti duže od vremena u kojem počinitelj mora izvršiti rad za opće dobro.

(5) Rad za opće dobro izvršit će se samo uz pristanak osuđenika.

(6) Osuđenik će, nakon što nadležnom tijelu za probaciju dađe pristanak, rad za opće dobro izvršiti u roku koji to tijelo odredi, vodeći računa o njegovim mogućnostima s obzirom na njegove osobne prilike i zaposlenje. Ovaj rok ne može biti kraći od jednog mjeseca niti dulji od dvije godine računajući od početka izvršavanja rada za opće dobro. Sadržaj rada za opće dobro određuje nadležno tijelo za probaciju u dogovoru s osuđenikom vodeći računa o njegovim sposobnostima.

(7) Ako se osuđenik u roku od osam dana od dana za koji je pozvan ne javi nadležnom tijelu za probaciju ili mu poziv nije mogao biti dostavljen na adresu koju je dao sudu ili ne da pristanak, nadležno tijelo za probaciju će o tome obavijestiti nadležnog suca izvršenja ako je kazna zatvora zamijenjena radom za opće dobro, a sud ako je novčana kazna zamijenjena radom za opće dobro.

(8) Ako osuđenik svojom krivnjom ne izvršava rad za opće dobro, sud će odmah donijeti odluku kojom određuje izvršenje izrečene kazne u neizvršenom dijelu ili u cijelosti. Ako osuđenik ne izvrši rad za opće dobro bez svoje krivnje, nadležno tijelo za probaciju produžiti će rok iz stavka 6. ovoga članka.

(9) Ako osuđenik ustrajno izbjegava provođenje zaštitnog nadzora iz članka 64. ovoga Zakona ili bez opravdanog razloga krši obvezu koja mu je određena sigurnosnom mjerom, sud će donijeti odluku kojom određuje izvršenje prvotno izrečene kazne. Ako se utvrdi da je počinitelj zbog opravdanih razloga izbjegavao zaštitni nadzor, sud ga može osloboditi zaštitnog nadzora, ili mu može produljiti rok za izvršenje zaštitnog nadzora.

(10) Rad za opće dobro izvršava se bez naknade.

Uvjetna osuda – članak 56.

(1) Uvjetnom osudom određuje se da se kazna na koju je počinitelj osuđen neće izvršiti ako počinitelj u vremenu provjeravanja ne počini novo kazneno djelo i ispuni određene mu obveze.

(2) Sud može počinitelju koji je osuđen na kaznu zatvora u trajanju do jedne godine ili na novčanu kaznu izreći uvjetnu osudu kad ocijeni da počinitelj i bez izvršenja kazne neće ubuduće činiti kaznena djela. Pritom će se voditi računa o ličnosti počinitelja, njegovu prijašnjem životu, osobito je li ranije osuđivan, obiteljskim prilikama, okolnostima počinjenja samog kaznenog djela te ponašanju nakon počinjenog kaznenog djela, osobito o odnosu počinitelja prema žrtvi i nastojanju da oštećeniku popravi štetu.

(3) Vrijeme provjeravanja ne može biti kraće od jedne niti dulje od pet godina, odmjerava se na pune godine i počinje teći od dana pravomoćnosti presude.

(4) Sud može počinitelju uz uvjetnu osudu odrediti jednu ili više posebnih obveza samostalno sukladno odredbama članka 62. i članka 63. ovoga Zakona ili uz zaštitni nadzor sukladno odredbi članka 64. ovoga Zakona ili obvezu izrečenu sigurnosnom mjerom.

(5) Trajanje posebnih obveza i zaštitnog nadzora ne smije biti dulje od vremena provjeravanja.

(6) Kad sud izrekne kaznu zatvora i novčanu kaznu, može odlučiti da se pod uvjetima iz ovoga članka neće izvršiti samo kazna zatvora.

Djelomična uvjetna osuda - članak 57.

(1) Sud može počinitelju koji je osuđen na novčanu kaznu ili kaznu zatvora u trajanju većem od jedne, a manjem od tri godine, izreći uvjetnu osudu za samo dio kazne ako ocijeni da

postoji visok stupanj vjerojatnosti da i bez izvršenja cijele kazne neće ubuduće činiti kaznena djela.

(2) Neuvjetovani dio kazne zatvora mora iznositi najmanje šest mjeseci, a najviše jednu polovinu izrečene kazne.

(3) Neuvjetovani dio novčane kazne ne može iznositi manje od jedne petine ni više od jedne polovine izrečene kazne.

(4) Na neuvjetovani dio kazne zatvora ne mogu se primijeniti odredbe o uvjetnom otpustu.

(5) Vrijeme provjeravanja iz uvjetovanog dijela kazne ne teče za vrijeme izdržavanja neuvjetovanog dijela kazne.

(6) Na uvjetovani dio kazne shodno se primjenjuju odredbe iz članka 56., članka 58., članka 62., članka 63. i članka 64. ovoga Zakona.

Vrste posebnih obveza - članak 62.

(1) Sud uz uvjetnu osudu i djelomičnu uvjetnu osudu može počinitelju naložiti da u određenom roku:

1. popravi štetu počinjenu kaznenim djelom,

2. uplati određenu svotu novaca u korist javne ustanove, u humanitarne ili karitativne svrhe, odnosno u fond za naknadu štete žrtvama kaznenih djela, ako je to primjereno s obzirom na počinjeno djelo i ličnost počinitelja.

(2) Pored obveza iz stavka 1. ovoga članka sud može počinitelju, ako ocijeni da je njihova primjena nužna za zaštitu zdravlja i sigurnost osobe na čiju štetu je kazneno djelo počinjeno ili kad je to korisno za otklanjanje okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog kaznenog djela, izreći sljedeće obveze:

1. nastavak obrazovanja ili osposobljavanje za određeno zanimanje koje odabere uz stručnu pomoć nadležnog tijela za probaciju,

2. zaposlenje koje odgovara njegovoj stručnoj spremi ili razini obrazovanja, osposobljenosti i stvarnim mogućnostima obavljanja radnih zadataka, koje mu savjetuje i omogući nadležno tijelo za probaciju,

3. nadzirano raspolaganje prihodima u skladu s potrebama osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati i prema savjetima nadležnog tijela za probaciju,

4. liječenje ili nastavak liječenja koje je nužno radi otklanjanja zdravstvenih smetnji koje mogu poticajno djelovati za počinjenje novog kaznenog djela uz stručnu pomoć nadležnog tijela za probaciju,

5. odvikavanje od ovisnosti o alkoholu, drogama ili drugih vrsta ovisnosti u terapijskoj zajednici uz stručnu pomoć nadležnog tijela za probaciju,

6. zabranu posjećivanja određenih mjesta, objekata i događaja, koji mogu biti prilika ili poticaj za počinjenje novog kaznenog djela,

7. zabranu druženja s određenom osobom ili grupom osoba koje bi ga mogle navesti da počini kazneno djelo, zabranu zapošljavanja, podučavanja ili smještaja tih osoba,

8. zabranu napuštanja doma u određenom razdoblju tijekom dana,

9. zabranu nošenja, posjedovanja i povjeravanja na čuvanje drugoj osobi oružja i drugih predmeta koji bi ga mogli navesti na počinjenje kaznenog djela,

10. ispunjavanje obveze uzdržavanja uz stručnu pomoć nadležnog tijela za probaciju,

11. redovito javljanje nadležnom tijelu za probaciju, centru za socijalnu skrb, sudu, policijskoj upravi ili drugom nadležnom tijelu,

12. i druge obveze koje su primjerene s obzirom na počinjeno kazneno djelo.

(3) Posebne obveze iz stavka 2. točaka 6. – 9. izvršava nadležno tijelo za probaciju uz pomoć policije.

(4) Način izvršavanja posebnih obveza iz stavka 2. ovoga članka, a koje se izvršavaju uz stručnu pomoć nadležnog tijela za probaciju, uređuje se posebnim zakonom i na temelju tog zakona donesenim podzakonskim propisima.

Izricanje posebnih obveza – članak 63

- (1) Počinitelju se ne smiju postavljati nerazumne i nemoguće obveze te obveze koje vrijeđaju njegovo dostojanstvo.
- (2) Obveze iz članka 62. stavka 2. točke 4. i 5. mogu se izreći samo uz pristanak počinitelja.
- (3) Obveza iz članka 62. stavka 2. točke 5. može se izreći u trajanju do tri godine.
- (4) Sud može naknadno, a prije isteka vremena trajanja obveze, na prijedlog tijela nadležnog za njezino provođenje, povisiti minimum, odnosno sniziti maksimum vremena trajanja obveze, ukinuti je ili zamijeniti nekom drugom obvezom.

Zaštitni nadzor – članak 64.

- (1) Sud će odrediti zaštitni nadzor počinitelju kad ocijeni da mu je potrebna pomoć, vođenje i nadzor nadležnog tijela za probaciju kako ubuduće ne bi činio kaznena djela i kako bi se lakše uključio u društvo.
- (2) Zaštitni nadzor se temelji na pojedinačnom programu postupanja koji izrađuje, pomaže provesti i čije provođenje nadgleda nadležno tijelo za probaciju.
- (3) Sud će u pravilu uz uvjetnu osudu, rad za opće dobro ili uvjetni otpust odrediti i zaštitni nadzor ako je izrekao kaznu zatvora veću od šest mjeseci i radi se o okrivljeniku koji je mlađi od dvadeset i pet godina.
- (4) Zaštitni nadzor se odlukom suda može ukinuti i prije isteka roka na koji je određen ako su prestale potrebe pomoći, vođenja i nadzora ili se, ako za time postoji potreba, može produžiti sve do ovim Zakonom predviđenog maksimalnog mu trajanja.
- (5) Za vrijeme zaštitnog nadzora počinitelj mora:
 1. redovito se javljati probacijskom službeniku,
 2. primiti posjete probacijskog službenika u domu te mu davati sve potrebne informacije i dokumente,
 3. tražiti suglasnost suca izvršenja za put u inozemstvo,
 4. obavijestiti probacijskog službenika o promjeni zaposlenja ili adrese, i to u roku od dva dana od te promjene te o putovanju u trajanju duljem od osam dana i danu povratka.
- (6) Izvršenje zaštitnog nadzora propisuje se posebnim zakonom.

Vrste sigurnosnih mjera - članak 65.

Sigurnosne mjere jesu: obvezno psihijatrijsko liječenje, obvezno liječenje od ovisnosti, obvezan psihosocijalni tretman, zabrana obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti, zabrana upravljanja motornim vozilom, zabrana približavanja, uznemiravanja i uhođenja, udaljenje iz zajedničkog kućanstva, zabrana pristupa internetu i zaštitni nadzor po punom izvršenju kazne zatvora.

Obvezno psihijatrijsko liječenje – članak 68.

- (1) Sigurnosnu mjeru obveznog psihijatrijskog liječenja sud će izreći počinitelju koji je kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora od jedne godine ili više počinio u stanju bitno smanjene ubrojivosti ako postoji opasnost da bi ta osoba zbog duševnih smetnji zbog kojih je nastupila njezina bitno smanjena ubrojivost mogla u budućnosti počinuti teže kazneno djelo.
- (2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka izrečena uz kaznu zatvora izvršava se u okviru zatvorskog sustava. Mjera izrečena uz novčanu kaznu, rad za opće dobro i uvjetnu osudu izvršava se izvan zatvorskog sustava uz nadzor nadležnog tijela za probaciju.
- (3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka može trajati do prestanka izvršenja kazne zatvora ili rada za opće dobro, protoka roka provjeravanja primjenom uvjetne osude, odnosno do isteka vremena kazne zatvora koja odgovara izrečenoj novčanoj kazni.
- (4) Sud mora po proteku prve godine od dolaska počinitelja na izvršenje mjere iz stavka 1. ovoga članka i potom najmanje jednom godišnje preispitati postoje li uvjeti iz stavka 1. ovoga članka za njezinim nastavkom i o tome donijeti rješenje. Na zahtjev ustanove u kojoj se mjera

provodi, nadležnog probacijskog ureda ili na zahtjev počinitelja ovo preispitivanje može se učiniti i prije, ali ne prije proteka šest mjeseci od zadnjeg preispitivanja. Sud može obustaviti primjenu mjere ili promijeniti način i vrijeme izvršenja mjere.

(5) Sud će obustaviti izvršavanje mjere iz stavka 1. ovoga članka ako su prestali razlozi zbog kojih je izrečena.

(6) Ako je vrijeme provedeno na liječenju kraće od trajanja izrečene kazne, sud može odrediti da se osuđenik uputi na izdržavanje ostatka kazne ili da se pusti na uvjetni otpust. Kad ga upućuje na izdržavanje ostatka kazne, sud mu može odrediti ambulantno liječenje u zatvorskoj ustanovi. Odlučujući o puštanju na uvjetni otpust, sud će osobito uzeti u obzir uspjeh osuđenikova liječenja, njegovo zdravstveno stanje, vrijeme provedeno na liječenju i ostatak kazne što ga osuđenik nije izdržao. Ako utvrdi da je počinitelj i dalje opasan za okolinu, a da je za otklanjanje te opasnosti dovoljno njegovo liječenje na slobodi, sud može počinitelju kojeg pušta na uvjetni otpust odrediti nastavak liječenja na slobodi sukladno članku 60. stavku 2. u vezi s člankom 62. stavkom 2. točkom 4. ovoga Zakona.

(7) Sud će o presudi kojom je mjera iz stavka 1. ovoga članka izrečena uz novčanu kaznu, rad za opće dobro ili uvjetnu osudu obavijestiti nadležno tijelo za probaciju radi daljnjeg postupanja propisanog posebnim zakonom i na temelju tog zakona donesenim podzakonskim propisima.

Obvezno liječenje od ovisnosti – članak 69.

(1) Sigurnosnu mjeru obveznog liječenja od ovisnosti sud će izreći počinitelju koji je kazneno djelo počinio pod odlučujućim djelovanjem ovisnosti o alkoholu, drogi ili druge vrste ovisnosti ako postoji opasnost da će zbog te ovisnosti u budućnosti počiniti teže kazneno djelo.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka izrečena uz kaznu zatvora izvršava se u okviru zatvorskog sustava ili u zdravstvenoj ili drugoj specijaliziranoj ustanovi za liječenje ovisnosti izvan zatvorskog sustava pod uvjetima određenim posebnim propisom. Mjera izrečena uz novčanu kaznu, rad za opće dobro i uvjetnu osudu izvršava se u zdravstvenoj ili drugoj specijaliziranoj ustanovi za otklanjanje ovisnosti izvan zatvorskog sustava, a može se, pod uvjetima određenim posebnim propisom, kao i u slučaju iz članka 44. stavka 4. ovoga Zakona, izvršavati i u terapijskoj zajednici ako je takvo odvikavanje dostatno za otklanjanje opasnosti. Mjera iz stavka 1. ovog članka izvršava se uz nadzor nadležnog tijela za probaciju kada je izrečena uz novčanu kaznu, rad za opće dobro i uvjetnu osudu.

(3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka može trajati do prestanka izvršenja kazne zatvora ili rada za opće dobro, proteka roka provjeravanja primjenom uvjetne osude, odnosno do isteka vremena kazne zatvora koja odgovara izrečenoj novčanoj kazni, a najdulje tri godine.

(4) Sudac izvršenja će obustaviti izvršavanje mjere iz stavka 1. ovoga članka ako su prestali razlozi zbog kojih je izrečena ili ako je njezino dosadašnje i daljnje provođenje bezizgledno.

(5) Sudac izvršenja mora najmanje svakih šest mjeseci, računajući od dolaska počinitelja na izvršenje mjere iz stavka 1. ovoga članka, preispitati postoje li uvjeti iz stavka 1. ovoga članka za njenim nastavkom i o tome donijeti rješenje. Sudac izvršenja može obustaviti primjenu mjere ili promijeniti način i vrijeme izvršenja mjere.

(6) Na mjeru obveznog liječenja od ovisnosti primjenjuje se odredba članka 68. stavka 6. ovoga Zakona.

(7) Sud će o presudi kojom je mjera iz stavka 1. ovoga članka izrečena uz novčanu kaznu, rad za opće dobro ili uvjetnu osudu obavijestiti nadležno tijelo za probaciju radi daljnjeg postupanja propisanog posebnim zakonom i na temelju tog zakona donesenim podzakonskim propisima.

Zabrana obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti - članak 71.

(1) Sigurnosnu mjeru zabrane potpunog ili djelomičnog obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti sud će izreći počinitelju koji je kazneno djelo počinio u obavljanju dužnosti ili

djelatnosti ako postoji opasnost da će zlouporabom te dužnosti ili djelatnosti ponovno počiniti kazneno djelo.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka izriče se u trajanju od jedne do deset godina. Počinitelju koji je osuđen na kaznu zatvora, a nije mu izrečena uvjetna osuda niti je kazna zatvora zamijenjena radom za opće dobro, mjera iz stavka 1. ovoga članka izreći će se u trajanju koje je od jedne do deset godina dulje od izrečene kazne zatvora.

(3) Počinitelju kaznenog djela iz članka 105. stavka 3., članka 106. stavka 2. i 3., članka 111. točke 2., članka 112. stavka 1., članka 114., članka 116., članka 118., članka 119., članka 120., Glave XVI., počinjenog na štetu djeteta i Glave XVII. ovoga Zakona, sud će izreći zabranu obavljanja dužnosti ili djelatnosti ako postoji opasnost da će zlouporabom te dužnosti ili djelatnosti ponovno počiniti ta kaznena djela, u kojima dolazi u redoviti kontakt s djecom i kad ova djela nisu bila počinjena u obavljanju dužnosti i djelatnosti, a može je izreći i doživotno.

(4) Za vrijeme zabrane iz stavka 1. ovoga članka osuđenik se ne smije baviti određenom dužnosti ili djelatnosti samostalno, za drugu osobu, u pravnoj osobi, ni u ime druge osobe, niti smije ovlastiti drugu osobu da se bavi tom dužnošću ili djelatnošću u njegovo ime i po njegovim uputama.

(5) Ako počinitelj ne postupi prema zabrani obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti kad je izrečena uz rad za opće dobro, uvjetnu osudu, ili za vrijeme uvjetnog otpusta shodno će se primijeniti odredbe članka 55. stavka 9., članka 58. stavka 5. ili članka 61. stavka 3. ovoga Zakona.

(6) Po proteku polovine trajanja sigurnosne mjere izrečene na temelju stavka 1. ovoga članka, sud može na prijedlog osuđenika obustaviti njeno izvršenje ako ustanovi da više ne postoji opasnost iz stavka 1. ovoga članka. Osuđenik može ponoviti prijedlog, ali ne prije proteka jedne godine od zadnjeg preispitivanja.

(7) Po proteku najdužeg vremena iz stavka 2. ovoga članka sigurnosnu mjeru izrečenu na temelju stavka 3. ovoga članka sud može na prijedlog osuđenika obustaviti ako ustanovi da više ne postoji opasnost iz stavka 1. ovoga članka. Osuđenik može ponoviti prijedlog, ali ne prije proteka jedne godine od zadnjeg preispitivanja.

(8) Sud će o presudi kojom je izrečena mjera iz stavka 1. ovoga članka obavijestiti tijelo nadležno za vođenje upisnika osoba koje obavljaju određene dužnosti ili djelatnosti.

Zabrana upravljanja motornim vozilom - članak 72.

(1) Sigurnosnu mjeru zabrane upravljanja motornim vozilom sud će izreći počinitelju kaznenog djela protiv sigurnosti prometa kad postoji opasnost da će upravljajući motornim vozilom ugroziti sigurnost prometa. Zabrana se odnosi na sve kategorije vozila, a iznimno se određena kategorija vozila može izuzeti kada posebne okolnosti upućuju na to da se svrha mjere neće time ugroziti.

(2) Ako su ispunjene pretpostavke iz stavka 1. ovoga članka, sud će izreći zabranu upravljanja motornim vozilom i nebrojivoj osobi ako njezina radnja ukazuje na to da je nesposobna za vožnju.

(3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka određuje se u trajanju od jedne do pet godina. Počinitelju koji je osuđen na kaznu zatvora, a nije mu izrečena uvjetna osuda niti je kazna zatvora zamijenjena radom za opće dobro, mjera iz stavka 1. ovoga članka izreći će se u trajanju koje je od jedne do pet godina dulje od izrečene kazne zatvora.

(4) Po proteku polovine trajanja sigurnosne mjere izrečene na temelju stavka 1. ovoga članka sud može na prijedlog osuđenika obustaviti njezino izvršenje ako ustanovi da više ne postoji opasnost iz stavka 1. ovoga članka. Osuđenik može ponoviti prijedlog, ali ne prije proteka jedne godine od zadnjeg preispitivanja.

(5) Zabrana upravljanja motornim vozilom može se izreći doživotno kada se s obzirom na ranija počiniteljeva teška kršenja prometnih propisa može očekivati da će i nakon proteka najdužeg vremena iz stavka 3. ovoga članka postojati opasnost da počinitelj ponovno počini

kazneno djelo protiv sigurnosti prometa. Utvrdi li sud povodom prijedloga osuđenika da nakon proteka najdužeg vremena iz stavka 3. ovoga članka opasnost više ne postoji, ukinut će zabranu. Osuđenik može ponoviti prijedlog, ali ne prije proteka jedne godine od zadnjeg preispitivanja. Po ukidanju zabrane počinitelj mora ponovno polagati vozački ispit.

(6) Na zabranu upravljanja motornim vozilom shodno će se primijeniti odredba članka 71. stavka 5. ovoga Zakona.

(7) Vrijeme privremenog oduzimanja vozačke dozvole uračunat će se u vrijeme zabrane upravljanja motornim vozilom.

(8) Sud će o presudi kojom je izrečena mjera iz stavka 1. ovoga članka obavijestiti policiju.

(9) Način izvršavanja mjere iz stavka 1. ovoga članka pravilnikom će propisati ministar nadležan za unutarnje poslove.

Udaljenje iz zajedničkog kućanstva – članak 74.

(1) Sigurnosnu mjeru udaljenja iz zajedničkog kućanstva sud će izreći počinitelju kaznenog djela nasilja prema osobi s kojom živi u zajedničkom kućanstvu ako postoji visok stupanj opasnosti da bi bez provođenja ove mjere počinitelj mogao ponovno počiniti nasilje prema članu zajedničkog kućanstva.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka izriče se u trajanju od tri mjeseca do tri godine. Počinitelju koji je osuđen na kaznu zatvora, a nije mu izrečena uvjetna osuda niti je kazna zatvora zamijenjena radom za opće dobro, mjera iz stavka 1. ovoga članka izreći će se u trajanju koje je od tri mjeseca do tri godine dulje od izrečene kazne zatvora.

(3) Osoba kojoj je izrečena mjera iz stavka 1. ovoga članka dužna je uz prisutnost policijskog službenika odmah po pravomoćnosti presude napustiti stan, kuću ili neki drugi stambeni prostor koji čini zajedničko kućanstvo.

(4) Po proteku polovine trajanja sigurnosne mjere izrečene na temelju stavka 1. ovoga članka, sud može na prijedlog osuđenika obustaviti njezino izvršenje ako ustanovi da više ne postoji opasnost iz stavka 1. ovoga članka. Osuđenik može ponoviti prijedlog, ali ne prije proteka šest mjeseci od zadnjeg preispitivanja.

(5) Na mjeru udaljenja iz zajedničkog kućanstva shodno će se primijeniti odredba članka 71. stavka 5. ovoga Zakona.

(6) Sud će o presudi kojom je izrečena mjera iz stavka 1. ovoga članka obavijestiti policiju i nadležnu policijsku upravu.

Zabrana pristupa internetu – članak 75.

(1) Sigurnosnu mjeru zabrane pristupa internetu sud će izreći počinitelju koji je kazneno djelo počinio putem interneta ako postoji opasnost da će zlouporabom interneta ponovno počiniti kazneno djelo.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka izriče se u trajanju od šest mjeseci do dvije godine. Počinitelju koji je osuđen na kaznu zatvora, a nije mu izrečena uvjetna osuda niti je kazna zatvora zamijenjena radom za opće dobro, mjera iz stavka 1. ovoga članka izreći će se u trajanju koje je od šest mjeseci do dvije godine dulje od izrečene kazne zatvora.

(3) Po proteku polovine trajanja sigurnosne mjere izrečene na temelju stavka 1. ovoga članka sud može na prijedlog osuđenika obustaviti njezino izvršenje ako ustanovi da više ne postoji opasnost iz stavka 1. ovoga članka. Osuđenik može ponoviti prijedlog, ali ne prije proteka jedne godine od zadnjeg preispitivanja.

(4) Na zabranu pristupa internetu shodno će se primijeniti odredba članka 71. stavka 5. ovoga Zakona.

(5) Sud će o pravomoćno izrečenoj mjeri obavijestiti regulatorno tijelo nadležno za elektroničke komunikacije koje će osigurati njezino provođenje.

Prekršajni zakon (Narodne novine br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 91/16, 70/17 i 118/18)

Glava šesta (VI.) MJERE UPOZORENJA

Vrste mjera upozorenja - članak 41.

Mjere upozorenja koje se propisuju ovim Zakonom jesu: opomena i uvjetna osuda

Uvjetna osuda – članak 44.

(1) Uvjetna je osuda prekršajnoppravna sankcija koja se kao mjera upozorenja sastoji od izrečene kazne zatvora ili maloljetničkog zatvora i roka u kojem se ta kazna ne izvršava pod uvjetima određenim ovim Zakonom.

(2) Sud može primijeniti uvjetnu osudu kad ocijeni da se i bez izvršenja kazne može očekivati ostvarenje svrhe kažnjavanja, posebno imajući u vidu odnos počinitelja prekršaja prema tom prekršaju ili prema oštećeniku i naknadi štete prouzročene prekršajem.

(3) Uvjetnom osudom odgađa se izvršenje izrečene kazne za vrijeme koje ne može biti kraće od tri mjeseca niti dulje od jedne godine.

Posebne obveze uz uvjetnu osudu – članak 45.

(1) Sud može uz uvjetnu osudu počinitelju narediti da u određenom roku:

1. popravi štetu počinjenu prekršajem,
2. liječenje ili nastavak liječenja koje je nužno radi otklanjanja zdravstvenih smetnji koje mogu poticajno djelovati za počinjenje novog prekršaja,
3. liječenje ili nastavak liječenja ovisnosti o alkoholu, drogama ili druge vrste ovisnosti u zdravstvenoj ili drugoj specijaliziranoj ustanovi ili odvikavanje u terapijskoj zajednici,
4. sudjelovanje ili nastavak sudjelovanja u postupku psihosocijalnog tretmana u zdravstvenim ustanovama ili u pravnim ili kod fizičkih osoba ovlaštenih za provedbu psihosocijalnog tretmana,
5. zabranu posjećivanja određenih mjesta, objekata i događaja, koji mogu biti prilika ili poticaj za počinjenje novog prekršaja,
6. zabranu približavanja oštećeniku ili nekim drugim osobama,
7. napuštanje doma na određeno vrijeme ako se radi o djelima obiteljskog nasilja,
8. redovito javljanje policijskoj upravi ili drugom nadležnom tijelu,
9. druge obveze koje su primjerene s obzirom na počinjeni prekršaj.

(2) Počinitelju se ne smiju postavljati nerazumne i nemoguće obveze te obveze koje vrijeđaju njegovo dostojanstvo.

Izricanje posebnih obveza - članak 45.a

(1) Sud može izreći posebne obveze iz članka 45. ovoga Zakona kad ocijeni da je njihova primjena nužna za zaštitu zdravlja i sigurnosti osobe na čiju štetu je prekršaj počinjen ili kad je to nužno za otklanjanje okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog prekršaja.

(2) Obveze iz članka 45. stavak 1. točke 2. i 3. ovoga Zakona mogu se izreći samo uz pristanak počinitelja.

(3) Rok iz članka 45. stavak 1. ovoga Zakona odnosno trajanje posebnih obveza ne smije biti dulje od vremena provjeravanja, a obveze iz članka 45. stavka 1. točke 3. i 4. ovoga Zakona mogu se izreći u trajanju do jedne godine.

Članak 46. – Otegotne okolnosti

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)

Odmjeravanje kazne - članak 47.

(1) Pri izboru vrste i mjere kazne sud će, polazeći od stupnja krivnje i svrhe kažnjavanja, ocijeniti sve okolnosti koje utječu da kazna po vrsti i mjeri bude lakša ili teža (olakotne i otegotne okolnosti), a osobito jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, pobude iz kojih je kazneno djelo počinjeno, stupanj povrede počiniteljevih dužnosti, način počinjenja i skrivljene učinke kaznenog

djela, prijašnji počiniteljev život, njegove osobne i imovinske prilike te njegovo ponašanje nakon počinjenog kaznenog djela, odnos prema žrtvi i trud da naknadi štetu.

(2) Visina kazne ne smije prekoračiti stupanj krivnje.

*Okolnosti iz članka 46. Konvencije dijelom su predviđene u Posebnom dijelu Kaznenog zakona kao kvalificirani oblik pojedinih kaznenih djela. Također, napominjemo kako su odredbe članka 47. Kaznenog zakona, u svezi s člankom 6. Kaznenog zakona, primjenjive na sva kaznena djela propisana Kaznenim zakonom. Ista je neovisna o krugu mogućih žrtava pojedinih kaznenih djela iz kataloga Kaznenog zakona.

Članak 48. - Zabrana obveznih alternativnih postupaka rješavanja sporova ili kažnjavanje

Obiteljski zakon (Narodne novine, 103/15, 98/19)

Neprovođenje obiteljske medijacije – članak 332. (izvadak iz članka)

(1) Obiteljska medijacija se ne provodi:

1. U slučajevima kada prema procjeni stručnog tima centra za socijalnu skrb ili obiteljskog medijatora zbog obiteljskog nasilja nije moguće ravnopravno sudjelovanje bračnih drugova u postupku medijacije.

Poglavlje VI. – Istraga, kazneni progon, postupovno pravo i zaštitne mjere

Članak 50. – Trenutačni odgovor, sprečavanje i zaštita

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21)

Članak 4.

Sva tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su postupati hitno i svi postupci pokrenuti po ovom Zakonu su hitni.

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19)

Hitne dokazne radnje - članak 212.

(1) Policija može, ako postoji opasnost od odgode, i prije započinjanja kaznenog postupka za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina obaviti pretragu (članak 246.), privremeno oduzimanje predmeta (članak 261.), prepoznavanje (članak 301.), očevid (članak 304.), uzimanje otisaka prstiju i drugih dijelova tijela (članci 211. i 307.).

(2) Za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina o postojanju opasnosti od odgode i potrebi provođenja dokaznih radnji policija odmah obavještava državnog odvjetnika, osim za provođenje dokazne radnje privremenog oduzimanja predmeta (članak 261.) i pretrage (članak 246.). Državni odvjetnik može sam provesti dokazne radnje iz stavka 1. ovoga članka ili njihovo provođenje prepustiti policiji ili naložiti istražitelju. Državni odvjetnik koji stigne na mjesto očevida ili pretrage u tijeku njegova provođenja može preuzeti provođenje radnje.

(3) Ako je potrebno provesti radnje iz stavaka 1. i 2. ovoga članka prema službenoj osobi koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progona po službenoj dužnosti policija će odmah obavijestiti državnog odvjetnika koji će odlučiti o tome hoće li sam provesti tu radnju ili će dati nalog istražitelju.

(4) Ako postoji opasnost od odgode, državni odvjetnik može odrediti potrebna vještačenja, osim ekshumacije.

(5) O rezultatima radnji koje je policija provela prema stavicima 1. i 2. ovoga članka, bez odgode obavještava državnog odvjetnika.

Članak 51. – Procjena opasnosti i upravljanje rizikom

Prekršajni zakon (Narodne novine, br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18)

Hitno izvođenje dokaza -članak 159.

(1) Ovlaštene osobe tijela državne uprave kada postupaju u okviru svoje nadležnosti nadzora ako postoje osnove sumnje da je počinjen prekršaj mogu od suda zatražiti da i prije pokretanja prekršajnog postupka prema odredbama ovoga Zakona naredi:

1. pretragu stana i drugih prostora, prijevoznih sredstava, prtljage i osoba,
2. privremeno oduzme predmete,
3. privremeno obustavi izvršenje financijske transakcije,
4. prepoznavanje,
5. očevid,
6. potrebna vještačenja.

(2) Ako postoji opasnost od odgode, nadležna tijela državne uprave mogu sama odrediti izvođenje radnji iz stavka 1. ovoga članka, osim pretrage stana i prepoznavanja. O poduzetim radnjama sastavljaju zapisnik a za oduzete predmete izdaju i potvrdu, koji se prilažu uz optužni prijedlog.

(3) Sud izvršenje radnji iz stavka 1. ovoga članka može povjeriti tijelima državne uprave.

(4) Zapisnici o radnjama iz stavka 1. i 2. ovoga članka dokaz su u prekršajnom postupku.

(5) Radnje iz stavka 1. ovoga članka provode se smislenom primjenom odredbi Zakona o kaznenom postupku koje se odnose na te radnje i njihovo poduzimanje prije započinjanja kaznenog postupka, osim ako je odredbom ovoga članka nešto drukčije određeno.

(6) Osoba koja ometa provođenje radnji iz stavka 1. ovoga članka ili ne preda predmet koji se traži prilikom pretrage, može se kazniti novčanom kaznom do 5.000,00 kuna.

(7) Ako je kod izvođenja radnji iz stavka 1. i 2. ovoga članka potrebna primjena prinude ili se očekuje fizički otpor provođenju radnji, a radnju provodi tijelo državne uprave različito od policije, policija će tome tijelu državne uprave pružiti pomoć pri njezinom provođenju.

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19)

Hitne dokazne radnje – članak 212.

(1) Policija može, ako postoji opasnost od odgode, i prije započinjanja kaznenog postupka za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina obaviti pretragu (članak 246.), privremeno oduzimanje predmeta (članak 261.), prepoznavanje (članak 301.), očevid (članak 304.), uzimanje otisaka prstiju i drugih dijelova tijela (članci 211. i 307.).

(2) Za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina o postojanju opasnosti od odgode i potrebi provođenja dokaznih radnji policija odmah obavještava državnog odvjetnika, osim za provođenje dokazne radnje privremenog oduzimanja predmeta (članak 261.) i pretrage (članak 246.). Državni odvjetnik može sam provesti dokazne radnje iz stavka 1. ovoga članka ili njihovo provođenje prepustiti policiji ili naložiti istražitelju. Državni odvjetnik koji stigne na mjesto očevida ili pretrage u tijeku njegova provođenja može preuzeti provođenje radnje.

(3) Ako je potrebno provesti radnje iz stavaka 1. i 2. ovoga članka prema službenoj osobi koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti policija će odmah obavijestiti državnog odvjetnika koji će odlučiti o tome hoće li sam provesti tu radnju ili će dati nalog istražitelju.

(4) Ako postoji opasnost od odgode, državni odvjetnik može odrediti potrebna vještačenja, osim ekshumacije.

(5) O rezultatima radnji koje je policija provela prema stavicima 1. i 2. ovoga članka, bez odgode obavještava državnog odvjetnika.

Članak 53. – Nalozi o zabrani pristupa ili nalozi o zaštiti

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17, 126/19, 84/21)

GLAVA II. - PREKRŠAJNOPRAVNE SANKCIJE

Vrste i svrha prekršajnopравnih sankcija za zaštitu od nasilja u obitelji

Članak 11.

(1) Prekršajnopравne sankcije za zaštitu od nasilja u obitelji su zaštitne mjere, novčana kazna, kazna zatvora i druge prekršajnopравne sankcije propisane zakonom kojim se uređuju prekršaji.

(2) Svrha prekršajnopравnih sankcija je zaštita članova obitelji izloženih nasilju, poštivanje pravnog sustava te sprječavanje ponovnog počinjenja nasilja u obitelji primjerenim sankcioniranjem počinitelja prekršaja.

Zaštitne mjere - članak 12.

(1) Svrha zaštitnih mjera je spriječiti nasilje u obitelji, osigurati zaštitu zdravlja i sigurnosti žrtve nasilja u obitelji te otkloniti okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog prekršaja, a izriču se radi otklanjanja ugroženosti žrtve nasilja u obitelji.

(2) Zaštitne mjere mogu se izreći samostalno i bez izricanja kazne odnosno druge prekršajnopравne sankcije.

(3) Zaštitne mjere mogu se izreći po službenoj dužnosti, na prijedlog ovlaštenog tužitelja, žrtve ili centra za socijalnu skrb.

(4) Na prijedlog žrtve ili drugog ovlaštenog tužitelja sud može, i prije isteka vremena na koje je zaštitna mjera izrečena, preispitati opravdanost daljnjeg tijeka izrečene zaštitne mjere i po potrebi može izrečenu zaštitnu mjeru zamijeniti drugom ili je ukinuti.

Vrste zaštitnih mjera - članak 13.

Sud može počinitelju nasilja u obitelji, osim zaštitnih mjera propisanih Prekršajnim zakonom, izreći sljedeće zaštitne mjere:

1. obveznog psihosocijalnog tretmana
2. zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji
3. udaljenja iz zajedničkog kućanstva
4. obveznog liječenja od ovisnosti.

Članak 14.

(1) Zaštitne mjere iz članka 13. točke 2. i 3. ovoga Zakona sud može izreći prije pokretanja prekršajnog postupka na prijedlog žrtve ili drugog ovlaštenog tužitelja ako postoji izravna opasnost za sigurnost žrtve ili članova njezine obitelji odnosno člana zajedničkog kućanstva.

(2) Odluku iz stavka 1. ovoga članka sud će donijeti bez odgode, a najkasnije u roku od dvadeset četiri sata od podnošenja prijedloga. Sud će odluku donijeti nakon saslušanja žrtve i osobe protiv koje se traži izricanje zaštitne mjere. Žalba ne odgađa izvršenje odluke.

(3) Odluku iz stavka 1. ovoga članka sud će bez odgode dostaviti nadležnoj policijskoj postaji radi provedbe izrečene zaštitne mjere.

(4) Odluku iz stavka 1. ovoga članka sud će ukinuti ako žrtva ili drugi ovlašteni tužitelj u roku od osam dana od dana donošenja odluke ne podnese optužni prijedlog, o čemu je dužan upozoriti žrtvu. O ukidanju zaštitne mjere sud će bez odgode obavijestiti policiju.

Obvezni psihosocijalni tretman - članak 15.

(1) Zaštitna mjera obveznoga psihosocijalnog tretmana može se izreći počinitelju nasilja u obitelji radi otklanjanja njegova nasilničkog ponašanja ili ako postoji opasnost da bi mogao ponoviti nasilje u obitelji.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka može se odrediti u trajanju od najmanje šest mjeseci.

(3) Ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom će propisati način i mjesto provođenja mjere iz stavka 1. ovoga članka.

Zabrana približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve - članak 16.

(1) Zaštitna mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve može se izreći počinitelju nasilja u obitelji ako postoji opasnost da bi počinitelj prema toj osobi mogao ponoviti nasilje u obitelji.

(2) U odluci kojom sud izriče mjeru iz stavka 1. ovoga članka odredit će se mjesta ili područja te udaljenost ispod koje se počinitelj ne smije približiti žrtvi nasilja u obitelji odnosno zabraniti uznemiravanje ili uhođenje žrtve.

(3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka ne može biti kraća od jednog mjeseca niti dulja od dvije godine.

(4) Odluku kojom sud izriče mjeru iz stavka 1. ovoga članka sud će bez odgode dostaviti nadležnoj policijskoj postaji radi nadzora provedbe izrečene zaštitne mjere.

(5) Ministar nadležan za unutarnje poslove pravilnikom će propisati način provođenja mjere iz stavka 1. ovoga članka.

Udaljenje iz zajedničkog kućanstva - članak 17.

(1) Zaštitna mjera udaljenja iz zajedničkog kućanstva može se izreći počinitelju nasilja u obitelji koji je nasilje počinio prema članu obitelji s kojim živi u stanu, kući ili nekom drugom stambenom prostoru koji čini zajedničko kućanstvo ako postoji opasnost da bi mogao ponoviti nasilje u obitelji.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka ne može biti kraća od jednog mjeseca niti dulja od dvije godine.

(3) Odluku kojom sud izriče mjeru iz stavka 1. ovoga članka sud će bez odgode dostaviti nadležnoj policijskoj postaji radi nadzora provedbe izrečene zaštitne mjere.

(4) Ministar nadležan za unutarnje poslove pravilnikom će propisati način provođenja mjere iz stavka 1. ovoga članka.

Obvezno liječenje od ovisnosti - članak 18.

(1) Zaštitna mjera obveznog liječenja od ovisnosti može se izreći počinitelju nasilja u obitelji koji je nasilje počinio pod djelovanjem ovisnosti o alkoholu, drogi ili drugoj vrsti ovisnosti ako postoji opasnost da će zbog te ovisnosti ponoviti nasilje u obitelji.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka određuje se u trajanju koje ne može biti dulje od jedne godine.

(3) Ministar nadležan za poslove zdravstva pravilnikom će propisati način provođenja mjere iz stavka 1. ovoga članka.

Postupanje po zaštitnim mjerama - članak 19.

(1) Počinitelj nasilja u obitelji dužan je postupati u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom.

(2) Osobe iz članka 7. stavka 1. ovoga Zakona koje u obavljanju svojih poslova saznaju da počinitelj nasilja u obitelji ne postupa u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom dužne su o tome obavijestiti policiju.

Članak 23.

Osobe iz članka 7. stavka 1. ovoga Zakona koje ne prijave policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznale u obavljanju svojih poslova, kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3000,00 kuna do 10.000,00 kuna.

Članak 24.

Počinitelj nasilja u obitelji koji ne postupa u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3000,00 kuna ili kaznom zatvora od najmanje deset dana.

Prekršajni zakon (Narodne novine, br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18)

Glava šesta (VI.) MJERE UPOZORENJA

Vrste mjera upozorenja - članak 41.

Mjere upozorenja koje se propisuju ovim Zakonom jesu: opomena i uvjetna osuda

Opomena - članak 43.

(1) Opomena je prekršajnoppravna sankcija koja se kao mjera upozorenja može primijeniti prema počinitelju prekršaja za koji je propisana kao jedina kazna novčana kazna do 5.000,00 kuna ako se prema postupanju počinitelja, njegovoj krivnji i prouzročenoj posljedici radi o očito lakom obliku tog prekršaja i kad se s obzirom na sve okolnosti koje se tiču počinitelja ili posebno njegova odnosa prema oštećeniku i naknadi štete prouzročene prekršajem steknu uvjeti za postignuće svrhe mjere upozorenja bez kažnjavanja.

(2) Opomena se može primijeniti i za prekršaje počinjene u stjecaju ako su se za svaki od tih prekršaja stekli uvjeti iz stavka 1. ovog članka.

Glava sedma (VII.) Zaštitne mjere

Vrste zaštitnih mjera - članak 50. (izvadak iz članka)

(1) Zaštitne mjere su:

1. Obvezno liječenje od ovisnosti

7. Zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja.

(3) Zaštitne mjere iz stavka 1. i stavka 2. ovog članka mogu se propisati u trajanju od jednog mjeseca do dvije godine, ako ovim Zakonom nije propisano drugačije-

Svrha zaštitnih mjera – članak 51.

Svrha je zaštitnih mjera da se njihovom primjenom otklanjaju uvjeti koji omogućavaju ili poticajno djeluju na počinjenje prekršaja.

Obvezno liječenje od ovisnosti – članak 53.

(1) Zaštitnu mjeru obveznog liječenja od ovisnosti u trajanju od jednog mjeseca do jedne godine sud može izreći okrivljeniku koji je prekršaj počinio pod odlučujućim djelovanjem ovisnosti o alkoholu, drogi ili druge vrste ovisnosti ako postoji opasnost da će zbog te ovisnosti u budućnosti počiniti prekršaj.

(2) Zaštitna mjera iz stavka 1. ovoga članka može se izreći uz novčanu kaznu, kaznu zatvora, maloljetničkog zatvora i uvjetnu osudu.

(3) Zaštitna mjera iz stavka 1. ovoga članka izrečena uz kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora, ili kada je novčana kazna zamijenjena zatvorom, izvršava se u okviru zatvorskog sustava ili u zdravstvenoj ili drugoj specijaliziranoj ustanovi za liječenje ovisnosti izvan zatvorskog sustava pod uvjetima određenim posebnim propisom. Mjera izrečena uz novčanu kaznu i uvjetnu osudu, ili kada je novčana kazna zamijenjena radom za opće dobro izvršava se u zdravstvenoj ili drugoj specijaliziranoj ustanovi za otklanjanje ovisnosti izvan zatvorskog sustava, a može se, pod uvjetima određenim posebnim propisom, izvršavati i u terapijskoj zajednici ako je takvo odvikavanje dostatno za otklanjanje opasnosti.

(4) Ako je zaštitna mjera iz stavka 1. ovoga članka izrečena u vremenu koje je dulje od izrečene kazne zatvora, maloljetničkog zatvora, odnosno rada za opće dobro ili zatvora kojima je zamijenjena novčana kazna, njezino izvršavanje će se dovršiti u zdravstvenoj ili drugoj specijaliziranoj ustanovi za liječenje ovisnosti izvan zatvorskog sustava pod uvjetima određenim posebnim propisom.

(5) Sud može i prije isteka vremena na koje je izrečena zaštitna mjera iz stavka 1. ovoga članka, obustaviti njezino daljnje izvršavanje ako utvrdi da su prestali razlozi zbog kojih je izrečena ili ako je njezino dosadašnje i daljnje provođenje bezizgledno. Ovo sud može utvrditi na zahtjev ustanove kod koje se zaštitna mjera izvršava ili na zahtjev okrivljenika.

Zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja - članak 58.a

(1) Zaštitna mjera zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja može se izreći počinitelju prekršaja kada postoji opasnost da će u određenom razdoblju posjećivanjem tog mjesta ili područja ponovno počinuti isti prekršaj.

(2) Zaštitna mjera iz stavka 1. ovoga članka ne može se izreći u trajanju kraćem od jednog mjeseca ni duljem od dvije godine.

(3) Ako okrivljenik postupi protivno zabrani iz stavka 1. ovoga članka, a zabrana je izrečena uz uvjetnu osudu, sud će postupiti prema članku 46. stavku 4. ovoga Zakona.

3. MJERE OPREZA I JAMSTVO

Svrha, vrste i načela primjene mjera opreza - članak 130.

(1) U postupku za prekršaje propisane zakonom, nakon što je podnesen optužni prijedlog, sud može po službenoj dužnosti ili na prijedlog tužitelja obrazloženim rješenjem odrediti da se protiv okrivljenika primijeni jedna ili više mjera opreza ako je to potrebno radi osiguranja nazočnosti okrivljenika u postupku, sprječavanja okrivljenika da čini nove prekršaje ili da spriječi ili oteža dokazivanje u postupku.

(2) Mjere opreza su:

1. zabrana napuštanja boravišta, bez dozvole suda,
2. zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja,
3. zabrana približavanja određenoj osobi i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom,
4. zabrana poduzimanja određene poslovne aktivnosti,
5. privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice, sa zabranom,
6. privremeno oduzimanje vozačke dozvole za upravljanje vozilom ili dozvole za upravljanje plovilom, zrakoplovom ili drugim prijevoznim sredstvom.

(3) Mjerama opreza ne može se ograničiti pravo okrivljenika na vlastiti stan, te pravo na nesmetane veze s ukućanima, bračnim, izvanbračnim ili bivšim bračnim drugom, s djecom svakog od njih, roditeljima, posvojenikom, posvojiteljem i osobom s kojom ima zajedničku djecu, s istospolnim partnerom s kojim živi u životnoj zajednici i s bivšim istospolnim partnerom s kojim je živio u životnoj zajednici, osim ako se postupak vodi zbog prekršaja povezanih s nasiljem u obitelji.

(4) Mjere opreza mogu se odrediti tijekom cijeloga prekršajnog postupka.

(5) Mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti odluke o prekršaju. Sud će svaka dva mjeseca, računajući od dana pravomoćnosti prethodnog rješenja o mjeri opreza, ispitati po službenoj dužnosti postoji li još potreba za mjerama opreza, te ih rješenjem produljiti ili ukinuti ako one više nisu potrebne. Mjere opreza će se ukinuti i prije proteka roka od dva mjeseca ako je za njima prestala potreba ili ako više nema zakonskih uvjeta za njihovu primjenu.

(6) U slučaju vjerojatnosti da je počinjen prekršaj propisan zakonom, jednu ili više mjera opreza iz stavka 2. ovoga članka mogu privremeno a najdulje do osam dana naredbom odrediti policija i inspeksijska tijela državne uprave prema osobi za koju postoji osnova sumnje da je počinitelj prekršaja.

(7) Ako policija ili inspeksijska tijela državne uprave u slučaju iz stavka 6. ovoga članka u roku od 8 dana od dana određivanja mjere opreza ne podnesu optužni prijedlog s prijedlogom sudu da produlji primjenu mjere opreza ili ako nakon podnošenja takvog zahtjeva sud o mjeri opreza ne odluči u daljnjem roku od 3 dana, primijenjena mjera opreza prestaje.

(8) Protiv rješenja kojim se odbija prijedlog za određivanje odnosno produljenje mjere opreza i rješenja kojim se ukida primijenjena mjera opreza nije dopuštena žalba. Protiv rješenja kojim se određuje ili produljuje mjera opreza pravo žalbe ima okrivljenik. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(9) Ako je prije ili tijekom trajanja postupka prema okrivljeniku određena mjera opreza koja po svojem sadržaju i svrsi odgovara zaštitnoj mjeri koja je odlukom o prekršaju primijenjena prema

okrivljeniku, vrijeme trajanja mjere opreza uračunava se u vrijeme trajanja primijenjene zaštitne mjere.

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)
SIGURNOSNE MJERE

Vrste sigurnosnih mjera - članak 65.

Sigurnosne mjere jesu: obvezno psihijatrijsko liječenje, obvezno liječenje od ovisnosti, obvezan psihosocijalni tretman, zabrana obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti, zabrana upravljanja motornim vozilom, zabrana približavanja, uznemiravanja i uhođenja, udaljenje iz zajedničkog kućanstva, zabrana pristupa internetu i zaštitni nadzor po punom izvršenju kazne zatvora.

Svrha sigurnosnih mjera - članak 66.

Svrha je sigurnosnih mjera otklanjanje okolnosti koje omogućavaju ili poticajno djeluju na počinjenje novog kaznenog djela.

Načelo razmjernosti - članak 67.

Sigurnosna mjera mora biti u razmjeru s težinom počinjenog kaznenog djela i kaznenih djela koja se mogu očekivati, kao i sa stupnjem počiniteljeve opasnosti.

Početak tijeka sigurnosnih mjera - članak 67.a

Sigurnosne mjere teku od izvršnosti presude.

Zabrana približavanja, uznemiravanja ili uhođenja - članak 73.

(1) Sigurnosna mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve, druge osobe ili grupe osoba, odnosno zabrane približavanja određenom mjestu sud će izreći počinitelju kad postoji opasnost da bi počinitelj prema tim osobama ili na tim mjestima mogao ponovo počiniti kazneno djelo.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka izriče se u trajanju od jedne do pet godina. Počinitelju koji je osuđen na kaznu zatvora, a nije mu izrečena uvjetna osuda niti je kazna zatvora zamijenjena radom za opće dobro, mjera iz stavka 1. ovoga članka izreći će se u trajanju koje je od jedne do pet godina dulje od izrečene kazne zatvora.

(3) Po proteku polovine trajanja sigurnosne mjere izrečene na temelju stavka 1. ovoga članka sud može na prijedlog osuđenika obustaviti njezino izvršenje ako ustanovi da više ne postoji opasnost iz stavka 1. ovoga članka. Osuđenik može ponoviti prijedlog, ali ne prije proteka jedne godine od zadnjeg preispitivanja.

(4) Na zabranu približavanja shodno će se primijeniti odredba članka 71. stavka 5. ovoga Zakona.

(5) Sud će o presudi kojom je izrečena mjera iz stavka 1. ovoga članka obavijestiti policiju.

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19)

Mjere opreza - članak 98.

(1) U slučaju kad postoje okolnosti iz članka 123. ovog Zakona zbog kojih je moguće odrediti istražni zatvor ili je taj zatvor već određen, sud i državni odvjetnik će, ako se ista svrha može ostvariti mjerom opreza, obrazloženim rješenjem odrediti primjenu jedne ili više takvih mjera. Pritom će se okrivljenik upozoriti da će se u slučaju nepridržavanja izrečene mjere, ona zamijeniti istražnim zatvorom.

(2) Mjere opreza jesu:

- 1) zabrana napuštanja boravišta,
- 2) zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja,
- 3) obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu,
- 4) zabrana približavanja određenoj osobi,

- 5) zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom,
- 6) zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti,
- 7) privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice,
- 8) privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom,
- 9) zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili druge osobe,
- 10) udaljenje iz doma.

(3) Mjerama opreza ne može se ograničiti pravo okrivljenika na vlastiti dom te pravo na nesmetane veze s ukućanima, bračnim ili izvanbračnim drugom, roditeljima, djecom, posvojenikom ili posvojiteljem, osim ako se postupak vodi zbog kaznenog djela počinjenog na štetu neke od tih osoba. Zabrana obavljanja poslovne aktivnosti može obuhvatiti i zakonitu profesionalnu djelatnost ako se postupak vodi zbog kaznenog djela počinjenog u okviru te djelatnosti.

(4) Mjerama opreza ne može se ograničiti pravo okrivljenika na nesmetano komuniciranje s braniteljem.

(5) Mjere opreza mogu biti naložene prije i tijekom kaznenog postupka. Prije podizanja optužnice mjere opreza određuje, produljuje i ukida rješenjem državni odvjetnik a sudac istrage kad odlučuje o istražnom zatvoru. Državni odvjetnik ili sudac istrage koji je mjeru odredio nadležan je za njezino produljenje ili ukidanje. Nakon podizanja optužnice pa do pravomoćnosti presude, te mjere određuje, produljuje i ukida sud pred kojim se vodi postupak.

(6) Mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude. Trajanje mjera opreza nije ograničeno rokovima trajanja istražnog zatvora. Svaka dva mjeseca, računajući od dana pravomoćnosti prethodnog rješenja o mjeri opreza, tijelo koje je odredilo mjeru opreza prije podizanja optužnice odnosno sud koji vodi postupak, ispitat će po službenoj dužnosti postoji li još potreba za mjerom opreza te je rješenjem produljiti ili ukinuti ako više nije potrebna. Ako je mjera opreza određena kao uvjet jamstva, kontrola produljenja mjere neće se provoditi.

(7) Protiv rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza stranke mogu izjaviti žalbu, koja ne zadržava izvršenje mjere. O žalbi do podizanja optužnice odlučuje sudac istrage odnosno izvanraspravno vijeće.

Članak 55. – Postupci ex parte i ex officio

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19)

Članak 2.

(1) Kazneni postupak se provodi na zahtjev ovlaštenog tužitelja.

(2) Za djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti ovlaštenu tužitelj je državni odvjetnik, a za djela za koja se kazneni postupak pokreće po privatnoj tužbi ovlaštenu tužitelj je privatni tužitelj. Za kaznena djela za koja je to propisano zakonom državni odvjetnik pokreće kazneni postupak samo na prijedlog žrtve.

(3) Ako zakonom nije drukčije propisano, državni odvjetnik je dužan pokrenuti kazneni postupak ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti, a nema zakonskih smetnji za progon te osobe.

(4) Ako državni odvjetnik ustanovi da nema osnova za pokretanje ili provođenje kaznenog progona, na njegovo mjesto može stupiti žrtva u ulozi oštećenika kao tužitelja uz uvjete određene ovim Zakonom.

Članak 43. (izvadak iz članka)

(1) Žrtva kaznenog djela ima sukladno ovom Zakonu:

- 1) pravo na pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela,
- 2) pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom,
- 3) pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde,
- 4) pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka,

- 5) pravo da bude saslušana bez neopravdane odgode nakon podnošenja kaznene prijave te da se daljnja saslušanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe kaznenog postupka,
- 6) pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju radnji u kojima sudjeluje,
- 7) pravo da se medicinski zahvati prema žrtvi poduzimaju u najmanjoj mjeri i samo ako su krajnje nužni za potrebe kaznenog postupka,
- 8) pravo podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu sukladno odredbama Kaznenog zakona, pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik, pravo biti obaviještena o odbacivanju kaznene prijave (članak 206. stavak 3. ovoga Zakona) i odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona te pravo preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika,
- 9) pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njezine prijave (članak 206.a ovoga Zakona) i podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku (članak 206.b ovoga Zakona),
- 10) pravo da na njezin zahtjev bez nepotrebne odgode bude obaviještena o ukidanju pritvora ili istražnog zatvora, bijegu okrivljenika i otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora te mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite,
- 11) pravo da na njezin zahtjev bude obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak,
- 12) druga prava propisana zakonom.

Članak 56. - Mjere zaštite

1. Zaštita prava i interesa žrtve

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19)

Članak 43. (izvadak iz članka)

(1) Žrtva kaznenog djela ima sukladno ovom Zakonu:

- 1) pravo na pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela,
- 2) pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom,
- 3) pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde,
- 4) pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka,
- 5) pravo da bude saslušana bez neopravdane odgode nakon podnošenja kaznene prijave te da se daljnja saslušanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe kaznenog postupka,
- 6) pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju radnji u kojima sudjeluje,
- 10) pravo da na njezin zahtjev bez nepotrebne odgode bude obaviještena o ukidanju pritvora ili istražnog zatvora, bijegu okrivljenika i otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora te mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite,
- 11) pravo da na njezin zahtjev bude obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak,
- 12) druga prava propisana zakonom.

Članak 43.a (izvadak iz članka)

(1) Prije ispitivanja žrtve, tijelo koje provodi ispitivanje će u suradnji s tijelima, organizacijama ili ustanovama za pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela provesti pojedinačnu procjenu žrtve. Pojedinačna procjena žrtve uključuje utvrđivanje postoji li potreba za primjenom posebnih mjera zaštite u odnosu na žrtvu te ako postoji, koje posebne mjere zaštite bi se trebale primijeniti (poseban način ispitivanja žrtve, uporaba komunikacijskih tehnologija radi izbjegavanja vizualnog kontakta s počiniteljem i druge mjere propisane zakonom). Kada je žrtva kaznenog djela dijete, pretpostavit će se da postoji potreba za primjenom posebnih mjera zaštite te utvrditi koje posebne mjere zaštite treba primijeniti.

2. Zaštita djeteta žrtve i svjedoka nasilja

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19)

Članak 44.

(1) Dijete kao žrtva kaznenog djela ima, uz prava koja žrtvi pripadaju sukladno ovom članku i drugim odredbama ovoga Zakona, i pravo na:

- 1) opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,
- 2) tajnost osobnih podataka,
- 3) isključenje javnosti.

(2) Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su prema djetetu kao žrtvi kaznenog djela postupati posebno obzirno, imajući na umu dob, ličnost i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta. Pri postupanju prema djetetu žrtvi nadležna tijela prvenstveno će se rukovoditi najboljim interesom djeteta.

(3) Ako nije poznata dob žrtve, pretpostavit će se da se radi o djetetu ako postoji vjerojatnost da žrtva nije navršila osamnaest godina života.

(4) Žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i žrtva kaznenog djela trgovanja ljudima ima, uz prava koja žrtvi pripadaju sukladno članku 43. ovoga Zakona, i pravo:

- 1) prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom, na teret proračunskih sredstava,
- 2) na opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,
- 3) da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola te da ju, ako je to moguće, u slučaju ponovnog ispitivanja ispituje ta ista osoba,
- 4) uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve,
- 5) zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja (članak 292. stavak 4. ovoga Zakona),
- 6) na tajnost osobnih podataka,
- 7) zahtijevati isključenje javnosti s rasprave.

(5) Žrtva u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite sukladno članku 43.a. ovoga Zakona ima, uz prava koja žrtvi pripadaju sukladno članku 43. ovoga Zakona, i pravo:

- 1) prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom, na teret proračunskih sredstava,
- 2) da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola te da ju, ako je to moguće, u slučaju ponovnog ispitivanja ispituje ta ista osoba,
- 3) uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve,
- 4) zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja (članak 292. stavak 4. ovoga Zakona),
- 5) na tajnost osobnih podataka,
- 6) zahtijevati isključenje javnosti s rasprave.

Zakon o policijskim poslovima i ovlastima (Narodne novine, br. 76/09, 92/14, 70/19)

23. Zaštita žrtava kaznenih djela i drugih osoba

Članak 99.

Ako drukčije nije propisano posebnim zakonom, dok za to postoje opravdani razlozi policija će na prikladan način zaštititi žrtvu i drugu osobu koja je dala ili može dati podatke važne za kazneni postupak ili njima blisku osobu, ako njima ili njihovim bliskim osobama, prijeti opasnost od počinitelja ili drugih osoba u svezi s kaznenim djelom.

Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika (Narodne novine, br. 89/10, 76/15)

23. Zaštita žrtava kaznenih djela i drugih osoba

Članak 156.

Dok za to postoje opravdani razlozi policija će uspostavom primjerenih mjera zaštititi žrtvu ili drugu osobu koja je dala ili može dati podatke važne za kazneni postupak ili njima blisku osobu, ako im prijeti opasnost od počinitelja ili drugih osoba.

Mjere zaštite iz stavka 1. ovog članka su:

1. Fizička zaštita,
2. Tehnička zaštita,
3. Smještanje ugrožene osobe u sigurno sklonište.

Temelj za donošenje odluke o pružanju zaštite je prosudba ugroženosti osobe koju sačinjava ustrojstvena jedinica koja je zaprimila prijavu ili na drugi način došla do saznanja o ugroženosti osobe.

Zakon o zaštiti svjedoka (Narodne novine, br. 163/03, 18/11, 73/17)

Članak 3.

Ovaj se Zakon primjenjuje ako bi dokazivanje kaznenog djela bilo povezano s nerazmjernim teškoćama ili se ne bi moglo provesti na drugi način bez iskaza ugrožene osobe kao svjedoka koji uslijed moguće ugroženosti neće slobodno iskazivati u kaznenom postupku za kaznena djela:

1. protiv Republike Hrvatske
2. vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom
3. organiziranog kriminaliteta
4. za koja se prema zakonu može izreći kazna zatvora od 5 godina ili teža kazna.

Vrste mjera zaštite

Članak 17. (izvadak iz članka)

Mjere zaštite ugroženih osoba su:

1. tjelesna i tehnička zaštita
2. premještanje
3. mjere prikrivanja identiteta i vlasništva
4. promjena identiteta.

Članak 57. – Pravna pomoć

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (Narodne novine, br. 143/13, 98/19)

II. Primarna pravna pomoć

Oblici primarne pravne pomoći - članak 9.

Primarna pravna pomoć obuhvaća:

- a) opću pravnu informaciju
- b) pravni savjet
- c) sastavljanje podnesaka pred javnopravnim tijelima, Europskim sudom za ljudska prava i međunarodnim organizacijama u skladu s međunarodnim ugovorima i pravilima o radu tih tijela
- d) zastupanje u postupcima pred javnopravnim tijelima
- e) pravnu pomoć u izvansudskom mirnom rješenju spora.

Pretpostavke za ostvarivanje primarne pravne pomoći - članak 10.

Primarna pravna pomoć može se pružiti u svakoj pravnoj stvari:

- a) ako podnositelj zahtjeva sam ne raspolaže dovoljnim znanjem i sposobnošću da svoje pravo ostvari
- b) ako podnositelju zahtjeva pravna pomoć nije osigurana na temelju posebnog propisa
- c) ako podneseni zahtjev nije očito neosnovan
- d) ako su materijalne prilike podnositelja zahtjeva takve da bi plaćanje stručne pravne pomoći moglo ugroziti održavanje podnositelj i članova kućanstva.

II. Sekundarna pravna pomoć

Oblici sekundarne pravne pomoći- članak 12. (izvadak iz članka)

(1) Sekundarna prava pomoć obuhvaća:

- a) pravni savjet
- c) sastavljanje podnesaka u sudskim postupcima

- d) zastupanje u sudskim postupcima
- e) pravnu pomoć u mirnom rješenju spora.

Članak 15. (izvadak iz članka)

(1) Sekundarna pravna pomoć odobrit će se bez utvrđivanja imovnog stanja ako je podnositelj zahtjeva:

- a) dijete u postupku radi ostvarivanja prava na uzdržavanje
- b) žrtva kaznenog djela nasilja u postupku radi ostvarivanja prava na naknadu štete koja je počinjenjem kaznenog djela prouzročena

(2) Pri utvrđivanju imovnog stanja ne uzimaju se u obzir:

- ukupni prihodi i imovina počinitelja nasilja u obitelji ako je podnositelj zahtjeva žrtva toga nasilja

Članak 58. – Zastara

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)

Zastara kaznenog progona - članak 81.

(1) Kazneni progon zastarijeva nakon:

- 40 godina za kaznena djela za koja se može izreći kazna dugotrajnog zatvora i kazna zatvora u trajanju dužem od 15 godina,
 - 25 godina za kaznena djela za koja se može izreći kazna zatvora u trajanju dužem od 10 godina,
 - 20 godina za kaznena djela za koja se može izreći kazna zatvora u trajanju dužem od 5 godina,
 - 15 godina za kaznena djela za koja se može izreći kazna zatvora u trajanju dužem od 3 godine,
 - 10 godina za kaznena djela za koja se može izreći kazna zatvora u trajanju dužem od jedne godine
- i
- 6 godina za ostala kaznena djela.

(2) Kazneni progon ne zastarijeva za kazneno djelo genocida (članak 88.), zločin agresije (članak 89.), zločina protiv čovječnosti (članak 90.), ratnog zločina (članak 91.), terorizma (članak 97. stavak 4.), teškog ubojstva (članak 111.), teška kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (članak 166. stavak 2. i 3.), ubojstva osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 352.) te drugih djela koja ne zastarijevaju prema Ustavu Republike Hrvatske ili međunarodnom pravu.

(3) Ako je prije proteka rokova iz stavka 1. ovoga članka donesena prvostupajnska presuda, zastara kaznenog progona produljuje se za dvije godine.

Tijek zastare kaznenog progona - članak 82.

(1) Zastara kaznenog progona počinje teći danom kad je kazneno djelo počinjeno. Ako posljedica koja je obilježje kaznenog djela nastupi kasnije, zastara počinje teći od tog trenutka.

(2) Zastara kaznenog progona ne teče za vrijeme za koje se prema zakonu kazneni progon ne može poduzeti ili se ne može nastaviti.

(3) Za kaznena djela iz članka 105. stavka 3., članka 106. stavka 2. i 3., članka 110., članka 111., članka 112. stavka 1., članka 114. stavka 2., članka 115., članka 116. stavka 3., članka 118., članka 119., članka 154., članka 155. stavka 2., članka 156., članka 158., članka 159., članka 160., članka 162., članka 163., članka 164., članka 166. stavka 1., članka 169., članka 170., članka 171., članka 176. i članka 177. ovoga Zakona počinjenih na štetu djeteta, zastara kaznenog progona počinje teći od punoljetnosti žrtve.

Zastara izvršenja kazne - članak 83.

(1) Izrečena se kazna zbog zastare ne može izvršiti kad od pravomoćne presude protekne:

- 40 godina od izrečene kazne dugotrajnog zatvora,
- 25 godina od izrečene kazne zatvora u trajanju duljem od deset godina,
- 20 godina od izrečene kazne zatvora u trajanju duljem od pet godina,
- 15 godina od izrečene kazne zatvora u trajanju duljem od tri godine,
- 10 godina od izrečene kazne zatvora u trajanju duljem od jedne godine,

– 6 godina od izrečene kazne zatvora u trajanju do jedne godine, novčane kazne kao glavne ili sporedne kazne.

(2) Ne zastarijeva izvršenje kazni izrečenih za kazneno djelo genocida (članak 88.), zločina agresije (članak 89.), zločina protiv čovječnosti (članak 90.), ratnog zločina (članak 91.), terorizma (članak 97. stavak 4.), teškog ubojstva (članak 111.), teška kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (članak 166. stavak 2. i 3.), ubojstva osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 352.) te drugih djela koja ne zastarijevaju prema Ustavu Republike Hrvatske ili međunarodnom pravu.

Poglavlje VII. – Migracija i azil

Članak 59. - Boravišni status

Zakon o strancima (Narodne novine, br. 133/20)

Privremeni boravak zbog humanitarnih razloga - članak 79. (izvadak iz članka)

(1) Privremeni boravak zbog humanitarnih razloga odobrit će se državljaninu treće zemlje u sljedećim slučajevima:

6. zbog ozbiljnih opravdanih razloga humanitarne prirode.

Članak 60. – Zahtjevi za azil temeljeni na rodu

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (Narodne novine, br. 70/15, 127/17)

Značenje izraza – članak 4. (izvadak iz članka)

Pojedini izrazi u smislu ovog Zakona, imaju sljedeće značenje:

14. Ranjive skupine su osobe lišene poslovne sposobnosti, djeca, djeca bez pratnje, starije i nemoćne osobe, teško bolesne osobe, osobe s invaliditetom, trudnice, samohrani roditelji s maloljetnom djecom, osobe s duševnim smetnjama te žrtve trgovanja ljudima, žrtve mučenja, silovanja ili drugog psihičkog, fizičkog i spolnog nasilja, kao što su žrtve sakaćenja ženskih spolnih organa.

Jezik i pismo u postupku - članak 14. (izvadak iz članka)

(3) Ako je moguće, tražitelju će se po službenoj dužnosti osigurati prevoditelj istog spola radi osiguranja cjelovitog obrazlaganja zahtjeva ili drugih opravdanih razloga.

Posebna postupovna i prihvatna jamstva – članak 15. (izvadak iz članka)

(1) Posebnim postupovnim i prihvatnim jamstvima pruža se odgovarajuća potpora tražiteljima s obzirom na njihove osobne okolnosti, među ostalim, dob, spol, spolno opredjeljenje, rodni identitet, invalidnost, teške bolesti, mentalno zdravlje ili posljedice mučenja, silovanja ili drugih teških oblika psihološkog, fizičkog ili spolnog nasilja radi ostvarivanja prava i obveza iz ovog Zakona.

(3) Odredbe članaka 41. i 42. ovog Zakona neće se primjenjivati na zahtjeve tražitelja kojima su potrebna posebna postupovna jamstva, osobito na žrtve mučenja, silovanja ili drugog teškog oblika psihološkog, fizičkog ili spolnog nasilja, ako se ne može pružiti odgovarajuća potpora.

Razlozi proganjanja – članak 22. (izvadak iz članka)

Razlozi proganjanja iz članka 20. ovog Zakona procjenjuju se s obzirom na sadržaj sljedećih pojmova:

5. Određena društvena skupina posebno uključuje članove koji imaju zajedničke urođene osobine ili zajedničko podrijetlo koje se ne može izmijeniti, odnosno karakteristike ili uvjerenja, u toj mjeri značajna za njihov identitet ili svijest da se te osobe ne smije prisiliti da ih se odreknu, a ta skupina ima poseban identitet u zemlji podrijetla jer ju društvo koje ju okružuje smatra različitom. Ovisno o okolnostima u zemlji podrijetla, određena društvena skupina može označavati i skupinu koja se temelji na zajedničkim karakteristikama spolnog opredjeljenja. Spolnim opredjeljenjem ne mogu se

smatrati djela koja se smatraju kaznenim djelima sukladno zakonodavstvu Republike Hrvatske. Značajke vezane za spol, uključujući rodni identitet, moraju se uzeti u obzir za potrebe određivanja pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili utvrđivanja osobina takve skupine.

Djela proganjanja – članak 23. (izvadak iz članka)

(2) Djela proganjanja iz stavka 1. ovoga članka, među ostalim, mogu biti:

1. fizičko ili psihičko nasilje, uključujući i spolno nasilje
2. zakonske, administrativne, policijske i/ili sudske mjere koje su diskriminirajuće ili se provode na diskriminirajući način
3. sudski progon ili kažnjavanje koje je nerazmjerno ili diskriminirajuće
4. uskraćivanje sudske pomoći što dovodi do nerazmjernih ili diskriminirajućih kazni
5. sudski progon ili kažnjavanje radi odbijanja obavljanja vojne službe prilikom sukoba, kada bi obavljanje vojne službe uključivalo kaznena djela ili radnje koje potpadaju pod razloge isključenja navedene u člancima 30. i 31. ovoga Zakona
6. djela koja su po svojoj prirodi specifično vezana uz spol ili djecu.

Pravilnik o materijalnim uvjetima prihvata (Narodne novine, br. 135/15, 61/19)

II. SMJEŠTAJ TRAZITELJA MEĐUNARODNE ZAŠTITE

Članak 6.

U Prihvatilištu će se prilikom smještaja tražitelja posebno voditi računa o spolu, dobi, položaju ranjivih skupina kao i tražiteljima s posebnim prihvatnim potrebama te cjelovitosti obitelji.

Članak 61. – Zabrana protjerivanja ili vraćanja osoba

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (Narodne novine, br. 70/15, 127/17)

Načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja (»non refoulement«) - članak 6. (izvadak iz članka)

(1) Zabranjeno je prisilno udaljiti ili na bilo koji način vratiti državljanina treće zemlje ili osobu bez državljanstva u zemlju:

- u kojoj bi njezin život ili sloboda bili ugroženi zbog rasne, vjerske ili nacionalne pripadnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili zbog političkog mišljenja ili
- u kojoj bi mogla biti podvrgnuta mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili
- koja bi ju mogla izručiti drugoj zemlji, čime bi se narušilo načelo iz podstavka 1. i 2. ovoga stavka.

Zakon o strancima (Narodne novine, br. 133/20)

Zaštita u postupku povratka - članak 182. (izvadak iz članka)

(1) Prilikom primjene mjera za osiguranje povratka uzet će se u obzir najbolji interes maloljetnika i potrebe drugih ranjivih osoba, obiteljski život i zdravstveno stanje državljanina treće zemlje prema kojem se poduzimaju mjere.

(2) U smislu stavka 1. ovoga članka, ranjivim osobama smatraju se maloljetnici, osobe s invaliditetom, starije osobe, trudnice, članovi jednoroditeljskih obitelji s maloljetnom djecom, žrtve trgovanja ljudima, žrtve mučenja, silovanja ili drugog oblika psihičkog, fizičkog ili spolnog nasilja kao što su žrtve sakaćenja ženskih spolnih organa te osobe s duševnim smetnjama.

Zabrana prisilnog udaljenja - članak 207.

(1) Zabranjeno je prisilno udaljiti državljanina treće zemlje u državu gdje su njegov život ili sloboda ugroženi zbog njegove rasne, vjerske ili nacionalne pripadnosti, zbog pripadnosti posebnoj društvenoj skupini ili zbog političkog mišljenja ili gdje bi mogao biti podvrgnut mučenju ili neljudskom i ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju ili bi nad njim mogla biti izvršena smrtna kazna te u državu u kojoj mu prijete opasnost od prisilnog udaljenja u takvu državu.

(2) Prije prisilnog udaljenja maloljetnog državljanina treće zemlje bez pratnje utvrdit će se hoće li maloljetnik u državi povratka biti predan članu obitelji, imenovanom skrbniku ili odgovarajućoj ustanovi za prihvata.

Privremena odgoda prisilnog udaljenja - članak 224. (izvadak iz članka)

(1) Prisilno udaljenje privremeno će se odgoditi ako postoje razlozi za zabranu prisilnog udaljenja iz članka 207. ovoga Zakona ili ako je sud odgodio izvršenje rješenja o protjerivanju i/ili rješenja o povratku.

(2) Prisilno udaljenje može se privremeno odgoditi ako državljaninu treće zemlje nije utvrđen identitet, zbog nemogućnosti prijevoza, ako bi prilikom izvršenja nastupile ozbiljne teškoće zbog zdravstvenog stanja državljanina treće zemlje ili postoje drugi razlozi zbog kojih državljanina treće zemlje nije moguće prisilno udaljiti.